

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

**THE DEVELOPMENT MODEL OF BUDDHISM PROPAGATION
MONKS COUNCIL IN PHETCHABURI PROVINCE**

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรัณภิรมย์ กิตติธโร)

ดุขฎิณิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรัณภิรมย์ กิตติธโร)

ดุขฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Development Model of Buddhism Propagation Monks Council in Phetchaburi Province

Phrakhrupaladmahatheranuwat (Saranphirom Kittidharo)

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุขกัณิพนธ์
เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุขกัณิพนธ์

(ศ.พิเศษ ร.ท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.อุทัย สติมัน)

กรรมการ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุขกัณิพนธ์

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.
ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

ประธานกรรมการ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร)

ชื่อคุณูปการ	: รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี
ผู้วิจัย	: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิรมย์ กิตติธโร)
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการควบคุมคุณูปการ	: พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.,ป.ธ.๖ พธ.บ.(การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม.(การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด.(การจัดการเชิงพุทธ) : ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ.(การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม.(การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์)
วันที่สำเร็จการศึกษา	: ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธีด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ รูปหรือคนและสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group Discussion) จำนวน ๑๒ ท่าน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณได้แจกแบบสอบถามกลุ่มประชากรตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พระสังฆาธิการและพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๓๕๐ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมคือ ๑) ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก วัดและพระในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๒) ด้านงบประมาณ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย ๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิฑูรกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิฑูรชุมชนเป็นอุปกรณ์ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี ๔) ด้านการบริหารจัดการ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด พระจริยานิเทศ, พระปริยัตินิเทศ, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรมพระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน

๒. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระ นักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๔๖ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ หน้าของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมากและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๕๓ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

๓. รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้คือ ๑) ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภามามีคณะกรรมการบริหารและมีสมาชิกสภาที่เป็นพระนักเผยแผ่แผนกต่างๆรวมอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ๒) ด้านงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีงบประมาณจากผู้มีศรัทธาทั่วไป คณะสงฆ์ร่วมกันจัดตั้งกองทุนด้วยการทอดผ้าป่าทุกวันขึ้น ๑๑ ของเดือนกันยายนของทุกปีและมีทุนจำนวน ๔ ล้านบาทฝากไว้กับธนาคาร และทุนจากมูลนิธิ, องค์กรต่างๆ หรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้ ทุนจากบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ความอุปถัมภ์และทุนที่สภากจัดหามาด้วยความชอบธรรม ๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่อาศัยวัสดุที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติของพระนักเผยแผ่ฯ อาศัยศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังและโบราณสถาน กลองระฆัง และศาลากลางหมู่บ้านในเขตที่วัดตั้งอยู่เป็นที่ทำการเผยแผ่ฯ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM ๙๕.๗๕ MHz ๔) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่ยังพอใจของพระนักเผยแผ่ฯและพุทธศาสนิกชน

Dissertation Title : The Development Model of Buddhism Propagation Monks Council in Phetchaburi Province

Researcher : Phrakhrupaladmahatheranuwat (Saranphirom Kittidharo)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Management)

Dissertation Supervisory Committee

: Phramaha Krissada Kittisophano, Asst., Prof. Dr., Pali VI, B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management) Asst. Prof.

: Dr.Kiattisak Sukleung, B.A. (Public Administration), M.A. (Social Development), Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation : 2019

Abstract

The objectives of research paper were (1) to study general state of Buddhism propagation monks management model in Phetchaburi province, (2) to study the correlation factors of Buddhism propagation monks management model in Phetchaburi province, and (3) to propose the development model of Buddhism propagation monks council in Phetchaburi province. The research methodology was the mixed-methods research by using the qualitative research that researcher had in-depth interview from 18 key informants and focus group with 14 persons by analyzing the descriptive content and the quantitative research distributed the questionnaires of 350 sampling group through frequency, percentage, mean and standard deviation : S.D.) and tested the Pearson's correlations coefficient.

The findings of this research were as following:

1. The general state of Buddhism propagation monks management model in Phetchaburi province in overall were 1) the personnel aspect, state of Buddhism propagation monks in Phetchaburi province had the many educated monks to propagate Buddhism. There are enough temples and monks in Phetchaburi province for Buddhists to making merits for many good action ceremonies. Buddhists had the faith and gave the monks support for Buddhism propagation. 2) The budget aspect, Buddhism propagation monks in Phetchaburi province helped donate and support by offering robes the monks and donating individually, and invited and advertised to Buddhists and the Sangha and others to co-donate the fund. 3) The materials aspect; Buddhism propagation monks in Phetchaburi province had the radio broadcast station of Thailand in Phetchaburi province, had village broadcast halls and had the

community radio broadcast for Buddhism propagation, had the stucco arts at many temples in the area of Phetchaburi province. 4). The management aspect; Buddhism propagation monks in Phetchaburi province had the cooperation to set up the Buddhist propagation monks council in Phetchaburi province by combining the best sermon monks, provincial sermon monks, behavior supervisor monks, education supervisor monks, Buddhist missionary monks, moral teaching monks in the schools, Phrapariyattidhamma school teacher monks and Insight meditation master monks.

2. The findings of correlation factors analysis of Buddhism propagators management model in Phetchaburi province, found that the correlations coefficient (r) had the value at 0.946 that showed that the factors had affects were the four principles of sermon, duties of Buddhism propagators council in Phetchaburi province had relationship the at high level and correlations coefficient (r) found that had the value at 0.953 that showed that the factors had effects were the four Ms management and had the duties of Buddhism propagators' monks council in Phetchaburi province had the relationship and correlations at high levels.

3. The development model of Buddhism propagator monks council in Phetchaburi province as follows ;1. The personnel aspect, the state of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province set up Buddhism propagator monks council and has the committee and members of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province. 2) The budget aspect of the state of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province ; the state of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province has the budget that comes from the donation of Buddhist propagator monks by offering robes to the monks every year on September 11, that has the fund for more than four millions Baht and deposit at the bank and uses the interests for Buddhism propagation management. 3) The materials aspect of Buddhism propagator monks council in Phetchaburi province, Buddhism propagator monks have the materials within the temples such as the Buddha Images, practical rules of Buddhism propagator monks and use the religious stucco arts, wall painting and archeological places, drums and bells and village meeting halls located in the temples to propagate Buddhism and has the FM 95.75 MHz radio broadcast station of Thailand in Phetchaburi province. 4). The management aspect of state of Buddhism propagator monks management in Phetchaburi province ; the management aspect consist of participation of many groups by executives must cooperate to have the integrated development to the proper management in the interesting model and be satisfactory to the Buddhism propagator monks and Buddhists.

กิตติกรรมประกาศ

ดุขุณินินพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยควมอนุเคราะห์จากคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านขอ อนุโมทนาและเจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการ หลักสูตร บัณฑิตศึกษากาควิชารัฐศาสตร์ ที่ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรนี้ขึ้นมา ขอขอบคุณพระมหากษฏา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. ประธานกรรมการควบคุมดุขุณินินพนธ์ และ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง กรรมการ ควบคุมดุขุณินินพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำดุขุณินินพนธ์นี้ให้สมบูรณ์ลุล่วงไปด้วยดี ขอเจริญพรขอบคุณ ศ. (พิเศษ) ร.ท.ดร. บรรจบ บรรณรุจิ, ประธานคณะกรรมการสอบดุขุณินินพนธ์ ผศ.ดร. อุทัย สติมัน, ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, กราบขอบพระคุณ พระอุดมสิทธิธนายก ผศ.ดร., พระมหากษฏา กิตติโสภโณ ผศ.ดร. คณะกรรมการสอบดุขุณินินพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณพระวชิรธรรมคณิ, เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เป็นอย่างยิ่งที่เมตตาในการเก็บรวบรวมในการทำวิจัย ขอกราบขอบพระคุณพระธรรมปัญญาภรณ์, เจ้าคณะ จังหวัดราชบุรีที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ ในการลงพื้นที่วิจัย (try out) ขอขอบคุณอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ ค่า IOC ทั้ง ๕ ท่าน ขอเจริญพรขอบคุณ ดร.กาญจนา คำจติ, ขอขอบพระคุณและเจริญพรขอบคุณ คณาจารย์ในคณะสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการเชิงพุทธและเจ้าหน้าที่ ศูนย์บัณฑิตศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอขอบพระคุณและเจริญพรขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัย อีกทั้งผู้ให้ความอุปถัมภ์และคณะสงฆ์พระสังฆาธิการและสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีทุกรูป ขอขอบคุณกัลยาณมิตร พระมหานิกธ ฐานุตโตโร, ดร. ปธ.๙ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ที่ให้การ ช่วยเหลือ ขอกราบขอบพระคุณพระมหาวิชิต ธมมวิชัย, วัดบวรนิเวศวิหาร พระครูศรีธรรมรัตน์, วัดไร่ดอน เจริญพรขอบคุณหมอสสมพร สิ้นทวิ, ครูอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, คุณพ่อซ้อง-คุณแม่ใบศรี จุลทกาล, ผู้ให้ ความอุปถัมภ์อาหารและสนับสนุนทุนการศึกษา ตลอดถึงในการทำดุขุณินินพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกรูปที่ให้ความ เมตตาช่วยเหลือในด้านการเรียน พร้อมทั้งคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็น ประโยชน์ตลอดถึงให้กำลังใจในการทำดุขุณินินพนธ์ ในครั้งนี้ ขอเจริญพรขอบคุณที่ช่วยเหลือในเรื่องบทความย่อ ภาษาอังกฤษ และขอขอบคุณ เพื่อนสหธรรมิกทุกรูปและญาติโยมผู้อุปถัมภ์ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือในด้านการ อำนวยความสะดวก เรื่องปัจจัย ๔ ขอน้อมจิตอุทิศผลงานดุขุณินินพนธ์เล่มนี้เป็นวิทยาทาน แต่คุณพ่ออุทิศ ทองเสี่ยมเงิน-คุณแม่บุญส่ง เพิ่มทรัพย์, บิดามารดา ผู้มอบอัฐภาพร่างกาย ครูอุปฌาย์อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและวิชาการทั่วไป จนมีโอกาสดำศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิมย์ กิตติธโร)

๗ มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ณ)
สารบัญแผนภาพ	(ญ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฎ)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามในการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ	๙
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	๒๔
๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๓๑
๒.๔ ข้อมูลสภาพทั่วไปของคณะสงฆ์และสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๘๑
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐๐
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๑๔

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๑๕
๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๑๖
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๙
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๒๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๒๒
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี	๑๒๔
๔.๒ ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภา พระนักเผยแผ่	๑๘๕
๔.๓ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๒๐๘
๔.๔ สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภา พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๒๒
๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๒๒๓
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๓๐
๕.๒ อภิปรายผล	๒๓๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๔๖

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๔๖
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๒๔๖
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๒๔๖
บรรณานุกรม	๒๔๘
ภาคผนวก	๒๕๗
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	๒๕๘
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ	๒๖๔
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๘๔
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่ม	๒๙๓
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ	๓๐๗
ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๓๑๐
ประวัติผู้วิจัย	๓๒๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	สรุปสภาพทั่วไปด้านบุคลากรในด้านจุดแข็ง (S= Strengths)	๑๒๘
๔.๒	สรุปสภาพทั่วไปด้านบุคลากร ในด้านจุดอ่อน (Weakness	๑๒๙
๔.๓	สภาพทั่วไปด้านบุคลากร มีโอกาส (Opportunity)	๑๓๑
๔.๔	สภาพทั่วไปด้านบุคลากร ในด้านอุปสรรค (Threats)	๑๓๔
๔.๕	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ ในด้านจุดแข็ง (S-strengths)	๑๓๙
๔.๖	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ ในด้านจุดอ่อน (Weakness)	๑๔๓
๔.๗	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ ในด้านมีโอกาส (Opportunity)	๑๕๐
๔.๘	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณในด้านอุปสรรค (Threats)	๑๕๕
๔.๙	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ในด้านจุดแข็ง (Strength)	๑๖๒
๔.๑๐	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในด้านจุดอ่อน (Weakness)	๑๖๖
๔.๑๑	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ในด้านมีโอกาส (Opportunity)	๑๖๙
๔.๑๒	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในด้านมีอุปสรรค (Threats)	๑๗๒
๔.๑๓	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ในด้านมีจุดแข็ง (Strength)	๑๗๔
๔.๑๔	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านมีจุดอ่อน (Weakness	๑๗๕
๔.๑๕	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านมีโอกาส (Opportunity)	๑๗๙
๔.๑๖	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านมีอุปสรรค (Threats)	๑๘๓
๔.๑๗	แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๘๕
๔.๑๘	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเทศนาวิธี ๔ โดย ภาพรวม	๑๘๗
๔.๑๙	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสง จังหวัด เพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภา	๑๘๘

ตารางที่	สารบัญตาราง(ต่อ)	หน้า
๔.๒๐	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์จังหวัด เพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการบริหารจัดการ ๔ M โดยภาพรวม	๑๘๘
๔.๒๑	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของพระพระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง	๑๘๙
๔.๒๒	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของพระพระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมาทพนา สามารถนำไป ปฏิบัติได้	๑๙๐
๔.๒๓	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของพระพระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมุติเตชนา ความเข้าใจ	๑๙๐
๔.๒๔	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสัมปหังสนา ความร่าเริง	๑๙๑
๔.๒๕	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านส่งเสริมความก้าวหน้า	๑๙๒
๔.๑๙	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสง จังหวัด เพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภา	๑๘๘

ตารางที่	สารบัญตาราง(ต่อ)	หน้า
๔.๒๗	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวางหลักการเป็นระบบ	๑๙๔
๔.๒๘	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบุคคลากร	๑๙๕
๔.๒๙	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านงบประมาณ	๑๙๖
๔.๓๐	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์	๑๙๗
๔.๓๑	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระ พระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการ	๑๙๘
๔.๓๒	การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๑๙๙
๔.๓๓	การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง หลักการบริหาร ๔ M กับหน้าที่ของ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๒๐๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๔.๑	สรุปด้านบุคลากร สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๑๓๖
๔.๒	สรุปด้านงบประมาณ สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๑๕๖
๔.๓	สรุปด้านวัสดุอุปกรณ์ สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๑๗๓
๔.๔	สรุปด้านการบริหารจัดการ สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๑๘๔
๔.๕	รูปแบบด้านบุคลากรสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๒๐๑
๔.๖	รูปแบบด้านงบประมาณสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๒๐๒
๔.๗	รูปแบบด้านวัสดุอุปกรณ์ สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๒๐๓
๔.๘	รูปแบบด้านการบริหารจัดการสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๒๐๔
๔.๙	แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี”	๒๑๖

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในดัชนีนิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลัก โดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา	(ไทย)	=	วินัยปิฎก มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จู.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก จูฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
อง.สตุตก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า. เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๗/๓๗. หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๗ หน้าที่ ๓๗ เป็นต้น.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น มีที่มาเริ่มตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกแห่งการประดิษฐานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งได้อาศัยบทบาทของพระพุทธเจ้าและพระสาวกเป็นหลัก โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อนำประชาชนให้เข้าถึงพระศาสนา^๑ โดยดำเนินตามพุทธปณิธานที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”^๒ ด้วยการบำเพ็ญกรณียกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและจริงจังของพระพุทธองค์และพระสงฆ์สาวกทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็วเป็นปึกแผ่นมั่นคงในดินแดนอินเดียตอนกลางและตอนเหนือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยก่อนนั้น ได้ทำกันหลายรูปแบบ ได้แก่ การปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใส การสนทนา การแนะนำ การตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงธรรมไปตามลำดับ โดยที่พระพุทธเจ้าทรงประทานหลักการเผยแผ่ให้พระสาวกยึดถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ให้แสดงธรรมมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจในแต่ละแง่แต่ละประเด็นแสดงธรรมด้วยจิตเมตตาอนุเคราะห์มุ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมไม่ยกตน ไม่เสียดสีข่มผู้อื่น^๓ ตลอดจนยึดหลักโอวาทปาติโมกข์คือ การไม่กล่าวร้ายผู้ใด มีความสำรวมในศีล เป็นต้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในชมพูทวีปจนหลังจากที่พระพุทธองค์ทรงปรินิพพานแล้วเหล่าพระสงฆ์สาวกต่างก็ได้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนาเรื่อยมา จนถึงสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ทรงให้การอุปถัมภ์การทำตติยสังคายนา ครั้นเสร็จแล้วได้อาราธนาให้พระโมคคัลลีบุตรติสสะเถระ เลือกสรรพระอรหันต์ส่งไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังนานาประเทศ จำนวน ๙ สาย เมื่อ พ.ศ.๓๐๓ พระพุทธศาสนาจึงได้แพร่หลายออกไปนอกประเทศอินเดียแต่ครั้งกระนั้น โดยพระโสณเถระกับพระอุตตรเถระ ได้เป็นหัวหน้าพระธรรมทูตมายังดินแดนสุวรรณภูมิ^๔ ดังมีหลักฐานปรากฏอยู่ที่พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม อันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยครั้งนั้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนเป็นที่แพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา นั้น พระสงฆ์นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะท่านเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย หนึ่งในพุทธบริษัทซึ่งถือว่าเป็นองค์

---

^๑พระราชนิพนธ์ (ประยูร ธาดา), สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโคมทอง ประทีป, ๒๕๒๓), หน้า ๒๓.

^๒วิ. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^๓สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, ศาสนาเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔), หน้า ๑๓.

^๔จันทน์ ทองประเสริฐ, ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์, (กรุงเทพมหานคร: อภิธรรม มูลนิธิมหาธาตุวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๘๖.

หลัก เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา^๕ ด้วยเพราะพระสงฆ์สาวกส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควรแก่การค้ำชู ควรแก่การต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรแก่การกราบไหว้ เป็นเพื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก^๖ มีปณิธานในการเผยแผ่ และไม่เพียงแต่ท่านจะอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชนเท่านั้นท่านยังสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมด้วยนอกจากนั้นพระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาอยู่ในฐานะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งเป็นผู้อบรมสั่งสอนหลักธรรมทางศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน เพื่อให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข และในบางโอกาสก็ให้การสนับสนุนช่วยเหลือสงเคราะห์ชุมชนในด้านต่างๆด้วยโดยอยู่ภายใต้กรอบอันดีงามของศาสนา

จากบทบาทหน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ พระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาและคุณภาพชีวิต จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่อยู่เสมอ ซึ่งความสามารถในการดำเนินภารกิจต่างๆ ของพระภิกษุสงฆ์ดังกล่าวข้างต้นจัดได้ว่าเป็นภารกิจตามคุณลักษณะของงานประชาสัมพันธ์ที่สำคัญในสมัยปัจจุบัน การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีกุศโลบายในการเผยแผ่ได้หลายวิธี อาทิการปฏิบัติตนให้น่าเลื่อมใสของพระสงฆ์ การเป็นผู้รอบรู้ในหลักธรรมะ การแสดงธรรมได้ลึกซึ้งการพัฒนาชุมชน การสนับสนุนด้านการศึกษา การสงเคราะห์ประชาชนในด้านต่างๆ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การจัดบรรพชาสามเณร การจัดบวชชีพราหมณ์ถือศีล ๘ การจัดอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม การจัดแสดงนิทรรศการทางพระพุทธศาสนาต่างๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นกระบวนการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ประชาชนหันมาเข้าวัด ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา ได้มาเรียนรู้หลักธรรม จูงใจให้พุทธศาสนิกชนน้อมนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติขัดเกลาจิตใจให้สูงขึ้นเป็นลำดับไป เพื่อให้เข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาในที่สุด

เมื่อกล่าวดังนี้แล้วย่อมพิจารณาได้ว่า หัวใจสำคัญในการเผยแผ่พระธรรมวินัยพระพุทธศาสนาก็เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก และประโยชน์ตามพุทธประสงค์ที่ทรงวางไว้ ๓ หลัก เรียกว่าอตตะคือประโยชน์, จุฑหมาย, ผลที่มุ่งหมายปรารถนาดังนี้

๑. ทิฐฐัมมิกัตถะ(ประโยชน์ในชาตินี้)
๒. สัมปรายิกัตถะ(ประโยชน์ชาติหน้า)
๓. ปรมัตถะ(ประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน)

ประโยชน์หรือจุด มุ่งหมายทั้ง ๓ ประการนี้ คือ สิ่งที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้พุทธบริษัท ๔ เพื่อที่จะไม่คลาดไม่พลัดตกจากประโยชน์อันพึงจะได้ในพระพุทธศาสนา

เมื่อฝึกฝนอบรมตนให้พร้อมทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญาแล้ว พระสงฆ์ยังจะต้องปฏิบัติภารกิจที่สำคัญ คือ การเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า การเผยแผ่พระธรรมจะได้ผลดีนั้น พระสงฆ์ต้องทำตนให้เป็น "กัลยาณมิตร" คือเพื่อนที่แท้ ที่คอยชี้แนะแนวทางให้พุทธศาสนิกด้วยความหวังดีคือ การสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาและทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี พระสงฆ์ต้องพยายามชักชวนและชี้แจงให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ให้อำนาจในหลักคำสอนของ

^๕ เสฐียร พันธงศรี, ศาสนาเปรียบเทียบ, พิมพ์ครั้งที่๓, (กรุงเทพมหานคร: ฅงควิทยาการพิมพ์, ๒๕๑๖), หน้า ๑๑.

^๖ ม.ม. (ไทย) ๑๒/๗๔/๖๖.

พระพุทธศาสนา พระสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมจะต้องสามารถชี้แจงให้เกิดความเข้าใจให้ได้ว่า ความอยากที่เรียกว่า 'ตัณหา' นั้น เป็นความโลภและทุจริต คนที่อยากด้วยอำนาจความโลภและทุจริต ย่อมจะกระทำการอะไรเพื่อตนเองและสร้างความเดือดร้อนแก่สังคมเป็นอย่างมาก พระสงฆ์ต้องสอนให้ละความชั่ว คนทุกคนชอบความดีเกลียดความชั่ว แต่ทั้งๆที่ชอบความดีเกลียดความชั่ว ในบางครั้งบางคนที่อดทำความชั่วไม่ได้ เพราะความหลงผิดบ้าง เพราะจิตใจไม่เข้มแข็งพอบ้าง หน้าที่ของพระสงฆ์อีกประการหนึ่งก็คือ พยายามหาวิธีให้คนละทำความชั่ว แต่ให้พึงทำความดีให้ได้ สิ่งใดบอกให้เข้าใจได้ก็บอก สิ่งใดบอกด้วยปากไม่ได้ผลก็ต้องทำให้ดูเป็นตัวอย่าง พระสงฆ์ต้องสนับสนุนให้ทำความดี พระสงฆ์ต้องสร้างเสริมกำลังใจให้คนทำความดี มีเทคนิควิธีแนะนำที่เหมาะสมแก่บุคคล พระสงฆ์ต้องสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพไว้สืบทอดพระพุทธศาสนา ถึงพระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระธรรมวินัย (พระพุทธศาสนา) ก็ยังคงอยู่ เพราะได้รับการปฏิบัติสืบทอดกันมา พุทธบริษัททั้งหลาย โดยเฉพาะภิกษุบริษัทมีหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาโดยตรง จึงต้องสร้างศาสนทายาทที่มีคุณภาพไว้ด้วย

ในปัจจุบัน มีการรวมกลุ่มของอุบาสก อุบาสิกา และพระสงฆ์ ผู้ที่ทำงานในด้านของการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากขึ้น เพื่อสนับสนุนงานทางด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งการรวมกลุ่มไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด ล้วนทำให้เกิดพลัง ในการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่งผลดีกว่า การทำงานอยู่เพียงผู้เดียว การรวมกลุ่มในด้านการเผยแผ่นั้นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของกลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ หรืออะไรก็ตาม มีวัตถุประสงค์ หน้าที่ มีการดำเนินการ มีระเบียบข้อบังคับต่างๆ ก็เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนาให้ธรรมะ ให้การปฏิบัติ ได้แพร่หลายออกไป เกิดประโยชน์แก่ผู้คนทั้งหลาย นับว่าเป็นเรื่องน่าชื่นชมอย่างยิ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี มีการตั้งกลุ่มของคณะสงฆ์ในจังหวัดเพชรบุรี รวมกลุ่มตั้งเป็นสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีที่ตั้งอยู่ที่ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี โดยมีหน้าที่ดังนี้ คือ ส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่พระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ปรับปรุงคุณภาพของพระนักเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วางหลักการเผยแผ่ให้เป็นระบบเหมาะสมแก่สังคม โดยยึดหลักธรรม และมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม จาริต ประเพณี และวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมนำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เพื่อสร้างเสริมภูมิปัญญาของชาวพุทธ ให้เป็นศาสนทายาทที่ดี เพื่อสร้างเสริมความสามัคคีของชนชาติให้เกิดความสงบสุข เพื่อเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างพระนักเผยแผ่ในจังหวัดและต่างจังหวัด และ เพื่อปกป้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่คู่แผ่นดินไทย มีการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นจัดอบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป มีการจัดแสดงธรรมตามสถานที่ต่าง ๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันสำคัญที่ทางราชการกำหนด หรือตามประเพณีนิยมทั่วไป การจัดการฝึกอบรมพระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายของบ้านเมือง ซึ่งสมาชิกในสภา คือพระธรรมทูตประจำจังหวัด พระธรรมทูตประจำอำเภอ พระธรรมทูตเฉพาะกิจ พระนักเผยแผ่ประจำจังหวัด พระ

นักเทศน์แม่แบบของกรมการศาสนาและจังหวัดเพชรบุรี พระธรรมทายาท พระปริยัติินเทศ พระจริยานิเทศ และผู้ที่มีความประสงค์สมัครเข้าเป็นสมาชิก โดยความเห็นชอบของเจ้าอาวาสและของสภา^๗

สรุปว่า จากการศึกษาข้างต้นนั้น เป็นการศึกษารวมของการเผยแผ่ ที่มีมาแล้วในอดีตว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และ เรื่องของการรวมกลุ่มกันเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ ในรูปแบบของสภาเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนาของจังหวัดเพชรบุรี ว่ามีหน้าที่ วัตถุประสงค์ การดำเนินการ เป็นอย่างไร ในเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ในปัจจุบัน มีการจัดกิจกรรม ทั้งทางด้านการอบรม และส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังไม่เพียงพอนัก ทางด้านบุคลากร ผู้ทำหน้าที่การเผยแผ่ลดลง งบประมาณในการเผยแผ่ยังคงไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมการจัดกิจกรรม หรือจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงสื่อ ในการเผยแผ่ ทางด้านปฏิบัติการ ยังคงเห็นภาพ การทำงานแบบคนเดียวยู่

ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาในเรื่องนี้ โดยนำเอาหลักทฤษฎีและแนวคิดในการบริหารจัดการ มาเป็นแนวทาง เพื่อมาศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อจะได้นำมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ได้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ แก่กลุ่มบุคคล หรือคณะผู้ทำการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ในที่อื่นๆ อีกด้วย

๑.๒ คำถามในการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๑.๒.๓ รูปแบบการพัฒนากการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระ นักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนากการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนากการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

^๗ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ข้อบังคับสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, (เพชรบุรี: สำนักงานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ๒๕๖๐), หน้า ที่ ๑.

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาเนื้อหา ๓ ด้านคือ

๑. เทคนาวิธี มี ๔ ด้าน ได้แก่

๑) สันทัสสนา คือ ชี้แจงเรื่องที่สอนให้เห็นชัด เป็นการแยแยะอธิบายแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริงจัง ดังได้กับตาเห็น

๒) สมาทปนา คือ ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ เป็นการสอนให้เห็นสิ่งใดควรปฏิบัติก็แนะนำหรือบรรยายให้ทราบซึ่งและนำไปปฏิบัติ

๓) สมุตเตชนา คือ เร้าใจให้อาจหาญกล้ากล้าเป็นการปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอุตสาหะมีกำลังใจที่จะให้สำเร็จได้

๔) สัมปหังสนา คือ ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริงเป็นการบำรุงจิตให้เข้มแข็งเบิกบานเห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับและทางที่ก้าวหน้า ทำให้ผู้ฟังมีความหวังและเบิกบานใจ^๘

๒. แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่มี ๓ ด้าน ได้แก่

๑) ส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่พระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๒) ปรับปรุงคุณภาพของพระนักเผยแผ่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓) วางหลักการเผยแผ่ให้เป็นระบบ เหมาะสมแก่สังคม โดยยึดหลักธรรม^๙

๓. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหาร 4 M ได้แก่

๑) ด้านบุคคล (Man)

๒) ด้านงบประมาณ (Money)

๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)

๔) ด้านการบริหารจัดการ (Management)^{๑๐}

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรเชิงคุณภาพ

ได้แก่ตัวแปรที่ศึกษา คือ ๑) สภาพทั่วไปของพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี ๒) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบ การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ๓) รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรเชิงปริมาณ

ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ ๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ๒) เทคนาวิธี ๓) หน้าที่ของสภา

ตัวแปรตาม คือ 4 M ได้แก่

๑. ด้านบุคคล (Man)

^๘ พระพรหมคุณาภรณ์, พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พ.ศ.๒๕๔๖, พระไตรปิฎก ที่. สี่, ๙/๑๘๘/๑๖๑.

^๙ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, พ.ศ.๒๕๖๑.

^{๑๐} สมคิด บางโม, หลักการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๒๙.

๒. ด้านงบประมาณ (Money)
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)
๔. ด้านการบริหารจัดการ (Management)^{๑๑}

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population)

ได้แก่ พระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีจำนวน ๒,๘๐๑ รูป^{๑๒}

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sampling)

ได้แก่ พระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๓๕๐ รูป จากการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่

๓) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มคือ

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มคณะกรรมการสภา ประกอบด้วย ประธานสภาและคณะกรรมการบริหารสภา จำนวน ๖ รูป

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มพระนักเผยแผ่ ประกอบด้วย เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส จำนวน ๖ รูป

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มข้าราชการ ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ผู้อำนวยการโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๖ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ๘ อำเภอ ได้แก่

๑. อำเภอเมือง ๒. อำเภอบ้านลาด ๓. อำเภอเขาย้อย ๔. อำเภอบ้านแหลม ๕. อำเภอท่ายาง ๖. อำเภอชะอำ ๗. อำเภอแก่งกระจาน และ ๘. อำเภอหนองหญ้าปล้อง

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ปัจจัยด้านเทศนาวิธีมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการพัฒนาสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

^{๑๑} สมคิด บางโม, **หลักการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๒๙.

^{๑๒} สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, **สถิติจำนวนพระสังฆาธิการของคณะสงฆ์เพชรบุรี**, (เพชรบุรี : สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐), หน้า ๑.

๑.๕.๒ ปัจจัยด้านหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการพัฒนาสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยไว้ ดังนี้

รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านการจัดการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการปรับปรุงแล้ว และหมายถึง สภาโดยรวมที่ได้รับการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ

การบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ร่วมกัน ปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ในที่นี้คือ การบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ของคณะสงฆ์จังหวัด เพชรบุรี เท่านั้น

สภาพระนักเผยแผ่ หมายถึง การร่วมกันของหมู่ภิกษุผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา ในจังหวัดเพชรบุรี ในการวิจัยนี้ได้แก่ พระสังฆาธิการในจังหวัดเพชรบุรี ระดับเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ตลอดจนถึงพระภิกษุ สามเณรที่ได้รับแต่งตั้งในการทำงาน ด้านการเผยแผ่ เช่น พระธรรมทูต พระสอนศีลธรรม ครูสอนพระปริยัติธรรม พระนักเทศน์ พระจริยานักเทศน์ เป็นต้น

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาในการบริหารจัดการการเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัด เพชรบุรี ที่เกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารใน ๕ ด้าน ได้แก่

๑) **ด้านบุคคล** หมายถึง พระนักเผยแผ่เป็นผู้ที่ประพฤตินอยู่ในศีลจรรยาวัตร สำรวม ระวัณกิริยาและวาจา เป็นผู้นำด้านศาสนพิธีแก่ประชาชน เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจสามารถถ่ายทอด หลักธรรมให้แก่ประชาชนได้ เป็นผู้มีความพร้อมในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญการใช้ภาษาบาลี เป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้

๒) **ด้านงบประมาณ** หมายถึง มีการสรรหางบประมาณทำโครงการของบสนับสนุนจาก ภาครัฐและเอกชน จัดการทอดผ้าป่าสามัคคีสมทบทุนในการบริหารจัดการสภา จัดตั้งกองทุนไว้กับ ธนาคารเพื่อความมั่นคงของสภา จัดตั้งกองทุนและสวัสดิการแก่สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ที่อาพาธ และชรา จัดซื้ออุปกรณ์เพื่อการบริหารสภา จัดมอบรางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่สมาชิกสภาพระ นักเผยแผ่ที่ทำคุณประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓) **ด้านวัสดุอุปกรณ์** หมายถึง มีอาคารสถานที่ตั้งของสภาชัดเจนเป็นหลักแหล่ง มีห้อง ประชุม ห้องโสตทัศน และช่องปฏิบัติการของพระนักเผยแผ่ มีการใช้อุปกรณ์หรือสื่อการเรียนรู้ ประกอบในการเผยแผ่ มีเกมส์หรือกิจกรรมประกอบการบรรยาย มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ อาทิ คู่มือ แผ่นพับ แผ่นซีดี มีการจัดทำป้ายประกาศและเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับรายการธรรมะ มีการจัด แสดงนิทรรศการในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีการใช้เทคโนโลยีหรือการสื่อสารสมัยใหม่

๔) **ด้านการบริหารจัดการ** หมายถึง มีการจัดบรรยายธรรมะ มีการจัดปฏิบัติธรรม มีการจัดบรรพชา/อุปสมบทหมู่ มีการแสดงบทบาทสมมติในการเผยแผ่ธรรม มีการจัดทัศนศึกษา/ดูงานตามสถานที่สำคัญ และมีกิจกรรมนันทนาการประกอบการเผยแผ่

๕) **ด้านเทคนิค** หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการในการนำเสนอหลักธรรมหรือลีลาในการเทศน์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้น่าสนใจและประสบความสำเร็จในการเผยแผ่ มีการโน้มน้าวจิตใจให้เห็นคล้อยตาม การอธิบายในหลักธรรมที่เข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้งและการใช้ภาษาที่ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยในการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการเผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- ๑.๗.๑ ได้ทราบสภาพทั่วไปการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
- ๑.๗.๒ ได้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการพัฒนากิจการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
- ๑.๗.๓ ได้ทราบรูปแบบการพัฒนากิจการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
- ๑.๗.๔ ผลจากการวิจัยนำไปพัฒนารูปแบบการพัฒนากิจการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี และสามารถนำไปบูรณาการในเขตพื้นที่อื่นๆ ได้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบ
- ๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนา
- ๒.๓ แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๔ บริบทของพื้นที่ที่ศึกษาวิจัยของคณะสงฆ์และสภานักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบ

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักการของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระณักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาในหัวข้อเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบ ประเภทรูปแบบ การพัฒนารูปแบบ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของรูปแบบ ว่าหมายถึง แบบจำลองอย่างง่าย ๆ ในเรื่องปรากฏการณ์ต่างๆที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และควรแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย^๑ รูปแบบ หมายถึง

โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ สามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในรูปแบบต่างๆอธิบายถึงลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ^๒ รูปแบบอาจเป็นเพียง การจำลองของจริงหรืออาจมีลักษณะเป็นทฤษฎี หรืออาจเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่รูปธรรมของการปฏิบัติได้^๓ รูปแบบหมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็น

---

^๑ศุภลักษณ์ เศษระพานิช, การนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา, (พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕.

^๒บุญชม ศรีสะอาด, วิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๗), หน้า ๔๑-๔๗.

^๓ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, รายงานวิจัยโครงการวิจัยรูปแบบของระบบการบริหารจัดการศึกษาแบบบูรณาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๓๒.

จริงอย่างหนึ่งหรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์^๕ รูปแบบหมายถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี ที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเองเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ การพัฒนารูปแบบจึงเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะนำผลการวิจัยมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ การทำงานปกติในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ โดยอาศัยยุทธศาสตร์ วิธีการหรือเทคนิคต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะธรรมชาติของงานหรือหน่วยงานนั้นๆ^๖ รูปแบบเป็นการนำทฤษฎีแนวทางกรอบแนวคิดมาพัฒนา เพื่อให้สามารถแปลความหมายของปรากฏการณ์ต่างๆ ได้^๗ รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำและความน่าเชื่อถือสามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย^๘ รูปแบบเป็นนามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งอาจจะจะมีตั้งแต่รูปแบบง่ายไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ^๙ รูปแบบไม่ว่าคือรูปของความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วยข้อความจำนวนหรือภาพด้วยการลดทอนเวลาและที่จะทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้นหรือตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ^{๑๐} รูปแบบคือรูปย่อที่เลียนแบบความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบสามารถเข้าใจลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์นั้นได้^{๑๑} รูปแบบอาจเป็นเพียงการจำลองของจริงหรืออาจเป็นทฤษฎีหรืออาจเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่รูปธรรมของ

^๕ ทัศนาศา แคมณี, ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๓.

^๖ ขวัญภา สุขคร, ความหมายของการวิจัย, (ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ลำปาง, ๒๕๕๔), หน้า ๗๔.

^๗ Nadler L., *Designing Training Programs: The Critical Events Model*. Reading. (Massachusetts: Addison Wesley, 1982), p. 182.

^๘ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม, ๒๕๔๐), หน้า ๒๑-๒๓.

^๙ Tosi H.L. and Carroll S.J., *Management*, (New York: John Wiley & Sons, 1982), p. 163.

^{๑๐} Raj, M.P., *Criteria for a Model for the Integration of Environment Education into the School Curriculum of the Northern Province*. (South Africa: Doctoral Dissertator University of South Africa, 2002), p. 243.

^{๑๑} สุบรรณ พันธวิลาส และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์, *ระเบียบวิธีเชิงปฏิบัติ*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๗๗.

การปฏิบัติงาน^{๑๑} รูปแบบ หมายถึง วิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจและจินตนาการที่มีต่อสิ่งใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารที่เข้าใจได้ง่ายเช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนที่หรือสมการทางคณิตศาสตร์ โดยสามารถนำเสนอประเด็นต่างๆ ได้กระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ^{๑๒}

นอกจากนี้ Good ได้รวบรวมความหมายของรูปแบบไว้ ๔ ความหมาย คือ

๑. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
๒. เป็นตัวอย่างเพื่อการเรียน เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นต้น
๓. เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด
๔. เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งรวมกันเป็นตัวอย่างประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคมอาจจะเขียนออกเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้^{๑๓}

---

^{๑๑}ศิริชัย กาญจนวาสี, ทฤษฎีการประเมิน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒๗.

^{๑๒}เยาวดี วิบูลย์ศรี, การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๕๙.

^{๑๓}Good, C.V., Dictionary of Education, (New York: McGraw-Hill, 1973), p. 375.

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ศุภลักษณ์ เศษะพานิช (๒๕๔๔, หน้า ๑๕)	แบบจำลองอย่างง่าย ๆ ในเรื่องปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
บุญชม ศรีสะอาด (๒๕๔๗, หน้า ๔๑-๔๗)	รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ สามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในรูปแบบต่าง ๆ อธิบายถึงลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ
ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (๒๕๔๘, หน้า ๓๒)	รูปแบบอาจเป็นเพียง การจำลองของจริงหรืออาจมีลักษณะเป็นทฤษฎี หรืออาจเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่รูปธรรมของการปฏิบัติได้
ทศนา แชนณี (๒๕๕๔, หน้า ๑๒๓)	รูปแบบ หมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่ง หรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์
ขวัญนภา สุขคร (๒๕๕๔, หน้า ๗๔)	รูปแบบคือการนำผลการวิจัยมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ การทำงานปกติในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆโดยอาศัยยุทธศาสตร์ วิธีการหรือเทคนิคต่างๆ
ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒพงษ์ (๒๕๔๐, หน้า ๒๑-๒๓)	รูปแบบเป็นการนำทฤษฎีแนวทางกรอบแนวคิดมาพัฒนา เพื่อให้สามารถแปลความหมายของปรากฏการณ์ต่างๆได้
Nadler, L. (1982, p. 182)	รูปแบบเป็นการนำทฤษฎีแนวทางกรอบแนวคิดมาพัฒนา เพื่อให้สามารถแปลความหมายของปรากฏการณ์ต่างๆได้
Tosi, H.L. and Carroll, S.J. (1982, p. 163)	รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความมั่นคงและความน่าเชื่อถือสามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายของรูปแบบ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Raj, M.P. (2002, p.243)	รูปแบบเป็นนามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งมีตั้งแต่รูปแบบง่ายไปจนถึงที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ และรูปแบบเชิงกายภาพที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ
สุบรรณ พันธ์วิवास และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ (๒๕๔๒, หน้า ๗๗)	รูปแบบไม่ว่าคือรูปของความจริงของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วยข้อความจำนวนหรือภาพด้วยการลดทอนเวลาและที่ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น
ศิริชัย กาญจนวาสี (๒๕๔๗, หน้า ๑๒๗) เยาวดี วิบูลย์ศรี (๒๕๔๖, หน้า ๕๙)	รูปแบบคือรูปย่อที่เลียนแบบความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งของปรากฏการณ์ใด รูปแบบ หมายถึง วิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจและจินตนาการที่มีต่อสิ่งใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารที่เข้าใจได้ง่าย
Good, C.V. (1973, p.375)	รูปแบบมีความหมายดังนี้ ๑. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ ๒. เป็นตัวอย่างเพื่อการเรียน ๓. เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด ๔. เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

๒.๑.๒ ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้กล่าวถึงประเภทของรูปแบบไว้หลากหลาย ดังนี้

รูปแบบแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑) รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง

๒) รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น

๓) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆรูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

๔) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆของสภา ๒ ประเภทคือ

๑) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่นแบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

๒) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆที่สัมพันธ์กัน^{๑๔}

สำหรับรูปแบบตามแนวคิด หลักการหรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนี้ ๔ รูปแบบ คือ

๑. Information – Processing Model เป็นรูปแบบที่ยึดหลักความสามารถในการประมวลข้อมูลของผู้เรียน และแนวทางในการปรับปรุงการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. Personal Model เป็นรูปแบบที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบและปฏิบัติต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย

๓. Social Interaction Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

๔. Behavior Model เป็นรูปแบบที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้มากกว่าการพัฒนาโครงสร้างทางจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้^{๑๕}

จากประเภทของรูปแบบ รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน ในแต่ละสาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษาแผนภูมิรูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆและรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

^{๑๔} Steiner, E.Z., *Edocology*, (Sydney: NSW, 1990), p. 164.

^{๑๕} Joyce, B. and Weil, M., *Model of Teaching*, (New York: Prentice-Hall, 1996), p. 203.

ตารางที่ ๒.๓ ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Keeves P.J. (1988, p. 425)	รูปแบบแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ๑) รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) ๒) รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) ๓) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ๔) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model)
Steiner, E.Z. (1990, p. 164)	รูปแบบแบ่งออกได้ ๒ ประเภทคือ ๑) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model) ๒) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model)
Joyce, B. and Weil, M. (1996, p. 203)	รูปแบบการสอนแบ่งออกเป็น ๔ รูปแบบ คือ ๑. Information – Processing Model ๒. Personal Model ๓. Social Interaction Model ๔. Behavior Model

๒.๑.๓ องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการด้านตะวันตก ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่าการที่จะระบุว่ามีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้นๆ^{๑๖}

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารมีอยู่สองส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ และกลไกของรูปแบบซึ่งเป็นตัวจักรในการทำหน้าที่ของรูปแบบเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไข องค์ประกอบของรูปแบบบริหารควรครอบคลุมลักษณะสำคัญของการบริหารในประเด็นต่อไปนี้ ๑) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกตัดสินใจในการบริหาร หมายถึงระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ระบบและรูปแบบการตัดสินใจในการบริหารงานในองค์การ ๒) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารภายใน หมายถึง ระบบงาน และระบบคนในองค์การ การไหลเวียนของงานขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ของหน่วยงานย่อยในองค์การ และกระบวนการบริหารงานทั้งในระดับองค์การและหน่วยงานย่อยในองค์การ ๓) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไก

^{๑๖} Bardo, J.W. and Hartman, J.J., *Urban Society: A Systematic Introduction*, (U.S.A.: F.E. Peacock, 1982), p. 9.

การบริหารความสัมพันธ์ภายนอก หมายถึง ระบบงานอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน กำหนดขอบเขตหน่วยงานและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง กำหนดกระบวนการและวิธีการดำเนินงาน ความสัมพันธ์กับหน่วยงานและบุคคลภายนอก ๔) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารการ ตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การและการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้องค์การมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากขึ้น ๕) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบำรุงและพัฒนาทรัพยากรของ องค์การโดยเฉพาะทรัพยากรทางเทคโนโลยีและทรัพยากรบุคคล^{๑๗} นอกจากนี้ บราวน์ และโมเบอร์ก (Brown & Moberg) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบว่ามี ๕ องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management Process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)^{๑๘}

จากองค์ประกอบของรูปแบบสรุปได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับที่ผู้เสนอกำลังศึกษา อาจขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ หรือออกแบบแนวคิด ทฤษฎีและ หลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก

ตารางที่ ๒.๔ องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Bardo, J.W. and Hartman J.J. (1982, p. 9)	รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะต้อง ประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึง จะเหมาะสมและควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ปรากฏการณ์นั้นๆ
สมาน อัสวภูมิ (๒๕๔๙, หน้า ๔๙)	องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ ๑. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ๒. กลไกของรูปแบบ
Brown, W. B. & Moberg, D. J. (1980, pp. 357-358)	องค์ประกอบของรูปแบบมี ๕ องค์ประกอบ ๑. สภาพแวดล้อม (Environment) ๒. เทคโนโลยี (Technology) ๓. โครงสร้าง (Structure) ๔. กระบวนการจัดการ (Management Process) ๕. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

^{๑๗} สมาน อัสวภูมิ, การศึกษาและการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษาการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา และสถาน ศึกษาเครือข่ายของผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ รุ่นที่ ๑. (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๔๙.

^{๑๘} Brown, W. B., & Moberg, D. J., *Organization Theory and Management: Approach*, (New York: John Wiley and Sons, 1980), pp. 357-358.

๒.๑.๔ คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

หลักการของรูปแบบที่สำคัญมี ๓ ประการคือ

๑. รูปแบบจะต้องเป็นที่รวมของแนวความคิดและแสดงถึงความสัมพันธ์ต่างๆของความคิดซึ่งไม่เพียงแต่จะสามารถตอบปัญหาที่เคยมีมาก่อนเท่านั้นแต่จะต้องสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาได้อีกด้วย

๒. ในโครงสร้างของแนวความคิดและความสัมพันธ์ดังกล่าวจะต้องสามารถปฏิบัติและวางอยู่ในรูปแบบขององค์กรได้และหมายความว่าแนวความคิดและความสัมพันธ์ไม่เพียงแต่สามารถชี้แนวทางให้เกิดความเข้าใจเท่านั้นขอแต่สามารถติดตามตรวจสอบได้อีกด้วย

๓. รูปแบบนั้นจะต้องยึดหลักการและอยู่บนพื้นฐานทางการบริหารหรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารภายใต้แนวความคิดและความสัมพันธ์ดังกล่าว^{๑๙}

อย่างไรก็ตามแม้ว่ารูปแบบนั้นจะมีมากมายหลายรูปแบบแต่รูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์ได้นั้นควรมีการจัดทำรูปแบบที่มีพร้อมกำหนดประกอบหลักสำคัญใหญ่ๆ ๔ ประการคือ

๑. รูปแบบการประกอบด้วยความสัมพันธ์มีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน

๒. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกตที่เป็นไปได้ในการที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

๓. รูปแบบควรระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นรูปแบบควรจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้วควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้อีกด้วย

๔. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา^{๒๐}

ตารางที่ ๒.๕ คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Bown, W.B. and Mobery, D.J. (1980, pp. 16-17)	หลักการของรูปแบบที่สำคัญมี ๓ ประการคือ ๑. รูปแบบจะต้องเป็นที่รวมของแนวความคิดและแสดงถึงความสัมพันธ์ต่างๆของความคิด ๒. ในโครงสร้างต้องสัมพันธ์สามารถปฏิบัติและวางอยู่ในรูปแบบขององค์กรได้ ๓. รูปแบบนั้นจะต้องยึดหลักการและอยู่บนพื้นฐานทางการบริหารหรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

^{๑๙}Bown, W.B. and Mobery, D.J., *Organization Theory and Management: A Macro Approach*, (New York: John Wiley and Sons, 1980), pp. 16-17.

^{๒๐}Keeves P.J., *Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook*, (Oxford: Pergamon Press, 1988), p. 560.

ตารางที่ ๒.๕ คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Keeves P.J. (1988, p. 560)	การจัดทำรูปแบบที่มีหลัก ๔ ประการคือ ๑. ประกอบด้วยความสัมพันธ์มีโครงสร้าง ๒. ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผล ที่เกิดขึ้น ๓. ควรจะระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิง เหตุผลของเรื่อง ๔. ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมนทัศน์ ใหม่

๒.๑.๕ การพัฒนารูปแบบ

การพัฒนารูปแบบนั้นไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว โดยทั่วไปการพัฒนารูปแบบจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้าง หรือต้องการที่จะพัฒนารูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงกำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบขึ้น แล้วนำไปตรวจสอบหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ หรือทดลองใช้ต่อไป^{๒๑}

นักวิชาการยังได้ให้แนวคิดและแนวทางในการพัฒนารูปแบบดังนี้

๑) การศึกษารูปแบบ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการสร้างรูปแบบซึ่งอาจจะดำเนินการได้โดยวิธีสำรวจความคิดเห็นหรือการศึกษาค้นคว้า

๒) การนำเสนอรูปแบบ ผู้วิจัยต้องออกแบบและนำเสนอรูปแบบใหม่ เพื่อให้ได้รูปแบบที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในขั้นนี้ยังไม่ต้องทดลองใช้รูปแบบ เพียงแต่จัดโอกาสนำเสนอเพื่อพิจารณาของผู้เกี่ยวข้อง เช่น การนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาและประเมินในรูปของแบบสอบถาม หรือการประชุมสัมมนา การนำรูปแบบให้ผู้ปฏิบัติประเมินความเป็นไปได้ตลอดจนการให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

๓) การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการดำเนินการทั้งสามส่วน คือ การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ การนำรูปแบบใหม่ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงส่วนจะมีการใช้หรือปรับเปลี่ยนอยู่กับโครงการวิจัย และทำการรายงานผลการทดลองใช้^{๒๒}

นอกจากนี้ยังให้หลักการเพื่อการสร้างรูปแบบไว้ ๔ ประการ คือ ๑) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง(ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

^{๒๑}ดิเรก วรรณเศียร, “การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

^{๒๒}สมาน อัสวภูมิ, การศึกษาและการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษาเครือข่ายของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ รุ่นที่ ๑. (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๔๙.

ธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุน ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ ๓) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย ๔) นอกจากคุณสมบัติต่างๆที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้าง มโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

สำหรับการที่จะพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมได้นั้นต้องมีขั้นตอนการพัฒนาได้ ๕ ขั้นตอนดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ
๒) นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มากำหนดหลักการเป้าหมายและองค์ประกอบอื่นๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็น อันจะทำให้รูปแบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งกำหนดทิศทาง ลำดับความสำคัญและรายละเอียดขององค์ประกอบเหล่านั้น

๓) กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้เป็นกาให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเงื่อนไขต่างๆในการนำรูปแบบไปใช้

๔) การประเมินรูปแบบ เป็นขั้นตอนทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยปฏิบัติ ๒ ประการ คือ การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีซึ่งเป็นการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบและด้านการเรียนการสอนทั้งในทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติและการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริง

๕) การปรับปรุงรูปแบบ แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะก่อนการนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบระยะนี้ใช้ข้อมูลจากการประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น และระยะที่สอง เป็นการปรับปรุงรูปแบบการสอนโดยใช้ข้อมูลจากผลการทดลองใช้ ซึ่งการปรับปรุงรูปแบบการสอนและนำไปทดลองซ้ำอาจทำได้หลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ^{๒๓}

เมื่อรูปแบบมีหลาย ๆ ลักษณะดังกล่าวมาแล้วนั้น ในการสร้างหรือพัฒนารูปแบบก็ต้องขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่เหมาะสมของรูปแบบ หรือโมเดลที่เลือกใช้อาจพิจารณาได้จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างปรัชญา หรือแนวคิดของรูปแบบการประเมินกับประเด็นปัญหาของสิ่งที่ต้องการประเมิน ในปัจจุบันนี้การพัฒนารูปแบบใดก็ตามได้ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้งเมื่อรูปแบบที่ใช้อยู่นั้นค่อนข้างล้าสมัยหรือไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่วางไว้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาขึ้นเพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๒๔} ขั้นตอนในการพัฒนาระบบดังนี้ ๑. การวิเคราะห์ระบบ (System analysis) หมายถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยนำเข้ากระบวนการรวมทั้งผลผลิตของระบบนั้นให้ชัดเจน ๒. การออกแบบระบบ (System design)

^{๒๓} Joyce, B. and Weil, M., **Model of Teaching**, (New York: Prentice-Hall, 1996), p. 197.

^{๒๔} ศิริชัย กาญจนวาสี, **ทฤษฎีการประเมิน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒๘.

หมายถึง การออกแบบองค์ประกอบของระบบในปัจจุบันนำเข้ากระบวนการและผลผลิตให้มีคุณภาพมากที่สุดเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพขององค์กรและสภาพแวดล้อมที่ใช้ระบบนั้นๆ ๓. การทดสอบระบบ (System testing) หมายถึง การนำระบบที่ออกแบบไปทดสอบโดยการทดลองใช้ระบบในสถานการณ์จำลองหรือในสถานการณ์จริงเพื่อทดลองดูว่าระบบนั้นมีคุณภาพหรือไม่มีข้อบกพร่องในองค์ประกอบอะไรจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น^{๒๕}

ยังมีนักวิชาการที่กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบนั้นอาจกระทำได้ ๒ ขั้นตอนคือ ๑. การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างองค์ประกอบตัวแปรนั้นลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้าซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยอาจจะคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นก่อนปรับปรุงโดยอาศัยข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือทำการศึกษารูปแบบเป็นองค์ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกเพื่้องค์ประกอบในรูปแบบเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมผู้วิจัยควรกำหนดหลักการการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจนเช่นเป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายตัวแปรในรูปแบบมีน้อยตัวแต่สามารถอธิบายผลได้มากในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ๒. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาหรือแม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตามแต่ ก็เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่^{๒๖}

สำหรับการพัฒนาจากระบบหรือการพัฒนาระบบโดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ระบบเป็นวิธีการระบุส่วนประกอบองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลายที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบกับองค์ประกอบภายนอกการจัดเรียงองค์ประกอบ ทรัพยากรที่ต้องใช้กลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้ระบบภารกิจที่จะต้องดำเนินการและผลผลิตหรือบริการที่จะเสนอแก่กลุ่มเป้าหมายในการวิเคราะห์ระบบผู้วิเคราะห์ระบบมีกิจกรรมที่จะต้องวิเคราะห์ดังนี้ ๑) วิเคราะห์ปณิธาน ๒) วิเคราะห์จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ๓) วิเคราะห์หน้าที่ ๔) วิเคราะห์ภารกิจ ๕) วิเคราะห์เครื่องมือหรือช่องทาง ๖) วิเคราะห์วิธีการ ๗) วิเคราะห์การตรวจสอบและการประเมิน

^{๒๕} Kendall, K.E. and Kendall, J.E., *Systems Analysis and Design*, (New York: Prentice Hall, 2005), p. 389.

^{๒๖} บุญชม ศรีสะอาด, *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล*, (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, ๒๕๔๓), หน้า ๑๐๔-๑๐๕.

๒. การสังเคราะห์ระบบเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างระบบใหม่โดยการนำองค์ประกอบความสัมพันธ์ทิศทางและลำดับขั้นตอนของระบบใหม่

๓. การสร้างแบบจำลองระบบเป็นการสื่อสารระบบที่สร้างใหม่เพื่อให้ถ่ายทอดการนำไปใช้โดยการเขียนแบบจำลองใดแบบจำลองหนึ่ง ดังนี้

๓.๑ รูปภาพหรือหุ่นจำลองของจริงเช่นภาพวาดหุ่นจำลองเครื่องบิน เป็นต้น

๓.๒ แบบจำลองเปรียบเทียบเช่นนาฬิกาเป็นแบบจำลองของเวลาหรือสีแดงขาวน้ำเงินของธงชาติไทยเป็นแบบจำลองอุปมาอุปไมยของชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

๓.๓ แบบจำลองสัญลักษณ์เช่นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

๓.๔ แบบจำลองแนวคิดได้แก่แบบจำลองที่แทนด้วยแผนภูมิหรือแผนภาพในรูปแบบต่างๆแบบจำลองระบบช่วยอธิบายขั้นตอนสำคัญของระบบช่วยในการสื่อสารให้ทราบขั้นตอนและการควบคุมและทำนายได้ว่าจะเกิดผลอะไรขึ้นเมื่อได้ดำเนินไปตามระบบ

๔. การทดสอบระบบเมื่อได้มีการพัฒนาระบบด้วยการกำหนดขั้นตอนและแสดงออกมาในรูปของแบบจำลองเรียกได้ว่าเราได้ระบบใหม่ขึ้นเป็นตัวแต่ยังประกันไม่ได้ว่าระบบที่พัฒนาขึ้นจะทำงานได้ตามวัตถุประสงค์นี้จัดระบบจึงจำเป็นที่จะต้องนำต้นแบบระบบไปทดสอบระบบในสถานการณ์จำลองกล่าวคือนำระบบไปใช้ในสถานการณ์ใกล้เคียงความจริงสามารถนำไปทดลองในสถานการณ์จริง ที่มีปัญหาในด้านค่าใช้จ่ายเวลาและความเสี่ยงโดยเฉพาะระบบที่เกี่ยวข้องกับคนและทรัพย์สินนักจัดระบบจึงทดสอบระบบในสถานการณ์จำลองแทน^{๒๗}

จากการพัฒนารูปแบบนั้น การพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็นตอนๆ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ

---

^{๒๗} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, การจัดระบบการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๒.

ตารางที่ ๒.๖ การพัฒนารูปแบบ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ดิเรก วรรณเศียร (๒๕๔๕)	การพัฒนารูปแบบจะเริ่มจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้าง จากนั้นกำหนดหลักการและองค์ประกอบ แล้วสร้างรูปแบบขึ้น แล้วตรวจสอบหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ หรือทดลองใช้ต่อไป
สมาน อัครภูมิ (๒๕๔๙, หน้า ๔๙)	๑) การศึกษารูปแบบ ๒) การนำเสนอรูปแบบ ๓) การพัฒนารูปแบบ
Joyce, B. and Weil, M. (1996, p. 197)	การที่จะพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมได้นั้นต้องมีขั้นตอนการพัฒนาได้ ๕ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ๒) นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ ๓) นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการเป้าหมาย ๔) การประเมินรูปแบบ ๕) การปรับปรุงรูปแบบ
ศิริชัย กาญจนวาสี (๒๕๔๗, หน้า ๑๒๘)	ตัดสินความเหมาะสมของรูปแบบ หรือโมเดลที่เลือกใช้อาจพิจารณาได้จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างปรัชญา หรือแนวคิดของรูปแบบการประเมินกับประเด็นปัญหาของสิ่งที่ต้องการประเมิน ในปัจจุบันนี้การพัฒนารูปแบบใดก็ตามได้ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้งเมื่อรูปแบบที่ใช้อยู่มีข้อบกพร่องหรือไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่วางไว้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาขึ้นเพื่อให้รูปแบบนั้นมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
Kendall, K.E. and Kendall, J.E. (2005, p. 389)	ขั้นตอนในการพัฒนาระบบไว้ดังนี้ ๑. การวิเคราะห์ระบบ (System analysis) ๒. การออกแบบระบบ (System design) ๓. การทดสอบระบบ (System testing)

ตารางที่ ๒.๖ การพัฒนารูปแบบ (ต่อ)

บุญชม ศรีสะอาด
(๒๕๔๓, หน้า ๑๐๔-๑๐๕)

การพัฒนารูปแบบอาจจะทำได้ ๒ ขั้นตอนคือ
๑. การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบ
๒. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

๒.๑.๖ การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบจุดหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็คือการทดสอบตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานถึงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ โดยการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะซึ่งอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบส่วนการตรวจสอบ Model จากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคเชิงสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ ๒ อย่าง คือ

๑. การตรวจสอบความมั่งคั่งน้อยของความสัมพันธ์ความเกี่ยวข้องและเหตุผลระหว่างตัวแปร

๒. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณค่ากาลเวลากลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่ได้หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้โดยผลการตรวจสอบสามารถนำไปสู่คำตอบ ๒ ข้อคือการสร้างรูปแบบใหม่และการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม^{๒๘}

ในเรื่องเดียวกันนี้ Eisner ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้ คือ

๑. การประเมินโดยแนวทางนี้ไม่ได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินจริง เป้าหมายการตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินตอบสนองหรือกระบวนการตัดสินใจแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์ห้วงการอย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกันตามวิถึการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

๒. รูปแบบการประเมินที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัยเนื่องจากการวิจารณ์คุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ทางการศึกษา

^{๒๘} Keeves P.J., Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook, (Oxford: Pergamon Press, 1988), p. 560.

ระดับสูงในแวดวงการอุดมศึกษามากขึ้นในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นๆจริงๆ จะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

๓. รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคลคือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้นเป็นผู้เที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดีทั้งนี้เกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง

๔. รูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอัธยาศัย และตามความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่พิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมการประเมินผลการวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพประสบการณ์ และการเป็นที่น่าเชื่อถือของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ^{๒๙}

ตารางที่ ๒.๗ การตรวจสอบรูปแบบ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Keeves P.J. (1988, p.560)	๑. การตรวจสอบความมักน้อยของความสัมพันธ์ ๒. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์
Eisner, E. (1976, pp. 192-193)	๑. ไม่ได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินจริง ๒. การประเมินที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะ ๓. รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคลคือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน ๔. รูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ในการศึกษาและค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานั้น มีนักวิชาการหลากหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาและค้นคว้าไว้หลายท่าน ผู้วิจัยจึงได้ทำการนำเสนอไว้ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำให้เหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่ง การพัฒนา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือการพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่

^{๒๙} Eisner, E., “Educational Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation”, *Journal of Aesthetic Education*, (1976), pp. 192-193.

เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่าแต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลง ย่อมเกิดปัญหาในตัวมันเองเพียงแต่ว่าจะมีปัญหามาก หรือปัญหาน้อย ถ้าหากตีความหมายการพัฒนาจะสามารถตีความหมายได้ ๒ นัย คือ

๑. การพัฒนา ในความเข้าใจแบบสมัยใหม่ หมายถึง การทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบ และในเชิงปริมาณ เช่น ถนนหนทาง ตึกรามบ้านช่อง ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

๒. การพัฒนา ในแง่ของพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ โดยเน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดีซึ่งให้ผลประโยชน์สูงสุด ความกลมกลืน และความเกื้อกูลแก่สรรพชีวิตโดยไม่เบียดเบียน ทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

คำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมืองและการพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไป ดังกล่าวแล้ว เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น ๑๐ ลักษณะ คือ

๑. ความหมายจากรูปศัพท์

โดยรูปศัพท์ การพัฒนา มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ^{๓๐} ส่วนความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้น หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี การพัฒนา โดยความหมายจากรูปศัพท์จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่นๆ^{๓๑}

๒. ความหมายโดยทั่วไป

การพัฒนาที่เข้าใจโดยทั่วไปมีความหมายใกล้เคียงกับความหมายจากรูปศัพท์ คือ การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบหรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ^{๓๒} ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพระหว่างสภาพการณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าในปัจจุบันสภาพการณ์ของสิ่งนั้นดีกว่า

^{๓๐} ปกรณ์ ปรียากร, **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘), หน้า ๕.

^{๓๑} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

^{๓๒} ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, **การพัฒนาชุมชน: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร: บากกอกบลิ้ง, ๒๕๒๖), หน้า ๑.

สมบูรณ์กว่าก็แสดงว่าเป็นการพัฒนา^{๓๓} การพัฒนา ในความหมายโดยทั่วไปจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ความหมายนี้ นับว่าเป็นความหมายที่รู้จักกันโดยทั่วไป เพราะนำมาใช้มากกว่าความหมายอื่นๆ แม้ว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการก็ตาม^{๓๔}

๓. ความหมายทางเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความหมายของ การพัฒนา ว่า หมายถึง ความเจริญเติบโต โดยเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่น ผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนของประชากรเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น ประชากรมีรายได้เพียงพอที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจสรุปได้ว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการทางสังคม ที่ผลิตผลออกมาในรูปซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์

จะเห็นได้ว่า นักเศรษฐศาสตร์ได้กำหนดความหมายของการพัฒนา โดยใช้ความหมายจากรูปศัพท์และความหมายโดยทั่วไป คือ หมายถึง ความเจริญเติบโต แต่เป็นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการเน้นความหมายเชิงปริมาณ คือ การเพิ่มขึ้นหรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่าด้านอื่นๆ

๔. ความหมายทางพัฒนาบริหารศาสตร์

นักพัฒนาบริหารศาสตร์ได้ให้ความหมายของการพัฒนา เป็น ๒ ระดับ คือ ความหมายอย่างแคบและความหมายอย่างกว้าง ความหมายอย่างแคบ การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำทำให้ดีขึ้นอันเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพเพียงด้านเดียว ส่วนความหมายอย่างกว้างนั้น การพัฒนา เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบการกระทำทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นไปพร้อมๆ กัน ไม่ใช่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

การพัฒนา ในความหมายของนักพัฒนาบริหารศาสตร์จะมีขอบข่ายกว้างขวางกว่าความหมายจากรูปศัพท์ ความหมายโดยทั่วไป และความหมายทางเศรษฐศาสตร์ที่กล่าวมาแล้ว เพราะหมายถึง การเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในด้านคุณภาพ (ดีขึ้น) ปริมาณ (มากขึ้น) และสิ่งแวดล้อม (มีความเหมาะสม) ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

๕. ความหมายทางเทคโนโลยี

ในทางเทคโนโลยี การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบอุตสาหกรรม และการผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยนักวิทยาศาสตร์และนักประดิษฐ์ ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมประเพณีนิยม เป็นสังคมสมัยใหม่ที่ทันสมัยหรือ การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีนั่นเอง

^{๓๓} ปกรณ์ ปรียากร, **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), หน้า ๕.

^{๓๔} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๒.

จะเห็นได้ว่า ความหมายของการพัฒนาในทางเทคโนโลยีแตกต่างออกไปจากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความหมายอีกแนวทางหนึ่ง

๖. ความหมายทางการวางแผน

ในทางการวางแผน การพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชักชวน การกระตุ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยการปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจัง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงจร โดยไม่มีการสิ้นสุด ซึ่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ^{๓๕} สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นหน้าที่ (Function) ของการวางแผนและการจัดการ ดังนี้

$$D = f(P+M)$$

เมื่อ D = Development คือ การพัฒนา

P = Planning คือ การวางแผน

M = Management คือ การบริหารงานหรือการจัดการ

ดังนั้น การพัฒนา จะเกิดขึ้นได้ด้วยการวางแผนที่ดี มีการบริหารงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ ทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาในความหมายของนักวางแผน จะเป็นไปอีกแนวทางหนึ่ง โดยอาจสรุปได้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนและโครงการ แล้วบริหารหรือจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ จะเห็นได้ว่าความหมายของการพัฒนาทางการวางแผนกำหนดให้การพัฒนาเป็นกิจกรรมของมนุษย์และเกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้เกิดจากการวางแผนโดยมนุษย์ ไม่ใช่การพัฒนาในความหมายนี้

๗. ความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ

การพัฒนา หมายถึง การชักชวนหรือการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจังและเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันในลักษณะที่เป็นวงจร ไม่มีการสิ้นสุด

การพัฒนา ในความหมายของการปฏิบัติการนี้เป็นความหมายต่อเนื่องจากความหมายทางการวางแผนโดยมุ่งเน้นถึงการนำแผนและโครงการไปดำเนินการอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง เพราะถึงจะมีแผนและโครงการแล้วแต่ถ้าหากไม่มีการนำไปปฏิบัติการพัฒนา ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

๘. ความหมายทางพระพุทธศาสนา

“การพัฒนา” มาจากคามาภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุสิ่งแวดลอมต่างๆ เรียกว่า

^{๓๕}The United National Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO. (1982), p. 305.

พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องของการเพิ่มพูนขยาย ทำให้มากหรือทำให้เติบโตขึ้นทางวัตถุและได้เสนอข้อคิดไว้ว่า คำว่าการพัฒนา หรือ คำว่าเจริญ นั้น ไม่ได้แปลว่าทำให้มากขึ้น เพิ่มพูนขึ้นอย่างเดียวนั่น แต่มีความหมายว่า ตัดหรือทิ้ง เช่น เจริญพระ เกศา คือตัดผม มีความหมายว่า รก เช่น นุสยา โลกวฑฒโน แปลว่า อย่างเป็นคนรกโลกอีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริงๆ คือ ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลง กว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลง ไม่ใช่เป็นการพัฒนา แต่เป็นหายนะ ซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนา

กล่าวได้ว่า การพัฒนา ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุขมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาในความหมายนี้ มีลักษณะเดียวกันกับการพัฒนาในความหมาย ทางด้านการวางแผน คือ เป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น แตกต่างกันเพียงการวางแผนให้ความสำคัญที่ วิธีการดำเนินงาน ส่วนพุทธศาสนามุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้น คือ ความสุขของมนุษย์เท่านั้น

๙. ความหมายทางสังคมวิทยา

นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของ การพัฒนา ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ การพัฒนา เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการที่ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนต่อชีวิตและการทำงาน การเปลี่ยนแปลงสถาบันต่างๆทางสังคม วัฒนธรรมและการเมืองอีกด้วย

นักสังคมวิทยาได้ให้ความหมายของ การพัฒนา โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม คือ มนุษย์ กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมาย ในทางพระพุทธศาสนา คือ การเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มีความสุข และมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายทางการวางแผน คือ ด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวางแผน เรียกว่า การบริหารและการจัดการนั่นเอง

๑๐. ความหมายทางด้านการพัฒนาชุมชน

นักพัฒนาชุมชนได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า หมายถึง การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเองชุมชนสังคมให้ดีขึ้น การพัฒนาเป็นเสมือนกลวิธีหรือมรรควิธี (Meany) ที่ทำให้เกิดผล (Ends) ที่ต้องการ คือ คุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคมดีขึ้นนักพัฒนาชุมชนได้ให้ความหมายของ การพัฒนา ไว้ใกล้เคียงกับนักสังคมวิทยา คือ เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสังคมมนุษย์ให้ดีขึ้น แต่นักพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นที่มนุษย์ในชุมชนต้องร่วมกันดำเนินงานและได้รับผลจากการพัฒนาร่วมกัน

จากความหมายในด้านต่างๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนามีความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างการออกไปบ้าง ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากความหมายเหล่านี้อาจสรุปได้ว่า

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง

ในความหมายของการปฏิบัติการณ์นี้เป็นความหมายต่อเนื่องจากความหมายทางการวางแผนโดยมุ่งเน้นถึงการนำแผนและโครงการไปดำเนินการอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง เพราะถึงจะมีแผนและโครงการแล้วแต่ถ้าหากไม่มีการนำไปปฏิบัติการพัฒนาที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้^{๓๖} ฉะนั้น การกระตุ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจัง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงจรโดยไม่มีการสิ้นสุด^{๓๗}

จากการให้ความหมายการพัฒนาดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการใดๆอย่างต่อเนื่องที่มุ่งเน้นให้เกิดความเจริญก้าวหน้า เติบโตในแนวทางที่ดี ไม่มีผลกระทบหรือเกิดปัญหาตามมาซึ่งต้องนำมาปฏิบัติการณ์จึงจะเกิด “การพัฒนา”

การพัฒนาคือหัวใจของความเจริญรุ่งเรือง ชีวิตจะมีค่าเมื่อได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม การพัฒนาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคม ขณะที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พระพุทธศาสนาที่มีสถาบันวัด เป็นส่วนประสานประโยชน์ระหว่างชุมชนกับศาสนา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาไปในทุกๆ ด้าน ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลก เพื่อให้หน่วยงานอันสำคัญนี้ได้มีสิ่งต่างๆ ที่สามารถดึงดูดใจ นาคคนเข้าสู่กระบวนการพัฒนาทั้งทางกายภาพและทางจิตวิญญาณ อำนวยประโยชน์อันพึงประสงค์ของชุมชนได้ วัดจึงควรได้รับการพัฒนา

พระพุทธศาสนา โดยเนื้อหาสาระ คือหลักคำสอนอันได้แก่ พระธรรมวินัย ถือว่าเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาไปถึงที่สุดแล้ว คำสอนนั้นจะเป็นคำสอนระดับพื้นฐานคำสอนระดับกลางหรือคำสอนระดับสูง แต่สิ่งที่จะต้องพัฒนาและต้องพัฒนาไปตามยุคสมัยเพื่อความทันโลกทันเหตุการณ์ให้สามารถประสานประโยชน์ระหว่างสถาบันศาสนากับประชาชน คือ ศาสนสถานหรือวัด และศาสนบุคคล

ปัจจุบันสามหมื่นกว่าวัดที่สามารถให้เป็นที่สถานที่พัฒนาจิตวิญญาณประชาชนได้ปีละนับหลายล้านคนหากวัดนั้นๆ ได้รับการพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมเป็นรมณีสถาน สามารถดึงดูดใจผู้ที่ผ่านมาให้เกิดมีความสุขที่สัมผัสได้ ก็จะเป็นสิ่งพึงทำ

ในสภาวะการณ์ที่ประชาชนกำลังสับสนกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และยังถูกกระแสความบีบคั้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างขนาดหนัก จนเกิดภาวะลังเลไม่แน่ใจว่าจะนำพาชีวิตไปทางใดให้เกิดความกระตือรือร้นต่อชีวิตน้อยที่สุด วัดน่าจะแสดงบทบาทสนองตอบเป้าประสงค์ของพุทธศาสนาที่ชัดเจนออกมาในฐานะผู้ให้ที่พึงพิงทางกายทางใจที่ไม่มีความสลับซับซ้อนแก่ประชาชน โดยสร้างบรรยากาศอันเหมาะสมขึ้นโดยที่เมื่อเขาเหล่านั้นเข้าสู่บริเวณวัด

^{๓๖} สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

^{๓๗} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ และพูนศิริ วัจนะภูมิ, **ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท**, เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน หน่วยที่ ๑-๗, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยโชติธรรมราช, ๒๕๓๔), หน้า ๙๑-๙๒.

แล้วเกิดความรู้สึกได้ทันทีว่าภาวะบีบคั้นค่อยๆ ลดลง และหมดไป ความสะดวกสบายความสุขกายสุขใจค่อยๆ เข้ามาแทนที่ สภาพการณ์เช่นนี้จะต้องเป็นเป้าประสงค์หลักของวัดในยุคปัจจุบันและอนาคต

ความคาดหวังนั้นจะเป็นจริงขึ้นมาได้ก็ต่อเมื่อวัดทั้งหลายได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม และเป็นระบบได้รับการบริหารการจัดการที่เป็นระบบแต่ในสภาพปัจจุบันยังมีวัดจำนวนน้อยได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ถึงเวลาที่จะต้องกระตุ้นเร่งเร้า รมรณงค์ในการพัฒนาวัดกันอย่างเต็มศักยภาพ และในการพัฒนานั้นควรมีกรอบและขอบข่าย หลักการ วิธีการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รวมทั้งแผนปฏิบัติการทั้งในส่วนของแต่ละวัด และในส่วนรวมของสถาบันวัด

ภาพวัดที่ควรเป็นเมื่อมองย้อนอดีตไปแล้วดูที่ปัจจุบันและมองก้าวไปในอนาคต พร้อมกับศึกษาความต้องการของสังคมโลกหรือความต้องการของมวลมนุษยชาติ จะได้ข้อสรุปว่าวัดควรจะเป็นสถานที่ซึ่งมีความร่มรื่น ให้ความเย็นกายเย็นใจ มีความเป็นระเบียบอิงอาศัยธรรมชาติ มีความปลอดภัยไร้ความหวาดระแวง มีสถานที่ให้ผู้เข้าไปสัมผัสได้ศึกษาตนเอง มีเสียงธรรมกล่อมเกลาคิดใจ มีมุมหนังสือให้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาได้ และมีศักยภาพที่จะเป็นที่พึ่งพิงของผู้ไฝ่สันติ

การมีนโยบายและแผนการเพื่อดำเนินการ ในครั้งพุทธกาลเห็นวัดเป็น “อาราม” คือที่ให้เกิดความพึงพอใจโดยอาศัยธรรมชาติในการสร้างความเป็น “อาราม” ปัจจุบันวัดถูกกระแสวัตถุนิยม โถมทับ ความเป็นอารามลดลง เพราะถูกอาคารสิ่งก่อสร้างเข้ามาเบียดบัง ทั้งๆ ที่ประชาชนยังต้องการอาราม แม้อนาคตที่ประชาชนยังต้องเผชิญกับความวุ่นวายของกระแสสังคม ความต้องการอารามยังเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรโลก การพัฒนาวัดให้เป็นอารามเป็นรมณีสถานจึงยังมีความจำเป็นเพิ่มขึ้น

สถานที่อันรื่นรมย์ น่าจะได้รับการดำเนินการเป็นอันดับแรก การพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่อันรื่นรมย์ อาจจะต้องใช้เวลา แต่วิธีการไม่ยุ่งยาก พยายามปลูกต้นไม้ให้มาก รักษาต้นไม้ที่มีอยู่แล้วให้เจริญเติบโตตามปกติ ไม่นานนักความรื่นรมย์ก็จะปรากฏ

วัดเกิดขึ้นได้ด้วยศรัทธาของประชาชน และวัดโดยพฤตินัยถือว่าเป็นสมบัติส่วนรวมของประชาชน ชุมชนมีส่วนในการเป็นเจ้าของวัด ฉะนั้น หากดึงเอาศรัทธาของประชาชนที่มีต่อวัดซึ่งเขามีส่วนเป็นเจ้าของเพื่อเข้ามาพัฒนาวัดความสำเร็จในการพัฒนาย่อมเป็นไปได้สูง นั่นคือต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการมีส่วนร่วมนั่นเอง อาจจะมีกระบวนการที่ต้องจัดการ ได้แก่ การประชุม วางแผน การกำหนดทิศทางการพัฒนา การกำหนดแนวทางการดำเนินการ การกำหนดเขตพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน การระดมทุนหรือทรัพยากร และการระดมกำลังงาน^{๓๘}

จากความหมายของการพัฒนาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยประมวลได้ว่ามีความหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ ๒.๒ ดังนี้

^{๓๘} กรมศาสนา, วัดพัฒนา ๔๔, (กระทรวงศึกษาธิการ: กองพุทธศาสนสถาน, ๒๕๔๔), หน้า ๙.

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายของการพัฒนา

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๖, หน้า ๓๕๒)	๑. การเติบโตของความเจริญ ๒. ความก้าวหน้า ๓. ความรุ่งเรือง
พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (๒๕๓๐, หน้า ๑๖-๑๘)	ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลง กว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลงไม่ใช่เป็นการ พัฒนาแต่เป็นหายนะซึ่งตรงกันข้ามกับการ พัฒนา
สนธยา พลศรี (๒๕๔๗, หน้า ๔)	๑. การวางแผนโดยมุ่งเน้นถึงการนำไป ใช้ ๒. โครงการดำเนินการอย่างจริงจังและ อย่างต่อเนื่อง
นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (๒๕๓๔, หน้า ๙๑-๙๒)	การกระตุ้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วย การปฏิบัติตามแผนและโครงการอย่างจริงจัง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงจร โดยไม่มีสิ้นสุด
กรมการศาสนา (๒๕๔๔, หน้า ๙)	๑. วัดเกิดขึ้นได้ด้วยศรัทธาของประชาชน ๒. วัดโดยพฤตินัยถือว่าเป็นสมบัติส่วนรวม ของประชาชน ชุมชนมีส่วนในการเป็นเจ้าของวัด ๓. ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ใน การมีส่วนร่วม ๔. กระบวนการที่ต้องจัดการ ได้แก่ การ ประชุมวางแผน การกำหนดทิศทางการพัฒนา การกำหนดแนวทางการดำเนินการ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้ทบทวนจากงานวิชาการแล้วพบว่า มีนักวิชาการที่กล่าวถึงความหมายของการจัดการ การบริหาร และการจัดการตามแนวพระพุทธศาสนาไว้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ความหมายของการจัดการ

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ความหมายของการจัดการ ที่มีผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายไว้ดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการ ไว้ว่า การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี^{๓๙}

การจัดการ คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ขององค์การและนอกองค์การเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญ (๑) การจัดการเป็นศิลปะ ในการใช้คนทำงาน (๒) การจัดการต้องอาศัย ปัจจัย พื้นฐาน คือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ (๓) การ จัดการเป็นการดำเนินงานของกลุ่มคน^{๔๐}

การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ใน การจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum Profits) สำหรับผลประโยชน์ที่ จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (By Product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึง แตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public Services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด หรือ ซีอีโอ (Chief Executive Officer) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการมุ่งใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจาก ภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐก็ได้อำนาจประโยชน์ ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขาย สินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น^{๔๑}

การจัดการ คือ ศิลปะของผู้บริหารในการจัดระบบการทำงานโดยใช้คนและทรัพยากร ต่างๆให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ^{๔๒} การรวมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การ ได้แก่ การวางแผนและการตัดสินใจ การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมที่มุ่งเน้นในการจัดการ ด้านทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ การเงิน การปฏิบัติการ ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ที่มีการ บรรลุผลถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๔๓} การจัดการ

^{๓๙} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๗๗๙.

^{๔๐} สมคิด บางโม, **หลักการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๒๙.

^{๔๑} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๔๒} Pearce, John A. and Robinson, Richard B.Jr. **Management**, (New York: Random House, 1989), p.4.

^{๔๓} Griffin, Ricky W., **Management**, 6th ed., (Boston, MA: Houghton Mifflin Company, 1999), p. 7.

คือกระบวนการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และมนุษย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้ผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงานและการประเมินผลของความสำเร็จ^{๔๔}

การจัดการ คือ เทคนิค หรือศิลปะในการที่จะสั่งการ และจูงใจบุคคลในองค์การทำงานตามวัตถุประสงค์ขององค์การ^{๔๕} การจัดการ คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุมธุรกิจในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและระบบสื่อสารให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์^{๔๖} การจัดการ(Management) หมายถึง การปฏิบัติหรือการดำเนินงานด้านการสั่งการ การจัดองค์การ และการพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี และเงินทุนไปใช้ในระบบการดำเนินงานที่มีการจัดหาบริการและสินค้าไปสู่ผู้อื่น^{๔๗} การจัดการ คือ กระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า^{๔๘} การจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์การจัดการนั้น^{๔๙} ได้กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์การ การนำ และการควบคุมในด้านบุคลากรและทรัพยากรอื่นๆ ในการบรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทรัพยากรขององค์การรวมถึงสินทรัพย์ เช่น เครื่องจักร วัตถุดิบ เงินทุน เทคโนโลยี บุคลากร เป็นต้น^{๕๐}

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสรุปได้ว่า การรวมกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การ ได้แก่ การวางแผนและการตัดสินใจ การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมที่มุ่งเน้นในการจัดการด้านทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ การเงิน การปฏิบัติการ ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ที่มีการบรรลุผลถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

---

^{๔๔}Beach, Dales, **Personnel: The Management of People at Work**, 4th ed., (New York: Macmillan Publishing, 1980), p. 5.

^{๔๕}James D. Moony อ้างจาก Donnelly, James H. Jr, Gibson, James L. and Ivancevich, John M, **Management**, 6th ed., (New York: Business Publications, 1987), p. 90.

^{๔๖}Griffin, Rickey E., **Business**, (New Jersey: Prentice-Hall International, 1989), p. 103.

^{๔๗}Cook, Curtis W. & Hunsaker, Philip L., **Management and Organization Behavior**, 3rd ed., (New Jersey: McGraw-Hill, 2001), p. 5.

^{๔๘}Ernest Dale, **Management: Theory and Practice**, (New York: McGraw-Hill, 1937), p. 29.

^{๔๙}Koontz, Harold & Cyril O' Donnell, **Principle of Management: An Analysis of Managerial Functions**, (New York: McGraw-Hill, 1972), p. 6.

^{๕๐}Jones, Gareth R. & George, Jennifer M, **Contemporary Management**, 3rd ed., (New Jersey: McGraw-Hill, 2003), p. 5.

ตารางที่ ๒.๘ ความหมายของการจัดการ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๖, หน้า ๗๗๙) สมคิด บางโม (๒๕๓๙, หน้า ๒๙)	การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทาง เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมี ประสิทธิภาพ
วิรัช วิรัชนิการวรรณ (๒๕๔๘, หน้า ๕)	การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด หรือ ซีอีโอ (Chief Executive Officer) มาปรับใช้ในวง ราชการ ลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอน การปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้ รางวัลตอบแทน
Beach, Dales (1980, p. 5)	กระบวนการนำเอาวัสดุอุปกรณ์และมนุษย์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้ผลตาม วัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบไปด้วย การจัด องค์การ การสั่งการ การประสานงานและการ ประเมินผลของความสำเร็จ
Jones, Gareth R. & George, Jennifer M. (2003, p.5)	การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์การ การนำ และการควบคุมในด้านบุคลากรและ ทรัพยากรอื่นๆ ในการบรรลุเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๓.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

จากการศึกษาจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรีสำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ ส่วนคำว่าการจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ก็อาจใช้แทนกันได้ ซึ่งหมายถึงการบริหาร เช่นเดียวกัน ซึ่งมีผู้วิจัยหลายท่านได้ให้ความหมาย แตกต่างกันไปดังนี้

ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ (Management administration) การบริหารการพัฒนา (Development administration) แม้กระทั่งการบริหารการบริการ (Service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย ๓ ส่วน คือ

๑. เป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐและหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

๒. มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating)

๓. มีจุดหมายปลายทาง คือการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น

สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน^{๕๑}

ทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้^{๕๒}

- ๑) การจ้างงานระยะยาว
- ๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์
- ๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
- ๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ๕) การควบคุมในตัวเองไม่ใช่วางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
- ๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
- ๗) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว

ยังมีบางท่านที่ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร เป็นการบริหารที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ

---

^{๕๑}วิช วิษณุภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นและไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไฟรีเพลซ, ๒๕๓๖), หน้า ๓๔

^{๕๒}William Ouchi, *Organization and Management*, (Eaglewood Cliffs: Prentice Hill, 1971), p. 283.

ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลป์^{๕๓} ในที่นี้ เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ ได้เขียนถึง POSDCoRB ในหนังสือ ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ ไว้ว่า การบริหารรัฐกิจได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางการบริหารมากขึ้นเมื่อมีผลงานของนักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงเสมอและถือเป็นจุดสูงสุดในการยอมรับนับถือ คือ ผลงานการเขียนของ Luther Gulick and Lyndall Urwick ในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ชื่อหนังสือ Papress on the Science of Administration ซึ่งมีการเสนอกระบวนการบริหารหรือหลักเกณฑ์การบริหารขึ้นมาจนเป็นที่โด่งดัง และต่อมา Gulick ได้พัฒนาปรับปรุงอักษรย่อหลักการบริหารเป็น ๗ ตัวโดยได้มาจากงานวิเคราะห์ของ Henry Fayol และกลายเป็นอักษรย่อด้านบัญญัติทั้ง ๗ อันหมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร อักษรย่อดังนี้ POSDCoRB (พอสต์คอร์บ)^{๕๔} และ เนตร์พัฒนา ยาวีราข เขียนในหนังสือเรื่อง การจัดการสมัยใหม่ว่า แนวคิดทางการบริหารของ เฮนรี ฟาโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ (Operational management theory) หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), การควบคุม (Controlling) หรือ POCCC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์การ^{๕๕}

จากแนวความคิดทางการจัดการในยุคของทฤษฎีสมัยเดิมหรือทฤษฎีองค์การยุคคลาสสิก (Classical Organization Theory) ในการแบ่งหน้าที่ในการทำงานจะให้ความสำคัญกับการแบ่งหน้าที่ โดยใช้หลักคุณธรรมในการแบ่งงานเป็นสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในองค์การนอกจากนี้ยังมุ่งเน้นถึงหลักความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น ถ้าผู้ใดได้รับหน้าที่ และความรับผิดชอบงานใดแล้ว ก็ให้ไปพัฒนางานนั้นให้จนเกิดความเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีการวัดความสามารถของคนด้วยการสอบแข่งขัน ซึ่งเป็นการใช้ระบบคุณธรรม เพราะคนต้องใช้ความสามารถจึงจะเข้าสู่ตำแหน่งได้ รวมทั้งมีการวัด ด้านความชำนาญและประสบการณ์ของบุคลากรในด้านภารกิจที่ถูกกำหนดไว้

นอกจากนี้ทฤษฎีในสมัยเดิมยังได้มุ่งเน้นถึงหลักการควบคุม โดยการออกกฎระเบียบ และการควบคุมบุคลากรอย่างใกล้ชิด เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นอกจากนี้เพื่อเป็นหลักประกันให้งานสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความราบรื่น อย่างไร ก็ตามยังก่อให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น การที่บุคคลจะอิงกฎระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การลดลงและมาตรฐานนั้น ถูกนำมาใช้เป็นเป้าหมายแทนที่จะใช้กลไกช่วยในการบรรลุเป้าหมาย ถ้ากฎระเบียบกำหนดว่าพฤติกรรมลักษณะใดไม่เป็นที่ต้องการ ผู้ปฏิบัติก็จะพยายามหลีกเลี่ยง ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ในทางตรง

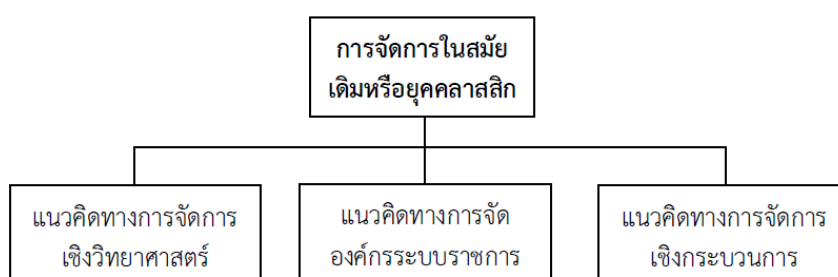
^{๕๓} เต๋น ชะเนติยัง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

^{๕๔} เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓๗

^{๕๕} เนตร์พัฒนา ยาวีราข, การจัดการสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

ข้าม ผู้ปฏิบัติควรจะต้องพยายามที่จะทำในสิ่งที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากไปกว่าหน้าที่ที่กำหนดไว้ในงานนั้น จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิกนั้น สามารถแยกได้เป็นแนวคิดที่สำคัญ ๓ แนวความคิด ได้แก่ แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ แนวความคิดการจัดองค์การระบบราชการ และแนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ สำหรับแนวความคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์นี้ได้รับแรงกระตุ้นมาจากการปฏิวัติทางอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงดังแผนภาพที่ ๒.๑ แนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก

แผนภาพที่ ๒.๑ แนวความคิดทางการจัดการในสมัยดั้งเดิมหรือยุคคลาสสิก

ที่มา : Schermerhorn, 2002, p. 93

จากแผนภาพที่ ๒.๑ แสดงแนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก ประกอบด้วย แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ผลงานของเฟรดเดอริค วินสโลว์ เทย์เลอร์ ผลงานของแฟรงค์ บังเกอร์ กิลเบิร์ต และลิลเลียน มอลเลอร์ กิลเบิร์ต และผลงานของเฮนรี แอล แกันท์ แนวความคิดการจัดองค์การระบบราชการที่สำคัญ คือ ผลงานของแมกซ์เวเบอร์ และแนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ ได้แก่ ผลงานขององรี ฟาโยล์ ผลงานของกุลิค ลูเธอร์ และเออร์วิค และผลงานของเจมส์ ดี.มูนี และอัลเลน ซี.เรลลี เป็นต้น

ตารางที่ ๒.๙ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
วีริช วิริชนิภาวรรณ (๒๕๓๖, หน้า ๓๙)	๑. แนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ ๒. กระบวนการบริหารงาน ๓ ขั้นตอน คือ ๑. การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) ๒.การดำเนินงาน (acting) และ ๓.การประเมินผล (evaluating) ๓. จุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเจริญก้าวหน้าที่ดีขึ้น
เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ (๒๕๔๗, หน้า ๓๗)	หลัก POSDCoRB เป็นการบริหารรัฐกิจได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางการบริหารมากขึ้น กิจกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร ๑) การจ้างงานระยะยาว ๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์ ๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล ๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป ๕) การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ ๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
William Ouchi (1971, p. 283)	กิจกรรม POCCC ๕ อย่างคือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), การควบคุม (Controlling)
เนตร์พัฒนา ยาวีราช (๒๕๔๖, หน้า ๘)	กิจกรรม POCCC ๕ อย่างคือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบังคับบัญชา (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), การควบคุม (Controlling)

นักทฤษฎีทางการจัดการในสมัยเดิมพยายามที่จะเสนอหลักการต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการอย่างเป็นสากลที่สามารถจะนำมาใช้ได้กับทุกประเภทในทุกสถานการณ์ ซึ่งหลักการต่างๆ ที่ได้มีการคิดค้นขึ้นมานี้จะมีพื้นฐานมาจากความเห็นพ้องกันของนักทฤษฎีในยุคนี้ว่า ในการปฏิบัติงานใดให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของ การประสานงานและการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญ มุ่งเน้นที่จะเพิ่มผลผลิตโดยการใช้ประโยชน์จากแรงงานที่มีอยู่เป็นสำคัญดังนี้

๑. แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ที่มีผู้เชี่ยวชาญที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

๑.๑ ผลงานของ Frederick Winslow Taylor เทย์เลอร์ ได้เสนอแนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ว่าในการทำงานใดก็ตามจะสามารถใช้หลักทางวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับงานนั้นๆ ได้เสมอ ที่จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพดังนี้

๑.๑.๑ การหาวิธีที่ดีที่สุด ผู้บริหารจะต้องทำการสังเกตและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน (One Best Way) ของแต่ละงานซึ่งจะต้องรวมถึงกฎของการเคลื่อนไหว การกำหนดมาตรฐานของงานและสภาวะแวดล้อมของงานที่เหมาะสม

๑.๑.๒ การคัดเลือกคนงาน โดยใช้หลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ในการคัดเลือก ซึ่งเป็นการค้นหาขีดความสามารถและข้อจำกัดของคนงานแต่ละคน หลังจากนั้นจึงให้โอกาสคนงานแต่ละคน ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าในงานตามความจำเป็นต่อไป

๑.๑.๓ การจัดให้มีการจูงใจด้านการเงิน เพื่อให้เกิดผลงานที่ดีที่สุด และทำให้คนงาน ปฏิบัติงานตามคำสั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงทำได้โดยให้คนงานแต่ละคนได้รับค่าตอบแทน เป็นสัดส่วนโดยตรงกับผลผลิตแทนการจ่ายค่าแรงตามชั่วโมงที่ทำงาน

๑.๑.๔ การแยกฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายปฏิบัติ เป็นการแบ่งหน้าที่ระหว่างฝ่ายจัดการและฝ่ายปฏิบัติออกจากกันโดยให้ฝ่ายจัดการเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการวางแผน ส่วนฝ่ายปฏิบัติให้รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยคนงานจะรับคำสั่งจากหัวหน้าคนงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านของแต่ละคนปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ^{๕๖}

๑.๒ ผลงานของผู้สนับสนุนแนวความคิดของการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์^{๕๗} โดยศึกษาการเคลื่อนไหวและลดความเหนื่อยและให้ความสนใจการปรับปรุงสวัสดิการของคนงาน ช่วยให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งเขาได้เริ่มทำงาน เป็นช่างเรียงอิฐ และเลื่อนตำแหน่งเป็นระดับผู้บริหาร เขาได้สังเกตการณ์เคลื่อนไหวของช่างเรียงอิฐ โดยลดการสูญเสียในการเคลื่อนไหวของเขา สามารถเพิ่มงานได้ถึง ๒๐๐ เปอร์เซ็นต์ และเขาก็ได้ให้แนวคิดที่ว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ จะต้องค้นหาและปรึกษากันเพื่อหาวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดจากหลายแนวทาง โดยพยายามลดกฎข้อบังคับ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับมาตรฐานของวิธีปฏิบัติให้มากที่สุด

๑.๓ ผลงานของแกนต์ ผู้เสนอแนวความคิดทางการจัดการที่เน้นการปฏิบัติและได้เสนอหลักการ ที่ให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติมากที่สุด โดยการกระตุ้นและการมอบภาระหน้าที่ที่น่าสนใจและงาน มีความท้าทายเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง แต่ต้องมีการ คำนึงถึงการฝึกอบรมให้ผู้ปฏิบัติได้มีความรู้และความชำนาญที่สูงขึ้นเพื่อมีทัศนคติที่ดีต่องานจนเพิ่มผลผลิตให้

^{๕๖} Schermerhorn, John R., Hunt, James G., & Osborn, Richard N., **Organizational Behavior**, 7th ed., (New York: John Wiley & Son, 2000), p. 155.

^{๕๗} นิรมล กิติกุล, **องค์การและการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓๔.

สูงขึ้นได้ การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบต้องชัดเจนเป็นธรรมและมีสัดส่วนที่สมดุลกัน รวมทั้งแผนงานและการควบคุม ซึ่งผู้บริหารจะต้องจัดแบ่งงานให้เกิดความเหมาะสมและง่ายต่อการปฏิบัติ ด้วย โดยให้ความสำคัญกับการควบคุมเวลา และปัจจัยด้านการลงทุนโดยจัดทำเป็น Gantt Chart เป็นตารางการทำงานซึ่งยังใช้กันอยู่ในปัจจุบัน^{๕๘}

๒. แนวความคิดการจัดองค์กรระบบราชการ

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดการจัดองค์กรระบบราชการ ที่มีผู้เชี่ยวชาญที่ได้กล่าวไว้ดังนี้

ตามแนวคิดของ แมกซ์เวเบอร์ (Max Weber)^{๕๙} เห็นว่าระบบราชการมีความสำคัญมาก เพราะทำให้องค์การขนาดใหญ่สามารถดำเนินกิจการต่างๆ ที่มีลักษณะงานเป็นประจำต่อเนื่องกันไปโดยไม่ติดขัด นอกจากนั้นยังช่วยให้คนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันทำงานด้วยกันได้ และจัดการใช้ดุลพินิจที่เลื่อนลอย ไม่ชัดเจนของผู้บริหารอีกด้วย หากโครงสร้างองค์การระบบราชการและกระบวนการปฏิบัติงานจัดตั้งขึ้นอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้การปฏิบัติต่อคนในองค์การและลูกค้าเป็นไปอย่างไม่มีอคติ สำหรับลักษณะขององค์การ ระบบราชการของเวเบอร์ คือ จะต้องมีการกำหนดหน้าที่แยกจากกันตามความชำนาญเฉพาะด้าน จากการกำหนดขอบเขตของงานแต่ละงานอย่างชัดเจน และกำหนดอำนาจหน้าที่เพื่อที่จะปฏิบัติงานนั้นได้ นอกจากนี้จะต้องมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาอย่างเป็นทางการ ในสายการบังคับบัญชาที่กำหนดขึ้นในองค์การนี้ จะแสดงการแบ่งระบบของอำนาจหน้าที่ลดหลั่นจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่าจะรับคำสั่งจากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่า

นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ จะถือเป็นพนักงานคนหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือ สิทธิในการที่จะบริหารหรือปฏิบัติหน้าที่จะถูกกำหนดให้ไว้กับตำแหน่ง ไม่ใช่กำหนดให้กับผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง ดังนั้นจึงไม่มีทางที่บุคคลอื่นใดแม้กระทั่งผู้ที่เป็นเจ้าของจะได้รับสิทธิ ที่กำหนดไว้ตามตำแหน่ง ยกเว้นแต่จะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ส่วนในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นจะต้องอาศัยหลักของความสามารถ ที่วัดได้จากผลการปฏิบัติงานในตำแหน่ง หรือจากการได้รับการฝึกอบรม และการให้ออกจากงานต้องมีหลักเกณฑ์องค์การระบบราชการ จะต้องมีการกำหนดกฎและระเบียบต่างๆ อย่างชัดเจน กฎและระเบียบนี้จะทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เกิดความเป็นธรรมและทำให้สมาชิกอยู่ในระเบียบวินัยองค์การ ลักษณะขององค์การระบบราชการในด้านการปฏิบัติงานนั้นจะต้องไม่อิงความ สัมพันธ์ส่วนบุคคล กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็น การติดต่อระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือการติดต่อระหว่างเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์การเดียวกัน หรือการติดต่อระหว่างองค์การ กับลูกค้าจะต้องเป็นการติดต่อที่ไม่อิงความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

^{๕๙} เสนาะ ดีเยาว์, **หลักการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๔๘.

๓. แนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ ที่มีผู้เชี่ยวชาญที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

๓.๑ ผลงานของ อองรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ฟาโยล์ เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในด้านการจัดการ โดยท่านให้ความสนใจศึกษาถึงหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของทั้งผู้ร่วมงาน และผลจากการปฏิบัติงานอีกด้วย ผลงานของฟาโยล์ได้รับการยอมรับว่าเป็นผลงานที่เข้ามาเสริมแนวความคิดของเทย์เลอร์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ แนวความคิดของเทย์เลอร์จะให้ความสำคัญกับการจัดการในระดับปฏิบัติการ ส่วนฟาโยล์จะเน้นการจัดการในระดับสูง ฟาโยล์ได้ให้แนวคิดในการจัดการที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการ ได้แก่ การวางแผน เป็นการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ต่างๆที่มีผลกระทบต่อการผลิตขององค์การจึงต้องมีการวางแผนทางการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า เช่น การกำหนดผลผลิต ปริมาณ ต้นทุน เวลา คุณภาพ เป็นต้น การจัดองค์การ เป็นการจัดโครงสร้างของงาน และมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ ผู้ปฏิบัติในแผนกต่างๆเช่น แผนกจัดซื้อ แผนกตรวจสอบผลผลิต เป็นต้น การบังคับบัญชา เป็นการกำหนดหรือวางหลักเกณฑ์ในการบังคับบัญชา. ได้แก่ นโยบายกฎระเบียบ ให้ผู้ปฏิบัติได้ยึดถือเพื่อให้การผลิตเป็นไปด้วยความราบรื่น การประสานงานเป็นการกำหนดภาระหน้าที่แผนกต่างๆให้เชื่อมโยงกับงานของทุกคนให้ประสานและเข้ากันได้ และการควบคุม เป็นกิจกรรมในการกำกับกิจกรรม การผลิตหรือให้บริการที่ทำให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ นอกจากหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ฟาโยล์ ได้ให้เสนอแนวทางและหลักเกณฑ์ของการบริหารงานที่สำคัญไว้ ๑๔ ข้อ ดังนี้

๑) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่แยกจากกันมิได้ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่นั้น จะต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่ตนได้ออกคำสั่งไป และผู้ปฏิบัติที่รับผิดชอบในงานใด ก็ตามจะต้องมีอำนาจและหน้าที่ในการปฏิบัติด้วยเพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงลงได้

๒) หลักการที่มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ผู้ปฏิบัติงานกิจกรรมใดๆ ควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในองค์การ

๓) หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายเดียวกัน ควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

๔) หลักการธารังไว้ซึ่งสายงาน คือ สายการบังคับบัญชาจากระดับสูงมายังระดับล่าง ตามหลักการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวและช่วยให้เกิดระเบียบในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

๕) หลักการแบ่งงานกันทำ คือ การแบ่งงานกันทำตามความถนัดทั้งนี้เพื่อให้เป็นไป ตามหลักของการใช้ประโยชน์จากแรงงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจนได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจาก การลดเวลาของการเรียนรู้งานให้น้อยลงและเพิ่มทักษะของการทำงานให้สูงขึ้น

๖) หลักการเกี่ยวกับระเบียบวินัย ระเบียบวินัยในการทงานนั้นเกิดจากการปฏิบัติ ตามข้อตกลง ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความเคารพ เชื่อฟัง และทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ

๗) หลักการถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งหลักการนี้ถือว่าส่วนรวมย่อมสำคัญกว่าส่วนบุคคลเพื่อที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มนั้น

๘) หลักการให้ประโยชน์ตอบแทน.การจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนด้วยความยุติธรรม และให้เกิดความพึงพอใจแก่ทั้ง ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างหรือบุคลากร

๙) หลักการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง ในการบริหารงานควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง และเมื่อความรับผิดชอบได้ถูกมอบหมายให้แก่ผู้บริหารแล้ว อำนาจหน้าที่จะต้องมอบหมายไปด้วย เพื่อให้สามารถควบคุมงานต่างๆขององค์การไว้ได้อย่างเหมาะสม

๑๐) หลักความมีระเบียบเรียบร้อย โดยถือว่าทุกคนในองค์การจะต้องมีระเบียบและรู้ตำแหน่งหน้าที่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ รวมทั้งการกำหนดขอบเขตของงาน ที่ชัดเจน

๑๑) หลักความเสมอภาค ผู้บริหารต้องยึดหลักความยุติธรรมเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความจงรักภักดี และการอุทิศตนเพื่องาน

๑๒) หลักมีความมั่นคงในงาน ผู้บริหารและคนงานต่างต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง เพื่อการเรียนรู้งาน การให้คนงานออกจากงานกลางคันย่อมเป็นการสิ้นเปลือง ดังนั้นผู้บริหารที่ดีควรให้เวลาในการเรียนรู้งานเพื่อลดปัญหาด้านการปรับตัวของคนงาน

๑๓) หลักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้บังคับบัญชาควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์การ จะทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกถึงความมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าขององค์การ และรับผิดชอบต่อผลงาน เป็นต้น

๑๔) หลักความสามัคคี ซึ่งเน้นถึงการทำงานที่เป็นกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การทำงานเป็นคณะทำงาน และสมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติงานสู่เป้าหมายร่วมกันให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๐}

จากหลักการของฟายล์ พบว่า หลักการส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรวมอำนาจและการแบ่งหน้าที่ตามความชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้งการปฏิบัติงานโดยใช้ที่ที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นหลักการและแนวทางที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์จากในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๓.๒ ผลงานของกูลิค ลูเธอร์และเออร์วิค (Gulick, Luther., & Lyndall F. Urwick) กูลิคและเออร์วิคได้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การโดยทั้งสองท่าน ได้เสนอหลักการในการจัดโครงสร้างขององค์การที่ผู้บริหารควรนำมาใช้ คือ หลักการเกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำ การประสานงานการจัดแผนงานโดยอาศัยเกณฑ์การแบ่งงานตามวัตถุประสงค์ กระบวนการ บุคลากร สถานที่และหลักการเกี่ยวกับหน่วยช่วยอำนวยความสะดวกที่เรียกว่า โปสคอร์บ^{๖๑} (POSDCoRB Model).ซึ่งย่อมาจาก Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Staffing (การจัดคนเข้าทำงาน) Directing (การอำนวยความสะดวก) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงาน) และ Budgeting (งบประมาณ) กล่าวคือ ในผลงานของกูลิคและเออร์วิค ได้มีการแจกแจงเกี่ยวกับข้อดีและ

^{๖๐} Gatewood, Robert D., Taylor, Robert. & Ferrell, O.C., **Management: Comprehension Analysis and Application**, (New Jersey: Richard D. Irwin, 1995), pp. 40-41.

^{๖๑} นรมล กิติกุล, **องค์การและการจัดการ**, หน้า ๓๒.

ข้อเสียที่เกี่ยวกับการใช้วิธีการแบ่งงาน และวิธีการประสานงานในองค์การตามวิธีต่างๆการใช้หน่วยงานหลักและหน่วยช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการจัดช่วงการบังคับบัญชาที่ดีที่สุดและประโยชน์ของการแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะด้านอีกด้วย ส่วนในด้านการจัดโครงสร้างขององค์การเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เป็นการประกันถึง การมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การ ดังนั้นจึงจะต้องมีการพัฒนากลไกที่จะเข้ามาช่วยให้บุคลากรเกิดความต้องการและเกิดความต้องการที่จะทำงานร่วมกันในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การและเสนอแนะว่าควรจะต้องมีการให้ความสำคัญกับหน้าที่การบริหารงานบุคคล เช่น การคัดเลือกพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ การทำให้บุคลากร มีความรู้สึกร่วมกันเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะก้าวหน้าต่อไปได้ และการทำให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ เป็นต้น

๓.๓ ผลงานของ(James D. Mooney, & Alan C. Rieley) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การและหลักการของการจัดองค์การ นอกจากนี้ในด้านการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ขององค์การนั้นทั้งมูนีและเรลลี่ ได้กล่าวว่า ความมั่นคงขององค์การนั้นจะเกิดขึ้นได้จากการที่ทุกคนในองค์การมีความมั่นคงและอยู่ในองค์การ ซึ่งมีโครงสร้างที่มั่นคง ซึ่งท่านทั้งสองให้ข้อเสนอ^{๖๒} ดังนี้

๓.๓.๑ การประสานงาน (Coordination) ในองค์การแบ่งงานกันทำตามหน้าที่โดยมีการประสานงานและร่วมมือกัน

๓.๓.๒ หลักการสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) เกี่ยวกับการจัดลำดับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามสายการบังคับบัญชา

๓.๓.๓ กระบวนการแบ่งแยกหน้าที่ (Function Process) การแบ่งงานกันทำตามความถนัดหรือความสามารถ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ให้แนวความคิดทางการจัดการไว้ว่า ในการจัดการสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก จึงมีการกำหนดหลักการที่มีความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กับการประสานงาน ตลอดจนการแบ่งงานกันทำตาม ความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งหลักการต่างๆดังกล่าวข้างต้นนี้ยังเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้กันอยู่ในปัจจุบัน หลักการที่สำคัญ^{๖๓} ดังนี้

๑. หลักสเกลาร์ หรือสายการบังคับบัญชาเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และมีการแบ่งระดับของสายการบังคับบัญชาลดหลั่นกันลงมาจากบน สู่ล่าง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมากกว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่า

๒. หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา หลักการนี้กล่าวว่าในการปฏิบัติหน้าที่หนึ่งหน้าที่ใดนั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ควรจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ๒ คนในเวลาเดียวกันเพื่อหลีกเลี่ยงการสั่งการหรือการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน

๓. หลักช่วงการบังคับบัญชา หลักการนี้กล่าวว่าผู้บังคับบัญชาคนหนึ่งจะสามารถบังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนจำกัด เนื่องจากเวลา และขอบเขตความสามารถในการควบคุมดูแลของผู้บังคับบัญชามีอยู่อย่างนั่นเอง

^{๖๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓.

^{๖๓} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๔๘-๔๙.

๔. หลักการเน้นที่จุดสำคัญ หลักการนี้กล่าวว่าผู้บริหารจะมีเวลาและสมรรถภาพส่วนบุคคลอย่างจำกัด จึงควรละเว้นจากปัญหาการตัดสินใจในปัญหาประจำวันแต่ควรเน้นตัดสินใจ เฉพาะปัญหาที่สำคัญๆ โดยปล่อยให้การแก้ปัญหาประจำวันเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับล่างแทน

๕. หลักการจัดแบ่งแผนงาน หลักการนี้กล่าวว่ากิจกรรมที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้นกิจกรรมจึงควรได้รับการรวมกลุ่มเข้าไว้ด้วยกัน เรียกว่า แผนงานเพื่อการปฏิบัติและการประสานงานจนเกิดประสิทธิภาพ

๖. หลักการเกี่ยวกับหน่วยงานหลักและหน่วยอำนวยการ หลักการนี้กล่าวว่าโครงสร้างขององค์การควรจัดให้มี ๒ หน่วยงานคือหน่วยงานหลักที่จะต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อวัตถุประสงค์ขององค์การ และหน่วยงานอำนวยการซึ่งทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำต่อหน่วยงานหลัก

๗. หลักการเกี่ยวกับศูนย์กำไร หลักการนี้กล่าวว่าในโครงสร้างองค์การควรให้แต่ละหน่วยงานมีนโยบาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และบุคลากรเป็นของตนเองรวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อผลกำไรและขาดทุนด้วย จะทำให้หน่วยงานเกิดความรู้สึกในการแข่งขันและทำให้ ผลกำไรขององค์การดีขึ้น

๔. แนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์

จากแนวความคิดทางการจัดการสมัยดั้งเดิมได้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การ และการออกแบบงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด คนงานถูกมองว่าไม่แตกต่างจากเครื่องจักร ผู้บริหารต้องการบรรลุวัตถุประสงค์สามารถได้โดยการให้สิ่งจูงใจด้วยการเงิน ทำให้นักทฤษฎีสมัยดั้งเดิมไม่ได้ให้ความสำคัญกับสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้พฤติกรรมของมนุษย์เองก็มีความสลับซับซ้อนและยากที่จะควบคุมได้ ดังนั้นในยุคต่อมาจึงมีนักทฤษฎีได้ให้ความสนใจและศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมศาสตร์ ในยุคนี้ได้มุ่งการศึกษาในปัญหาด้านการจูงใจ การทำให้คนงานยินยอมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จการควบคุม เป็นต้น ส่วนปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การได้ถูกให้ความสำคัญรองลงมา นอกจากนี้ภาวะ ที่องค์การไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องจักรได้เต็มกำลังการผลิต เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้องค์การต้องหันไปผลิตสินค้าชนิดอื่นเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในสมัยนั้นทำให้ลักษณะของงานต่างจากสมัยยุคเดิมมาก โดยลักษณะงานสมัยใหม่ต้องการความคิดสร้างสรรค์ในส่วนของคุณภาพมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีนักทฤษฎีองค์การหันมาให้ความสนใจทำการศึกษากับพฤติกรรมกันมาจนกลายเป็น แนวความคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในเวลาต่อมา

การศึกษาพฤติกรรมองค์การจะมีส่วนช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ ซึ่งทำได้หลายมิติ เช่น ศึกษาในมิติโครงสร้างองค์การ พฤติกรรมองค์การ วัฒนธรรมองค์การ สิ่งแวดล้อมองค์การหรือศึกษาในมิติเวลาไล่มาตั้งแต่ยุคคลาสสิกไปจนถึงยุคสมัยใหม่ แต่ในวันนี้จะศึกษาองค์การในมิติของพฤติกรรมองค์การเป็นแนวทางการศึกษาที่ได้รับความสนใจมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มมนุษย์สัมพันธ์ สมมติฐานเบื้องต้นเชื่อว่าพฤติกรรมที่เหมือนกันไม่ได้มาจากความต้องการอย่างเดียวกัน บางครั้งพฤติกรรมที่เหมือนกันอาจมาจากความต้องการ ที่แตกต่างกันก็ได้ พฤติกรรมที่แตกต่างกันบางครั้งสะท้อนถึงความต้องการอย่างเดียวกัน หมายความว่า การจะพิจารณาถึงพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การโดยดูที่การกระทำเพียงอย่างเดียวไม่น่าจะสะท้อนถึงความต้องการ ส่วน

เซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn)^{๖๔} ได้กล่าวว่า ในช่วงระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๐ เป็นยุคที่การจัดการได้มุ่งเน้นถึงการให้ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงงาน ซึ่งเป็นการมุ่งถึงแนวความคิดทางการจัดการแนวพฤติกรรมศาสตร์ โดยการศึกษาที่มีชื่อเสียง คือการศึกษา ที่ฮอว์ธอน (Hawthorne Study) นอกจากนี้ยังมีการเสนอถึงทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Theory) ทฤษฎีของดรักกลาส แมกเกรเกอร์ (Douglas McGregor) คริส อาร์กิริส (Chris Argyris) เป็นต้น แนวความคิดทางการจัดการแนวพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการมุ่งถึงการให้ความสนใจ เกี่ยวกับบุคคลที่มีความต้องการทั้งทางด้านสังคม และตนเอง ที่มุ่งที่จะสร้างความพึงพอใจที่ได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น มีปฏิกิริยาต่อแรงกดดัน ของผู้ร่วมงาน เป็นต้น

สำหรับแนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ มีแนวความคิดหลัก ดังนี้

๔.๑ แนวความคิดทางการจัดการเชิงมนุษย์สัมพันธ์

ในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วง ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๓๐ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมาก เช่น การอพยพของคนจำนวนมากจากชนบทเข้าสู่ตัวเมือง มีการนำเครื่องจักรกล มาใช้ในโรงงานแทนแรงงานคนมากขึ้น มีการแบ่งงานกันทำทั้งในระดับคนงานและระดับบริหาร มีการกำหนดมาตรฐานของงาน เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ทำให้นักทฤษฎีในยุคนี้เกิดความคิดเห็นขัดแย้งกับหลักการของนักทฤษฎีสมัยเดิมที่มุ่งเน้นการทำงานและการแสวงหาผลกำไรสูงสุด เพราะแนวคิดดังกล่าวจะนำไปสู่สถานะของการแข่งขันกัน อย่างรุนแรงทำให้เกิดความขัดแย้งกัน และแนวคิดดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและไม่สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

๑. ผลงานของนิสิตการทดลองแห่งเมืองฮอว์ธอร์นเอลตัน เมโย (Elton Mayo) เป็นผู้ที่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับนักทฤษฎียุคดั้งเดิม จากผลการทดลองแห่งเมืองฮอว์ธอร์น. (Hawthorne. Study) ที่โรงงานในบริษัทเวสเทิร์น อิเล็กทริก (Western Electric) ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๗-๑๙๓๒ เป็นผลงานที่นำไปสู่แนวคิดใหม่ ที่เรียกว่า แนวความคิด ทางการจัดการเชิงมนุษย์สัมพันธ์ แนวความคิดเชิงมนุษย์สัมพันธ์นั้นแตกต่างไปจากแนวความคิดของแนวเดิม คือ แม้จะมีการเน้นการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างคนงานกับตำแหน่งต่างๆในองค์กร เหมือนกับยุคดั้งเดิมก็ตามแต่ได้ให้ความสำคัญ กับคนมากกว่าด้านการจัดระเบียบความสัมพันธ์ตำแหน่ง

๑) การศึกษาด้านทัศนคติ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของโครงสร้างองค์การที่ให้ความสนใจศึกษาตัวแปรที่มีผลกับต่อพฤติกรรมของมนุษย์ จากนั้นจึงหาความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแปรเหล่านั้น ซึ่งพบว่าพฤติกรรมของมนุษย์ จะเกิดมาจากภายในตัวของมนุษย์เองมากกว่าเกิดมาจากสภาวะแวดล้อมภายนอก ดังนั้นนักทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ จึงเห็นว่าวิธีการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้ได้ผลจะต้องทำให้เกิดมาจากจิตใจมากกว่าการให้รางวัลและการลงโทษที่สามารถนำมาใช้ควบคุมได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

^{๖๔} Schermerhorn, John R., Hunt, **Management**, 7th ed., (New York: John Wiley & Son, 2002), p. 97.

๒) การเน้นภาวะผู้นำนักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์เสนอว่าการที่จะจูงใจให้มนุษย์ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้นั้นไม่สามารถที่จะใช้วิธีการควบคุมจากภายนอกได้ จึงได้มีการเสนอวิธีการตามหลักของจิตวิทยาสังคมขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการมุ่งเน้นในด้านของรูปแบบภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย การให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการออกแบบงานเพื่อให้เป็นที่สนใจของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

๓) การหาวิธีการทางานที่ดีที่สุด นักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์เสนอว่าในการปฏิบัติงานนั้นจะมีวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของงานและคนเสมอ แต่โครงสร้างนั้นจะต้องยึดหลักการความมีอิสระของมนุษย์และต้องยึดหลักการภายในตัวมนุษย์เองเป็นเครื่องมือในการจูงใจให้คนทำงานเพื่อไม่ให้มนุษย์เกิดความขัดแย้งขึ้นในจิตใจ และทางานได้อย่างเต็มความสามารถ

จากแนวความคิดเชิงมนุษยสัมพันธ์ที่นำมากล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมานั้นจะเกิดมาจากภายในตัวของมนุษย์เองมากกว่าเกิดมาจากสภาวะแวดล้อมภายนอก การควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นสามารถใช้ตัวเงินและหรือความก้าวหน้าในอาชีพมาใช้เป็นเครื่องมือได้ นอกจากนี้การที่จะจูงใจให้มนุษย์ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้นควรจะได้ มีการมุ่งเน้นในด้านของรูปแบบภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตยให้พนักงานมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ และจะต้องยึดหลักการความมีอิสระของมนุษย์เป็นเครื่องมือในการจูงใจให้คนทำงานอย่างเต็มความสามารถอีกด้วย

๔.๒. แนวความคิดทางการจัดการเชิงสังคมศาสตร์

ผลงานของ(Mary P. Follett) ผลงานฟอลเลตที่สำคัญ คือ การนำเสนอหลักการเกี่ยวกับการประสานงาน.ได้แก่ หลักการประสานงานโดยตรงระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ชอบหลักการประสานงาน ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของงาน หลักการประสานงานในลักษณะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและกัน

๔.๓ แนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์

๑. ผลงานของ Abraham H. Maslow ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory) หรือทฤษฎีลำดับความต้องการ (The Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจที่เชื่อว่าการตอบสนอง ความต้องการจะสามารถจูงใจคนให้ตั้งใจทำงานหรืออาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองตามความต้องการนั้นคือ ใช้ความต้องการของบุคคลกร เป็นเครื่องแรงจูงใจให้ขยันทำงานสำหรับความต้องการของมนุษย์มี ๕ ขั้น ดังนี้

๑) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์มีความต้องการได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการอื่นๆ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

๒) ความต้องการความมั่นคง (Safety Needs)เป็นความต้องการเกี่ยวกับความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

^{๖๕} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๘๖-๑๘๗.

๓) ความต้องการความรักหรือการติดต่อสัมพันธ์ (Social Needs) เป็นความต้องการจะมีเพื่อน ความต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เป็นต้น

๔) ความต้องการการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เป็นความรู้สึกภายใน เช่น ความต้องการได้รับการเลื่อนตำแหน่งงาน เป็นต้น

๕) ความต้องการสมหวังในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการ บรรลุถึงสิ่งที่ตนเองสามารถจะเป็นคือความสำเร็จในชีวิตอย่างสมบูรณ์ความต้องการ ในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการใน ๔ ขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้วเท่านั้น

๒. ผลงานของดรูว์กิลาส แมกเกรเกอร์ (Douglas McGregor) ผลงานของแมกเกรเกอร์ นักทฤษฎีเชิงพฤติกรรมศาสตร์ได้เสนอทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎี x และ ทฤษฎี y โดยแมกเกรเกอร์เห็นว่าองค์กรในสมัยเดิมที่มุ่งเน้นการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน มีการรวมอำนาจในการตัดสินใจ การติดต่อสื่อสารจากเบื้องบน สู่เบื้องล่าง และเน้นกฎระเบียบในการกำกับความประพฤติของคนโดยเคร่งครัด ซึ่งแมกเกรเกอร์ ให้ชื่อกำกับของนักทฤษฎีเดิมว่าทฤษฎี x เชื่อว่าคนมีความเกียจคร้านไม่ชอบทำงานทะเลาะถ้อยคำน้อยหลีกเลียงความรับผิดชอบ ขาดความคิดสร้างสรรค์และมีแรงจูงใจเพียงเพื่อสนองความต้องการของตนทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงเท่านั้น ซึ่ง McGregor ได้เสนอแนะทัศนะที่มีต่อลักษณะของคนอีกอย่างหนึ่งแตกต่างออกไปจากทฤษฎี x เรียกว่า ทฤษฎี y โดยมีสมมติฐานว่าคนถูกจูงใจด้วยความต้องการอย่างอื่นนอกจากความอยู่รอดได้ คนสามารถสั่งการและมีความคิดริเริ่มด้วยตัวเองได้ และสามารถสนุกกับงานได้ ตามทฤษฎีนี้องค์การที่มีลักษณะการทำงานแบบทฤษฎี y จะมีประสิทธิภาพสูงกว่า ดังนั้นองค์การจึงควรเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมการเพิ่มงานและความรับผิดชอบ และการบริหารโดยใช้เป้าหมาย^{๖๖}

๓. ผลงานของคริส อาร์กิริส (Chris Argyris) อาร์กิริส^{๖๗} ได้มีแนวคิดและเผยแพร่ทฤษฎีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพโดยมีความเชื่อว่าบุคลิกลักษณะของคนค่อยๆ พัฒนาจากวัยเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องอาศัยผู้อื่นจนเติบโต สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เริ่มมีความคิดและต้องการอิสระในวัยผู้ใหญ่สนใจ สิ่งต่างๆ ในวงกว้างชอบที่จะทำกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้น ชอบจะเป็นผู้นำ มีพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนได้ เป็นต้น ซึ่งอาร์กิริสเห็นว่าการใช้ระเบียบเป็นเครื่องมือในการบังคับมนุษย์และใช้วิธีการ ควบคุมอย่างใกล้ชิดนั้น จะเป็นการขัดขวางพัฒนาการของมนุษย์ที่จะพัฒนาไปเป็นบุคลิกภาพที่สมบูรณ์

๔.๔ แนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่

จากแนวความคิดของการจัดการแนวเดิมที่มีจุดเด่นที่ได้มุ่งเน้นโครงสร้างที่เป็นทางการที่มีการกำหนดกฎระเบียบวินัยที่เคร่งครัดในการใช้อำนาจหน้าที่ที่มีลักษณะของการรวมอำนาจและการดำเนินการตามหลักการของความมีเหตุผล โดยมีสมมติฐานว่ามนุษย์เป็นคนเกียจคร้านไม่ชอบทำงานและจำเป็นต้องใช้วิธีการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์โดยใกล้ชิดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์การ ส่วนแนวความคิดทางการจัดการแนวมนุษย์สัมพันธ์และพฤติกรรมศาสตร์นั้นก็มีจุดเด่นที่

^{๖๖} สุภาพร พิศาลบุตร, การพัฒนาองค์การ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๙), หน้า ๔๐-๔๑.

^{๖๗} อ้างแล้ว, หน้า ๔๒.

ได้มุ่งเน้นในการให้ความสำคัญในตัวคน โครงสร้างองค์การแบบไม่เป็นทางการ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์การและมีสมมติฐานว่ามนุษย์เป็นคนรักงาน มีความขยัน และความรับผิดชอบ ไม่จำเป็นต้องทำการควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด สำหรับแนวความคิดของนักทฤษฎีสมัยใหม่ได้วิจารณ์ว่าแนวความคิดทางการจัดการแนวพฤติกรรมศาสตร์ที่เสนอสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงเนื่องจากโครงสร้างองค์การที่เป็นทางการ และการใช้สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งจำเป็น จากหลักการของนักทฤษฎีแนวเดิมเกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านและการเน้นการมีมาตรฐาน ของการปฏิบัติงานได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า สามารถทำให้สังคมก้าวหน้าและมนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงไม่เห็นด้วยที่จะมีการทิ้งแนวความคิดยุคเดิม สำหรับแนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่ประกอบด้วยแนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ แนวความคิดเชิงระบบ และแนวคิดเชิงสถานการณ์^{๖๘} ดังนี้

๑. แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ

แนวความคิดของการจัดการเชิงปริมาณมีจุดกำเนิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ได้นำนักวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมาให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมเรียกว่า “Operation Research Group” เพื่อให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาในการรบ ทีมนักวิทยาศาสตร์ดังกล่าวได้รับปัญหา เช่น จะวางปืนใหญ่ตำแหน่งใดที่จะดีที่สุด จึงมีการใช้ประสบการณ์และความรู้ในการแก้สมการของปัญหา โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือ การสังเกตอย่างเป็นระบบของพฤติกรรม ที่ทำการศึกษาก่อสร้างตัวแบบจำลองเพื่อนำข้อเสนอที่จะได้รับมาสร้างตัวแบบจำลอง เพื่อประโยชน์ของการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลง จากนั้นจึงทำการอนุมานจากตัวแบบจำลอง ว่าจะมีพฤติกรรมอย่างไรและทำการทดสอบตัวแบบจำลองเพื่อศึกษาพฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงไปตามการพยากรณ์ในตัวแบบจำลองหรือไม่ หลังจากนั้นแนวคิดการจัดการเชิงปริมาณมาใช้กันในบริษัทต่างๆ จึงได้รับความนิยม ในการนำเอามาใช้ในการแก้ปัญหาของระบบการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น^{๖๙}

จากแนวความคิดเชิงระบบสามารถสรุปหลักการ ตลอดจนแนวความคิดเชิงระบบที่สำคัญ^{๗๐} ดังนี้

๑) ระบบทุกระบบประกอบไปด้วยระบบย่อยในทุกระบบจะมีระบบย่อยหรือส่วนประกอบอย่างน้อยสองส่วนขึ้นไปและส่วนต่างๆจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

๒) การเน้นที่องค์รวมของทุกระบบ การเน้นที่องค์รวมของทุกระบบจะให้ผลรวมที่มากกว่าการเน้นที่แต่ละส่วนประกอบของระบบแล้วนำมารวมกัน

๓) การเป็นทั้งระบบปิดและระบบเปิด การมององค์การว่าเป็นระบบเปิดเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้องค์การสามารถที่จะสนองตอบให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ส่วนระบบปิดซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นระบบที่ทำหน้าที่ได้ด้านหนึ่งและไม่เกี่ยวข้องกันกับสภาวะแวดล้อมโดยตรง

^{๖๘}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๖๘.

^{๖๙}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๙.

^{๗๐}Stoner, James AF, **Management**, (New Jersey: Prentice-Hall, 1978), pp. 53-54.

๔) ขอบเขตสิ้นสุดของระบบ ระบบทุกระบบจะสามารถแบ่งแยกประเภทของระบบว่าเป็นระบบเปิดหรือระบบปิดเส้นกั้นแบ่งขอบเขตของระบบนี้ถ้าเป็นของระบบเปิดจะเปิดรับปัจจัยจากสภาวะแวดล้อมภายนอกเข้ามาและนำปัจจัยภายในออกสู่สภาวะแวดล้อมภายนอกได้

๕) ความล้มเหลวของระบบปิด การเป็นระบบปิดนั้นมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวได้ง่ายกว่าระบบเปิดเนื่องจากปิดตัวเองจากสภาวะแวดล้อมภายนอก สำหรับระบบเปิดนั้นมีแนวโน้มที่จะอยู่รอดได้ดีกว่า เนื่องจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา

๖) การใช้ข้อมูลป้อนกลับ ระบบเปิดนั้นต้องการข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบเพื่อนำข้อมูลนั้นมาใช้เพื่อปรับตัวให้ดำเนินอยู่ต่อไปได้ การส่งข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการต่างๆของระบบหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่นำออกจากระบบ เป็นต้น

๗) มีการจัดลำดับขั้นของระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ตามจะมีลำดับขั้นที่ประกอบไปด้วยระบบย่อยซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน ในขณะที่ย่อยจะประกอบไปด้วยระบบย่อยนั้นก็เป็นระบบย่อยของระบบที่ใหญ่กว่าด้วย เช่น หน่วยงานต่างๆเป็นระบบย่อยขององค์กรนั่นเอง

๒. แนวความคิดเชิงสถานการณ์

ความสำคัญของสภาวะแวดล้อมในฐานะที่เป็นปัจจัยนำเข้าที่ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาในการแก้ปัญหาของความซับซ้อน ซึ่งตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยของสภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อองค์การในปัจจุบันทำให้เกิดแนวความคิดเชิงสถานการณ์ขึ้นมา โดยแนวความคิดเชิงสถานการณ์นั้นจะยึดปรัชญาของแนวความคิดเชิงระบบมาเป็นพื้นฐาน แต่มีความก้าวหน้ากว่าแนวความคิดเชิงระบบอีกชั้นหนึ่ง คือ แนวความคิดเชิงสถานการณ์พยายามที่จะทำให้เกิด ความสอดคล้องเข้ากันได้ระหว่างสภาวะแวดล้อมกับโครงสร้างขององค์การ นักทฤษฎีตามแนวความคิดเชิงสถานการณ์ กล่าวว่า โครงสร้างขององค์การที่ดีที่สุดนั้นจะขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมขององค์การ กล่าวคือ จะไม่มีโครงสร้างองค์การใดจะสามารถนำมาใช้ได้กับองค์การในทุกสถานการณ์ ตามแนวความคิดนี้เห็นว่า ในบางกรณีโครงสร้างองค์การในลักษณะที่เป็นระบบเปิด หรือโครงสร้างองค์การที่ไม่เป็นพิธีการ ซึ่งโครงสร้างในลักษณะนี้จะมีความยืดหยุ่นก็อาจใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ได้

แต่ในบางกรณีโครงสร้างองค์การที่เป็นระบบปิดหรือโครงสร้างองค์การที่เป็นพิธีการและไม่ยืดหยุ่นก็สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เช่นกัน นอกจากนี้ในองค์การหนึ่งองค์การใดอาจจะกำหนดโครงสร้างองค์การแบบหนึ่งมาใช้กับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด และกำหนดโครงสร้างอีกแบบหนึ่งมาใช้กับหน่วยงานอื่นๆ ในองค์การเดียวกันนั้นก็ได้ เช่น อาจกำหนดโครงสร้างองค์การแบบเป็นพิธีการมาใช้กับหน่วยการผลิต และองค์การโครงสร้างแบบไม่เป็นพิธีการมาใช้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความมีประสิทธิภาพขององค์การตามแนวความคิดของนักทฤษฎีเชิงสถานการณ์นั้น จะขึ้นอยู่กับความสอดคล้องและเข้ากันได้ระหว่างโครงสร้างองค์การกับสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์การนั่นเอง สำหรับแนวความคิดเชิงสถานการณ์ ที่สำคัญมีดังนี้

๒.๑ ผลงานของโจแอน วูดวาร์ด (Joan Woodward)

จากผลงานการวิจัยของวูดวาร์ด สามารถสรุปได้ว่าการออกแบบโครงสร้างองค์การ จะมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาวะแวดล้อมที่เข้ามากระทบ เช่น จากเทคโนโลยีที่แต่ละองค์การหรือองค์การผู้ผลิตแต่ละประเภทผลิตกันที่ใช้ เช่น ในสภาวะแวดล้อมที่เทคโนโลยี ที่เป็นการผลิตตาม

กระบวนการที่มีวิธีการทำงานยุ่งยากซับซ้อนนั้นจะมีสายการบังคับบัญชาหลายระดับ ในขณะที่สภาวะแวดล้อมเทคโนโลยีที่เป็นการผลิตตามคำสั่งนั้น สายการบังคับบัญชาจะสั้นกว่า ดังนั้นโครงสร้างขององค์การในสภาวะแวดล้อมเทคโนโลยีแบบการผลิตตามกระบวนการ จึงมีลักษณะที่เป็นโครงสร้างแบบสูง ส่วนโครงสร้างองค์การในสภาวะแวดล้อม ที่องค์การต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตตามคำสั่งของลูกค้า นั้น ควรจะมีลักษณะเป็นโครงสร้างแบบแบนราบ

๒.๒ ผลงานของลอว์เรนซ์และลอร์ช (Lawrence, P.R., & Lorsch, J.W.)

Lawrence และ Lorsch, ได้กล่าวว่า แนวความคิดเชิงสถานการณ์ต่อการจัดการ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง ขององค์การกับการประสานงานของบุคลากรจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งจากทฤษฎีการจัดการแนวใหม่ที่ยึดแนวความคิดเชิงระบบกับแนวความคิดเชิงสถานการณ์ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการได้นั้น จะต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆในเชิงระบบว่าปัจจัยต่างๆนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะต้องตระหนักถึงความสอดคล้องระหว่างองค์การกับสภาวะแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านของการออกแบบโครงสร้างองค์การหรือวิธีการ ในการจัดการต่างๆ กล่าวคือ จะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการแต่การจัดการนั้นขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมขององค์การเสมอ ในการพัฒนาแนวความคิดทางการจัดการที่เกิดขึ้นนั้น จะมีลักษณะเป็นวิวัฒนาการ ตั้งแต่แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ จากนั้นจึงเป็นแนวความคิดเชิงกระบวนการ แนวความคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ แนวความคิดเชิงระบบ และแนวความคิดเชิงสถานการณ์ จากการที่เกิิดการพัฒนาแนวความคิดต่างๆที่เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้ไม่มีแนวความคิดใดจะเป็นที่ยอมรับที่จะเป็นแนวความคิดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นการนำแนวคิดทางการจัดการใดมาใช้กับองค์การ ผู้บริหารควรจะต้องพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมขององค์การที่เป็นสถานการณ์องค์การเผชิญอยู่มาพิจารณาด้วย

จากที่ให้ทฤษฎีที่เน้นการสัมพันธ์ระหว่างความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่องค์การเผชิญอยู่กับการออกแบบโครงสร้างภายในองค์การ ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่สำคัญ คือ ตลาด เศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์ ส่วนโครงสร้างภายในองค์การอาจเป็นการแบ่งแยกงาน (Differentiation) หรือการรวมงาน (Integration) ในองค์การนั้นเพื่อให้การประสานงานดีขึ้น^{๗๑}

๓. แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์

การจัดการยุคโลกาภิวัตน์เป็นการจัดการที่องค์การต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมทางการแข่งขันที่รุนแรง เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ และพฤติกรรมของลูกค้า การเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารขององค์การ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด โดยมุ่งพยายามในการกำหนดกลยุทธ์ให้กับองค์การเพื่อสามารถดำรงอยู่ได้ในขณะที่มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน รวมทั้งสามารถสร้างผลกำไรและความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน จากการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์นี้ ทำให้ลักษณะของการจัดการที่องค์การต้องมุ่งเน้นถึงการปรับตัว ที่มีการให้การยอมรับและปรับปรุง การดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยผู้บริหารต้องคำนึงถึงขอบเขตของการดำเนินธุรกิจในตลาดระดับโลกที่ในปัจจุบันมีการขยายขอบเขตที่กว้างขวางกว่าตลาดในประเทศ

^{๗๑} สุภาพร พิศาลบุตร, การพัฒนาองค์การ, อ่างแล้ว, หน้า ๔๒.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ให้แนวความคิดทางการจัดการไว้ว่าจากแนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์นี้จะมุ่งให้ความสำคัญกับ การดำเนินงานและปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันจากการสร้างผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในขณะที่สามารถลดต้นทุนการผลิตและราคาลงได้อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญคือการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของแนวความคิดทางการจัดการยุคนี้ แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีแนวทางสำหรับแนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์^{๗๒} ดังนี้

๑. การควบคุมคุณภาพองค์การที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในตลาดระดับโลกมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญในด้านคุณภาพ(Quality) ของผลิตภัณฑ์.ซึ่งเป็นองค์ประกอบ ของความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง โดยเฉพาะการได้รับการยอมรับในมาตรฐานด้านคุณภาพระดับโลกจะต้องได้รับประกาศนียบัตรISO9000จากองค์กรกำหนดมาตรฐานโลก (International Organization For Standardization) มาตรฐาน ISO นี้จะถือเป็นการรับประกันด้านคุณภาพกับผลิตภัณฑ์ขององค์การ ดังนั้นองค์การจะต้องทำการปรับปรุงและพัฒนาทั้งใน ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านโครงสร้าง ความรับผิดชอบ และทรัพยากรเพื่อให้เกิดคุณภาพและจะต้องผ่านการตรวจสอบและประเมินจากภายนอกอีกด้วย

๒. การควบคุมคุณภาพโดยรวม ตามแนวความคิดของการควบคุมคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) เป็นการดำเนินการที่เน้นการควบคุมคุณภาพทั่วทั้งองค์การ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเกิดการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเชื่อมโยงการปฏิบัติการต่างๆที่มีกระบวนการที่ขนานกันไว้จะทำให้สามารถทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ก่อนที่จะสายเกินแก้ไข

๓. การรื้อปรับระบบ ผลจากการปรับปรุงคุณภาพหรือวิธีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องดังกล่าวข้างต้น ตามวิธีการของญี่ปุ่นเป็นการปรับปรุงแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน อย่างไรก็ตามแนวความคิดทางการจัดการของการรื้อปรับระบบ (Re-Engineering) จะเป็นการปรับปรุงคุณภาพแบบทั่วทั้งระบบในครั้งเดียว ดังนั้นการปรับปรุงที่เห็นผลสำเร็จได้ องค์การจะต้องตั้งแนวคิดและวิธีปฏิบัติออกมาจากกฎเกณฑ์และข้อสมมติฐานที่เก่าแก่และล้าสมัย รวมทั้งทำการกำหนดคิดใหม่ทุกกระบวนการและทั้งระบบ ตั้งแต่การแสวงหาข้อมูล การวางแผน การพัฒนาบุคลากร การควบคุมการประเมินผลงาน เป็นต้น

ผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผู้บริหารต้องปรับตัวโดยใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่ทำให้การติดต่อสื่อสาร และการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทำได้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์การสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นปัจจัยมีผลต่อการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ส่วนในด้านการสร้างความเข้าใจในกฎและกติกาของประชาคมโลก รวมทั้งระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มี

^{๗๒}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, องค์การและการจัดการ, อ่างแล้ว, หน้า ๘๐-๘๓.

ความสำคัญต่อการแข่งขัน โดยเฉพาะการแก้ไขกฎหมายเพื่อการตอบสนองระบบการค้าเสรี และสามารถนำองค์กรไปอยู่ในสถานะแวดล้อมใหม่ได้อย่างเหมาะสม และมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง รวมทั้งบุคลากรผู้ปฏิบัติทุกคนในองค์กรก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานในยุคของการแข่งขันที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์อีกด้วย โดยการทำให้องค์การมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากบุคลากรที่มีประสบการณ์ การนำความรู้และความสามารถที่โดดเด่นมาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับ การพัฒนาและเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงผลงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งองค์การควรมุ่งทำให้บุคลากรมีการทำงานแบบทีมงาน ด้วยการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารระดับต่างๆ และมุ่งการจูงใจแบบเน้นผลงานเพื่อการปรับตัวสู่อนาคต เป็นต้น

ขั้นตอนการบริหารงาน

ขั้นตอนของการบริหารงานนั้นประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต หรือผลงานที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแปรรูปปัจจัยนำเข้า ด้วยวิธีการ หรือเทคนิคดำเนินการต่างๆ

๑. ปัจจัยนำเข้า (Input) หรือที่มักจะเรียกกันว่า ทรัพยากรในการบริหารนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในโครงสร้างของการบริหารงาน โดยที่อาจเป็นที่รู้จักกันในนามของ 4M ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญได้แก่ คน (Man) คือ ผู้ปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ เงิน (Money) ใช้สำหรับเป็น ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ วัสดุสิ่งของ (Materials) หมายถึง อุปกรณ์เครื่องใช้ เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งอาคารสถานที่ และการจัดการ (Management) หมายถึงความรู้เกี่ยวกับการจัดการ ปัจจัยในการบริหารทั้ง ๔ ประเภทนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการเนื่องจากประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการขึ้นอยู่กับความพร้อมและคุณภาพของปัจจัยดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงปัจจัยนำเข้าขององค์กรที่ไม่หวังผลกำไร แต่เน้นกระบวนการทำงาน และผลงานที่มี ประสิทธิภาพ

๒. กระบวนการบริหาร (Process) หมายถึง กิจกรรม หรือ หน้าที่ของผู้บริหารในการ ดำเนินงาน เช่น การวางแผนต่างๆ จำเป็นต้องมีกิจกรรมหลายๆอย่างมาเกี่ยวข้อง เช่น การรวบรวม ข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมา การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การกำหนดแนวทางต่างๆ เพื่อการ แก้ไขและพัฒนาให้ผลงานบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งในขั้นตอนเหล่านี้ผู้บริหารจำเป็นต้อง มีทักษะ และใช้เทคนิคหลายอย่างดังจะได้อธิบายต่อไป

๓. ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลจากการดำเนินงานผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ออกมา จากกระบวนการของระบบซึ่งเป็นที่สำคัญ ผลผลิตจะต้องถูกประเมินจากลูกค้าหรือผู้บริโภค และ ส่งข้อมูลย้อนกลับเข้าสู่ตัวระบบ

๔. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลของการ ดำเนินการ ซึ่งผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปแนวคิดจากดังกล่าวข้างต้นได้กล่าวไว้ว่า การจัดการ หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางดี หรือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ขององค์กรและนอกองค์กรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญ (๑) การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คนทำงาน (๒) การจัดการต้องอาศัย ปัจจัย พื้นฐาน คือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ (๓) การจัดการเป็นการดำเนินงานของกลุ่มคน ขณะเดียวกัน การจัดการมิได้

หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย ซึ่งการพัฒนาหากได้นาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้แล้ว ก็ย่อมทำให้การพัฒนานั้นดีขึ้นและส่งผลต่อไปยังการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ สืบไป

ตารางที่ ๒.๑๐ แนวความคิดทางการจัดการ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Schermerhorn, John R., Hunt, James G., & Osborn, Richard N. (2000, p. 155)	แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ๑. การหาวิธีที่ดีที่สุด ผู้บริหารจะต้องทำการสังเกตและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ๒. การคัดเลือกคนงาน โดยใช้หลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ ๓. การจัดให้มีการจูงใจด้านการเงิน เพื่อให้เกิดผลงานที่ดีที่สุด ๔. การแยกฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายปฏิบัติ เป็นการแบ่งหน้าที่ระหว่าง ฝ่ายจัดการและฝ่ายปฏิบัติออกจากกัน
นิรมล กิติกุล (๒๕๔๙, หน้า ๓๔)	มีการลดการสูญเสียเปล่าในการเคลื่อนไหว และลดความเหนื่อยและให้ความสนใจการปรับปรุงสวัสดิการของคนงาน
เสนาะ ติเยาว์ (๒๕๔๖, หน้า ๔๘)	แนวความคิดการจัดองค์กรระบบราชการ ตามแนวคิดของ แมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) จะต้องมีการกำหนดหน้าที่แยกจากกันตามความชำนาญเฉพาะด้าน จากการกำหนดขอบเขตของงานแต่ละงานอย่างชัดเจน และกำหนดอำนาจหน้าที่เพื่อที่จะปฏิบัติงานนั้นได้

ตารางที่ ๒.๑๐ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (๒๕๔๘, หน้า ๔๘-๔๙)	การจัดการสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก จึงมีการกำหนดหลักการ ที่มีความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กับการประสานงาน ตลอดจนการแบ่งงานกันทำตาม ความชำนาญเฉพาะด้าน
Gatewood, Robert D., Taylor, Robert & Ferrell, O.C., (1995, pp. 40-41)	แนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ หลักการบริหารงานของ อองรี ฟาโยล์ ดังนี้ ๑. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่แยกจากกันมิได้ ๒. มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ๓. มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกันดำเนินไปในทิศทางเดียวกันตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ๔. อารงไว้ซึ่งสายงาน ๕. แบ่งงานกันทำตามความถนัด ๖. ระเบียบวินัยในการทำงานเกิดจากการปฏิบัติตามข้อตกลง ๗. ถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว ๘. ให้ประโยชน์ตอบแทนด้วยความยุติธรรม ๙. รวมอำนาจไว้ส่วนกลาง ๑๐. ทุกคนในองค์กรจะต้องมีระเบียบและรู้ตำแหน่งหน้าที่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร เป็นต้น
สมคิด บางโม (๒๕๔๑, หน้า ๑๘๖-๑๘๗)	เครื่องแรงจูงใจให้ขยันทำงานสำหรับมนุษย์มี ๕ ชั้น ๑. ความต้องการทางด้านร่างกาย ๒) ความต้องการความมั่นคง ๓.) ความต้องการความรักหรือการติดต่อสัมพันธ์ ๔) ความต้องการการยกย่องนับถือ ๕) ความต้องการสมหวังในชีวิต

ตารางที่ ๒.๑๐ (ต่อ)

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุภาพร พิศาลบุตร (๒๕๔๔, หน้า ๔๐-๔๑).	ทฤษฎีแมกเกรเกอร์ คือ ทฤษฎี x และ ทฤษฎี y ทฤษฎี.x.เชื่อว่าคนมีความเกียจคร้าน ไม่ชอบทำงาน ทฤษฎี.Y โดยมีสมมติฐานว่าคนถูกจูงใจด้วยความต้องการอย่างอื่นนอกจากความอยู่รอดได้
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (๒๕๔๘, หน้า ๖๘)	แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ เป็นแนวคิดการสังเกตอย่างเป็นระบบของพฤติกรรม.การสร้างตัวแบบจำลองเพื่อประโยชน์การเปลี่ยนแปลง อนุมานจากตัวแบบจำลองทำการทดสอบตัวแบบจำลองเพื่อศึกษาพฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงไปตามการพยากรณ์ในตัวแบบจำลองหรือไม่
Stoner, James AF (1978, pp. 53-54)	แนวความคิดเชิงระบบ ๑. ระบบทุกระบบประกอบไปด้วยระบบย่อยอย่างน้อยสองส่วนขึ้นไปและส่วนต่างๆจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ๒. การเน้นที่องค์รวมของทุกระบบ เป็นต้น

๒.๓.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ได้มีนักวิชาการได้ให้คำนิยาม ความหมาย แนวทาง หลักการ และรูปแบบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑. ความหมายของการบริหารจัดการทั่วไป

ในการศึกษาความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ ควรทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเป็นเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ สืบเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งหมายถึงมนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่อาจมีข้อยกเว้นน้อยมากที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “แนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐ ในปัจจุบันอาจเรียกว่า “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มนั้น เรียกว่า การ

บริหาร (administration) หรือการบริหารราชการ (public administration) การบริหารเป็นศาสตร์ เพราะมีทฤษฎีและหลักการมากมายในการบริหารที่นำมาทดลองได้พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง การนำไปใช้ให้ได้ผลหรือไม่เป็นศิลป คือผู้นำไปใช้ต้องมีศิลปะ การบริหารยังอาจ หมายถึง การวางแผน (Planning) การดำเนินงานตามแผน (Execution) ซึ่งประกอบด้วย การแบ่งงาน (Sharing) การร่วมมือ (Participating) การประสานงานกัน (Co ordinations) และการประเมินผล (Evaluation) และต้องอาศัยบุคคล (Man) เงินทุน (Money) อุปกรณ์ต่างๆ (Material) และการจัดการ (Management) และครุณาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงทางจิตใจ^{๗๓}

ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการบริหารหรือการบริหารราชการได้ และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีประเทศที่นั่นย่อมมีการบริหาร” คำว่า “การบริหาร” นั้น นอกจากใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Administration” ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่ใช้แทนกันได้ คือ คำว่า “Management” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันแต่ทางวิชาการจะเลือกใช้คำว่า “Administration” ก็ด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ เหตุผลประการแรก เมื่อไม่ต้องการใช้คำว่า “ผู้จัดการ” ซึ่งมีความหมายแคบจำกัดลงไปว่าเป็นผู้บริหารงานขององค์การแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหน่วยงานในหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น เมื่อพูดถึงการบริหารงานโดยทั่วไปหรือการบริหารราชการ จึงนิยมใช้คำว่า “Administration” ซึ่งได้แก่กระบวนการจัดการระบบและการแก้ไขปัญหา โดยใช้แนวทางบวก (Positive Approach) เพื่อให้สังคมได้รับผลประโยชน์ที่เป็นธรรม การจัดระบบ ต้องอาศัยโครงสร้างทางการเมืองและการศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปร โดยอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารและวิธีการปฏิบัติ ตลอดจนหมายถึงการทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ อาศัยบุคคลอื่นๆ^{๗๔} ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยมีหลักการดังนี้

๑. ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด

๒. ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน

๓. ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน

^{๗๓} วัระ อพินสุข, **พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: เอรวิณการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑-๑๐.

^{๗๔} ชูบ กาญจนประกร, **หลักรัฐประศาสนศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐), หน้า ๑๐ -๑๒.

๔. ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์^{๗๕}

๑) บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป

๒) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

๓) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด

๔) วัตถุประสงค์นั้นๆต้องตรงกันในกลุ่มบุคคลผู้ร่วมกระทำ

ผู้วิจัยเห็นว่า “การบริหาร” คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์การนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) มาประกอบ ตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นว่าการบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ คือ

๑. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์

๒. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

๓. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน

๔. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ

๕. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล

๖. การบริหารอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของบุคคล ฉะนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือใจ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังรวมกลุ่ม (Group Effort) ในอันที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

๗. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล

๘. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๙. การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์^{๗๖}

นอกจากนั้นแล้ว “การบริหาร” ยังเป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การและสั่งการควบคุมกำกับ ความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้^{๗๗}

ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร การบริหารมีลักษณะสำคัญ ๘ ประการ ดังนี้

๑. การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

๒. การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

^{๗๕} ประทาน คงฤทธิศศิการ, **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๖.

^{๗๖} สมพงษ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๔๑.

^{๗๗} สมยศ นาวิการ, **การบริหารเชิงกลยุทธ์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘.

๓. การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายในและภายนอกองค์กรดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักร เครื่องมืออันทันสมัยมาใช้จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กร และผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้นๆ มีนโยบายที่จะ ทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาคเงินก่อสร้าง โรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอกองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อ ความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพล ต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๔. การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ธุรกิจก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการ ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียง บุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลัง สมองและเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

๕. การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็แต่โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือ ความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มี ความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖. การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็แต่โดยการใช้ความรู้ความชำนาญ และการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็น วิชาซีพอย่างหนึ่ง ผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติ โดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหาร อันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

๗. การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าการ บริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้นก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัด ความสามารถทางการบริหาร

๘. เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว(ยกเว้นองค์กร ขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนาม ของเจ้าของธุรกิจ

จากความหมายดังกล่าวที่นักวิชาการได้ให้ไว้แสดงให้เห็นว่าการบริหารมีลักษณะที่ สำคัญ คือ การบริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการที่จะร่วมมือการทำกิจการขององค์กรให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการที่มีลักษณะการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จจากความหมายของการบริหาร จัดการทั่วไปและผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆผู้วิจัยประมวลได้ว่า ความหมายของการบริหาร จัดการทั่วไป มีความหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ ดังตาราง ๒.๑๑ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๑ ความหมายของการบริหารจัดการทั่วไป

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
วีระ อापันสุข (๒๕๒๖, หน้า ๑-๑๐)	๑. ต้องอาศัยบุคคล (Man) เงินทุน (Money) อุปกรณ์ต่างๆ (Material) และการจัดการ (Management) ๒. นำหลักธรรมนำมาเป็นเครื่องมือ ๓. การร่วมมือ (Participating)
ชูป กาญจนประกร (๒๕๐๖, หน้า ๑๐ -๑๒)	๑. กระบวนการจัดการระบบและการแก้ไข ปัญหา ๒. การจัดระบบต้องอาศัยโครงสร้างทาง การเมืองและทางการศึกษา ๓. การทำให้งานสำเร็จจุล่งไปได้อาศัย บุคคลอื่นๆ
ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (๒๕๓๙, หน้า ๑๗๖)	๑. การกำหนดวัตถุประสงค์อันแนชัด ๒. มีคนทำงานร่วมกัน ๓. มีทรัพยากรอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ๔M ๔. มีการจัดการในการบริหารหรือการทำงาน
สมพงษ์ เกษมสิน (๒๕๒๖, หน้า ๔๑)	๑. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ ๒. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคล ๓. การดำเนินการเป็นกระบวนการ ๔. การบริหารอาศัยความร่วมมือ ๕. การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
สมยศ นาวิการ (๒๕๔๔, หน้า ๗๘)	๑. กระบวนการของการวางแผนการจัด องค์การ ๒. สิ่งการควบคุมกำกับ ๓. ใช้ทรัพยากรเพื่อความสำเร็จใน เป้าหมายขององค์การ

๒. ความหมายของการบริหารการจัดการทางตะวันตก

การบริหารโดยทั่วไป จะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธีหรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานหรือเป็นลำดับรายการในการบริหาร คือ ในการบริหารจะต้องมีลำดับรายการก่อนหลังว่า จะต้องทำอะไรก่อนและต่อไปจะทำอะไร ซึ่งจัดไว้ว่าหลักเกณฑ์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่างๆไว้

อย่างชัดเจน ซึ่งนักบริหาร นักวิชาการ ตลอดจนนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ดังนี้

กระบวนการบริหารของกูลิค และเออร์วิค (Gulick & Urwick) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ ๗ ประการ ซึ่งเรียกย่อๆ ว่า “POSDCoRB” โดยมีกระบวนการบริหาร ดังนี้

(๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การคิดเลือกหาทางที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างประหยัดให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยดำเนินการตามขั้นตอนอย่างมีแบบแผนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

(๒) การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การแบ่งส่วนงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

(๓) การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารด้านบุคลากรอัน ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การรักษาสภาพการทำงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน

(๔) การอำนวยการ (Direction) หมายถึง การดำเนินการในการตัดสินใจและการสั่งการในกิจกรรมต่างๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งในลักษณะทั่วๆ ไปและในลักษณะเฉพาะ ตลอดจนการให้คำแนะนำ

(๕) การประสานงาน (Co-ordination) หมายถึง การร่วมมือกันในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ ให้ประสานงานสอดคล้องและกลมกลืนกัน

(๖) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของกิจการในหน่วยงาน

(๗) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายเงินให้รอบคอบและรัดกุม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณการปฏิบัติงาน^{๗๘}

กระบวนการบริหารงานตามแนวของเดมมิง (Deming) คือ แบบ PDCA ดังนี้

(๑) การวางแผน (plan - P)

(๒) การปฏิบัติตามแผน (do -D)

(๓) การตรวจสอบ (check - C)

(๔) การปฏิบัติ (action - A)

กระบวนการบริหารงานทั้ง ๔ ขั้นตอนจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุดซึ่งเขียนได้ว่า (plan-do-check-act) PDCA ซึ่งเหมือนกับเป็นวงจรอันหนึ่งเรียกว่า วงจรเดมมิง (the deming cycle) วงจรหรือวงล้อ (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารอย่างต่อเนื่องในการติดตามพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย โดยวงจรเดมมิงหรือ PDCA เป็นการบวนการหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีในการควบคุมคุณภาพหรือการบริหารคุณภาพ^{๗๙}

^{๗๘} สุพจน์ พันธุ์เพชร. “การศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒-๑๓.

^{๗๙} สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท: อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๘-๑๔๙.

การบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral science) ของเวเบอร์(Weber) ได้ อธิบายการบริหารงานองค์กรในรูปแบบอุดมคติว่า องค์ประกอบของการบริหารระบบราชการจะต้อง มีลักษณะสำคัญๆ ดังนี้

(๑) องค์การกำหนดสายงานการบังคับบัญชาชัดเจน (hierarchy) ผู้มีอำนาจสูงสุดมี อำนาจสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา

(๒) องค์การกำหนดตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ (authority) แต่ละคนในองค์การจะมี ตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

(๓) มีกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน (rules and regulations) เพื่อกำหนด วิธีการทำงานและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน

(๔) มีการแบ่งงานกันตามความชำนาญเฉพาะด้าน (division of work) ทำให้เกิดการ บรรลุจุดกลางเฉพาะด้าน และเกิดการรวมกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานคล้ายคลึงกัน

(๕) มีระบบการจูงใจการทำงานโดยการกำหนดอัตราเงินเดือนตามตำแหน่งและ ระยะเวลาในการทำงาน

(๖) มีระบบความสัมพันธ์ภายในองค์การอย่างเป็นทางการ ไม่มีการติดต่อกันเป็นส่วนตัว หรือข้ามสายงานการบังคับบัญชา

(๗) ใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานมีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาทั้งนี้อาศัย กรอบ กฎเกณฑ์ที่วางไว้เป็นลายลักษณ์อักษร^{๔๐}

กระบวนการบริหารของ คิมบรอท และ นันเนอรี (Kimbrough & Nunnery) ได้เสนอ หลักการบริหารการศึกษาแบบประชาธิปไตย ๕ ประการ ดังนี้

(๑) สนับสนุนให้แต่ละคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆทางการศึกษา

(๒) ยอมรับว่าภาวะผู้นำเป็นงานของทุกคน และเป็นการกระตุ้นให้คนแสดงภาวะผู้นำที่ สอดคล้องกับผลประโยชน์ความต้องการและความสามารถ

(๓) อำนาจการให้บุคคล ได้วางแผนร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและร่วมกัน ประเมินผลสำเร็จของงาน

(๔) ดำเนินการให้การตัดสินใจ มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในองค์การอยู่ในความ รับผิดชอบของคณะบุคคลมากกว่าความรับผิดชอบของบุคคลเพียงคนเดียว

(๕) จัดองค์การให้มีความคล่องตัว เพื่อให้การปรับตัวสนองกับการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการบริหารของฟาโยล (Fayol) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศสเป็นต้นกำเนิด ในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ โดยได้อธิบายกระบวนการ บริหารงานประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารไว้ ๕ ประการคือ

(๑) วางแผน (to plan) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า

(๒) จัดหน่วยงาน (to organize) หมายถึง การรวบรวมเครื่องมือ วัสดุ และกำลัง

(๓) บังคับบัญชา (to command) หมายถึงการสั่งงาน ควบคุม บังคับบัญชาให้บุคคล ปฏิบัติงานตามหน้าที่

^{๔๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๐.

(๔) ประสานงาน (to coordinate) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่างๆของหน่วยงานให้ดำเนินไปตามเป้าหมาย

(๕) ควบคุม (to control) หมายถึง การควบคุมดูแลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์^{๘๑}

กระบวนการบริหารของ ที เกรกก์ (T. Gregg) รายการของกระบวนการตามความเห็นของนักบริหารทั้งหลายที่ได้แยกไว้ถึง ๓๕ รายการ แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหาร ใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารได้ ๗ ประการ คือ

(๑) การตัดสินใจสั่งการ(decision-making) เป็นหัวใจของกระบวนการบริหารงาน

(๒) การวางแผน (planning) มีความสำคัญต่อการบริหารทุกประการ ถ้าขาดการวางแผนกิจกรรมนั้น จะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) การจัดองค์การ (organizing) คือ การกระทำให้เกิดความมีระเบียบในการปฏิบัติงานกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่างๆอย่างชัดเจน

(๔) การติดต่อสื่อสาร (communication) เป็นกระบวนการส่งข่าวสาร คำสั่งคำอธิบาย ฯลฯ จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง จากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะต้องชัดเจนได้ใจความก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

(๕) การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน(influencing) ในหน่วยงานทุกชนิดจำเป็นต้องมีระบบควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้กิจกรรมต่างๆดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยการใช้ปฏิบัติตามคำสั่งรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้นำนงานปฏิบัติอย่างเต็มที่

(๖) การประสานงาน (coordinating) เป็นความร่วมมือระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือหน่วยงานต่อหน่วยงาน มีการติดต่อสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันในด้านบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ

(๗) การประเมินผล (evaluation) คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย^{๘๒}

กระบวนการบริหารของเซียส์ (Sears) ได้รายงานการบริหารตามความเห็นชอบของนักบริหารทั้งหลายได้แยกไว้ถึง ๓๕ รายการแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหารใหม่ โดยแบ่งกระบวนการบริหารไว้ ๓ ประการ คือ

(๑) การวางแผน หรือการวางโครงการ (planning)

(๒) การจัดองค์การ (organizing) โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งไว้อย่างแน่นอนและรัดกุม

(๓) การวินิจฉัยสั่งการ คือ การมอบหมายงาน (directing)^{๘๓}

กระบวนการบริหารของธงชัย สันติวงษ์ ได้สรุปหน้าที่ในการบริหาร (management Functions) ที่เหมาะสมที่สุดและเป็นที่ยอมรับกัน คือ การใช้วิธีรวมกิจกรรมหรืองานบริหารต่างๆไว้ภายใต้หัวข้อดังนี้ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงานการสั่งการและการควบคุม ดังนี้

^{๘๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

^{๘๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

^{๘๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

- (๑) การวางแผน (planning)
- (๒) การจัดองค์การ (organizing)
- (๓) การจัดคนเข้าทำงาน(staffing)
- (๔) การสั่งการ (direction)
- (๕) การควบคุม (controlling)^{๘๔}

กระบวนการบริหาร ของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrator) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ

(๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำ วิธีการและวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ไว้ล่วงหน้า

(๒) การแสวงหาและกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (allocation) หมายถึง การแสวงหา กำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน

(๓) การเสริมกำลังบำรุง (stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

(๔) การประสานงาน (co- ordination) การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกัน เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการทำงานของผู้อื่นและเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

(๕) การประเมินผลงาน (evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะ ให้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและการประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต^{๘๕}

จากความหมายของการบริหารการจัดการทางตะวันตกและผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆผู้วิจัยประมวลได้ว่า ความหมายของการบริหารการจัดการทางตะวันตก มีความหมายที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ ดังตาราง ๒.๑๒ ดังนี้

^{๘๔} ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗-๗๔.

^{๘๕} อ่างแก้ว, หน้า ๑๒ -๑๓.

ตารางที่ ๒.๑๒ ความหมายของการบริหารจัดการทางตะวันตก

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุพจน์ พันธุ์เพชร (๒๕๓๘, หน้า ๑๒-๑๓)	การบริหารจัดการ หมายถึง ๑. เลือกลงทางที่ดีที่สุดในการใช้ ทรัพยากร ๒. การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การ รักษาสภาพการทำงานการควบคุมการ ปฏิบัติงาน ๓. การร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ๔. รายงานผลการปฏิบัติงานของ หน่วยงานให้ผู้บริหารและสมาชิกของ หน่วยงาน
สมเดช สีแสง (๒๕๔๔, หน้า ๑๔๘-๑๔๙)	๑. การวางแผน ๒. การปฏิบัติตามแผน ๓. การตรวจสอบ ๔. การปฏิบัติ
ธงชัย สันติวงษ์ (๒๕๔๒, หน้า ๖๗-๗๔)	๑. การวางแผน ๒. การจัดองค์การ ๓. การจัดคนเข้าทำงาน ๔. การสั่งการ ๕. การควบคุม

๓. ความหมายของการบริหารจัดการในทางพระพุทธศาสนา

นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการไว้ ดังนี้

การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่นและนักบริหารมีหน้าที่วางแผน จัดองค์กร แต่งตั้งบุคคลอำนวยการ และควบคุมทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมายที่วางไว้ ส่วนความหมายของการบริหารในทางธรรม คือ วิธีการบริหารต่างๆที่ใช้กันทั่วไปพอสรุปได้ ๓ ลักษณะ แต่ที่ดีที่สุดคือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญโดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้องและยินดีรับคำแนะนำจากทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถจะได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงานวิธีนี้เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ^{๔๖} เป็นการดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำ

^{๔๖} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒ -๓.

ด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวังและต้องการเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดหาเพื่อตัวเอง ต้องมีการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้วยสติปัญญา^{๘๗} เป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตน และพัฒนางาน การพัฒนาตนต้องรู้เท่าทัน ความโลภ ความโกรธ และความหลง สำคัญต้องมีสติ^{๘๘}

การจัดการเชิงพุทธ (Buddhist management) ถือว่าเป็นสาขาหรือวิชาเอกแขนงหนึ่งของสาขาวิชาการจัดการ (Management) ที่เป็นการจัดประมวลความรู้ระหว่างศาสตร์ ๒ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการด้วยกัน กล่าวคือเป็นการนำเอาศาสตร์แห่งการจัดการ (Management Science) และพุทธศาสตร์ (Buddhist Studies) มาผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อนำเอาศาสตร์ ๒ ศาสตร์เข้ามาบูรณาการเข้าด้วยกันจึงได้จัดให้มีองค์ความรู้สำหรับสาขาวิชานี้ออกเป็น ๒ แนวทางกล่าว คือ

แนวทางที่ ๑ เป็นการศึกษาความรู้การจัดการทั่วไปตามแนวพระพุทธศาสนามีรายวิชาเหล่านี้เป็นอาทิ ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ การจัดการเชิงพุทธศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา การจัดการพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา การควบคุมทางการจัดการตามแนวพระพุทธศาสนา การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานตามแนวพระพุทธศาสนาและมนุษย์สัมพันธ์กับการจัดการเชิงพุทธ

แนวทางที่ ๒ เป็นการศึกษาความรู้เรื่องของการจัดกิจการพระพุทธศาสนาโดยยึดถือตามหลักที่มหาเถรสมาคมที่เป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ประกาศใช้ประกอบด้วยองค์การทางพระพุทธศาสนา ๖ องค์การ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์^{๘๙}

จะเห็นได้ว่า ความเห็นของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการบริหารนั้นเหมือนกับนักวิชาการทั่วไปให้ไว้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำธรรมมาใช้ร่วมและเสริมในการบริหาร สรุปว่าการบริหาร ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการที่จะร่วมมือกันทำกิจการขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จการบริหารแบบใหม่ไม่ได้ยกเลิกการใช้ทฤษฎีหรือหลักการในยุคการจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือยุคการบริหารแบบมนุษย์สัมพันธ์แต่กลับนำเอาหลักการและทฤษฎีเหล่านั้นมาทำการทดลองและวิจัยเพิ่มเติม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดความรู้และความคิดที่ชัดเจนขึ้น ส่วนนักวิชาการทางพระพุทธศาสนามีความเห็นในเรื่องการบริหาร

^{๘๗} พุทธทาสภิกขุ, การบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: เกล็ดไทย, มปป.), หน้า ๙-๑๒.

^{๘๘} สุลักษณ์ ศิวรักษ์, การบริหารงานแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสองสยาม จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๘, ๑๕.

^{๘๙} ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม และคณะ, ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพ มหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘-๑๙.

เหมือนกับนักวิชาการทั่วไป ต่างกันที่ว่าทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำธรรมะมาใช้ร่วมและส่งเสริมในการบริหาร^{๙๐}

การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน หรือบุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น (๑) การบริหารนโยบาย (Policy) (๒) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (๓) การบริหารคุณธรรม (Morality) (๔) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (๕) การวางแผน (Planning) (๖) การจัดองค์การ (Organizing) (๗) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (๘) การอำนวยการ (Directing) (๙) การประสานงาน (Coordinating) (๑๐) การรายงาน (Reporting) และ (๑๑) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์ด (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

พร้อมกันนี้ อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐและ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆเช่น

- (๑) การบริหารคน (Man)
- (๒) การบริหารเงิน (Money)
- (๓) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material)
- (๔) การบริหารงานทั่วไป (Management)
- (๕) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market)
- (๖) การบริหารคุณธรรม (Morality)
- (๗) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message)
- (๘) การบริหารเวลา (Minute)
- (๙) และการบริหารการวัดผล (Measurement)

เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

การให้ความหมายทั้ง ๒ ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบ

---

^{๙๐} สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ, ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๐.

แนวคิดในการให้ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายว่าการบริหารเช่นนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย นอกจาก ๒ ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า 3M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) และ “๕ ป” ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์

กระบวนการบริหารตามที่กล่าวข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องทราบ ทั้งนี้ เพื่อจะได้บริหารงานหลักธรรมาภิบาล เป็นกระบวนการบริหารที่ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเป็นการบริหารที่เน้นลึกถึงรายละเอียด ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและผลักดันองค์กรได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้มีประสิทธิภาพตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมรับผิดชอบในระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม

ส่วนคำว่าการจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (by product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (public services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (management administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการมุ่งใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ องค์กรใดก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคม ด้วยการลดราคาสินค้า ขยายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

จากความหมายของการบริหารการจัดการในทางพระพุทธศาสนาและผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆผู้วิจัยประมวลได้ว่า ความหมายของการบริหารการจัดการในทางพระพุทธศาสนา มีความหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ ดังตาราง ๒.๑๓ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๓ ความหมายของการบริหารการจัดการในทางพระพุทธศาสนา

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (๒๕๔๑, หน้า ๒-๓)	การบริหารจัดการในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ๑. เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถ ๒. มีหลักธรรมาธิปไตย ถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญโดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จ
พุทธทาสภิกขุ (มปป., หน้า ๙-๑๒)	๑. การดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา ๒. ต้องหาเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดหาเพื่อตัวเอง ๓. ต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรค
สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (๒๕๓๘, หน้า ๘ -๑๕)	๑. การปฏิบัติเพื่อพัฒนาตน ๒. พัฒนางาน ๓. การพัฒนาตนต้องรู้เท่าทัน ความโลภ ความโกรธ และความหลง
ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม และคณะ (๒๕๕๕, หน้า ๑๘ -๑๙)	๑. การนำเอาศาสตร์แห่งการจัดการและพุทธศาสตร์ มาผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกัน ๒. การจัดการพฤติกรรมของมนุษย์ตามแนวพระพุทธ ศาสนา ๓. มนุษย์สัมพันธ์กับการจัดการเชิงพุทธ

๔. พุทธวิธีการบริหารจัดการ

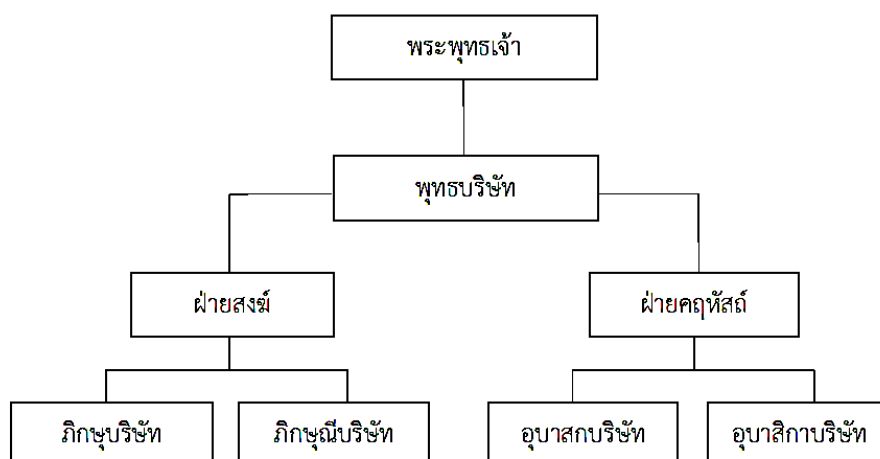
จุดกำเนิดองค์กรตามแนวพระพุทธศาสนาเมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว มีดำริที่จะเผยแผ่พระสัจธรรมแก่เวไนยสัตว์ จึงทรงดาริถึงอาจารย์คือ อาฬารดาบส และอุทกดาบส เมื่อรู้ว่าท่านทั้งสอง ได้เสียชีวิตแล้ว พระพุทธองค์จึงได้เสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ มีพระอัญญาโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามและพระอัสสชิ ที่อาศัยอยู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เขตกรุงพาราณสี เมื่อเสด็จไปถึงทรงแสดงธรรมชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร โปรดท่านเหล่านั้น พอจบพระธรรมเทศนา พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรมว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้น มีความดับไปเป็นธรรมดา” และทูลขอบรรพชาอุปสมบทในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เรียกว่า วันอาสาฬหบูชา ซึ่งเป็นวันที่พระรัตนไตรครบ ๓ ประการ คือพระพุทธ พระ

ธรรมและพระสงฆ์ จึงนับได้ว่า พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นพระสงฆ์องค์แรกที่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ส่วนอีก ๔ คนที่เหลือ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอบรมจนได้ดวงตาเห็นธรรมและบรรลุอรหัตผลในเวลาต่อมา พระพุทธองค์ทรงประทานการบรรพชาด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาโดยตรัสว่า “เธอทั้งหลายจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอทั้งหลายจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์ โดยชอบเถิด” ด้วยพระดำรัสนี้ ทำให้พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

จากประเด็นที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าวันอาสาฬหบูชาเป็นจุดกำเนิดองค์การพระพุทธศาสนาขึ้นอย่างสมบูรณ์ โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำหรือผู้บริหารองค์การ และพระสงฆ์สาวกเป็นสมาชิก ซึ่งได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อขับเคลื่อนองค์การให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้คือการประกาศพระธรรมวินัย ต่อมาพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมแก่สกลบุตร และสหายของยสะอีก ๔ คน คือ วิมลละ สุพาหุ ปุณณชิ ควัมปติ ซึ่งเป็นบุตรของเศรษฐีในกรุงพาราณสีนั่นเอง เมื่อ ๔ คนนี้ได้รับการบรรพชาแล้ว สหายอีก ๕๐ คน ของพระยสะที่เป็นชาวชนบททราบข่าวแล้วมีความคิดว่าธรรมวินัยและการบรรพชาที่ยสะกุลบุตรโกณณมและนุ่งห่มผ้ากาสาเยออกจากเรือนไปบวชเป็นบรรพชิตนั้น คงจะไม่ตำหนิเป็นแน่ จึงได้พากันเดินทางมาหาพระยสะ และได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้ารับฟังธรรมเทศนาจนได้ดวงตาเห็นธรรมและสำเร็จอรหัตผลในเวลาต่อมาทำให้องค์การพระพุทธศาสนามีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น รวมมีพระอรหัตเกิดขึ้นในโลก ๖๑ รูป เมื่อพระสงฆ์สาวกมีจำนวนมากพอสมควรแล้ว จึงมีพระดำรัสที่จะส่งพระสาวกออกไปปฏิบัติหน้าที่คือ การประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยได้ตรัสรับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมากเพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลางและมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน”^{๙๑} พระดำรัสนี้เป็นนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์การพระพุทธศาสนาในกาลต่อมาเมื่อมีผู้เลื่อมใสใคร่จะบวชพระพุทธองค์ก็จะทรงประทานการบวชให้ด้วยพระองค์เองเรียกว่า “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” และได้ทำการสั่งสอนพระสาวกในชั้นต้นจนได้บรรลุคุณธรรมเป็นพระอริยบุคคลพร้อมกับได้ส่งพระสาวกเหล่านั้นออกประกาศเผยแผ่พระศาสนาในที่ต่างๆ

ซึ่งจะให้เห็นว่าการบริหารองค์การในขณะนั้นทุกอย่างขึ้นตรงต่อพระพุทธเจ้า ฉะนั้นการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของพระสาวกทั้งหลายจึงยึดถือปฏิบัติตามพระพุทธองค์เท่านั้น เนื่องจากในกาลนั้นพระพุทธองค์ยังไม่ได้บัญญัติพระวินัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการปกครองคณะสงฆ์ดังนั้น โครงสร้างองค์การพระพุทธศาสนาในช่วงระยะต้นของพุทธกาลนั้นจึงมีลักษณะเรียบง่าย ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

^{๙๑}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

แผนภาพที่ ๒.๒ โครงสร้างองค์กรสงฆ์สมัยพุทธกาล

๑. การบัญญัติพระธรรมวินัย

พระธรรมวินัย เป็นคำที่ใช้เรียกพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล ซึ่งเป็นคำประสมมาจากคำว่าธรรม+วินัย พระธรรมคือความจริงของสิ่งทั้งหลาย เป็นเรื่องธรรมดาที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ ไม่ว่าพระพุทธเจ้าจะเกิดหรือไม่เกิด มันก็มีอยู่อย่างนั้นเป็นธรรมดาเป็นธรรมชาติ เมื่อพระพุทธเจ้าค้นพบธรรมนั้นแล้วก็ทรงนำมาเผยแผ่เพื่อเกิดประโยชน์แก่หมู่มนุษย์ จากนั้นก็อาศัยหลักความจริงที่มีอยู่ในธรรมชาติซึ่งเป็นเรื่องของกฎแห่งเหตุปัจจัยนั้นมาจัดตั้งวางเป็นระบบระเบียบในหมู่มนุษย์ เรียกว่า วินัย^{๙๒} หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สิกขาบทหรือศีล ในคัมภีร์สมันตปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัยปิฎก อธิบายความหมายของคำว่าวินัยไว้ว่า “พระวินัยอันบัณฑิตผู้รู้สรรพแห่งวินัยทั้งหลายกล่าวว่า วินัย เพราะมีนัยต่างๆ เพราะมีนัยพิเศษและเพราะฝึกกายและวาจา”

ดังนั้นจึงสามารถแยกความหมาย วินัย ออกเป็น ๓ นัย คือ^{๙๓}

๑) วินัย หมายถึง นัยต่างๆ(วิวัธ+นย) เพราะมีปาติโมกข์ ๒ คือ ภิกขุปาติโมกข์และภิกขุณีปาติโมกข์ มีวิภังค์ ๒ คือ ภิกขุวิภังค์และภิกขุณีวิภังค์และมีอาบัติ ๗ กอง

๒) วินัย หมายถึง นัยพิเศษ (วิเสส+นย) เพราะมีพระอนุบัญญัติเพิ่มเติมให้สิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น หรือผ่อนผันให้เหมาะสมแก่การกระทำความผิดหรือการล่วงละเมิด

๓) วินัย หมายถึง กฎหรือข้อบังคับสำหรับฝึกอบรมกายและวาจา เพราะเป็นเครื่องป้องกันการประพฤติไม่เหมาะสมทางกายและวาจา

^{๙๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **วินัยเรื่องที่ใหญ่กว่าที่คิด**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๒-๓.

^{๙๓}แสวง อุดมศรี, เรียบเรียง, **พระวินัยปิฎก ๑ ว่าด้วยมหาวิภังค์หรือภิกขุณีวิภังค์**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูรวงศ์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๖-๗.

คำว่าวินัย นั้นมีคำที่เป็นไวพจน์หรือคำที่เขียนต่างกัน แต่ความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาก มี ๓ คำ คือ ศีล สิกขาบท และ พระบัญญัติ ซึ่งมีความหมายเดียวกันคือ เป็นข้อที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและการปกครอง โดยเฉพาะในหมู่พระสงฆ์ ในช่วงแรกของการก่อตั้งองค์การพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้ายังไม่ได้บัญญัติ พระวินัยทั้งที่เป็นปาฏิโมกข์และอภิสมจารพระภิกษุเมื่อเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาก็ถือปฏิบัติตามรูปแบบที่เป็นธรรมเนียมของพระพุทธเจ้า มีทั้งธรรมและวินัย คำสั่งและคำสอนอยู่ด้วยกัน ซึ่งจัดเป็นจารีตศีลเรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ มีใจความสำคัญ ดังนี้

“การไม่ทำบาปทั้งปวง
การทำกุศลให้ถึงพร้อม
การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว
นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ความอดทน ความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง
พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า นิพพานเป็นบรมธรรม
ผู้ทำร้ายผู้อื่น ไม่เชื่อว่าเป็นบรรพชิต
ผู้เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เชื่อว่าเป็นสมณะ
การไม่กล่าวร้ายผู้อื่น การไม่เบียดเบียนผู้อื่น
ความสำรวมในพระปาติโมกข์
ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร
การอยู่ในเสนาสนะที่สงัด
การประกอบความเพียรในอธิจิต
นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย”^{๙๔}

ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาเจริญเติบโตขึ้นได้มีผู้ศรัทธาเข้ามาบวชเป็นจำนวนมาก ทำให้สังคมสงฆ์มีความหลากหลาย เป็นเหตุให้มีการประพฤติแตกต่างกันออกไป ตามฐานะและความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น ขนบที่ตนอาศัยอยู่ การประพฤติผิดทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา จึงเกิดมีขึ้น อันเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัยขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองและให้การศึกษาแก่พระภิกษุโดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑) อาทิพรหมจริยกาสิกขา หมายถึง หลักการศึกษาในฝ่ายบพบัญญัติหรือข้อปฏิบัติอันเป็นเบื้องต้นของพรหมจรรย์ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นพุทธอาณัติเพื่อป้องกันความประพฤติเสียหายและวางโทษแก่ผู้ล่วงละเมิดโดยปรับอาบัติหนักบ้าง เบาบ้างและมีการสวดทุกกึ่งเดือน เรียกว่า พระปาติโมกข์

๒) อภิสมจาริกาสิกขา หมายถึง หลักการศึกษอบรมในฝ่ายขนบธรรมเนียมเกี่ยวกับมารยาทและความเป็นอยู่ที่ดีงาม สำหรับชักนำความประพฤติ ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ให้ดีงาม มีคุณค่า น่าเลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น

^{๙๔}ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๘๓/๙๐-๙๑.

การบัญญัติพระวินัยนั้น พระพุทธองค์ทรงคำนึงถึงเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบหลัก ดังที่พระพุทธองค์ ทรงตรัสกับพระสารีบุตรเมื่อครั้งพระสารีได้ทูลขอร้อง ให้ทรงบัญญัติวินัยหรือสิกขาบท และแสดงปาติโมกข์แก่พระสาวก อันจะเหตุให้พรหมจรรย์ ดำรงอยู่ได้นาน ซึ่งพระพุทธองค์ ทรงตรัสว่า เวลาและเหตุที่จะทรงบัญญัติสิกขาบทนั้น จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัย ๕ ประการ คือ

(๑) สังคมสงฆ์ตั้งได้เป็นเวลานานพอสมควร

(๒) สังคมสงฆ์ขยายตัวใหญ่ขึ้น

(๓) มีผลประโยชน์เกิดมากขึ้น

(๔) มีผู้ทรงความรู้มากขึ้น

(๕) มีผู้ประพฤติผิดให้เป็นที่เสื่อมเสีย^{๔๕}

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าการที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติวินัยนั้น พระองค์ไม่ได้บัญญัติล่วงหน้า เหมือนกับการบัญญัติกฎหมายหรือกฎระเบียบขององค์การโดยทั่วไป แต่ทรงคำนึงถึงกาลเวลาและความเหมาะสมของเหตุการณ์เป็นหลักและพุทธวิธีในการบัญญัติสิกขาบทนั้นประกอบด้วย

(๑) เมื่อมีเรื่องไม่ดีไม่งามเกิดขึ้น ทรงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์

(๒) ตรัสถามภิกษุผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(๓) ทรงดำหนิภิกษุที่ก่อเรื่อง

(๔) ชี้โทษแห่งการล่วงละเมิด

(๕) แสดงอานิสงส์แห่งการสำรวมระวัง

(๖) บัญญัติสิกขาบทให้ภิกษุถือปฏิบัติตาม

๒. ลักษณะการปกครององค์กรพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล

ในช่วงระยะเวลา ๔๕ ปี ที่พระพุทธเจ้าทรงพระชนมาชีพบำเพ็ญพุทธกิจอยู่นั้น ทำให้การปกครององค์การพระพุทธศาสนามีวิวัฒนาการที่เจริญขึ้นตามลำดับกาล โดยเฉพาะองค์คณะสงฆ์ เมื่อพระสาวก ๖๐ รูปแรก ออกประกาศพระพุทธศาสนาปรากฏว่ามีผู้มีศรัทธาเลื่อมใสจะขอบวชด้วยจำนวนมาก พระสงฆ์สาวกได้นำกุลบุตรเหล่านั้น มาเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อที่จะให้พระองค์ทรงบรรพชาให้พระสาวกเหล่านั้นต่างได้รับความลาบในการเดินทาง เพราะการคมนาคมยังไม่สะดวก ทำให้งานเผยแผ่เป็นไปอย่างล่าช้า พระพุทธองค์ทรงคำนึงถึงเหตุเหล่านี้ จึงทรงอนุญาตให้พระสาวกผู้ใหญ่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นพระอุปัชฌาย์ให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรที่มีศรัทธาด้วยวิธี “ติสรณคมนูปสัมปทาหรือไตรสรณคมน” และให้การปกครองดูแลกันเองในกลุ่ม

การที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระสาวกเป็นพระอุปัชฌาย์ให้การบรรพชาแก่กุลบุตรผู้มีศรัทธาทั่วไบนั้นเป็นการมอบอำนาจบางประการให้พระสาวกได้ปกครองกัน ในลักษณะของอุปัชฌาย์ปกครองสัทธินาหาริกและอาจารย์ปกครองอันเตวาสิกของตน โดยพระพุทธองค์ทรงแสดง

^{๔๕}วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๑/๑๓.

หลักการของพระศาสนาที่เรียกว่า “โอวาทปาฏิโมกข์” เพื่อเป็นหลักการบริหารปกครองของพระพุทธศาสนาและการดำเนินชีวิตร่วมกันของพระสาวก

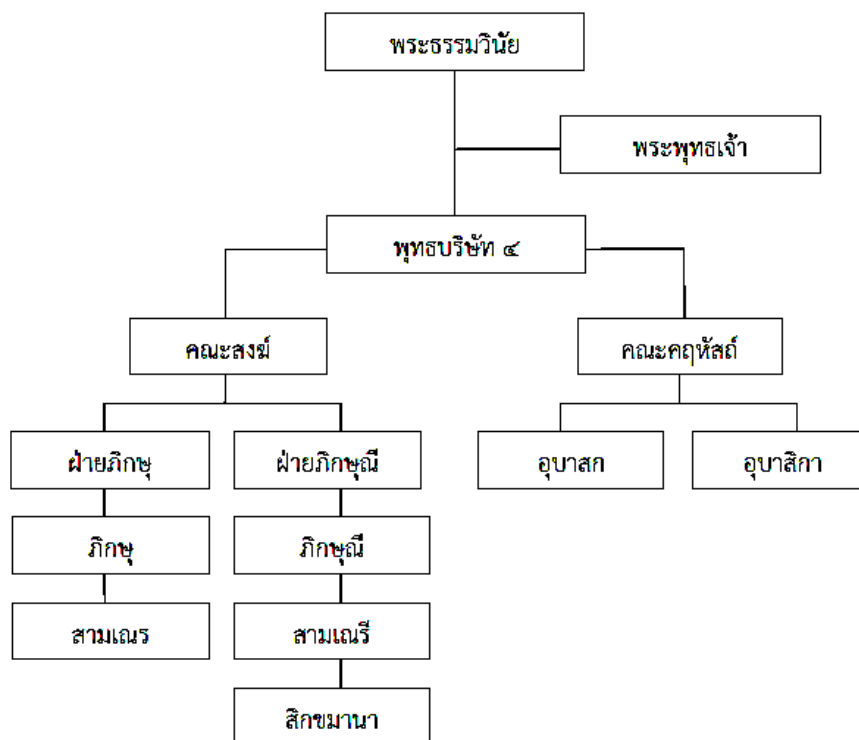
ในกาลนี้ พระพุทธองค์ทรงดำเนินการปกครองและบริหารจัดการให้การศึกษาแก่พระสาวกด้วยตัวพระองค์เองและมอบหน้าที่ให้พระอุปัชฌาย์ดูแลบ้างเพราะลักษณะของงานพระพุทธศาสนานั้น ได้มุ่งเน้นไปในการประกาศเผยแผ่หลักคำสอนของพระพุทธองค์เป็นส่วนใหญ่ พระภิกษุในพระพุทธศาสนามีสถานะเป็นอนาคาริกที่เร่ร่อนไปตามที่ต่างๆ เพื่อประกาศหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งอาศัยบิณฑบาตเลี้ยงชีพ จึงทำให้พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปอย่างรวดเร็วและเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ต่อมาพระพุทธเจ้าทรงมีพระพุทธานุญาต ให้ภิกษุทำการอุปสมบทแก่สตรีที่ประสงค์จะบวชเป็นนางภิกษุณี อันสืบเนื่องมาจากการร้องขอของพระนางมหาปชาบดีโคตรมี และมีพระอานนท์เป็นผู้ทูลช่วยเหลือให้ได้รับการอุปสมบท พระนางมหาปชาบดีโคตรมี จึงได้เป็นภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา เป็นการบวชด้วยการรับครุธรรม ๘ ประการ จากพระพุทธองค์และต่อมาก็บวชให้แก่เหล่าบริวารของพระนางมหาปชาบดีโคตรมี ทำให้มีพุทธบริษัทเป็น ๔ ฝ่าย ทำให้รูปลักษณะการปกครององค์การในช่วงระยะกาลนี้เป็นงานด้านการปกครองเพื่อให้การศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเสียเป็นส่วนใหญ่

เมื่อทรงอนุญาตการบวชให้เป็นกิจของสงฆ์หรือมอบหมายความเป็นใหญ่ให้สงฆ์อย่างเต็มที่แล้ว พระองค์ก็ทรงจัดการอุปสมบทให้แก่ใครๆ ทรงทำหน้าที่สั่งสอนและดูแลภายในองค์การพระพุทธศาสนาโดยทั่วไปมาจนถึงตอนนี้จะเห็นได้ว่าพระพุทธองค์ทรงมีพระพุทธประสงค์ที่จะให้สงฆ์ปกครองกันเองอย่างแน่นนอน โดยให้ยึดพระธรรมวินัยเป็นหลักหรือเป็นใหญ่ ในการปกครองไม่ทรงปรารถนาให้พระเถระรูปหนึ่งรูปใดมีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง ดังปัจฉิมโอวาทที่ทรงตรัสกับ พระอานนท์ก่อนที่จะพระปริณิพพานว่า “อานนท์ พระธรรมวินัยใด ที่เราแสดงและบัญญัติไว้ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว พระธรรมและวินัยนั้นแหละ จักเป็นพระศาสดาของเธอทั้งหลาย”^{๔๖} เป็นต้น

เพราะฉะนั้น มาถึงช่วงปลายๆ สมัยพุทธกาล พระพุทธองค์จึงได้ทรงมอบภาระการบริหารการปกครองให้แก่คณะสงฆ์เป็นผู้ปกครองกันเองโดยยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นใหญ่ในการปกครอง ดังนั้น เมื่อแสดงรูปลักษณะการปกครององค์การพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล จึงสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

^{๔๖}ที.ม. (ไทย) ๑๐/ ๒๑๖/๑๖๔.

แผนภาพที่ ๒.๓ โครงสร้างการปกครององค์กรสมัยพุทธกาล^{๑๗}

๓. การบริหารองค์กรพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล

เมื่อพระพุทธองค์ทรงเห็นว่ามิพระสงฆ์สาวกและพุทธสาวิกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก งานของพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างกว้างขวาง สังคมพุทธกลายเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่ สมควรที่จะมอบหมายภาระให้คณะสงฆ์ช่วยบริหาร เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการบริหารให้แก่คณะสงฆ์ พระพุทธองค์จึงได้ทรงยกเลิกการบวชด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทาและไตรสรณคมน์แล้วทรงอนุญาตให้พระภิกษุทำการบวชให้ผู้ที่มีศรัทธาต้องการบวชในพระพุทธศาสนาได้ด้วยวิธี “ญัตติจตุตถกรรมวาจา” และได้นำวิธีการบวชแบบไตรสรณคมน์ไปใช้กับการบวชของสามเณรแทน ซึ่งมีพุทธวิธีมอบหมายภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. การแบ่งงานกันทำ

การที่มนุษย์เข้ามาร่วมกันทำงานในรูปขององค์กร และต้องการจะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ได้นั้นจะต้องมีการแบ่งหน้าที่และมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคลในลักษณะของการมอบหมายงานให้ทำตามความถนัดและความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคล^{๑๘} หากได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้แล้ว การปฏิบัติงานก็มี

^{๑๗} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๔๖.

^{๑๘} พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์และชลิตา ศรีมณี รศ., หลักการจัดองค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ห.จ.ก.แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๔๗.

โอกาสประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เมื่อนำหลักการนี้ มาวิเคราะห์ลักษณะการแบ่งงานในองค์กรคณะสงฆ์สมัชชายุทธศาสตร์แล้วจะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ก็ทรงมีพุทธวิธีการจัดแบ่งงานในองค์ องค์การสมัชชายุทธศาสตร์ซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กันกับการจัดแบ่งงานขององค์การในปัจจุบัน โดยเฉพาะลักษณะงานที่พระพุทธองค์ทรงจัดแบ่งให้คณะสงฆ์สมัชชายุทธศาสตร์นั้นสามารถพิจารณาได้ ๓ ลักษณะ คือ

๑) ลักษณะที่เป็นงานหลักคือเป็นงานที่มีการดำเนินการอยู่เป็นประจำในองค์การพระพุทธศาสนาซึ่งสามารถแยกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) งานด้านการปกครอง เป็นงานที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิด ความเรียบร้อยดีงามในองค์การ อันประกอบไปด้วยงานที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ การรับบุคคล เข้าเป็นสมาชิกองค์กรคณะสงฆ์ การบัญญัติพระธรรมวินัย การวางระเบียบการลงโทษการตักเตือนอิทธิกรณ การส่งเสริมความสามัคคีและการทำสังฆกรรมประเภทต่างๆ

(๒) งานด้านการให้การศึกษา เป็นการส่งเสริมให้พุทธบริษัทได้รับประโยชน์ในส่วนของตน ด้วยการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาที่เป็นไปตามกระบวนการหรือ ตามลำดับขั้นของการศึกษา^{๙๙} มีการจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษารูปและคฤหัสถ์ เช่น การแต่งตั้งผู้ให้การอบรมศึกษาหรือแสดงธรรม การให้ถืออุปัชฌาย์และอาจารย์การให้ถือนิสัยสัทธิวิหาริกวัตรและอันตวาสิกวัตร เป็นต้น

(๓) งานด้านการเผยแผ่ศาสนา เป็นการประกาศเผยแผ่หลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้า ด้วยการส่งเสริมให้มีการศึกษาและการปฏิบัติ^{๑๐๐} เช่น การส่งเสริมงานด้านการเผยแผ่การจัดส่งบุคคลไปทำงานด้านการเผยแผ่ยังที่ต่างๆ และการตรวจเยี่ยมแนะนำวิธีการเผยแผ่ เป็นต้น

(๔) งานด้านสาธารณูปการ คือ การดูแล นวกรรม การก่อสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัย และการใช้คนวัดให้ทำงาน^{๑๐๑} เป็นต้น

๒) ลักษณะงานที่จัดเป็นแผนก (Department) ด้วยการพิจารณาลักษณะงานที่เกิดขึ้นในองค์กรคณะสงฆ์ เมื่อเห็นว่ามิจกกรรมที่เหมือนกันก็จัดไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ของงาน ซึ่งลักษณะงานเช่นนี้ในองค์กรคณะสงฆ์ได้แก่ การสมมติแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทำการแทนสงฆ์ให้เป็นผู้มีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งตามแต่สงฆ์จะเห็นสมควรด้วยกิจนั้นๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรคณะสงฆ์ เพราะการที่คนมาอยู่ร่วมกันเป็นคณะ ย่อมมิจกการอันเป็นกลางที่เรียกว่าเป็นของคณะเกิดขึ้น คณะนั้นต้องจัดคนในคณะให้รับหน้าที่ทำกิจการนั้นเป็นแผนกๆ^{๑๐๒}

การแต่งตั้งสมมติผู้ทำการแทนสงฆ์คือ การมีมติร่วมกันหรือการยอมรับร่วมกัน โดยการที่ประชุมสงฆ์ตกลงมอบหมายหรือแต่งตั้งภิกษุให้ทำกิจหรือเป็นเจ้าหน้าที่ในเรื่องอย่างใดอย่างหนึ่ง^{๑๐๓}

^{๙๙}ม.อ. (ไทย) ๑๔/๗๔/๗๘.

^{๑๐๐}วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^{๑๐๑}วิ.จุ. (ไทย) ๗/๒๕๔-๓๒๓/๘๙-๑๕๐.

^{๑๐๒}สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, วินัยมุข (เล่ม ๓) หลักสูตรนักรธรรมชั้นเอก, พิมพ์ครั้งที่ ๒๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๓-๗๒.

^{๑๐๓}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๐๑.

เพื่อที่จะดำเนินการแทนคณะสงฆ์ตามที่ได้รับมอบหมายหน้าที่นั้นๆ เป็นการแบ่งงานตามกิจที่มีขึ้นในสงฆ์หรือหมู่คณะนั้นๆ โดยอาศัยความรู้ความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นผู้ดำเนินการร่วมกัน ด้วยการมอบหมายงานแก่บุคคลที่เห็นว่า มีคุณสมบัติเหมาะสม พระภิกษุรูปเดียวแต่เป็นผู้มีความรู้และความสามารถอาจได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หลายๆ อย่างพร้อมกันก็ได้ โดยประเภทของผู้ทำการแทนสงฆ์ ตามพระพุทธร่องค์ทรงมีพุทธานุญาตไว้มี ดังนี้

(๑) เจ้าอธิการแห่งจีวร ประกอบไปด้วยผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ ผู้รับจีวร เรียกว่า จีวรปฏกคาหกะ ผู้เก็บจีวร เรียกว่า จีวรนิคหกะ ผู้แจกจีวร เรียกว่า จีวรภาซกะ ภิกษุรูปเดียวอาจทำหน้าที่ทั้ง ๓ ประการก็ได้ โดยการสมมติในคราวเดียวกัน

(๒) เจ้าอธิการแห่งอาหาร ประกอบไปด้วยผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ เป็นผู้แจกภัต เรียกว่า ภัตตุเทศกะ เป็นผู้แจกยา เรียกว่า ยาคุภาซกะ เป็นผู้แจกผลไม้ เรียกว่า ผลภาซกะ เป็นผู้แจกของขบเคี้ยว เรียกว่า ขัซซภาซกะ

(๓) เจ้าอธิการแห่งเสนาสนะ ประกอบไปด้วยผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ คือ เป็นผู้ทำหน้าที่แจกเสนาสนะ เรียกว่า เสนาสนคาหาปกะ เป็นผู้แต่งตั้งเสนาสนะ เรียกว่า เสนาสนปัญญาปกะ ภิกษุรูปเดียวอาจรับทั้ง ๒ หน้าที่ได้

(๔) เจ้าอธิการแห่งอาราม ประกอบไปด้วยผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ มีหน้าที่เป็นผู้ใช้คนทำการวัดเรียกว่าอารามิกเปสกะผู้มีหน้าที่ใช้สามเณรเรียกว่า สามเณรเปสกะ เป็นผู้มีหน้าที่ดู นวกรรม เรียกว่า นวกัมมิกะ

การแต่งตั้งสมมติพระภิกษุเพื่อทำหน้าที่แทนสงฆ์ในสังฆกรรมต่างๆพระพุทเจ้าทรงวางหลักการกำหนดคุณสมบัติไว้แตกต่างกันตามแต่ละชนิด โดยหลักกว้างๆ นั้น จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ คือ เว้นจากอคติ ๔ และเป็นผู้ฉลาดและรู้จักกิจนั้นๆ เป็นอย่างดี^{๑๐๔} จึงจะได้รับ การแต่งตั้งจากสงฆ์ให้ทำหน้าที่ตามกิจที่เกิดขึ้นนั้นๆ

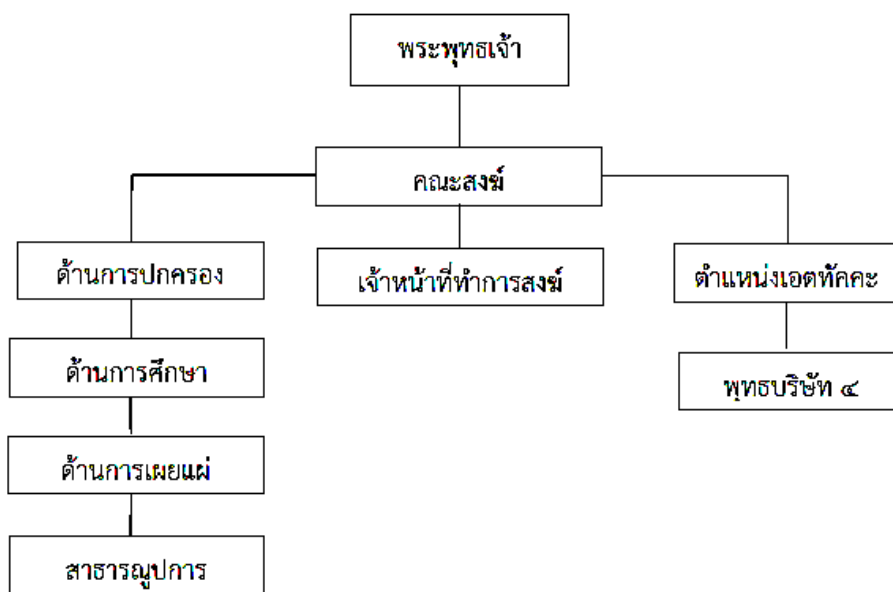
๓) ลักษณะงานที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นการจัดแบ่งงานให้สมาชิกในองค์การเพื่อปฏิบัติงาน โดยพิจารณาถึงความถนัดและความสามารถส่วนบุคคลเป็นหลัก ซึ่งในองค์การคณะสงฆ์ตรงกับลักษณะงานในตำแหน่ง “เอตทัคคะ”^{๑๐๕} ที่พระพุทธร่องค์ทรงแต่งตั้งให้แก่พระสาวกในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมในด้านนั้นๆ เป็นการเฉพาะ เช่น พระสารีบุตรเป็นผู้มีปัญญามากทรงแต่งตั้งเป็นเลิศกว่าภิกษุทั้งปวง ในด้านมีปัญญาและยังได้ชื่อว่าเป็นพระธรรมเสนาบดี ส่วนพระโมคคัลลานะ เป็นผู้มียุทธิมาก ก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในด้านมียุทธิทำงานช่วยในด้านการปกครองสงฆ์ เป็นต้น ตำแหน่งเหล่านี้ในระยะเวลาแรกๆ มีไม่มากนัก แต่เมื่อพระพุทธร่องค์ทรงเห็นว่ามีความสำคัญต่อพระสาวกและเหล่าพุทธบริษัท จึงได้ทรง

^{๑๐๔}วิ.ม. (ไทย) ๕/๓๔๒/๒๐๓.

^{๑๐๕}อง.เอกก. (ไทย) ๒๐/๑๘๘-๒๓๔/๒๕-๓๐.

แต่งตั้งให้ทั้งพุทธบริษัท ๔ ที่มีความรู้ความสามารถแต่ละด้านที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการให้กำลังใจและส่งเสริมการปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างของพุทธบริษัทรุ่นหลังๆ

การแบ่งงานในองค์การพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล จึงมีลักษณะงานที่แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ งานที่มีการปฏิบัติอยู่เป็นประจำการจัดงานเป็นแผนก และการแบ่งงานตาม ความชำนาญเฉพาะด้าน ตามกิจการขององค์การพระพุทธศาสนาในสมัยนั้น ซึ่งมอบภาระหน้าที่หลักให้คณะสงฆ์เป็นผู้ดูแล โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๔ โครงสร้างการมอบหน้าที่ในองค์กรในสมัยพุทธกาล^{๑๐๖}

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

อำนาจหน้าที่ในทางพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธอำนาจที่ไม่เกิดจากพระธรรมวินัย แต่ให้การยอมรับอำนาจที่มาจากหน้าที่ มีศรัทธา เห็นคุณค่าของหลักธรรม คำสอนนั้น และปฏิบัติตามด้วยความเคารพ เช่น กุลบุตรที่เข้ามาบวชเป็นสมาชิกของคณะสงฆ์ ล้วนเกิดจากศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา เมื่อปฏิบัติตนจนเห็นประโยชน์ในพระพุทธศาสนาแล้ว จึงนำไปสั่งสอนคนอื่นต่อไป

การมอบอำนาจหน้าที่ในองค์การพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาลนั้น เริ่มจากที่พระพุทธองค์ทรงส่งพระสาวกออกประกาศพระพุทธศาสนา ปรากฏว่ามีกุลบุตรต้องการบวชเป็นจำนวนมาก และเมื่อมีผู้ต้องการจะบวชพระสาวกก็จะนำมาเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อบวชให้ ซึ่งเป็นความลำบากแก่พระสาวกและผู้ที่ต้องการจะบวช พระพุทธองค์จึงทรงประทานอนุญาตให้พระสาวกเป็นพระอุปัชฌาย์บวชกุลบุตรที่มีศรัทธาในท้องถิ่นและชนบทที่ห่างไกลนั้นๆ ได้ โดยไม่ต้องนำมาเฝ้าพระองค์ ด้วย

^{๑๐๖} พระยุพธนา รมณียธมโม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การจัดองค์กรคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๖๐.

วิธีการบวชแบบ “ติสรณคณูปสัมปทา”^{๑๐๗} เมื่อพระสาวกรูปใดได้รับมอบหมายหน้าที่แล้ว ก็จะได้สิทธิในการกระทำหรือในการตัดสินใจในสิ่งต่างๆภายในขอบเขตหน้าที่ที่ตนได้รับมอบ ซึ่งเป็นบ่อเกิดของอำนาจตามมาคือ มีอำนาจในการพิจารณาความดีความชอบหรือมีความสามารถทำการลงโทษผู้ได้บังคับบัญชาได้

ส่วนความรับผิดชอบนั้น จะเห็นได้จากที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระสาวก ผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเป็นอุปัชฌาย์ให้การบวชแก่กุลบุตรแล้ว เพื่อไม่ให้เป็นปัญหาในการปกครองจึงทรงให้พระสาวกหรือภิกษุหนึ่งถืออุปัชฌาย์อันเป็นข้อปฏิบัติระหว่างอุปัชฌาย์และสัทธิวิหาริกจะพึงปฏิบัติต่อกัน เรียกว่า อุปัชฌายวัตรและสัทธิวิหาริกวัตร

การที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาต ให้มีการถืออุปัชฌาย์วัตรและสัทธิวิหาริกวัตรดังกล่าวนี้ ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งก็จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ทรงมีพระประสงค์จะมอบ หน้าที่ในการปกครองพระสงฆ์ในเบื้องต้นให้เป็นภาระโดยตรงของพระอุปัชฌาย์จะต้องรับผิดชอบ เพราะพระอุปัชฌาย์แต่ละรูปนั้นเปรียบเสมือนเป็นบิดาบังเกิดเกล้าที่ให้แก่เด็กแก่บุตรผู้เป็นสัทธิวิหาริก ดังนั้น การอบรมพร่ำสอนให้บุตรได้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบจึงเป็นภาระเบื้องต้นของผู้เป็นบิดามารดาที่จะต้องรับผิดชอบ ด้วยสามัญสำนึกของผู้ให้กำเนิด^{๑๐๘} จะเห็นได้ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องมีความสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จและเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

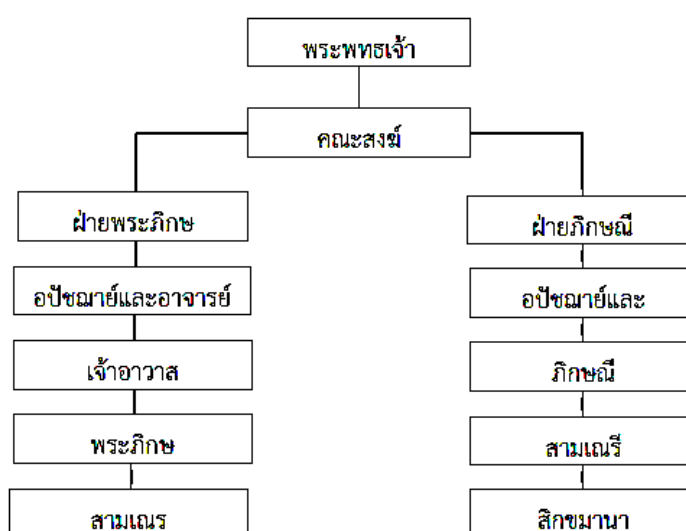
หลักการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบในองค์การพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล นั้น พระพุทธองค์ทรงประทานหลักการที่เป็นระเบียบการเพื่อใช้ในการสรรหา การคัดเลือกและการดำเนินงานเป็นไปด้วยความยุติธรรมตามหลักพระธรรมวินัย โดยพิจารณาแล้วสามารถสรุปได้ ๓ ประการ คือ ๑) หลักพระวินัย คือ การแต่งตั้งสมมติด้วยการถือเอาอายุพรรษาเป็นเครื่องมือกำหนด เพื่อให้พระภิกษุผู้ได้รับการแต่งตั้งสมมติได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ เพราะผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะประกอบไปด้วยภาวะที่สามารถปกครองตนเองและสามารถปกครองคนอื่น ๒) หลักพระธรรม คือ การแต่งตั้งสมมติพระภิกษุเพื่อทำการแทนสงฆ์ โดยถือเอาความสามารถเป็นหลักในการแต่งตั้งมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการในกิจนั้นๆ ทั้งนี้เพราะเหตุที่ว่า พระภิกษุบางรูปถึงจะมีพรรษาตามที่กำหนดแล้วแต่อาจจะเป็นผู้มีอุปนิสัยในด้านอื่นไม่ตรงกับหน้าที่นั้นๆ หรืออาจเป็นผู้ที่ไร้ความสามารถเป็นผู้ซึ่งเขาไม่ฉลาดในกิจที่ได้รับการแต่งตั้ง ดังนั้น จึงต้องอาศัยหลักความสามารถเป็นเครื่องกำหนดคุณสมบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ เช่น การแต่งตั้งพระโมคคัลลานะและพระสารีบุตรเป็นอัครสาวกซ้ายขวา เป็นต้น ๓) หลักพระธรรมวินัยรวมกัน คือ การแต่งตั้งสมมติพระภิกษุเป็นเจ้าหน้าที่ทำการแทนสงฆ์โดยยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นการถือเอาอายุ

^{๑๐๗} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๔/๔๒. ย

^{๑๐๘} แสวง อุตมศรี, การปกครองคณะสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๓๙.

พรรษาและความสามารถเป็นเครื่องในการกำหนดคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งสมมติ ซึ่งผู้ที่รับการแต่งตั้ง อาจจะเป็นผู้ที่มีพรรษามากหรือพรรษาน้อยก็ได้

กาลหนึ่งมีพระภิกษุได้ถกเถียงกันเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวทำให้ความนี้ทราบถึง พระพุทธเจ้า พระพุทธองค์จึงได้ทรงรับสั่งเป็นอนุบัญญัติกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรา อนุญาตให้ภิกษุรูปเดียวซึ่งเป็นผู้ฉลาดสามารถใช้สามเณร ๒ รูปให้อุปัฏฐากได้หรืออนุญาตให้ใช้ สามเณรเท่าที่สามารถจะตกเดือนพราศ์สอนให้อุปัฏฐากได้”^{๑๐๙} ดังนั้น ลักษณะการจัดสายการบังคับ บัญชาในองค์การพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาลโดยเฉพาะสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์สามารถ แสดงเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๕ สายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ในองค์การสมัยพุทธกาล^{๑๑๐}

สรุปความว่า องค์การพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาลนั้นได้ก่อกำเนิดขึ้น โดยพระพุทธเจ้า ต่อมาเมื่อองค์การมีความเจริญเติบโตขึ้น พระพุทธองค์จึงได้ทรงบัญญัติพระธรรมวินัยเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการบริหารปกครอง และให้การศึกษาแก่สมาชิกภายในองค์การให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา โดยมีพระธรรมวินัยครอบคลุมการดำเนินชีวิต ทุกอย่าง เริ่มตั้งแต่กำหนดคุณสมบัติ สิทธิหน้าที่ และวิธีการรับสมาชิกใหม่เข้ามาสู่องค์การและคณะ สงฆ์ การดูแลสมาชิกใหม่ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์และรวมถึงระเบียบเกี่ยวกับการแสวงหา การจัดทำ การเก็บรักษาและการแบ่งสรรปัจจัย ๔ เป็นต้น^{๑๑๑} ทั้งหมดนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงใช้ พุทธวิธีการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ ชี้แจงวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

^{๑๐๙}วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๐๕/๑๖๘.

^{๑๑๐}พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรม จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๔๔๘-๔๔๙.

^{๑๑๑}ผศ.ดร.ทองใบ สุดชาติ, ทฤษฎีองค์การ: วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

เพื่อประสานงานสมาชิกภายในองค์การให้ดำเนินงานไปทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การพระพุทธศาสนาที่ได้วางไว้

จากพุทธวิธีการบริหารจัดการและผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆผู้วิจัยประมวลได้ว่าพุทธวิธีการบริหารจัดการมีความหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ ดังตาราง ๒.๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๔ พุทธวิธีการบริหารจัดการ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (๒๕๓๘, หน้า ๒-๓)	๑. จัดตั้งวางเป็นระบบระเบียบในหมู่มนุษย์ ๒. ความจริงที่มีอยู่ในธรรมชาติ ๓. กฎแห่งเหตุปัจจัย
แสวง อุดมศรี (๒๕๔๖, หน้า ๖-๗)	๑. ภิกขุปาติโมกข์และภิกขุณีปาติโมกข์ ๒. เพิ่มเติมให้สิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วมีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น ๓. ให้เหมาะสมแก่การกระทำความผิดหรือการล่วงละเมิด ๔. กฎหรือข้อบังคับสำหรับฝึกอบรมกายและวาจา
พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ (๒๕๓๑, หน้า ๑๙๗)	๑. ร่วมกันทำงานในรูปขององค์การ ๒. การแบ่งหน้าที่และมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล ๓. ทำตามความถนัดและความรู้ความสามารถ
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (๒๕๓๘, หน้า ๕๓-๗๒) แสวง อุดมศรี (๒๕๔๖, หน้า ๓๙)	๑. การสมมติแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทำการแทนสงฆ์ ๒. จัดคนในคณะให้รับหน้าที่ทำกิจการนั้นเป็นแผนกๆ ๑. การอบรมพร้าสอนให้ได้ประพัตติ ๒. จะต้องรับผิดชอบด้วยสามัญสำนึกของผู้ให้กำเนิด
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (๒๕๔๖, หน้า ๔๔๘-๔๔๙)	๑. ให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง ๒. มีพระธรรมวินัยครอบคลุมการดำเนินชีวิต ๓. กำหนดคุณสมบัติ สิทธิหน้าที่ ๔. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์และรวมถึงระเบียบ

๒.๔ ข้อมูลสภาพทั่วไปของคณะสงฆ์และสถานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

การเผยแผ่หลักพระพุทธธรรมคำสอน ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ เพื่อปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบนั้น อบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ สั่งสอนให้ผู้เรียนบังเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา และตั้งตนอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพราะว่าพระพุทธศาสนาที่ยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นกับ มวลมนุษยชาติ การพัฒนาศักยภาพของคณะสงฆ์เพื่อให้องค์กรคณะสงฆ์เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น พระเมธีธรรมาภรณ์ ได้ให้ทัศนะคิดว่า “คณะสงฆ์และองค์กรของชาวพุทธต้องเริ่มคิดว่า เราจะใช้สื่อให้เป็นประโยชน์เพื่อต่อต้านสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กับวัฒนธรรมไทย และค่านิยมแบบพุทธได้อย่างไร ทางคณะสงฆ์นั้นต้องคงจะต้องรุกทางสื่อให้มากยิ่งขึ้น ถึงเวลาแล้วที่คณะสงฆ์ต้องมีโฆษกคณะสงฆ์หรือโฆษกมหาเถรสมาคมที่เป็นพระสงฆ์ เพื่อช่วยชี้แนะแก้ไขสถานการณ์พระพุทธศาสนาเมื่อมีคนมาย่ำยี โดยเผยแผ่ทางสื่อสารเวลาปัญหากระทบก็สามารถแก้ไขได้”^{๑๑๒}

ฉะนั้น พระสงฆ์ควรตระหนักในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา โดยยึดหลักวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑. ทิวฐธรรมิกกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาตินี้

๒. สัมปรายิกกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาติหน้า

๓. ปรมัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพานและในส่วนงานการเผยแผ่ คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ได้สนองนโยบายของคณะสงฆ์และรัฐบาลโดยกำหนดกฎเกณฑ์ให้คณะสงฆ์ในจังหวัด ได้ยึดถือตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่กำหนดหน้าที่ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระสงฆ์เกี่ยวกับการเผยแผ่ไว้ คือ^{๑๑๓}

๑. อบรมภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญาและอบรมในเรื่องจรรยา มารยาท ตลอดถึงการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่าง ๆ

๒. อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย

๓. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์

๔. แนะนำคำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ

๕. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับพระศาสนาได้ถูกต้อง

๖. หาอุบายวิธีสกัดกั้นสัทธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้นหรือบำบัดที่เกิดขึ้นให้หมดไปโดยชอบ

^{๑๑๒} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์, หน้า ๒๙-๓๓.

^{๑๑๓} มานพ พลไพรินทร์, คู่มือบริหารกิจการคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: หจก. ชูติมาการพิมพ์, พ.ศ. ๒๕๓๒), หน้า ๒๗๒-๒๗๓.

๗. ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องศาสนาและอบรมในทางศีลธรรมมีการไหว้พระสวดมนต์ เป็นต้น

๘. ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาธรรมบาลี หรือเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน หรือขวนขวายจัดหาหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปบ้าง เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์บ้าง เกี่ยวกับศีลธรรมบ้าง ที่เกี่ยวกับประวัติบ้าง เพื่อให้ผู้รักาศิลปวัฒนธรรมตามวัดต่างๆ ได้ท่องได้อ่านตามสมควรแก่สถานที่และโอกาส

สถานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีวิธีการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยยึดรูปแบบตามมติมหาเถรสมาคม และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นหลัก โดยที่กำหนดการจัดให้มีการฝึกอบรมพระนักเทศน์นักเผยแผ่แก่เจ้าคณะพระสังฆาธิการ ซึ่งมีแนวคิดในการเผยแผ่โดยภาพรวมคือ จะต้องให้หน้าที่รับผิดชอบด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามบทบัญญัติ มาตรา ๓๗/๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๓๕ คือ มาตรา ๓๗/๓ เจ้าอาวาสวัดมีอำนาจหน้าที่เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ได้จำแนกการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส หรือผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส จะต้องประพฤติ ปฏิบัติ จะต้องจัด จะต้องทำ อันเป็นภารกิจประจำตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส หรือรักษาการแทนเจ้าอาวาส แยกเป็น ๒ ประเด็น

๑. เป็นธุระในการจัดการศึกษาธรรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต

๒. เป็นธุระในการอบรมและสั่งสอนแก่คฤหัสถ์^{๑๓๔}

งานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ได้มีโครงการจัดอบรมหลักสูตรพระนักเทศน์ นักเผยแผ่ แก่เจ้าคณะพระสังฆาธิการพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองคณะสงฆ์ มุ่งเน้นที่ความรู้ ความสามารถความเข้าใจในหลักการเผยแผ่แล้วนำไปปฏิบัติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยกำหนดสาระัตถะที่เป็นนโยบายในการเผยแผ่ คือ

๑. หลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกรูปมีความรู้ความเข้าใจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรม และวิธีการไปประยุกต์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดเกี่ยวกับขอบข่ายที่พระนักเผยแผ่ต้องรู้ในหลักการและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๑.๑ นโยบายคณะสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๑.๒ หลักและหลักวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๑.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๑.๔ การตั้งหน่วยอบรมประชาชนตำบล (อ.ป.ต.)

^{๑๓๔} สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลจารย์ (ช่วง วรปุณฺณ), *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๔.

๑.๕ บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๒. บทบาทพระสงฆ์กับงานพระธรรมทูต เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่พระธรรมทูต ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือ

๒.๑ หน้าที่ของพระธรรมทูต

๒.๒ ความสำคัญของพระธรรมทูต

๒.๓ คุณสมบัติและลักษณะพระธรรมทูตที่พึงประสงค์

๒.๔ บทบาทพระธรรมทูตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ

๒.๕ บทบาทพระธรรมทูตกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างประเทศ

๓. พระสงฆ์กับการอบรมศีลธรรมแก่เยาวชน เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการอบรมศีลธรรมแก่เยาวชน เพื่อสร้างอนาคตที่ดีของประเทศชาติต่อไป คือ

๓.๑ หลักการ วิธี และกระบวนการในการจัดอบรม

๓.๒ กลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมอบรม

๓.๓ บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในการสอนศีลธรรมแก่เยาวชน

๓.๔ ตัวอย่างการจัดโครงการอบรมศีลธรรมแก่เยาวชน

๔. พระสงฆ์กับการใช้สื่อในการสอน เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อการสอนต่างๆ และสามารถนำไปใช้ประกอบการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ

๔.๑ ความหมายและความสำคัญของสื่อการสอน

๔.๒ ประโยชน์ในการใช้สื่อการสอน

๔.๓ วิธีการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๔ พระสงฆ์กับประสิทธิภาพการใช้สื่อการสอน

๔.๕ พระสงฆ์กับการใช้สื่อเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๕. สื่อสารมวลชนกับคณะสงฆ์ เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสารมวลชน เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และตระหนักว่าสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญในสังคมปัจจุบัน คือ

๕.๑ ความสำคัญของสื่อมวลชน

๕.๒ หลักการ และจรรยาบรรณของสื่อสารมวลชน

๕.๓ พ.ร.บ. คลื่นความถี่กับการพระศาสนา

๕.๔ ชนิดและรูปแบบของสื่อสารมวลชน

๕.๕ บทบาทพระสงฆ์กับสื่อสารมวลชน

๖. งานประชาสัมพันธ์คณะสงฆ์เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการประชาสัมพันธ์ และสามารถนำหลักการและวิธีการไปประยุกต์ใช้กับงานคณะสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ

- ๖.๑ หลักและวิธีการประชาสัมพันธ์
- ๖.๒ องค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์
- ๖.๓ ความสำคัญของการวางแผนประชาสัมพันธ์
- ๖.๔ การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์
- ๖.๕ แนวทางการประชาสัมพันธ์^{๑๑๕}

จากศึกษาแนวคิดการเผยแพร่ ผู้วิจัยจึงได้สรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑๕ แนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (พ.ศ.๒๕๓๕, หน้า ๒๙-๓๓)	๑. สอนให้ผู้เรียนบังเกิดความเข้าใจ ๒. เกิดความเลื่อมใส ๓. ตั้งตนอยู่ในสัมมาปฏิบัติ ๔. ยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นกับมวลมนุษย
มานพ พลไพรินทร์ (พ.ศ.๒๕๓๒, หน้า ๒๗๒-๒๗๓)	๑. ประโยชน์ในชาตินี้ ๒. ประโยชน์ในชาติหน้า ๓. ประโยชน์อย่างยิ่งคือนิพพาน
สมเด็จพระมหาธีรราชวิทยาลัย (ช่วง วรปัญญา) (พ.ศ.๒๕๔๐, หน้า ๑๓๔)	๑. เพื่อก่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือ ๒. พระสงฆ์เป็นผู้มีสติปัญญารอบรู้วิชาการ ๓. ให้แก่ประชาชนที่มาปรึกษา ๔. ให้การศึกษาอบรมประชาชน
สำนักงานเจ้าคณะภาค ๒ (พ.ศ.๒๕๔๖)	๑. วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ๒. บทบาทพระสงฆ์กับงานพระธรรมทูต ๓. พระสงฆ์กับการอบรมศีลธรรมเยาวชน ๔. พระสงฆ์กับการใช้สื่อในการสอน ๕. สื่อสารมวลชนกับคณะสงฆ์ ๖. งานประชาสัมพันธ์

^{๑๑๕} สำนักงานเจ้าคณะภาค ๒, เอกสารคู่มือโครงการอบรมหลักสูตรพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๒, ๒๕๔๖, (อัสสัมชัญ).

คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินนโยบายด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำหลักพุทธธรรมของพระพุทธศาสนา ไปประกาศแก่พุทธศาสนิกชน มีความแตกต่างตามวิธีการของแต่ละท่าน มีเทคนิคและความสามารถด้านนำเสนอเผยแผ่ของแต่ละท่านไม่เหมือนกัน ผู้มีความรู้ความสามารถนำเสนอในแง่มุมที่ละเอียด ลึกซึ้ง เข้าใจหลักธรรมได้โดยง่าย ทำให้สาธุชนเกิดศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากขึ้นทั้งนี้ ได้ยึดหลักการเผยแผ่ ๔ ประการ ตามความถนัดของผู้ในแต่ละวัด หลักเผยแผ่ ๔ ประการ คือ

๑. ด้านการเทศนาบรรยาย พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งแห่งวัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยมาแต่โบราณ ระบบพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านาน คำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมากในการที่บัณฑิตชนทั้งหลายจะพึงน้อมนำมาเป็นแสงสว่างช่วยนำทางชีวิต นำมาช่วยแก้ไขสังคม พุทธธรรมเป็นร่มเงาของต้นไม้ใหญ่มีใบหนาให้ความร่มเย็นที่จะเป็นพักพิงของบุคคลผู้กำลังเร่าร้อนด้วยความทุกข์ต่างๆพุทธธรรมได้ให้อาหารทางใจแก่ผู้เข้ามาพักพิงช่วยอบรมให้ “ มีมโนธรรมดี ” ระบบศีลธรรมและวัฒนธรรม

๒. ด้านการแสดงธรรมและปาฐกถาธรรม การแสดงธรรมชี้แจงแสดงหลักธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรียึดหลักสัมมาปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ฟังรู้ข้อเท็จจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น เป็นการชี้้นำให้ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสในศรัทธายอมรับเป็นหลักธรรมสำหรับยึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิต การแสดงพระธรรมเทศนาในการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ การแสดงธรรมในวันธรรมะสวนะมีการยึดเอาหลักคำสอนของพุทธธรรมและยึดหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้พุทธศาสนิกชนสามารถนำเอาหลักคำสอนเหล่านี้ไปดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสันติสุข

๓. ด้านการเขียนบทความ สุภาชิตต่างๆคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีได้ยึดหลักการเผยแผ่โดยวิธีการเขียนปายสุภาชิตติดตามต้นไม้ ตามอาคารศาลาวัด โดยได้รับการร่วมมือจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้พุทธศาสนิกชนนำเอาหลักคำสอนไปใช้ได้จริง

๔. ด้านการสัมมนาถีนายา ให้หลักธรรมของศาสนาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ พระพุทธศาสนามีแนวทางในการแก้ปัญหา คือความทุกข์อยู่ว่า เมื่อมีปัญหาความทุกข์ ถ้าต้องการแก้ปัญหาให้ถูกจุดและได้ผล ต้องแก้ที่ต้นตอต้นเหตุจึงจะได้ประโยชน์สามารถสลายปัญหาคือความทุกข์ลงได้ หากแก้ไม่ถูกจุดทำไม่ถูกที่และเวลา ย่อมไม่ได้ผล ทั้งเสียเวลา เสียทรัพย์และยังทำให้ปัญหาขยายตัวออกไปไม่จบสิ้น เหตุแห่งปัญหาทั้งหมด ไม่ว่าเกี่ยวกับยาเสพติด เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเป็นต้น ล้วนเกิดมาจากบุคคลในชาติบ้านเมืองของเราละเลยไม่รักษาศีลเป็นเบื้องต้น พร้อมทั้งละเลยไม่ปฏิบัติธรรมคือไม่ทำหน้าที่ของตนเองให้ถูกต้องตามหลักธรรม จึงพากันได้รับผลพวงดังที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้

หลักการเผยแผ่ทั้ง ๔ ประการ ดังกล่าวนี้ คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีได้ดำเนินการมา โดยตลอดตามความถนัดของเจ้าอาวาสแต่ละรูป หรือพระภิกษุในแต่ละวัด ซึ่งแนวทางในการเผยแผ่ ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี นี้ จะมีรูปแบบการเผยแผ่ที่เป็นหลักประจำ ๒ อย่าง คือ

๑. การมีเทศน์ตามนิยมนกาล คือ การแสดงธรรมในวันธรรมสวนะ (วันพระ) ซึ่งมีการ ประพฤติปฏิบัติธรรมของอุบาสกอุบาสิกาที่มารักษาศีลในวันธรรมสวนะ โดยพระภิกษุได้ผลิตเปลี่ยน กันแสดงธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆคือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันอัฐมิบูชา ก็จะมีการแสดงธรรมตามกาลเป็นแบบบรรยายตามโอกาสที่ได้มีกิจกรรมบำเพ็ญกุศล ต่าง ๆ

๒. การมีเทศน์ในการทำบุญ งานมงคลและงานอวมงคล ซึ่งทางวัดได้กำหนดให้มีการ แสดงตามความเหมาะสมอยู่เสมอสำหรับงานมงคล เช่น งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน วัน คล้ายวันเกิด เป็นต้น เพื่อที่อุบาสกอุบาสิกา จะได้ฟังการเทศนาและบรรยายธรรม ส่วนงานอวมงคลที่ นิยมให้มีการแสดงธรรมนั้นเช่น งานฌาปนกิจศพ งานทำบุญอุทิศ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินนโยบายด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยได้รับความร่วมมือของเจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกวัดในเขตจังหวัดเพชรบุรี โดยยึดหลักการดังนี้ คือ

- ๑) เพื่อเผยแผ่ความรู้ความเข้าใจได้ถูกต้อง ในเรื่องการปฏิบัติ
- ๒) เพื่อขจัดปัญหาในการขาดประสบการณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- ๓) เพื่อมีหลักการและแนวทางการเผยแผ่ที่ชัดเจน
- ๔) เพื่อให้มีองค์กรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ สถานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการได้เผยแผ่ได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกสถานการณ์

สภาพการบริหารจัดการและปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีในปัจจุบัน (มหานิกาย)

สามารถแสดงรายละเอียดตามลำดับชั้นการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ได้ดังนี้

๑. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราช เป็น ประมุข

๒. กรรมการมหาเถรสมาคม

๓. เจ้าคณะใหญ่หนกลาง สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดพิชัยญาติการาม

๔. เจ้าคณะภาค ๑๕ พระพรหมเวที วัดพระปฐมเจดีย์ฯ

๕. เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี พระวชิรธรรมคณี วัดหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี มีเขตการ บริหารการปกครองระดับอำเภอ ๘ อำเภอ ระดับตำบล ๔๔ ตำบล ระดับวัด ๒๔๑ วัด ดังนี้^{๑๑๖}

^{๑๑๖} สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, เอกสารประกอบการประชุมพระสังฆาธิการ จังหวัดเพชรบุรีประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐, หน้า ๑๕-๒๑.

๑. คณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี

- (๑) พระพิพิธพัชรโธม (วัดพระรูป) รองเจ้าคณะเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี
 (๒) พระครูวัชรสุวรรณาทร ดร. (วัดใหญ่สุวรรณาราม) เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี
 (๓) พระครูพิศาลวัชรกิจ (วัดนาพรหม) รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี
 (๔) พระครูวาทีวรวัฒน์ ดร. (วัดมหาธาตุฯ) รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี
 มีเขตปกครองทั้งหมด ๑๔ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	คลองกระแซง เขต ๑	พระครูญาณเพชรรัตน์ ดร.
๒	คลองกระแซง เขต ๒	พระครูปิยวัชรภรณ์
๓	คลองกระแซง เขต ๓	พระครูประโชติวัชรการ
๔	ท่าราบ เขต ๑	พระมหาคำรณ รตนนาโถ
๕	ท่าราบ เขต ๒	พระครูวินัยธรรม พุทธญาโณ
๖	ท่าราบ-ช่องสะแก	พระครูวัชรชัยธรรม
๗	บ้านกุ่ม-ธงชัย	พระครูอินทวชิราภรณ์
๘	ไร่ส้ม	พระครูศรีธรรมรัตน์
๙	หัวสะพาน	พระครูโสภิตวัชรการ
๑๐	โพไร่หวาน	พระครูสมุห์ อำนวย ปากโร
๑๑	บางจาน-หนองโสน	พระครูกิตติวัชรภรณ์
๑๒	โพธิ์พระ	พระครูบวรโพธิวิโรจน์
๑๓	นาพันสาม	พระครูขันติวัชรคุณ
๑๔	หาดเจ้าสำราญ	พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๗๑ วัด ที่พักสงฆ์ ๑ แห่ง มีจำนวนพระสงฆ์และ
 พระสงฆ์ทั้งหมด ๑,๓๕๓ รูป

๒) คณะสงฆ์อำเภอบ้านลาด

(๑) พระครูปิยวัชรคุณ (วัดซ่อม่วง) เจ้าคณะอำเภอบ้านลาด

(๒) พระครูไพศาลพัฒนานุกูล (วัดห้วยเสือ) รองเจ้าคณะอำเภอบ้านลาด

มีเขตปกครองทั้งหมด ๗ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	บ้านลาด	พระครูวิกรมพัชรธรรม
๒	ถ้ำรงค์	พระครูสุนทรวัชรกิจ ดร.
๓	สมอพลี	พระครูโพธิกิจจาภรณ์
๔	ตำหรุ	พระครูสุธรรมวชิรากร
๕	บ้านทาน	พระครูภัทรบุญญาคม
๖	โรงเข้	พระครูวัชรธรรมนาถ
๗	หนองกะปูล	พระครูวิรุฬญาณวัชร

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๓๕ วัด ที่พักสงฆ์ ๒ แห่ง มีจำนวนพระสงฆ์ทั้งหมด

๒๓๖ รูป

๓) คณะสงฆ์อำเภอเขาย้อย

(๑) พระครูญาณวัชรวิมล (วัดห้วยหลวง) เจ้าคณะอำเภอเขาย้อย

(๒) พระครูปัญญาพัชรศาสน์ (วัดเทพประทุมนิมิต) รองเจ้าคณะอำเภอเขาย้อย

มีเขตปกครองทั้งหมด ๖ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	เขาย้อย	พระปลัดวอน วรธมโม รก.จต.
๒	หนองชุมพล	พระใบฎีกามานะ สุเมธโส
๓	ทับคาง	พระครูจันทวชิรคุณ
๔	บางเค็ม	พระครูศรีวัชรภรณ์
๕	หนองปลาไหล	พระครูโสภิตกิตติคุณ
๖	ห้วยโรง	พระครูวัชรวิรวงศ์

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๓๐ วัด ที่พักสงฆ์ ๗ แห่ง มีจำนวนพระสงฆ์และ

พระสงฆ์ทั้งหมด ๒๓๖ รูป

๔) คณะสงฆ์อำเภอบ้านแหลม

พระครูพุทธรัตนภิบาล (วัดเขาตะเครา) เจ้าคณะอำเภอบ้านแหลม
มีเขตปกครองทั้งหมด ๕ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	บ้านแหลม	พระครูสิริวัชรธรรม
๒	บางครก	พระมหานันทชัย พลวฑฒโก
๓	บางตะบูน	พระครูอาทรวัชรานุกิจ
๔	บางขุนไทร	เจ้าอธิการจรินทร์ ลือโตภาโส
๕	บางแก้ว-แหลมผักเบี้ย	พระครูบวรรัตนวงศ์

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๒๘ วัด ที่พักสงฆ์ ๑ แห่ง มีจำนวนพระสงฆ์สามเณรและ
พระสงฆ์ทั้งหมด ๒๒๑ รูป

๕) คณะสงฆ์อำเภอยะนิง

(๑) พระครูวัชรพลธรรม (วัดชลธาราม) เจ้าคณะอำเภอยะนิง
(๒) พระครูวัชรินทศีลารักษ์ (วัดเขื่อนเพชร) รองเจ้าคณะอำเภอยะนิง
มีเขตปกครองทั้งหมด ๖ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	หนองจอก	พระครูอุปถัมภ์วัชรกิจ
๒	ท่ายาง-ท่าคอย	พระครูสิริทศนัยคุณ
๓	ท่าไม้รวก	พระครูสิริพัชรศาสน์
๔	เขากระปุก-กลัดหลวง	พระครูวัชรสารธรรม
๕	วังไคร้	พระครูพิทักษ์วัชรวงศ์
๖	ท่าแลง	พระครูประสิทธิ์พัชรสาร

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๓๐ วัด ที่พักสงฆ์ ๔ แห่ง มีจำนวนพระสงฆ์สามเณรและ
พระสงฆ์ทั้งหมด ๑๗๓ รูป

๖) คณะสงฆ์อำเภอชะอำ

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมวุฒิกุล (วัดพลับพลาชัย) เจ้าคณะอำเภอชะอำ
มีเขตปกครองทั้งหมด ๔ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	ชะอำ เขต ๑	พระครูโสภาสวัชรธรรม
๒	ชะอำ เขต ๒	พระครูมนูญสีลสังวร
๓	เขาใหญ่	พระมหาประสาร ชยนนโท ปธ.๘
๔	หนองศาลา	พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๒๓ วัด ที่พักสงฆ์ ๗ แห่ง มีจำนวนพระสังฆาธิการและ
พระสงฆ์ ทั้งหมด ๒๓๕ รูป

๗) คณะสงฆ์อำเภอแก่งกระจาน

พระครูประจักษ์วัชรธรรม (วัดห้วยกวางจริง) เจ้าคณะอำเภอแก่งกระจาน
มีเขตปกครองทั้งหมด ๒ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	แก่งกระจาน	พระครูอุวงศ์วัชรกิจ
๒	วังจันทร์	พระครูสถิตวัชรธรรม

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๑๒ วัด ที่พักสงฆ์ ๘ แห่ง มีจำนวนพระสังฆาธิการและ
พระสงฆ์ทั้งหมด ๒๓๖ รูป

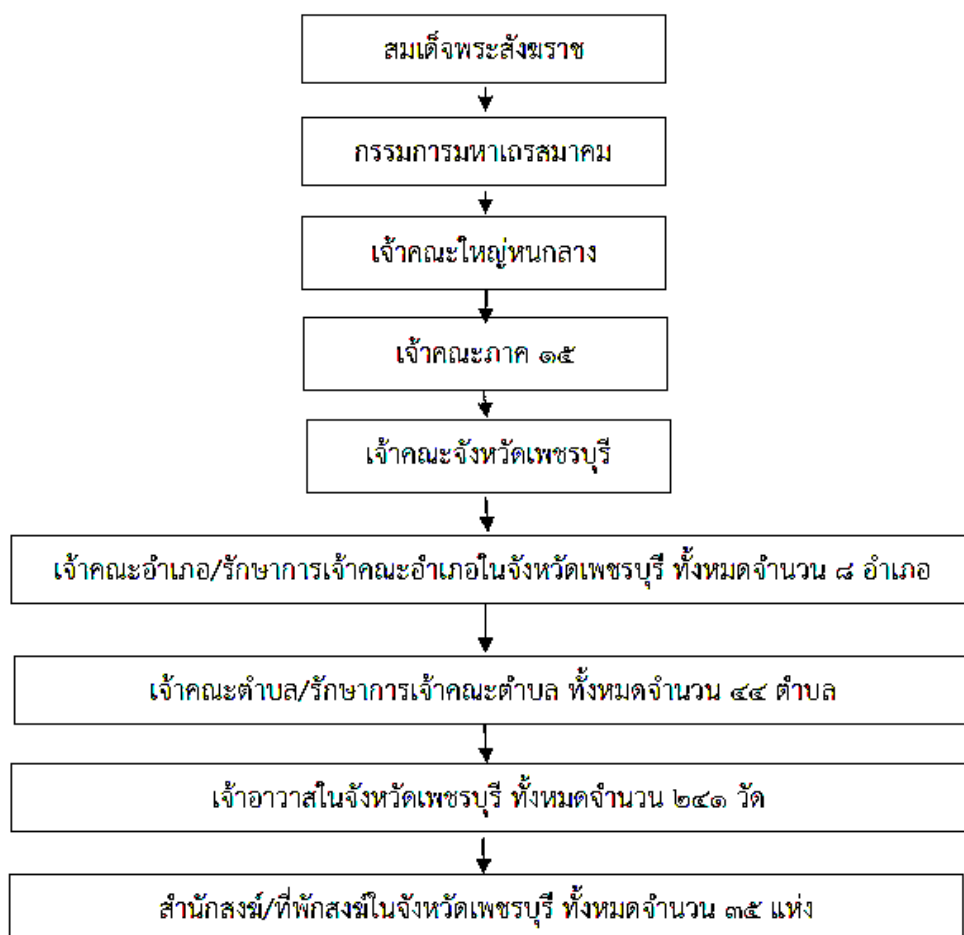
๘) คณะสงฆ์อำเภอหนองหญ้าปล้อง

พระครูพิทักษ์วัชรกิจ (วัดหนองหญ้าปล้อง) เจ้าคณะอำเภอหนองหญ้าปล้อง
มีเขตปกครองทั้งหมด ๒ ตำบล โดยมีเจ้าคณะตำบลปกครอง ดังนี้

ลำดับที่	ตำบล	เจ้าคณะตำบล
๑	หนองหญ้าปล้อง เขต ๑	พระครูวิบูลวัชรกิจ
๒	หนองหญ้าปล้อง เขต ๒	พระครูสุนทรวัชรการ

มีวัดในเขตปกครอง จำนวน ๑๓ วัด ที่พักสงฆ์ ๔ แห่ง มีจำนวนพระสังฆาธิการและ
พระสงฆ์ทั้งหมด ๒๖๓ รูป

การบริหารการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีสามารถแสดงเป็นแผนภาพ
ประกอบที่ ๒.๓ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๖ แสดงการบริหารการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี (มหานิกาย)

จากการเผยแผ่ดังกล่าวจึงมีการรวมตัวกันขึ้นของคณะสงฆ์ นักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้การทำงานด้านการเผยแผ่เป็นไปได้อย่างดีมีการประสานงานช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ โดยก่อตั้งขึ้นในรูปแบบของสภา มีกฎ ข้อบังคับของสภาดังนี้

ข้อบังคับสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.๒๕๔๔

ตามมติของที่ประชุมใหญ่ เมื่อวันที่ ๑๑ เดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๔๔ ให้ถือใช้ข้อบังคับฉบับนี้มีความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับฉบับนี้เรียกว่า “ ข้อบังคับสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. ๒๕๔๔ ”

ข้อ ๒ ข้อบังคับฉบับนี้ให้ถือใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

หมวด ๑ ชื่อ และที่ตั้งสำนักงาน

ข้อ ๓ ชื่อ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีชื่อ อักษรย่อว่า ส.น.พ.

ตราของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีรูปลักษณะ ดังนี้

(๑) อุณาโลม เปล่งรัศมี หมายถึง ความเจริญรุ่งเรืองของสภาฯและพระพุทธศาสนา

(๒) ธรรมจักร หมายถึง การประกาศธรรมของพระพุทธเจ้าไปสู่พุทธบริษัท

(๓) เพชรเปล่งประกายในธรรมจักร หมายถึง จังหวัดเพชรบุรี

(๔) กวางคู่หมอบใต้ธรรมจักร หมายถึง ปาฏิหาริย์ตนมฤคทายวัน

(๕) พุทธภาษิต “ ฌมมจารี สุข เสติ ผู้ประพฤติธรรม อยู่เป็นสุข ” อยู่ในล้อม

ธรรมจักร

(๖) ตัวหนังสือคำว่า สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในแถบริบบิ้น

ข้อ ๔ ที่ตั้งสำนักงาน สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี

หมวด ๒ หน้าที่ และวัตถุประสงค์

ข้อ ๕ หน้าที่ สภาฯ มีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่พระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

(๒) ปรับปรุงคุณภาพของพระนักเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๓) วางหลักการเผยแผ่ให้เป็นระบบ เหมาะสมแก่สังคม โดยยึดหลักธรรม

ข้อ ๖ วัตถุประสงค์ สภาฯ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมไทย

(๒) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมนำไปปฏิบัติ และประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

อย่างถูกต้อง

(๓) เพื่อสร้างเสริมภูมิปัญญาของชาวพุทธ ให้เป็นศาสนทายาทที่ดี

(๔) เพื่อสร้างเสริมความสามัคคีของชนชาติให้เกิดความสงบสุข

(๕) เพื่อเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างพระนักเผยแผ่ในจังหวัดและต่างจังหวัด

(๖) เพื่อปกป้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่คู่แผ่นดินไทย

หมวด ๓ ทุน และการดำเนินงาน

ข้อ ๗ ทุน สภาฯ อาจได้ทุน ดังนี้

(๑) เงินบำรุงจากผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป

(๒) เงินอุดหนุนจากคณะสงฆ์อำเภอ จังหวัด กองทุน มูลนิธิ องค์กรต่างๆ

(๓) ทรัพย์สินอื่นๆ ที่มีผู้อุทิศให้โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ

(๔) ทุนอุปถัมภ์จากบรรพชิต แลคฤหัสถ์

(๕) ทุนที่สภาฯ จัดหามาโดยชอบธรรม

ให้สภาฯ วางระเบียบบริหารทุนไว้เป็นแนวทางปฏิบัติในโอกาสต่อไป

ข้อ ๘ การดำเนินงาน สภาฯ อาจดำเนินงาน ดังนี้

(๑) จัดอบรมศีลธรรม จริยธรรม แก่เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาและ

ประชาชนทั่วไป

(๒) จัดแสดงธรรมตามสถานที่ต่างๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันสำคัญที่ทางราชการกำหนด หรือตามประเพณีนิยมทั่วไป

(๓) จัดการฝึกอบรมพระนักเผยแผ่รุ่นใหม่

(๔) จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายของบ้านเมือง

หมวด ๔ สมาชิก

ข้อ ๙ สมาชิก สมาชิกสภาฯ คือ

(๑) พระธรรมทูตประจำจังหวัด

(๒) พระธรรมทูตประจำอำเภอ

(๓) พระธรรมทูตเฉพาะกิจ

(๔) พระนักเผยแผ่ประจำจังหวัด

(๕) พระนักเทศน์แม่แบบของกรมการศาสนา และจังหวัดเพชรบุรี

(๖) พระธรรมทายาท

(๗) พระปริยัติินเทศ

(๘) พระจริยานิเทศ

(๙) และผู้ที่มีความประสงค์สมัครเข้าเป็นสมาชิก โดยความเห็นชอบของเจ้าอาวาสและของสภาฯ

(๑ ถึง ๘ เป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง)

สิทธิ และหน้าที่ของสมาชิก

ข้อ ๑๐ สิทธิของสมาชิก มีดังนี้

(๑) เสนอข้อคิด และลงคะแนนเสียงในที่ประชุมใหญ่

(๒) ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่เป็นประธานกรรมการ หรือเป็นกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับ

(๓) ได้รับการส่งเสริมด้านวิชาการต่าง ๆ ของสภาฯ

(๔) สิทธิอื่น ๆ ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

ข้อ ๑๑ หน้าที่ของสมาชิก มีดังนี้

(๑) เข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี/ประชุมใหญ่วิสามัญที่สภาแห่งนี้จัดให้มีขึ้น

(๒) ปฏิบัติตามข้อบังคับของสภาฯ

(๓) สอดส่องดูแลให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสภาฯ

(๔) ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการเพื่อการพัฒนาสภาฯ

ข้อ ๑๒ การเปลี่ยนแปลงชื่อ และที่อยู่ สมาชิกรูปใด เปลี่ยนแปลงชื่อ หรือได้รับพระราชทานแต่งตั้งหรือเลื่อนสมณศักดิ์ ได้รับแต่งตั้งฐานานุกรม ย้ายที่อยู่ ต้องแจ้งให้สภาฯ ทราบการขาดจากสมาชิกภาพ

ข้อ ๑๓ การขาดจากสมาชิกภาพ สมาชิกย่อมขาดจากสมาชิกภาพ เพราะเหตุดังนี้

(๑) มรณภาพ

(๒) พ้นจากความเป็นภิกษุ

(๓) ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

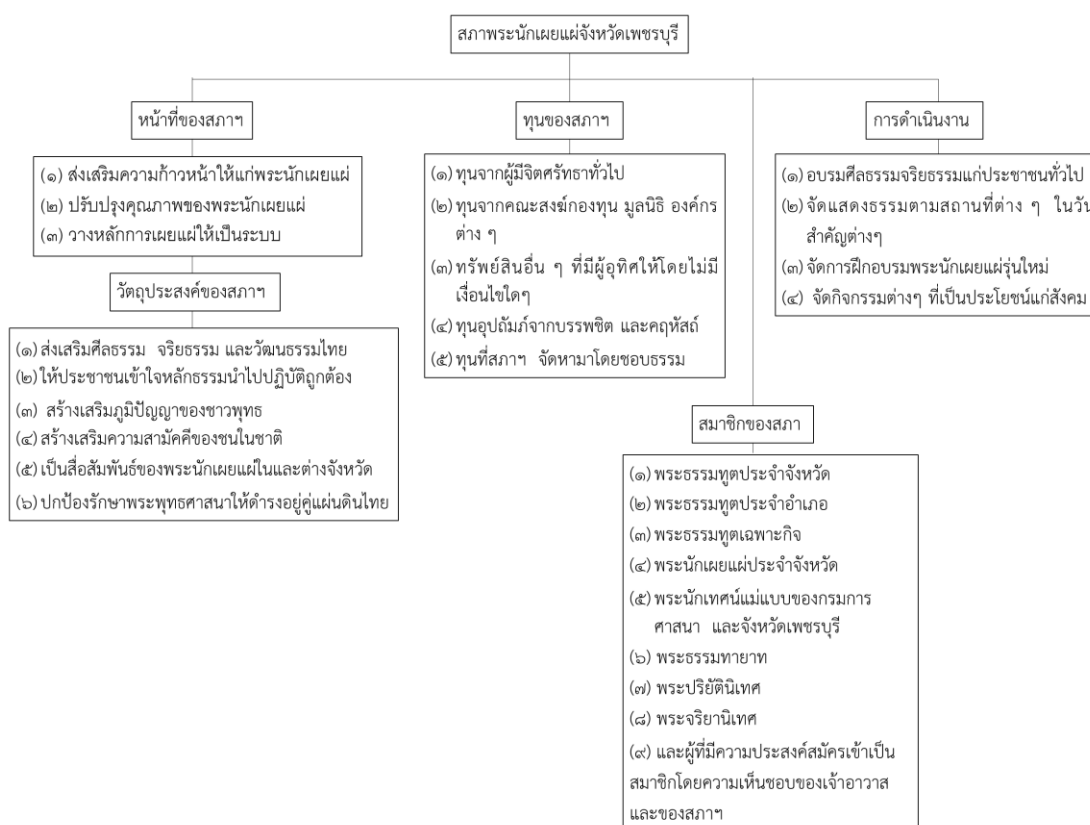
(๔) คณะกรรมการมีมติให้ออก

ข้อ ๑๔ การลาออกจากสภาฯ สมาชิกอาจขอลาออกจากสภาฯได้ โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการดำเนินการ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้พิจารณาเห็นชอบตามข้อบังคับและอนุญาตแล้ว จึงให้ถือว่าออกจากสภาฯได้ แล้วให้เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ในคราวถัดไปทราบด้วย

ข้อ ๑๕ การให้ออกจากสภาฯ สมาชิกอาจให้ออกจากสภาฯ เพราะเหตุดังนี้
จงใจฝ่าฝืนข้อบังคับ หรือระเบียบ หรือมติของสภาฯ หรือแสดงตนเป็นปฏิปักษ์ หรือประพฤติตนเป็นเหตุทำให้สภาฯ ต้องเสื่อมเสียอย่างหนึ่งอย่างใด

เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้สอบสวนพิจารณา ความผิดดังกล่าวข้างต้น ได้ลงมติให้สมาชิกออก โดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการดำเนินการที่เข้าประชุม ก็เป็นอันให้สมาชิกผู้นั้นถูกให้ออกจากสภาฯ และแจ้งให้สมาชิกผู้นั้นทราบโดยมิชักช้า

สมาชิกที่ถูกให้ออกจากสภามีสิทธิอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบมติให้ออกจากสภาฯ คำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเป็นอันยุติ

แผนภาพที่ ๒.๗ แสดงการบริหารงานสภานักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

หมวด ๕ การประชุมใหญ่

ข้อ ๑๖ การประชุมใหญ่สามัญ ให้คณะผู้จัดตั้งสภาฯ นัดสมาชิกมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่ครั้งแรกเพื่อเลือกตั้งกรรมการดำเนินการ และมอบหมายการทั้งปวงให้คณะกรรมการดำเนินการ

การประชุมใหญ่สามัญครั้งต่อไป ให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกประชุมปีละครั้งภายใน ๑๕๐ วัน นับตั้งแต่วันก่อตั้งสภานี้

ข้อ ๑๗ การประชุมใหญ่วิสามัญ คณะกรรมการดำเนินการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้เมื่อมีเรื่องเร่งด่วนของสภาฯ เกิดขึ้น จะต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้า แต่ไม่เกิน ๓๐ วัน

หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า ๕๐ รูป ลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการดำเนินการสภาฯ ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้และให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

ถ้าคณะกรรมการดำเนินการไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้เจ้าคณะจังหวัดเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ในระยะเวลาที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๘ การแจ้งกำหนดการวันประชุมใหญ่ทุกราว ให้สภาฯ มีหนังสือแจ้งวัน เวลา สถานที่และเรื่องที่จะประชุมให้บรรดาสมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน แต่ถ้การประชุมนั้นเป็นการด่วนอาจแจ้งล่วงหน้าได้ตามสมควร ทั้งนี้ให้ประธานกรรมการ หรือรองประธาน หรือเลขานุการเป็นผู้ลงลายมือชื่อในหนังสือนั้น

ข้อ ๑๙ องค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การประชุมใหญ่ของสภาฯ ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า ๕๐ รูป

ข้อ ๒๐ การนัดประชุมใหญ่ครั้งที่สองของสภาฯ ถ้าสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นัดประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันทีนัดประชุมครั้งแรก ในการประชุมครั้งหลังนี้ ถ้ามิใช่การประชุมวิสามัญที่สมาชิกร้องขอให้เรียกประชุมแล้ว เมื่อมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า ๓๐ รูปก็ให้ถือเป็นองค์ประชุม แต่ถ้าเป็นการประชุมใหญ่วิสามัญที่สมาชิกร้องขอให้เรียกประชุม เมื่อมีสมาชิกมาประชุมมีจำนวนไม่ถึงที่จะเป็นองค์ประชุมตามที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ๑๗ ก็ให้งดประชุม

ข้อ ๒๑ อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกิจการของสภาฯ
- (๒) รับทราบเรื่องรับสมาชิกเขาใหม่ สมาชิกออกจากสภาฯ
- (๓) พิจารณาเลือกตั้งและถอดถอนกรรมการดำเนินการ
- (๔) รับทราบรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการ
- (๕) พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
- (๖) วางระเบียบจัดสวัสดิการเป็นเครื่องเกื้อหนุนบรรดาสมาชิกตามวัตถุประสงค์ของ

สภา

หมวด ๖ คณะกรรมการดำเนินการ

ข้อ ๒๒ คณะกรรมการ ให้สภามีคณะกรรมการดำเนินการ ๑๕ รูป ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกขึ้นดำรงตำแหน่งประธานกรรมการหนึ่งรูป และให้เลือกตั้งอีก ๑๔ รูป เป็นกรรมการดำเนินการ

ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งในระหว่างกันเองขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการหนึ่งรูปหรือหลายรูป เลขานุการหนึ่งรูป เภรียญหนึ่งรูป นอกนั้นเป็นกรรมการ

ห้ามมิให้ผู้ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการ

(๑) เคยถูกคณะกรรมการมีมติให้ออก

(๒) เคยถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้พ้นจากตำแหน่งทางการปกครอง

(๓) ขาดการประชุมใหญ่สามัญประจำปีเกิน ๓ ครั้ง

ข้อ ๒๓ อำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการแต่ละตำแหน่ง

(ก) ประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการดำเนินการและควบคุมการประชุมดังกล่าวให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย

(๒) ควบคุมดูแลการดำเนินงานทั่วไปของสภาฯ ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยและอยู่ในวัตถุประสงค์ของสภาฯ

(๓) ลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสภาฯ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

(๔) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้ข้อบังคับระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสภาฯ

(ข) รองประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการแทนประธานกรรมการ เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งประธานว่างลง

(๒) ปฏิบัติการตามที่ประธานกรรมการมอบหมายให้

(๓) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้ข้อบังคับระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสภาฯ

(ค) เลขานุการ มีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำรายงานการประชุมใหญ่ และรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้ง

(๒) และรักษาเอกสาร และรายงานการประชุมของสภาฯ ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

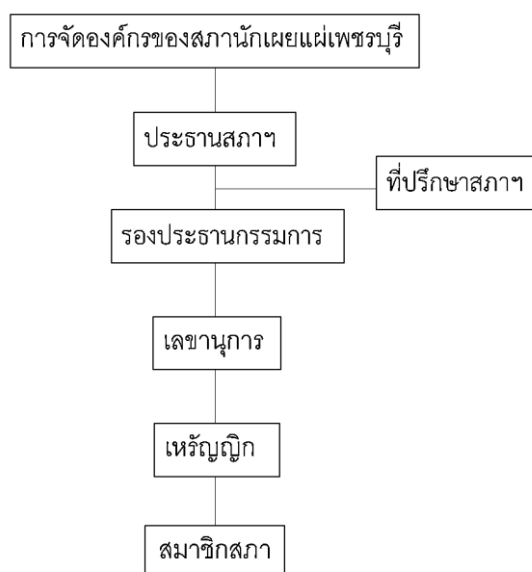
(๓) แจ้งนัดการประชุมไปยังบรรดาสมาชิกหรือกรรมการดำเนินการแล้วแต่กรณี

(๔) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้ข้อบังคับระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสภาฯ และปฏิคม

(ง) เภรียญ มีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ควบคุมดูแลการรับ - จ่าย การเก็บรักษาเงิน และทรัพย์สินของสภาฯ ให้เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย

(๒) ดำเนินการอื่นๆตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้ข้อบังคับระเบียบ มติ หรือคำสั่งของสภาฯ

แผนภาพที่ ๒.๘ แสดงการจัดองค์กรของสภานักเผยแพร่ จังหวัดเพชรบุรี

ข้อ ๒๔ กำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่ง คณะกรรมการดำเนินการของสภาฯ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง เมื่อครบกำหนด หากยังไม่มีทางเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ก็ให้คณะกรรมการชุดเดิมรักษาการไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่ แต่ต้องไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันครบวาระเป็นกรรมการดำเนินการของสภาฯ กรรมการของสภาฯ ซึ่งพ้นตำแหน่งแล้วอาจได้รับเลือกตั้งได้อีกครั้ง

ข้อ ๒๕ การพ้นจากตำแหน่ง กรรมการดำเนินการต้องพ้นจากตำแหน่ง ดังนี้

(๑) ออกตามวาระ

(๒) ลาออก โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือลาออกต่อที่ประชุมใหญ่ของสภาฯ

(๓) ขาดสมาชิกภาพ ตามความในข้อ ๑๑

(๔) ที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนทั้งคณะ หรือรายบุคคล

(๕) ขาดประชุมคณะกรรมการดำเนินการติดต่อกัน ๓ ครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

ข้อ ๒๖ ตำแหน่งว่างก่อนถึงคราวออกตามวาระ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการดำเนินการว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ เว้นแต่เพราะเหตุตามความในข้อ ๒๓ (๔) ให้กรรมการดำเนินการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ประชุมดำเนินการต่อไป จนกว่าจะมีการประชุมใหญ่ ซึ่งจะมีการเลือกตั้งกรรมการแทนในตำแหน่งที่ว่างลง แต่ถ้าในเวลาใดจำนวนกรรมการดำเนินการลดลงจนเหลือน้อยกว่าองค์ประชุมใหญ่กรรมการที่ดำรงตำแหน่งอยู่จะประชุมดำเนินการใดๆ ไม่ได้ นอกจากต้องนัดเรียกให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญขึ้นโดยเร็ว

ในกรณีตำแหน่งกรรมการดำเนินการว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระตามความในวรรคก่อนนั้นเป็นตำแหน่งประธานกรรมการ หากไม่มีรองประธานกรรมการทำหน้าที่แทนและยังมิได้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งใหม่คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณาเลือกตั้งกรรมการดำเนินการอื่นขึ้นทำหน้าที่แทนชั่วคราวจนกว่าจะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่

กรรมการดำเนินการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งขึ้นแทนในตำแหน่งที่ว่างให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่ผู้ซึ่งตนแทนนั้น

ข้อ ๒๗ การประชุมและองค์ประชุม ให้คณะกรรมการดำเนินการประชุมกันเมื่อมีเรื่องสำคัญ แต่จะต้องมีการประชุมกันเดือนละหนึ่งครั้งเป็นอย่างน้อย

ให้ประธานกรรมการ นัดเรียกประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้ ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ต้องมีกรรมการดำเนินการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการดำเนินการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ ๒๘ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการทั้งปวงของสภาฯ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสภาฯ กับทั้งในทางจะทำให้เกิดความเจริญแก่สภาฯ ทุกประการ ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้

(๑) รับทราบเรื่องการรับสมาชิก และสมาชิกออกจากสภาฯ เสนอเรื่องเร่งด่วนของสมาชิกต่อที่ประชุมใหญ่ ตลอดจนดูแลให้สมาชิก ปฏิบัติการต่างๆ ตามข้อบังคับ ระเบียบ มติ คำสั่งของสภาฯ

(๒) กำหนดและดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

(๓) เสนอแผนงานประจำปีให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

(๔) กำหนดระเบียบต่างๆ ของสภาฯ

(๕) จัดให้มีบรรดาทะเบียน เอกสารต่างๆ และอุปกรณ์การดำเนินงานของสภาฯ พร้อมทั้งดูแลรักษาให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

(๖) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของสภาฯ

(๗) พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน

(๘) เชิญสมาชิกหรือบุคคลภายนอกที่เห็นสมควรเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการดำเนินการ

(๙) พิจารณาดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังระบุไว้ในทุนของสภาฯ

ข้อ ๒๙ คณะกรรมการดำเนินการอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน ในกรณีจำเป็นแก่การดำเนินการ หนึ่งคณะ หรือหลายคณะ คณะละ ๕ รูป แต่ไม่เกิน ๗ รูป โดยให้มีประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เพื่อปฏิบัติงานของสภาฯ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนดคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน ต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ พร้อมกับคณะกรรมการดำเนินการซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นนั้น หมดวาระลง และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ประธานในที่ประชุม

ข้อ ๓๐ ประธานในที่ประชุม ในการประชุมใหญ่ หรือการประชุมคณะกรรมการดำเนินการให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ก็ให้

รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม และถ้ารองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมด้วย ก็ให้ที่ประชุมเลือกตั้งกรรมการดำเนินการรูปหนึ่ง ขึ้นเป็นประธานในที่ประชุม เฉพาะการประชุมคราวนั้นในการประชุมคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ให้ประธานของคณะกรรมการนั้นๆ เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ก็ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม เฉพาะการประชุมคราวนั้น

ในการประชุมใหญ่วิสามัญที่สมาชิกร้องขอให้เรียกประชุม ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ได้มีมติถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการ ถ้ามีการร้องขอให้เปลี่ยนตัวประธานในที่ประชุม ก็ให้กระทำได้โดยเลือกสมาชิกรูปใดรูปหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุมเฉพาะคราวนั้น หรือจนเสร็จการประชุม มติเลือกประธานในกรณีนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุม

การออกเสียงในที่ประชุม

ข้อ ๓๑ การออกเสียง สมาชิกรูปหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนน ออกเสียงในที่ประชุมใหญ่และที่ประชุม สุดแต่กรณี ได้เพียงรูปละหนึ่งเสียง จะมอบให้ผู้อื่นมาแทนตนได้ แต่ออกเสียงแทนตนไม่ได้

อนึ่ง ถ้าปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยนั้น ผู้ใดมีส่วนได้เสียเฉพาะตัว ผู้นั้นจะออกเสียงในเรื่องนั้นไม่ได้

การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ในที่ประชุมใหญ่ หรือในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ หรือในที่ประชุมคณะกรรมการ หรือในที่ประชุมคณะทำงาน ให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมนั้น ๆ ออกเสียงเพิ่มอีกหนึ่งเสียง เป็นเสียงชี้ขาด

เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้ถือไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุม

(๑) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

(๒) การยุบเลิกสภาฯ

รายงานการประชุม

ข้อ ๓๒ รายงานการประชุม ในการประชุมใหญ่ การประชุมคณะกรรมการดำเนินการหรือการประชุมคณะกรรมการ หรือการประชุมคณะทำงาน ต้องจัดให้ผู้เข้าประชุมลงลายมือชื่อพร้อมทั้งบันทึกเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัยทั้งสิ้น ไว้ในรายงานการประชุมและให้ประธานในที่ประชุมนั้นๆ ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ที่ปรึกษา

ข้อ ๓๓ ที่ปรึกษา คณะกรรมการดำเนินการอาจเชิญสมาชิก หรือบุคคลภายนอกซึ่งทรงคุณวุฒิมีความรู้ความสามารถ และเหมาะสมเป็นที่ปรึกษาของสภาฯ และผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นที่ปรึกษาโดยตำแหน่งของสภาฯ

(๑) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด

(๒) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ ทุกอำเภอ

(๓) เลขานุการเจ้าคณะจังหวัด เลขานุการรองเจ้าคณะจังหวัด

(๔) เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอ

(๕) ประธานสภาครูสอนพระปริยัติธรรม ทุกอำเภอ

รายชื่อคณะกรรมการผู้จัดทำข้อบังคับของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี		
พระครูสิริวัชรสาคร	วัดปากอ่าวบางตะบูน	ประธานกรรมการ
พระครูปัญญาวชิราธร	วัดเขาปากช่อง	รองประธานรูปที่ ๑
พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ	วัดนายาง	รองประธานรูปที่ ๒
พระครูพิศาลวัชรกิจ	วัดนาพรม	เลขานุการ
พระครูอนุกุลวชิรกิจ	วัดพระรูป	เหรัญญิก
พระครูพัชรคุณาทร	วัดต้นสน	กรรมการ
พระครูปิยวัชรคุณ	วัดซ่อม่วง	กรรมการ
พระครูวัชรชลธรรม	วัดชลธาราราม	กรรมการ
พระครูวัชรสารคุณ	วัดพระธาตุศิริชัย	กรรมการ
พระครูปลัดสมจิตต์ ขนดีโก	วัดโพธิ์พระใน	กรรมการ
พระใบฎีกาเสน่ห์ สิริวฑฒโน	วัดหุบกะพง	กรรมการ
พระอธิการสุรเชษฐ์ ปุณฺณโชโตวัดท่าไชยศิริ		กรรมการ
พระอธิการอำพล อพโล	วัดลิ้นช้าง	กรรมการ
พระมหาณรงค์ อาจาโร	วัดแก่งกระจาน	กรรมการ
พระชะออม ปุณฺณจณโท	วัดยาง (เขาย้อย)	กรรมการ
พระสุธีวัชรโธม	วัดมหาธาตุวรวิหาร	กรรมการที่ปรึกษา
พระมหาสมศักดิ์ ปุณฺณโชโต	วัดมหาธาตุวรวิหาร	กรรมการที่ปรึกษา
นายภมร พรหมณ์แก้ว	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี	กรรมการที่ปรึกษา

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากดัชนีพนธ์ และรายงานการวิจัย ดังนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้มากมาย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อประกอบการวิจัย ดังนี้

ฉัตรชัย ธรรมนครบุรี ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ต้องอาศัยหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน ๓ ประเด็น คือ การให้การศึกษา การฝึกอบรม แล้วนำมาบูรณาการกับหลักพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขาที่ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนรางวัลพระราชทานประสบความสำเร็จทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) คุณภาพนักเรียน ๒) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ๓) การบริหารการจัดการ ๔) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ๕) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร ๖) ความดีเด่นของสถานศึกษา

การวิเคราะห์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน มี ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การให้การศึกษา โรงเรียนได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา บูรณาการการเรียนรู้กับทุกสาระวิชา มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ๒) การฝึกอบรม โรงเรียนได้ส่งเสริมกิจกรรมทักษะวิชาการ การประกวดโครงงาน จัดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ๓) การพัฒนา โรงเรียนได้สนับสนุนพัฒนากิจกรรมต่างๆมีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา มี ๓ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ศิล โรงเรียนได้ให้การฝึกอบรมคุณธรรม มีกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่าน ๓) ปัญญา โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาข้อมูลระบบสารสนเทศ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มี Best practice ของโรงเรียนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การบูรณาการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน พบว่า โรงเรียนสามารถประสบความสำเร็จเป็นโรงเรียนรางวัลพระราชทานที่ยั่งยืนด้วยรูปแบบ CHATCHAI'S Model ได้แก่ C : Creativity คือ การคิดสร้างสรรค์, H : Humanity คือ การมีมนุษยธรรม, A : Advancement คือ การสร้างความก้าวหน้า, T : Team คือ การทำงานเป็นทีม, C : Concentration คือ การเอาใจใส่หรือสมาธิ, H : Hospitality คือ การสร้างความสะดวกสบาย, A : Aspiration คือ การมีความมุ่งมั่น, I : Intelligence คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา และ S : Sustainability คือ การพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๑๑๗}

มารศรี กลางประพันธ์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรวิธีการฝึกประสบการณ์(กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม) ระดับความวิตกกังวล (ต่ำและสูง) และครั้งของการวัด (ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผล) กล่าวคือ ผลของวิธีการฝึกประสบการณ์ที่มีต่อคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านความอดทนทางใจและกาย ไม่มีความแตกต่างไปตามระดับของความวิตกกังวลและครั้งของการวัด ๒. นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ตามแนวพุทธวิธีร่วมกับแนวคิดทางตะวันตกมีคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านความอดทนทางกายสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้รับการฝึกประสบการณ์ด้วยการสอนแบบบรรยาย (ระยะหลังการทดลอง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แต่สำหรับคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านความอดทนทางใจนั้น ไม่พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๓. นักศึกษากลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำมีคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านความอดทนทางใจและกายสูงกว่านักศึกษากลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๔. นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมด้านความอดทนทางใจและกายในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ^{๑๑๘}

^{๑๑๗} ฉัตรชัย ธรรมนครบุรี, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๑๘} มารศรี กลางประพันธ์, “การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักเรียนระดับปริญญาตรี, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๘).

อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม” ผลการศึกษาพบว่า บริบทภายนอกองค์การที่มีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อการปรับทิศทางและกลยุทธ์ในการนำองค์การ กัดดันให้ผู้นำมาเน้นการพัฒนานวัตกรรมมากขึ้นเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน บริบทภายในองค์การด้านวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศภายในองค์การมีผลกระทบต่อบทบาทของภาวะผู้นำรูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้และระบบการจัดการความรู้ที่มีกระบวนการชัดเจน และใช้เทคโนโลยีในการสร้างคลังความรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนานวัตกรรม โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม คือ โครงสร้างองค์การแบบทีมงานข้ามสายงาน ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีการบริหารคนเก่ง และมีระบบพี่เลี้ยง มีการสอนงาน การมอบหมายงานโครงการ การมอบอำนาจเป็นระบบที่ส่งผลเชิงบวกต่อแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยนำเสนอ ตัวแบบองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม และแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม อันประกอบด้วยบริบทภายนอกและภายในองค์การที่มีผลต่อผู้นำเชิงนวัตกรรม และ องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านบุคลิกภาพ ๒) ด้านสมรรถนะ ๓) ด้านบทบาทหน้าที่ ๔) ด้านลักษณะทางสังคม เป็นองค์ประกอบคุณลักษณะหลักของผู้นำเชิงนวัตกรรม

ข้อเสนอของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาผู้นำในองค์การให้มีองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนานวัตกรรมในองค์การ และการศึกษาต่อไปในอนาคตเสนอให้มีการศึกษาปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรม และกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อความชัดเจนในการกำหนดนโยบายแนวทางในการพัฒนาผู้นำในองค์การทุกระดับ ให้เกิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม^{๑๑๙}

ณัณศรณ์ นิลอรุณ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ระบบที่สำคัญ ๒ ระบบหลัก คือ ๑) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ ๒) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้โดยระบบที่ออกแบบระบุความเป็นมาและความสำคัญ ความหมายวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการดำเนินการ คาอธิบายประกอบ แนวทางและเงื่อนไขของการนำระบบไปใช้ได้รับการตรวจรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมที่สุด จากการทดลองมีผลการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินการจัดการความรู้ระดับบุคคลอยู่ระหว่าง ๓.๓๓ – ๔.๐๐ และมีค่าเฉลี่ยการผลการจัดการความรู้ระดับกลุ่มและองค์กรอยู่ระหว่าง ๓.๓๓ – ๓.๗๐ จากการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลักการทดลองที่มีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้

^{๑๑๙} อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์, “การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๓).

๑.ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๕ ด้านได้แก่ ๑) ด้านสภาพแวดล้อม ๒) ด้านสิ่งที่นำเข้า ๓) ด้านกระบวนการ ๔) ด้านสิ่งที่ส่งออก ๕) ด้านสิ่งที่ย้อนกลับ ๒.ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๔ ด้านได้แก่ ๑) ด้านโครงสร้างการจัดการความรู้ ๒) ด้านบุคลากรการจัดการความรู้ ๓) ด้านภารกิจการจัดการความรู้ และ ๔) ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้^{๑๒๐}

ตารางที่ ๒.๑๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
ฉัตรชัย ธรรมครบุรี (๒๕๕๗)	โรงเรียนสามารถประสบความสำเร็จเป็นโรงเรียนรางวัลพระราชทานที่ยั่งยืนด้วยรูปแบบ CHATCHAI'S Model ได้แก่ C : Creativity คือ การคิดสร้างสรรค์, H : Humanity คือ การมีมนุษยธรรม, A : Advancement คือ การสร้างความก้าวหน้า, T : Team คือ การทำงานเป็นทีม, C : Concentration คือ การเอาใจใส่หรือสมาธิ, H : Hospitality คือ การสร้างความสะดวกสบาย, A : Aspiration คือ การมีความมุ่งมั่น, I : Intelligence คือ ความสามารถในการสติปัญญา และ S : Sustainability คือ การพัฒนาอย่างยั่งยืน
มารศรี กลางประพันธ์ (๒๕๕๘)	ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรวิธีการฝึกประสบการณ์(กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม)ระดับความวิตกกังวล (ต่ำและสูง) และครั้งของการวัด (ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะการติดตามผล)

^{๑๒๐} ฉันทศกรณ์ นิลอรุณ, “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, *ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ตารางที่ ๒.๑๖ (ต่อ)

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
อรอนงค์ โรจนวัฒนบุลย์ (๒๕๕๓)	บริบทภายนอกองค์การที่มีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อการปรับทิศทางและกลยุทธ์ในการนำองค์การ กัดดันให้ผู้นำมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมมากขึ้นเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน บริบทภายในองค์การด้านวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศภายในองค์การมีผลกระทบต่อบทบาทของภาวะผู้นำ
ณัณศรณ์ นิลอรุณ (๒๕๕๒)	ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ระบบที่สำคัญ ๒ ระบบหลัก คือ ๑) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ ๒) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

พระราชปรียัติ (สฤษดี ประธาตุ) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ แต่มีจุดเด่น คือ วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือมุ่งให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริมการให้บริการทางวิชาการ พระพุทธศาสนา และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการบริหารงานด้านอื่นๆ คือ ด้านการบริหารบุคลากรทางวิชาการ ที่ต้องกระจายกำลังคนไปตามวิทยาเขตทั่วประเทศ ทำให้แต่ละวิทยาเขตต้องเร่งสร้างบุคลากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งต้องเสริมสร้างระบบการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของมหาวิทยาลัยให้รวดเร็วและทั่วถึง สำหรับด้านหลักสูตรและการวัดผลประเมินผลของมหาวิทยาลัยที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ได้พบว่าการจำกัดให้จัดหลักสูตรเฉพาะทาง จึงไม่สามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยทั่วๆ ไป จึงมีจุดอ่อนอยู่ตรงที่การจัดการเรียนการสอนยังอยู่ในระดับปริญญาตรีแทนการพัฒนาหลักสูตรในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ในด้านพระพุทธศาสนาและการวัดประเมินผลที่กระจายไปตามวิทยาเขต ไม่มีการจัดการให้เป็นระบบมาตรฐานของมหาวิทยาลัยได้สำหรับการบริหารงานวิชาการที่ได้รับผลจากมาตราต่างๆ ในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารบุคลากรทำให้มีจุดอ่อนที่จะต้องพัฒนาอย่างรีบด่วนคือ การเพิ่มพูนองค์ความรู้ในระดับปริญญาที่สูงขึ้น และตำแหน่งทางวิชาการ เนื่องจากมาตราในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัติได้เนื้อความของมหาวิทยาลัยอื่นๆ เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานการอุดมศึกษา

ในส่วนของการวิเคราะห์จากแบบสอบถามสำหรับบุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ผู้บริหาร คณาจารย์นิสิต และแจกแบบสอบถาม พบว่า ๑) การบริหารงานวิชาการด้านโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ มีข้อคิดเห็นให้มหาวิทยาลัยบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหน่วยปฏิบัติทั้งในส่วนกลางและส่วนที่เป็นเครือข่าย วิทยาเขต และจากบุคลากรทุกระดับ ๒) การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารบุคลากรทางวิชาการ มีข้อคิดเห็นให้มหาวิทยาลัยเน้นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา การพัฒนา และการส่งเสริมทางวิชาการให้กับอาจารย์ผู้สอนในด้านการวิจัย การเพิ่มวุฒิการศึกษาและการปรับตำแหน่งทางวิชาการ และเน้นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตได้พัฒนาคุณภาพทั้งด้านวิชาการและด้านจริยธรรม ๓) การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการวัดผลประเมินผล มีข้อคิดเห็นให้มหาวิทยาลัยกำหนดเกณฑ์ที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับปรุง การเสนอหลักสูตรให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และสอดคล้องกับทิศทาง นโยบายของมหาวิทยาลัย แล้วแจ้งข่าวให้บุคลากรได้รับทราบอย่างทั่วถึง ๔) การบริหารงานวิชาการด้านการบริหารงานวิชาการ มีข้อคิดเห็นให้มหาวิทยาลัยจัดแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการที่ชัดเจนในรูปของแผนระยะสั้นและระยะยาว^{๑๒๑}

พระครูศรีรัตนธรรมวิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการสอนกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านสถานที่และด้านวิทยากร ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และการบริหารจัดการยังขาดสภาพคล่องตัว เนื่องจากไม่มีทุนสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน ขาดแคลนพระธรรมทูตที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานและด้านภาษา อีกทั้งมีกฎหมายควบคุมการเข้าประเทศไทยที่มีผลกระทบต่อการเข้าไปพำนักในประเทศไทย ส่วนรูปแบบที่ควรพัฒนา คือ ด้านสถานที่ให้มีความเป็นสัปปายะ สำหรับจัดการกิจกรรมการสอนกัมมัฏฐานให้เพียงพอ และให้มีความอบอุ่นเพียงพอ ด้านวิทยากร ควรมีความรู้ดี ความประพฤติดี และมีความสามารถหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมด้านการบริหารจัดการ ได้มีการวางแผนงานระยะสั้นและระยะยาว ควรมีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน รวมทั้งควรมีคู่มือการสอนกัมมัฏฐานและอุปกรณ์ในการเผยแผ่ ๒. ผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสอนกัมมัฏฐานในประเทศไทย ควรมีการดำเนินการในลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการด้วยทฤษฎีระบบ (System theory) IPOFE มาเป็นแนวทางตั้งเป้าหมายการสอนหรือจุดประสงค์ของการสอนคือ ให้เกิดความงามทั้ง ๓ งามในเบื้องต้น อาทิ กลยาณัง ได้แก่ ศีล มัชฌะกัลยาณัง คือความสงบ (สมาธิ) และปริโยสานกัลยาณัง คือความสว่าง (ปัญญา) มีเนื้อหาสาระการสอนคือ สมถะและวิปัสสนา เข้ากับหลักทฤษฎี คือ I= Input ผู้เข้ารับการสอน หรือเข้ารับการฝึกอบรม เนื้อหาการสอน P= Process คือกระบวนการฝึกด้วยกิจกรรมคือ ด้วยวิธีการสวดมนต์นาภาวนา เดินจงกรม นั่งสมาธิ และฟังธรรม ตลอดจนการสอบอารมณ์กัมมัฏฐาน O=Output ผลการศึกษาปฏิบัติธรรมผู้ปฏิบัติเกิดความรู้สึกรับชอบชั่วดี เข้าใจเรื่องบาปบุญคุณโทษ และ F= Feedback ผลสะท้อนกลับจาก

^{๑๒๑} พระราชปริยัติ (สฤชต์ ประธาตุ), “การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

การที่ผู้ปฏิบัติได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติธรรมและขยายประชาสัมพันธ์ต่อไปยังผู้อื่น E=Environment และนาหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาวิทยาการด้านหลักสัปปริสธรรม และการบริหารจัดการด้วยหลัก อปริหานิยธรรม ๗ ประการ ๓.รูปแบบการพัฒนาบริหารจัดการการสอนกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยโดยสรุปรูปแบบด้านทั้ง ๓ คือ ๑) ด้านสถานที่ วัดต้องมีสัปายะทั้ง ๗ (๑. ที่อยู่ เสนาสนะสัปายะ ๒. โคจรคาม การเดินทางสะดวก ๓. การพูดคุย คือ ธัมมัสสวนสัปายะ ๔. บุคคล คือ บุคคลสัปายะ ๕. โภชนะ คือ อาหารสัปายะ ๖. ฤดู คือ ฤดูสัปายะ ๗. อิริยาบถ) ตามหลักสัปายะ ๒) ด้านวิทยาการ ควรเป็นรูปแบบวิทยาการมีความรู้ดี ตามหลักสัปปริสธรรม ๗ คือ มีความประพฤติดี มีความสามารถดี รู้เหตุแห่งการเกิดของสุขหรือทุกข์และผลที่จะเกิดจากเหตุ รู้จักตนเอง รู้จักประมาณ รู้จักกาลเทศะ รู้จักชุมชน และบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องแล้วนากระบวนการพัฒนาเชิงระบบมาใช้ ๓) การบริหารจัดการที่ดี ต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันเนืองๆ และมีการวางแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว ระยะ ๓ ปี ๕ ปี ๑๐ ปี ตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ข้อเสนอแนะที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารที่เห็นคุณค่าเผยแผ่ธรรมะในต่างประเทศ ควรเพิ่มการสอนภาษาอังกฤษหรือภาษาถิ่นที่พระธรรมทูตจะไปอยู่ ควรวางแผนระยะเวลาในการฝึกอบรม หรือกำหนดการปฏิบัติธรรมให้เหมาะสม ควรมีการสื่อสารถึงกันภายในวัดและส่งเสริมเมตตาธรรมสังคหวัตถุธรรม จัดทำองค์ความรู้เพิ่มการฝึกอบรมส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษและอบรมส่งเสริมการแก้ปัญหาระหว่างสมาชิกในกลุ่มและควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง นำเสนอโนบายไปยังหน่วยฝึกอบรมพระธรรมทูตให้มีความชำนาญด้านการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานและภาษาให้มีความพร้อมก่อนจะเผยแผ่ในต่างประเทศ^{๑๒๒}

บัญชายุทธ นาคมูจลิน ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศาสนาทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาศาสนาทายาทในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เป็นการพัฒนาในลักษณะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบพิเศษมี ๓ แผนก คือ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินไปตามนโยบายรัฐและมหาเถรสมาคม มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการคอยกำกับดูแลด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลและการจัดสรรงบประมาณ ส่วนการบริหารจัดการให้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส ในการพัฒนาศาสนาทายาทให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องให้ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะด้านวิชาการและการศึกษาเชิงพุทธโดยบูรณาการเข้ากับทฤษฎีไตรสิกขาของพระพุทธเจ้า ทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาสมัยใหม่ รูปแบบในการพัฒนาศาสนาทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนานั้น พบว่า นโยบายการจัดการศึกษายังขาดความเข้าใจในการนำทฤษฎีการศึกษาและทฤษฎีจิตวิทยามาใช้ในการสร้างแรงจูงใจสร้างความมุ่งมั่นที่จะศึกษาให้สำเร็จการศึกษาแผนกธรรมและแผนกบาลีเป็นการศึกษาเฉพาะทางยังไม่บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ศาสนาทายาทเกิดการเรียนรู้และประพฤติคนตามหลักศีลลาจารวัตรและการพัฒนาบุคลิกภาพยังไม่เป็นตามมาตรฐานที่สังคมจะยอมรับได้ จึงได้เสนอ

^{๑๒๒} พระครูศรีรัตนธรรมวิเทศ (ปกานนท์พิลาพันธ์), “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

รูปแบบพัฒนาใหม่ตามกระบวนการ PTCC Model มองผ่านระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๕๓^{๑๒๓}

พระครูวินัยศิลปชั้น (ณรงค์ ฐิตะวฑฺฒโน) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาส่วนมากเป็นหลักแห่งการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนามนุษย์ให้พ้นจากบ่วงแห่งทุกข์พระพุทธรูปได้ทรงให้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นกรอบให้เกิดการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ ขณะที่วิธีการหรือแนวทางนั้นพระพุทธรูปได้ทรงให้หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือมรรคมรรค ๘ มาเป็นเครื่องชี้นำทาง ทั้งนี้มรรคมรรค ๘ นั้นพระพุทธรูปยังทรงย่อให้เหลือเพียง ๓ ส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนเพื่อการพัฒนามนุษย์ซึ่งก็คือ “ไตรสิกขา” หรือหลักที่ว่าด้วยแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติที่เรียกว่า “ศีล” การหมั่นหาจิตใจเกิดความใสบริสุทธิ์สะอาด สงบนิ่งด้วยแนวทางแห่ง “สมาธิ” และสุดท้ายคือการเข้าถึงองค์ความรู้ที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการฟันฝ่าทุกอุปสรรคปัญหาที่เรียกว่า “ปัญญา” สำหรับทฤษฎีการพัฒนาทุนมนุษย์ในทางสากลส่วนใหญ่ให้การยอมรับแนวทางของ Leonard Nadler ที่มีการจัดชุดของกิจกรรมอย่างเป็นระบบประกอบด้วย การพัฒนามนุษย์ด้านการฝึกอบรม การให้การศึกษาและการพัฒนาตนเอง ซึ่งจากการศึกษาสภาพการพัฒนามนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในการพัฒนาในเรื่องศีลเนื่องจากเห็นในเชิงรูปธรรมมากกว่าส่วนเรื่องของสมาธิและด้านปัญญานั้นอาจจะมีการจำกัดในหลายประเด็นจึงส่งผลให้การพัฒนาในด้านนี้ไม่ค่อยมีการขับเคลื่อนหรือได้รับการตอบรับเท่าใดนัก ในส่วนของรูปแบบการพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธธรรม (ไตรสิกขา) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านศีลจะเน้นไปที่การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจาใน ๔ มิติตามหลักบริสุทธิ์ศีล ๔ ประการด้วย ๑) อาชีวะบริสุทธิ์ หรือ การทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หลีกไกลจากการทุจริต ๒) อินทริยสังวร หรือ การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจให้มีการสำรวมระวัง ๓) ปาฏิโมกขสังวร หรือ การอยู่ร่วมกันโดยยึดถือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ จรรยาบรรณวิชาชีพ ฯลฯ และ ๔) ปัจจยปัจจเวกขณะ หรือ การพัฒนาพฤติกรรมในการเสพ การบริโภคอย่างมีสติมีความพอดีและพอเพียง ขณะที่การพัฒนาด้านสมาธิถือเป็นการฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้มีสมาธิ ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาคุณภาพของจิตให้ตั้งมั่นให้เป็นจิตใจที่บริสุทธิ์ ประณีตและประเสริฐ ๒) การพัฒนาจิตใจให้มีความเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง แล้วยกย่องสามารถ ๓) การพัฒนาความสุขภาวะของจิตใจเป็นการพัฒนาสุขภาพจิตที่ดี จิตที่มีความร่าเริง สดชื่น ปิติ และอิ่มเอมใจ สำหรับการพัฒนาทุนมนุษย์ในขั้นสูงสุดหรือด้านปัญญา ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องลึกซึ้งและชัดเจน ๒) การพัฒนาเพื่อช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม และ ๓) การพัฒนาปัญญาขั้นสูงที่

^{๑๒๓} บัญชายุทธ นาคมุจลิน, “รูปแบบการพัฒนาศาสนาที่ยั่งยืนที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

จะเกิดจากความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงจนสามารถปรับตัว ปรับใจไปในทิศทางที่ถูกต้อง และมีชีวิตที่เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ด้วยปัญญาที่แท้จริง^{๑๒๔}

ตารางที่ ๒.๑๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระราชปรียัติ (สฤณี ประธาตุ) (๒๕๕๑)	สภาพการดำเนินงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยต่างๆทั้งในและต่างประเทศ
พระครูศรีรัตนธรรมวิเทศ (ปกานนท์พิลาพันธ์) (๒๕๕๗)	ด้านสถานที่ให้มีความเป็นสัปปายะ สำหรับจัดการกิจกรรมการสอนกัมมัฏฐานให้เพียงพอ และให้ความอบอุ่นเพียงพอ ด้านวิทยากร ควรมีความรู้ดี ความประพฤติดี และมีความสามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ด้านการบริหารจัดการ ได้มีการวางแผนงานระยะสั้นและระยะยาว ควรมีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน รวมทั้งควรมีคู่มือการสอนกัมมัฏฐานและอุปกรณ์ในการเผยแผ่
บัญชายุทธ นาคมุจลิน (๒๕๕๖)	สภาพการพัฒนาศาสนทายาทในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เป็นการพัฒนาในลักษณะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบพิเศษมี ๓ แผนก คือ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา
พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ ฐิตวฑฒโน) (๒๕๕๖)	หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาส่วนมากเป็นหลักแห่งการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนามนุษย์ให้พ้นจากบ่วงแห่งทุกข์พระพุทธรองค์ได้ทรงให้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นกรอบให้เกิดการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ

^{๑๒๔} พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ ฐิตวฑฒโน), “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์

ในการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการมีการบริหารที่เป็นระบบและมีกฎหมายธรรมนูญรับ และในการคณะสงฆ์มีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการวิจัยการปกครองคณะสงฆ์ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้ามาพอสรุปได้ดังนี้

พระมหาวรญาณชัย กลิ่งโพธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔” พบว่า การบริหารคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นการปกครองแบบ “สังฆสภา” แบ่งอำนาจในการบริหารออกเป็น ๓ ส่วน คือ สังฆสภา ทำหน้าที่เป็นนิติบัญญัติออกสังฆาณัติ, คณะสังฆมนตรี มีหน้าที่ในการบริหาร, คณะวินัยธร มีหน้าที่พิจารณาอธิกรณ์ ซึ่งแต่ละฝ่ายได้แบ่งหน้าที่ในการบริหารและรับผิดชอบโดยตรง สรุปได้ว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้น ผู้บริหารที่สำคัญคือพระสังฆาธิการในระดับต่างๆ เป็นลำดับชั้น ในงานบริหารและปฏิบัติงานนั้นพระสังฆาธิการในทุกระดับ ต้องช่วยกันขับเคลื่อนกิจการงานคณะสงฆ์ และประสานสัมพันธ์กันอย่างมีระบบระเบียบ มีความเคารพให้เกียรติกัน มีความสมัครสมานสามัคคี แก่กัน มีการจงใจและให้ขวัญกำลังใจ ต้องเสียสละเพื่อส่วนรวม ภายใต้พระธรรมวินัย พระสังฆาธิการมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย^{๑๒๕}

ตารางที่ ๒.๑๘ แสดงสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองคณะสงฆ์

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระมหาวรญาณชัย กลิ่งโพธิ์ (๒๕๓๙)	การบริหารคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นการปกครองแบบ “สังฆสภา” ” แบ่งอำนาจในการบริหารออกเป็น ๓ ส่วน คือ สังฆสภา ทำหน้าที่เป็นนิติบัญญัติออกสังฆาณัติ, คณะสังฆมนตรี มีหน้าที่ในการบริหาร, คณะวินัยธร มีหน้าที่พิจารณาอธิกรณ์ ซึ่งแต่ละฝ่ายได้แบ่งหน้าที่ในการบริหารและรับผิดชอบโดยตรง

๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์มาอ้างอิงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเป็นตัวอย่างตามลำดับขั้นตอนการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจิณโณ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัย พบว่า ๑) รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ซึ่งภารกิจดังกล่าวบางประการกำหนด

^{๑๒๕} พระมหาวรญาณชัย กลิ่งโพธิ์, “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาควิชาประวัติศาสตร์, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙).

ไว้ในระเบียบกฎหมายมหาเถรสมาคม แต่บางประการคงเห็นไปตามจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อมา ๒) การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด เห็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิด และเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความเห็นจริงตามหลักพระพุทธศาสนา ๓) แบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ภาค ๒ ควรมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ กล่าวคือ เห็นศูนย์กลางในการประสานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับภาคและระดับจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่นๆ ตามที่องค์กรกำหนดและมอบหมาย จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนและการเผยแผ่ และอำนวยความสะดวก และเห็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ติดตามประเมินผลบุคลากรที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการเผยแผ่ และจัดทำงบประมาณสนับสนุนให้การอุปถัมภ์กิจกรรมและบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป^{๑๒๖}

พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันท์ ได้วิจัยเรื่อง “ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม” ผลการวิจัย พบว่า ๑. องค์กรประกอบด้วยองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การวางแผนกลยุทธ์ ๒) ภาวะผู้นำ ๓) วิสัยทัศน์ ๔) คุณธรรมจริยธรรมและ ๕) การบริหารองค์กร ๒. รูปแบบผู้นำเชิงกลยุทธ์ เห็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ องค์ประกอบ ซึ่งมีความเป็นไปได้ถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย^{๑๒๗}

พระมหาอำนาจปวตฺตโน ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม” ผลการวิจัย พบว่า ๑. สภาพการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ พระสังฆาธิการได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเพื่อการบูรณาการที่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรม ให้มีความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสำนักเรียน เพื่อส่งเสริมการสร้างทรัพยากรบุคคล คือ พระภิกษุ สามเณร ผู้เป็นศาสนทายาท สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคต นอกจากนั้น ปัญหาอุปสรรคการจัดการเพื่อการบูรณาการที่ไม่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ สาเหตุสำคัญมาจากวิสัยทัศน์ไม่ชัดเจน พันธกิจไม่เหมาะสม กระบวนการจัดการภายในสำนักเรียนไม่ชัดเจน เช่น การบริหารบุคคล (Man) การบริหาร การเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) เป็นต้น ๒. การบูรณาการหลักพุทธธรรมสำหรับการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามหลักการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุม เป็นต้น ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นต้น ตามหลักสา

^{๑๒๖} พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจิณฺโณ, “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กร ปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒”, **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๒๗} พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันท์, “ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม”, **ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒).

ราณีธรรม ๖ ประกอบด้วย เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโกศล สีสสามัญญตา และทิวาสามัญญตา เป็นต้น ๓. พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ตามหลักการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุม เป็นต้น ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา^{๑๒๘}

สมคิด สกฤตสถาปัตย์ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มี ประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน” ผลการวิจัย พบว่า ๑. องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสร้างสื่อกลางที่มีศักยภาพ การใช้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นฐาน การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์สำหรับองค์ประกอบของการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน ประกอบด้วย กระบวนการเปลี่ยนแปลงสมดุลต่อเนื่อง เน้นผู้เรียน ปัจจัยนำเข้ามีพลังขับเคลื่อน ผลผลิตมีคุณภาพ ผลลัพธ์มีคุณภาพ เชิงพลวัต บริบทเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้แบบพอเพียง ๒. รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน เป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพหุตัวแปรที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๑๑ องค์ประกอบ กล่าวคือ การสร้างสื่อกลางที่มีศักยภาพ การใช้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นฐาน การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ) ซึ่งมีอิทธิพลต่อปัจจัยนำเข้ามีพลังขับเคลื่อน กระบวนการเปลี่ยนแปลงสมดุลต่อเนื่อง เน้นผู้เรียน ผลผลิตมีคุณภาพ ผลลัพธ์มีคุณภาพเชิงพลวัต บริบทเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้แบบพอเพียง (การปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน) ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม^{๑๒๙}

พระมหาสหัส วิฑิตาโร ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิจัยการบริหารองค์กรคณะสงฆ์” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานบุคคลในองค์กรคณะสงฆ์ การแต่งตั้งและถอดถอนเป็นอำนาจหน้าที่ของบริหารชั้นต้นหรือผู้บริหารที่สูงกว่า ยังขาดการบริหารอย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง แต่การมอบอำนาจในการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีลำดับชั้นสูงกว่า การจัดการบริหารในแต่ละวัดยังไม่เด่นชัด รวมทั้งการบริหารจัดกิจการคณะสงฆ์ในระดับต่างๆตั้งแต่ระดับภาค จนถึงระดับวัดการปกครองมีการรวมศูนย์ และเป็นไปในการสั่งการจากบนลงล่าง การศึกษาของวัดและของคณะสงฆ์โดยรวมขาดระบบบริหารจัดการที่ดีและไม่เป็นระบบ การเผยแผ่ยังเป็นรูปแบบเดิมและขาดการปรับให้สอดคล้องกับยุคสมัย การบริหารงานสาธารณูปการ ก็ขาดระบบแบบแผนที่ชัดเจนขาดระบบการจัดการที่ดี การศึกษาสงเคราะห์ขาดการกำหนดรูปแบบการให้

^{๑๒๘} พระมหาอำนาจ ปวทุมนโน, “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม”, **ปริญญาพุทธศาสนตรุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๒๙} สมคิด สกฤตสถาปัตย์, “รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน”, **ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒).

การสงเคราะห์ที่ดี และไม่เป็นระบบและด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์มีรูปแบบและระบบที่ดีต่อการให้การอนุเคราะห์แก่ประชาชน^{๑๓๐}

ฉันทศรณ นิลอรุณ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัย ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วยระบบที่สำคัญ ๒ ระบบหลัก คือ ๑) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ ๒) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้โดยระบบที่ออกแบบระบุความเป็นมาและความสำคัญ ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการดำเนินการ คอธบายประกอบ แนวทางและเงื่อนไขของการนำระบบไปใช้ ได้รับการตรวจสอบรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด จากการทดลองมีผลการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยผลการจัดการความรู้ระดับกลุ่มและองค์กร จากการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้ ๑. ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๕ ด้านได้แก่ ๑) ด้านสภาพแวดล้อม ๒) ด้านสิ่งที่นำเข้า ๓) ด้านกระบวนการ ๔) ด้านสิ่งที่ส่งออก และ ๕) ด้านสิ่งที่ย้อนกลับ ๒. ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๔ ด้านได้แก่ ๑) ด้านโครงสร้างการจัดการความรู้ ๒) ด้านบุคลากรการจัดการความรู้ ๓) ด้านภารกิจการจัดการความรู้ และ ๔) ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้^{๑๓๑}

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๙

^{๑๓๐} พระมหาสหัส จิตสาโร, “การบริหารองค์การคณะสงฆ์”, รายงานการวิจัย, (คณะครุศาสตร์, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑), หน้า ก.

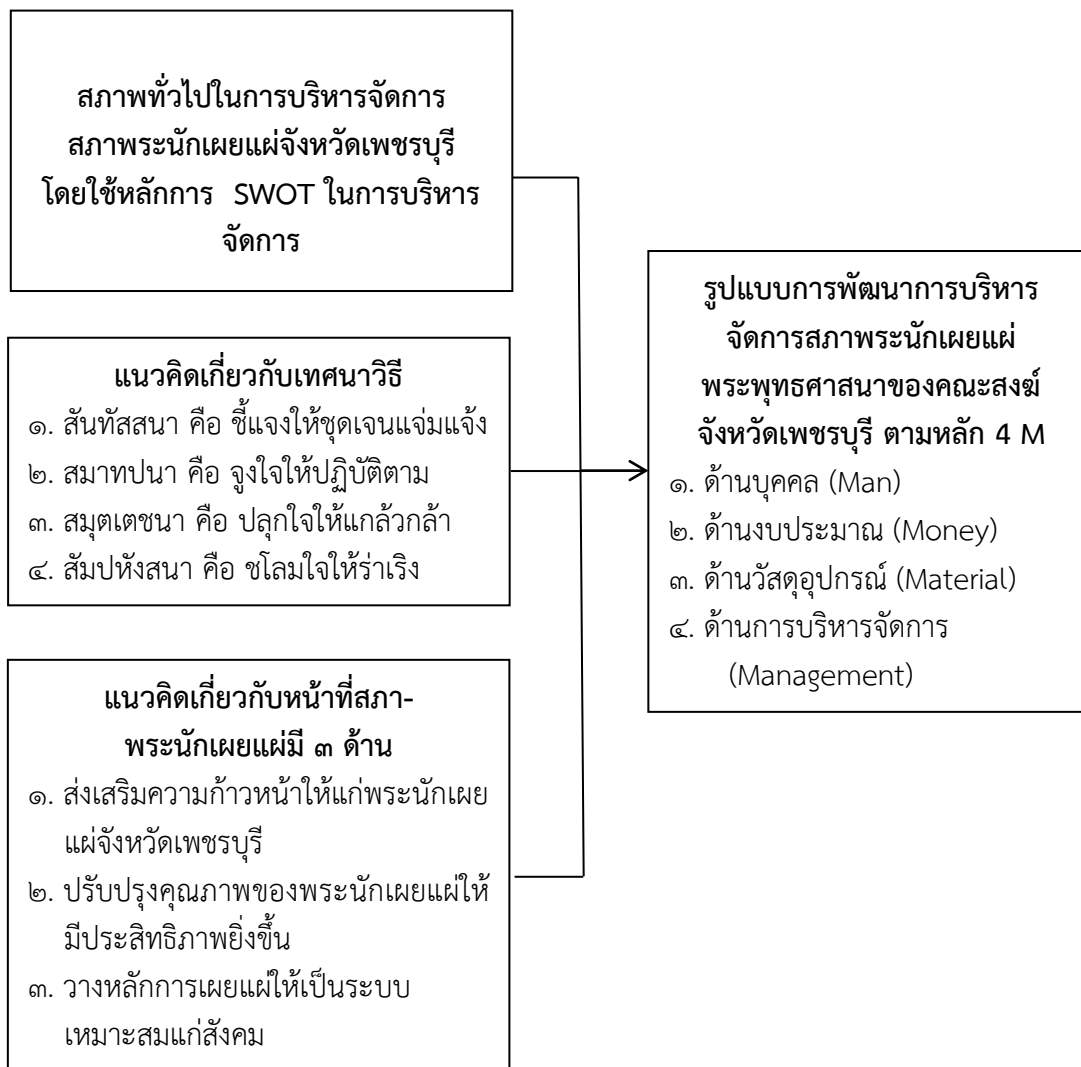
^{๑๓๑} ฉันทศรณ นิลอรุณ, “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, ปรินญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ตารางที่ ๒.๑๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระครูอภัยกิจจารักษ์ สุจินโณ (๒๕๕๗)	พบว่า ๑) รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์มี การดำเนินการตามพ.ร.บ.สงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ๒) รูปแบบมีปัญหาที่ชัดเจน ๓) รูปแบบเป็นศูนย์กลาง ในการประสานในระดับภาคและระดับจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่นๆ
สมคิด สกุธสถาปัตย์ (๒๕๕๒)	วิจัยเรื่อง “รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มี ประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. องค์ประกอบของ ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผล ๒. รูปแบบภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษา แบบยั่งยืนเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพหุตัวแปร ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๑๑ องค์ประกอบ
ณัฏฐกรรณ์ นิลอรุณ (๒๕๕๒)	การวิจัยเรื่อง “นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการ ศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย” ผลการวิจัย พบว่า ใน ๑๐ ปีข้างหน้าจะต้องเผชิญ ผลกระทบต่องสังคม แนวโน้มด้านสื่อเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนโฉมหน้าการเรียนรู้จากห้องเรียนไปสู่โลกไร้ พรมแดน กระแสเศรษฐกิจเสรีที่มีผลต่อภาวะ การ แข่งขันและการแย่งชิงเพื่อเข้าถึงความรู้ กระแส ความก้าวหน้าทางวิทยาการที่ส่งผลกระทบต่อการ เร่งรัดให้การศึกษาต้องไล่ทันต่อความรู้และวิธีวิทยา ใหม่ๆ กระแสการเมืองยุคใหม่ท่ามกลางสังคมพหุ วัฒนธรรมที่หนีไม่พ้นซึ่งความขัดแย้ง และการเรียน รื่องสิทธิทางสังคม ในชุมชนชาติพันธุ์ต่างๆแนวโน้ม วิกฤตทางจริยธรรมคุณธรรม รวมถึงความอ่อนแอของ สถาบันครอบครัว ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู และการ ใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งทั้งหมดนี้ยังส่งผล สืบเนื่องเชื่อมโยงไปกับปัญหาวิกฤตเยาวชน เรื่องการ ใช้ชีวิตเสี่ยงเป็นต้น

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๗ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ก. การวิจัยเชิงคุณภาพ

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มคือ

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มคณะกรรมการสภา จำนวน ๖ รูป ประกอบด้วย ประธานสภาและคณะกรรมการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มพระนักเผยแผ่ จำนวน ๖ รูป ประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส และสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มข้าราชการ จำนวน ๖ คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี

**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ : ผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนารูปแบบสภาพระนักเผยแผ่
กลุ่มที่ ๑ กลุ่มคณะกรรมการสภา จำนวน ๖ รูป ได้แก่**

๑. พระวชิรธรรมคณี   เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก
ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
๒. พระพิพิธพัชรโธม   รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป
ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๓. พระครูวัชรสุวรรณาท,ดร.   เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่-
สุวรรณาราม ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๔. พระครูพิศาลวัชรกิจ   รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาพรหม
ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๕. พระครูวาทีวรัฒน์,ดร   รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี วัดมหาธาตุวรวิหาร
ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๖. พระวิสุทธีวรกิจ   เจ้าอาวาสวัดคงคาราม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มพระนักเผยแผ่ จำนวน ๖ รูป ได้แก่

๑. พระครูประโชติวัชรการ   เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ ตำบลคลองกระแซง
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๒. พระมหาไชยพร อิทธิโร,ดร.   เจ้าอาวาสวัดสระบัว ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี
๓. พระครูวัชรธรรมคุณ   เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา ตำบลบางแก้ว
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
๔. พระครูวัชรชลธรรม   เจ้าคณะอำเภอท่ายาง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม
ตำบลท่าคอย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
๕. พระครูพัฒนวัชรปัญญาวุฒิ   เจ้าคณะตำบลหนองศาลา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
๖. พระครูสุนทรวัชรการ   เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ
อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มข้าราชการ จำนวน ๖ คน ได้แก่

๑. นายสาธิต เกียรติสุพิมล   ผู้อำนวยการสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี
ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๒. นายจำลอง นุ่นสวน   ผู้อำนวยการโรงเรียนนาพรหม
ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๓. นายทองร่วง เอ็มโษษฐ   ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น)
พ.ศ.๒๕๕๔ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
๔. นายบวร จันทรวงศ์   ข้าราชการบำนาญ ตำบลหนองปลาไหล
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

๕. นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
๖. นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม	ผู้อำนวยการสถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี

๒. ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ได้แก่

๑. พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย
๒. พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต, ดร.	เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสรียาสน์
๓. พระครูปลัดสุวัฒนพรหมวุฒิคุณ	เจ้าคณะอำเภอชะอำ เจ้าอาวาสวัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี
๔. พระครูสมุห์สัดใจ อภิปัญโญ	เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
๕. พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย
๖. ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย
๗. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรม	ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ รองอธิการบดี ฝ่ายกิจการทั่วไป
๘. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (นานาชาติ)
๙. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐. ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย

รวม ๑๐ รูป/คน

ข. การวิจัยเชิงปริมาณ

๑) ประชากร (Population) ได้แก่ พระสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีจำนวน ๒,๘๐๑ รูป^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ พระสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีจำนวน ๓๕๐ รูป ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรทั้งหมด ๒,๘๐๑ รูป เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{2801}{1 + 2801(0.05)^2}$$

$$n = \frac{2801}{1 + 7.0025}$$

$$n = \frac{2801}{8.0025}$$

$$n = 350$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๕๐ รูป

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ อำเภอ เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของ พระสงฆ์ ในพื้นที่ เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี รวม ๒,๘๐๑ รูป รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของพระสงฆ์ ในพื้นที่เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ในแต่ละอำเภอ

---

^๑สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, สถิติจำนวนพระสงฆ์ของคณะสงฆ์เพชรบุรี, (เพชรบุรี: สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๒๕๕๙), หน้า ๑.

อำเภอคณะสงฆ์	จำนวนประชากร (รูป)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (รูป)
อำเภอเมืองเพชร	๗๓๘	๙๒
อำเภอบ้านลาด	๓๘๓	๔๘
อำเภอเขาย้อย	๒๕๗	๓๒
อำเภอบ้านแหลม	๔๐๘	๕๑
อำเภอท่าทาง	๔๐๔	๕๐
อำเภอชะอำ	๓๓๖	๔๒
อำเภอหนองหญ้าปล้อง	๑๓๕	๑๗
อำเภอแก่งกระจาน	๑๔๐	๑๘
รวม	๒,๘๐๑	๓๕๐

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุขนิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุขนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ข. เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

ก. แบบสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาบาลี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ในเทคนิควิธี มี ๔ ด้าน ได้แก่

๑. สันตัสสนา คือ ชี้แจงเรื่องที่ทรงสอนให้เห็นชัด
๒. สมาทปนา คือ ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ
๓. สมุตเตชนา คือ เร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า
๔. สัมปหังสนา คือ ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริง

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ในหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่ ได้แก่

๑. ส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่พระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
๒. ปรับปรุงคุณภาพของพระนักเผยแผ่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. วางหลักการเผยแผ่ให้เป็นระบบ เหมาะสมแก่สังคม โดยยึดหลักธรรม

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ในหลักการบริหารจัดการ 4M ได้แก่

๑. ด้านบุคคล (Man)
๒. ด้านงบประมาณ (Money)
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)
๔. ด้านการบริหารจัดการ (Management)

ตอนที่ ๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาฯ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑). รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมานุกร ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒). ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓). พระปลัดระพี นพธิสาโร,ดร. ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔). อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลา ตำแหน่งอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕). ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติภูมิ หมั่นมี ตำแหน่งเลขานุการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๒ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ๐.๘๐ ถึง ๑.๐๐

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๑๖

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งบันทึกสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกโดยเทป

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

จัดสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อหาข้อเสนอแนะถึงรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓ - ๒๔๔.

^๓ Cronbach, Lee J. *Essentials of psychological testing*, 4th ed., (New York : Harper & Row), 1971.

เชิงลึก จำนวน ๑๒ รูป/คน ในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการบันทึกเสียง และจดบันทึก

การวิจัยเชิงปริมาณ

๑) ผู้วิจัยขอหนังสือเข้าเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผู้วิจัยส่งหนังสือเพื่อประสานงานให้เก็บข้อมูลกับทางสถานที่ที่ทำการวิจัยในจังหวัด เพชรบุรี

๓) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเข้าเก็บข้อมูลจำนวน ๓๕๐ ชุด ด้วยตนเอง กันยายน - สิงหาคม ๒๕๖๑

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดจำแนกข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ใน โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการสังเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับหัวข้อวิจัย แล้วทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis) และใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก (SWOT Analysis)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ๒. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี และ ๓. เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการทำวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) และการใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ผลวิจัยมีดังนี้

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๔.๓ นำเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก พบว่า สภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี มีจัดแบ่งดังนี้

๔.๑.๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับบุคลากร

มีจุดแข็ง (Strength) ดังนี้

ด้านบุคลากรของสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี โดยการพิจารณาถึงจุดแข็ง (S=Strengths) ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงจุดแข็งสภาพการจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในจังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ตามสภาพแล้ว สภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีมีนโยบายในการส่งเสริมให้พระนักเผยแผ่พัฒนาวิธีการเผยแผ่อยู่ตลอดเวลา^๑

๒. สภาพระณิกเผยแผ่ทำบริหารจัดการด้านบุคลากรของสภาพระณิกเผยแผ่ โดยรูปแบบคณะกรรมการบริหารของสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีด้วยตนเอง^๒

๓. พระสงฆ์มีการปฏิบัติที่ชัดเจนตามแบบโบราณ เช่น มีการท่องมนต์บทต่างๆ ได้ครบสูตร มีการเจริญพระพุทธมนต์ได้ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาทุกระดับ และได้รับการยกย่องจากทุกฝ่าย^๓

๔. การบริหารด้านยุทธศาสตร์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ไทยปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชน^๔

๕. ผู้บริหารมีอำนาจในการบริหารจัดการได้ และคณะสงฆ์มีความสามารถในการทำการเผยแผ่^๕

๖. มีบุคลากรในสภาพระณิกเผยแผ่ ที่มีความสามารถอยู่มาก^๖

๗. สมาชิกสภาพระณิกเผยแผ่เป็นพระสงฆ์มีการ มีตำแหน่งทางการปกครองสงฆ์ มีคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีรับรอง^๗

^๑สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวีโร ป.ธ.๕), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^๒สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโธม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^๓สัมภาษณ์ พระวิสุทธวิธกิจ (เสน่ห์ ธมฺมรํสี), เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร ผอ.มจร.นวบ.เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^๔สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาทร ดร. (ลูกซุบ ธมฺมโชโต), เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี ประธานหลักสูตรการจัดการเชิงพุทธ นวบ. เพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^๕สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เขวาลิต มหาลาภโญ), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาปราม, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^๖สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^๗สัมภาษณ์ พระครูอนุนงศ์วัชรกิจ (ณรงค์ อาจาโร), เจ้าคณะตำบลแก่งกระจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

๘. พระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีมีการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาต่างๆ^๘ คณะสงฆ์มีความตั้งใจที่จะทำงานด้านการเผยแผ่

๙. พระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี ยังมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่อยู่มาก^๙ บุคลากรของสภาพระนักเผยแผ่มีระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นเอกภาพ^{๑๐}

๑๐. สภาพระนักเผยแผ่เป็นที่รู้จักในสังคมชาวพุทธ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน^{๑๑}

สรุปได้ว่า สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก มีวัดในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์มีการท่องบทสวดมนต์สูตรต่าง ๆ ไว้ได้ดี มีการเจริญพระพุทธมนต์กันอย่างสม่ำเสมอ พระสงฆ์มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนในสถานการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี คณะสงฆ์มีความตั้งใจทำงานด้านการเผยแผ่ฯ บริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของสภาจำนวน ๑๑๕ รูป โดยมีประธาน ๑ รูป ที่ปรึกษาประธาน ๑ รูป รองประธาน ๒ รูป เลขานุการ ๑ รูป เหรัญญิก ๑ รูป กรรมการบริหารอีก ๑๐ รวม ๑๖ รูป มีวาระการบริหารสภาวาระละ ๒ ปี เมื่อพ้นวาระแล้วก็สามารถได้รับการคัดเลือกดำรงตำแหน่งต่อไปได้อีก

มีการส่งพระนักเผยแผ่ของสภาทำการเผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี การสอนศีลธรรมในสถานศึกษาต่างๆในจังหวัดเพชรบุรี จัดการอบรมพระนักเผยแผ่ฯ และพระนักเทศประจำจังหวัดเพชรบุรี

---

^๘สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายนาง, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

^๙สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติ์สุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, ครูชำนาญพิเศษโรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พรหมานุกุล), ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๑ สรุปสภาพทั่วไปด้านบุคลากรในด้านจุดแข็ง (S= Strengths)

สรุปประเด็นสำคัญ	จำนวน	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
		รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. บุคลากรเพียงพอ	๖	๑, ๒, ๓, ๖, ๙, ๑๐
๒. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการ ทำการเผยแผ่	๓	๖, ๙, ๑๐
๓. คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนให้การ สนับสนุนพระที่ทำการเผยแผ่เป็นอย่างดี	๔	๑, ๓, ๗, ๑๑
๔. มีสภาพระณิกเผยแผ่คอยบริหารจัดการ ด้วยตนเอง	๑	๑, ๒
๕. พระสงฆ์มีการปฏิบัติชัดเจน เช่น การ สวดมนต์บทต่างๆได้ครบสูตร	๑	๓
๖. พระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิ การ มีตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์	๑	๖

มีจุดอ่อน (Weakness) ดังนี้

๑. ผู้บริหารของสภาพระณิกเผยแผ่มีเวลาน้อย ขาดความคล่องตัวส่วนมากเป็นผู้ปกครอง
สงฆ์ระดับสูง และมีอายุมาก ขาดการสร้างนักเผยแผ่รุ่นใหม่^{๑๒}
๒. ปัจจุบันพระสงฆ์บวชแล้วอยู่จำพรรษาลดน้อยลง ระดับการศึกษาของพระสงฆ์
ส่วนมากจบแค่ภาคบังคับพระนักเผยแผ่ที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษายังมีจำนวนน้อย^{๑๓}
๓. ประธานสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ดำรงตำแหน่งสำคัญหลายตำแหน่ง
เป็นสาเหตุให้ใช้เวลาในการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ได้น้อยลง^{๑๔}
๔. สมาชิกของสภาพระณิกเผยแผ่แต่ละรูป มีภาระมาก มีงานคณะสงฆ์รับผิดชอบหลาย
อย่าง ขาดการวางแผนงานที่เป็นระบบ^{๑๕}
๕. สภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ยังไม่มีสำนักงานเป็นของตนเอง ต้องเปลี่ยน
สถานที่ทำการประธานของสภา^{๑๖}

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูวัชรลลธรรม, เจ้าคณะอำเภอท่ายาง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เขวลิต มหาปัญญา), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาส
วัดนาพรม, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร. (กล้า วีรรัตน์), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี ผู้ช่วยเจ้า
อาวาสวัดมหาธาตุวรวิหาร, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒ เจ้าอาวาส
วัดลิ้นช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

๕. ขาดการยกย่องวัดและพระนักเผยแผ่ที่ทำการเผยแผ่อย่างเป็นรูปธรรม พระนักเผยแผ่ขาดขวัญและกำลังใจจากสภาพระนักเผยแผ่^{๑๗}

สรุปได้ว่า สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีมีจุดอ่อน คือ การประธานของสภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ปกครองระดับสูง มีเวลาให้สภาพระนักเผยแผ่น้อย สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการ และงานคณะสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง ทำให้การเผยแผ่ได้ผลน้อย พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีขาดสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่ ขาดขวัญและกำลังใจจากสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี อย่างเป็นรูปธรรม

ตารางที่ ๔.๒ สรุปสภาพทั่วไปด้านบุคลากร ในด้านจุดอ่อน (Weakness)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. ประธานสภาพระนักเผยแผ่มีตำแหน่งทางการปกครองสูง มีอายุมากเวลาในการบริหารน้อย	๒	๑๒, ๑๘
๒. พระนักเผยแผ่มีภาระงานทางคณะสงฆ์มาก มีงานคณะสงฆ์รับผิดชอบมาก	๒	๑๔, ๑๕
๓. พระนักเผยแผ่ ขาดขวัญและกำลังใจ ขาดพระนักเผยแผ่รุ่นใหม่	๑	๑๗
๔. ปัจจุบันพระสงฆ์บวชแล้วอยู่จำพรรษา มีจำนวนลดลง	๑	๕
๕. ระดับการศึกษาของพระสงฆ์ส่วนมาก จบแค่ภาคบังคับ	๑	๖
๖. ขาดการยกย่องพระนักเผยแผ่ที่ทำการเผยแผ่ที่เป็นรูปธรรม	๑	๑๓

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระครูประโชติวิจิตรกร (ศิริพงษ์ ปภัสสโร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ (วิเชียร กลยาณธมโม), เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

มีโอกาสดังนี้

๑. คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีได้รับความร่วมมือจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ให้เวลาทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนาฟรีหลายรายการด้วยกัน อาทิเช่น

รายการใจสบาย กายเป็นสุข เป็นการบรรยายธรรมโดยสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ สลับกันบรรยาย (๔๕ รูป)

รายการธรรมะยามเช้า เป็นการบรรยายธรรมโดยผู้บริหารของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

รายการสนทนาธรรมนำชีวิต (รายการสด) ออกอากาศทุกวันจันทร์ มีพระสงฆ์ของสภาพระนักเผยแผ่ฯ เป็นผู้ดำเนินรายการ

รายการเที่ยววัดทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ออกอากาศทุกวันศุกร์ โดยคณะสงฆ์ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

รายการทำธรรมะก่อนนอน ออกอากาศทุกวัน / ๓ นาที โดยสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี^{๑๘}

๒. พระสงฆ์มีโอกาสดำเนินการแสดงธรรมในสถานศึกษาต่าง ๆ ทางโรงเรียนได้นำนักเรียนมาศึกษาเรียนรู้วิชาทางพระพุทธศาสนาในวัดมีการจัดค่ายคุณธรรมต่าง ๆ ในวัด และมีพระสงฆ์เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เยาวชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าจัดกิจกรรมภายในวัด^{๑๙}

๓. ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมฟังการบรรยายธรรมหน้าเสาธง และได้อาราธนาพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ให้บรรยายธรรม พระสงฆ์ได้รับอาราธนาจากทางเรือนจำประจำจังหวัดให้บรรยายธรรมและสอนวิชาธรรมศึกษาแก่นักโทษในเรือนจำด้วย^{๒๐}

๔. พระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่ ได้เข้ารับการอบรมจากคณะสงฆ์ส่วนกลางเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น พุทธศาสนิกชนจังหวัดเพชรบุรี นิยมฟังเทศน์คาถาและเทศน์มหาชาติเรื่องพระเวสสันดรกันเป็นประจำ พระสงฆ์ที่เป็นพระนักเผยแผ่ได้มีโอกาสดำเนินการเผยแผ่ (เทศน์) อย่างต่อเนื่อง^{๒๑}

๕. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และหน่วยงานราชการต่าง ๆ มีความต้องการให้พระสงฆ์เข้าไปทำการสอนศีลธรรม และทำการบรรยายธรรม บางครั้งก็มาก

^{๑๘} สัมภาษณ์พระพิพิชัชโรตม (อานวย อินทวณฺโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เชาวลิต มหาปญฺโญ), รองเจ้าคณะอำเภอเมือง เพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาปราม, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพฺโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

จัดกิจกรรมในวัดและฟังธรรมในวัด^{๒๒} ในปัจจุบันก็มีชาวต่างชาติ นักท่องเที่ยวเข้าวัดมาฝึกปฏิบัติธรรมกันมากขึ้น

๖. พระสงฆ์มีกลุ่มเป้าหมายที่เหนียวแน่น และชัดเจนในการเผยแผ่มีมหาวิทยาลัยสงฆ์ (มจร.-มมร) ทั้ง ๒ ฝ่าย จัดตั้งอยู่ในวัดในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มีคุณภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา^{๒๓}

สรุปได้ว่า พระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบุรี ได้รับโอกาสจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ให้เวลาทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (ฟรี) หลายรายการด้วยกัน สถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการต่างๆ มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนและเจ้าหน้าที่หรือพนักงานของหน่วยงานนั้น พุทธศาสนิกชนนิยมฟังเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรและมีการเทศน์มหาชาติตลอดทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ราชการ พระสงฆ์มีโอกาสได้ทำการเผยแผ่อย่างเต็มที่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ ฝ่ายได้เปิดทำการสอนและถวายเป็นความรู้ให้แก่พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่

ตารางที่ ๔.๓ สภาพทั่วไปด้านบุคลากร มีโอกาส (Opportunity)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. พระสงฆ์มีโอกาสทำการเผยแผ่มาก	๔	๒, ๖, ๙, ๑๗
๒. พระศาสนิกชนยังมีศรัทธาพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่เป็นจำนวนมาก	๒	๙, ๑๗
๓. พระสงฆ์ทำการเผยแผ่ตามสถานที่ต่างๆ และเทศน์มหาชาติเป็นประจำ พุทธศาสนิกชนให้การสนับสนุนการเผยแผ่ของพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี	๓	๑๐, ๑๖, ๑๗
๔. คณะสงฆ์ได้รับการความร่วมมือจากสถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดเพชรบุรี	๑	๒
๕. พระสงฆ์มีโอกาสได้แสดงธรรมในสถานที่ต่างๆ	๑	๖
๖. มีกิจกรรมฟังธรรมหน้าเสาธงโดยพระนักเผยแผ่มีส่วนร่วม	๑	๙

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางทองร่วง เอมโอษฐ์, ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๔ สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์ศิลปินปุนปั้น) จังหวัดเพชรบุรี, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระครูประโชติวิชิรากร (ศิริพงศ์ ปภสฺสโร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

อุปสรรค (Threats) มีดังนี้

๑. ทรัพยากรบุคคลที่มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง พระบวชระยะสั้นไม่อยู่จำพรรษา ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเมืองต่างๆ^{๒๔} ขาดความร่วมมือจากพระสงฆ์บางรูป การปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาเริ่มคลาดเคลื่อนไปจากเดิม^{๒๕}

๒. พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักใช้เทคโนโลยีทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต มาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา^{๒๖}

๓. พระสงฆ์ผู้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความรู้ด้านพุทธธรรมน้อย ไม่ลึกซึ้งในพุทธธรรม ตัวผู้ฟังเองก็ขาดวิจยารณญาณในการรับฟัง ทำให้เกิดความเข้าใจ คลาดเคลื่อนและปฏิบัติไม่ตรงตามหลักพุทธธรรม^{๒๗}

๔. พระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่ทางอากาศ เช่น รายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เรื่องวิทยุชุมชนก็ตาม บางครั้งตัวผู้เผยแผ่ไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ไม่ฝึกซ้อมให้เกิดความชำนาญ^{๒๘}

๕. สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง แผนการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไม่สามารถควบคุมศรัทธาได้^{๒๙} เทคโนโลยีการเผยแผ่ยังไม่เพียงพอต่อความเจริญเติบโต ของโลกยุค ๔.๐ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก หากพระนักเผยแผ่ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การเผยแผ่ก็จะได้รับผลน้อย^{๓๐}

๖. การเดินทางของพระนักเผยแผ่ในถิ่นทุรกันดาร ไม่มีหน่วยงานรับรองและอำนวยความสะดวกที่แน่นอน พระสงฆ์หรือบุคลากรที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบางครั้งขาดแรงจูงใจ ขาดการกระตุ้นการมีภาระกิจสงฆ์มากทำให้ขาดจิตอาสา^{๓๑}

---

^{๒๔}สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๕}สัมภาษณ์ พระพิพัชรโธม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๖}สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาทร, ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๒๗}สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เชาวลิต มหาปัญญา), รองเจ้าคณะอำเภอเมือง เพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาปรัง, ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๒๘}สัมภาษณ์ พระมหาไชยพร อิทธิโร, ดร., เจ้าอาวาสวัดสระบัว, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๒๙}สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๐}สัมภาษณ์ พระครูประโชติวัชรการ, เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๑}สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วัชรปัญญาภูมิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายาง, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

๗. พระนักเผยแผ่ขาดทักษะการใช้เศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนสนใจเรื่องปากท้องของตนมากกว่าพุทธศาสนา การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อม สังคม การเมือง การปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ภาวะการณ์ขาดแคลนของประชาชน^{๓๒}

๘. พระนักเผยแผ่ไม่ได้เป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับชัดเจน หรือให้การสนับสนุนในการทำการเผยแผ่ พระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่ส่วนมากต้องช่วยเหลือตัวเอง บางครั้งมีเงื่อนไขทางการเมืองการปกครองทำให้พระเผยแผ่ไม่สามารถทำการเผยแผ่ได้เต็มที่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีผลกระทบต่อการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาอยู่พอสมควร^{๓๓}

๙. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี คนหันมานับถือสิ่งอื่น การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาลดน้อยลง เพราะสภาพเศรษฐกิจ ประชาชนต้องหารายได้จุนเจือครอบครัว ความเจริญทางด้านการสื่อสารและมีข้อมูลที่บิดเบือนความเป็นจริงต่อพระสงฆ์ และพระพุทธศาสนาเป็นผลกระทบต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและศรัทธาความเลื่อมใส ความเจริญของลัทธิและศาสนาอื่น^{๓๔}

๑๐. พุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นแตกต่างกับวัด ประชาชนยึดติดกับพิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณีในอดีตอยู่มาก ไม่ยอมรับวัฒนธรรมประเพณีที่เกิดขึ้นใหม่ สังคมชนบทอิงอาศัย การอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะมีวัดและพระสงฆ์เป็นจุดศูนย์กลาง^{๓๕} ต่อกับสังคมเมืองและวัฒนาที่มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน มีวัตถุเป็นตัวชี้วัด^{๓๕}

สรุปได้ว่า พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีอุปสรรคด้านบุคลากร ในปัจจุบันมีจำนวนการบวชลดลง ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ขาดความชำนาญด้านการใช้เทคโนโลยีในการทำการเผยแผ่ในยุคปัจจุบันความรู้ด้านเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่ช่วยในการเผยแผ่ การไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขาดการวางแผนงานอย่างต่อเนื่อง พระนักเผยแผ่เป็นองค์กรที่ไม่มีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน หรือได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง พระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่ต้องช่วยเหลือตนเอง

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ, เจ้าอาวาสวัดราชบุรุษศรัทธา ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, ๘ กันยายน ๒๕๖๑.

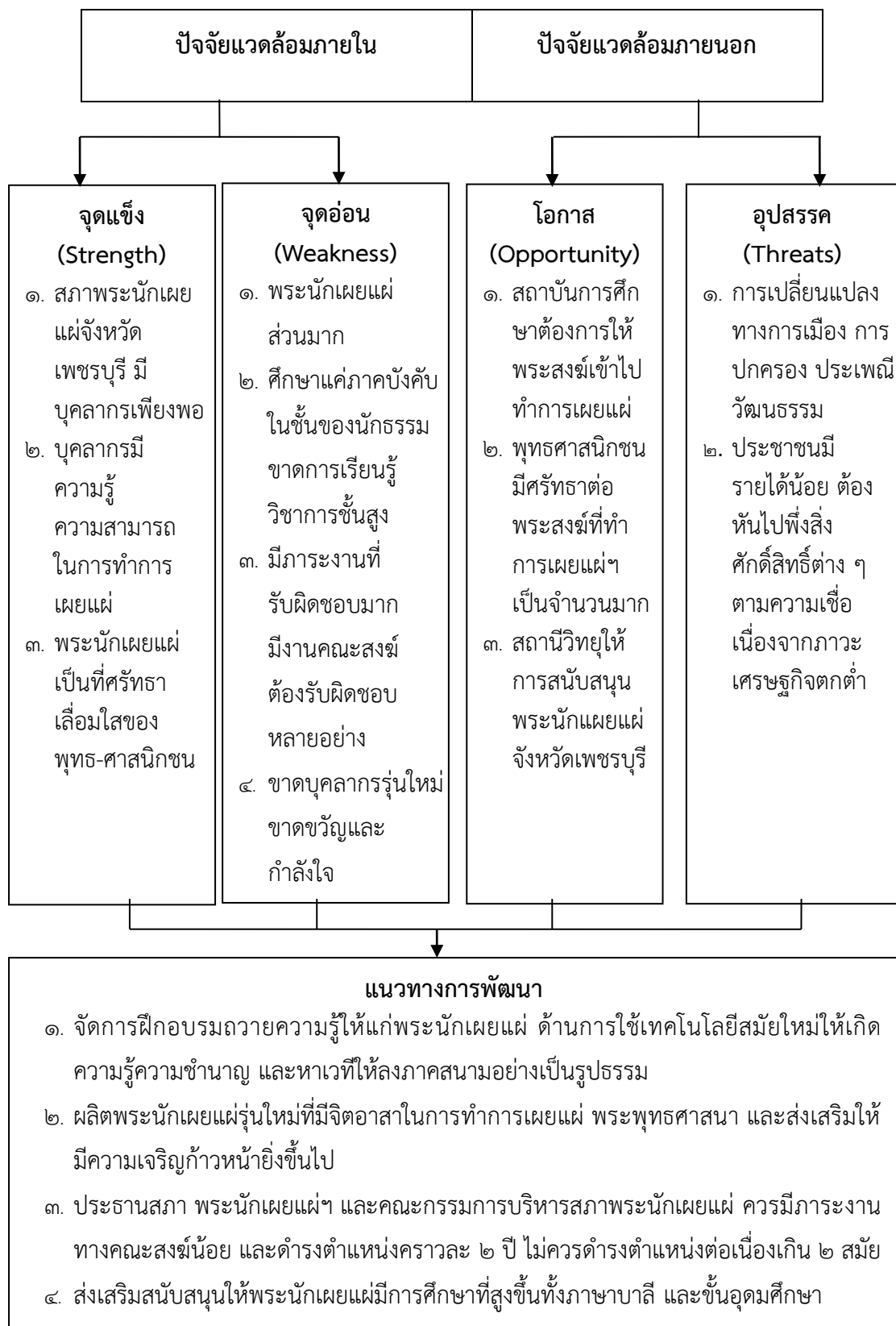
^{๓๓} สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายจำลอง นุ่มสวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาพรม (มนมหาวิริยาการ), ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายทองร่วง เอมโอษฐ์, ศิลปินแห่งชาติ ๒๕๕๔ สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น), ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๔ สภาพทั่วไปด้านบุคลากร ในด้านอุปสรรค (Threats)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. การเปลี่ยนแปลงการเมืองและการปกครอง การเปลี่ยนแปลงด้านประเพณีวัฒนธรรม	๔	๒, ๑๐, ๑๓, ๑๔
๒. ความรู้ความชำนาญในด้านการใช้เทคโนโลยีและสื่อต่างๆ ในยุคสังคมก้มหน้า	๓	๔, ๘, ๑๐
๓. ภาวะทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนขาดรายได้ การหันไปพึ่งสิ่งอื่นมากกว่าพึ่งหลักธรรมคำสั่งสอน	๒	๑๓, ๑๔
๔. ทรัพยากรบุคลากรลดลงอย่างต่อเนื่อง พระบวชระยะสั้น ไม่อยู่จำพรรษา	๑	๑
๕. พระนักเผยแผ่ขาดการทบทวนด้านพุทธานุธรรม	๑	๖
๖. พระสงฆ์ทำการเผยแผ่ทางอากาศ บางครั้งไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ ไม่ได้ฝึกซ้อมให้ชำนาญ	๑	๘
๗. การเดินทางของพระนักเผยแผ่ในถิ่นธุรกันดาร ไม่มีหน่วยงานรองรับที่แน่นอน	๑	๑๒

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๔.๑.๒ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ

มีจุดแข็ง (Strength) ดังนี้

ด้านงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี โดยการพิจารณาถึงจุดแข็ง (S-Strength) ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงจุดแข็งสภาพการจัดสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีและผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในจังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. พระนักเผยแผ่ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุนและร่วมกัน ทอดผ้าป่าในวันคล้ายวันเกิดของสภาพระนักเผยแผ่ทุกวันที่ ๑๑ กันยายน ของทุกปีและผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคทุนสนับสนุนให้สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีในโอกาสบำเพ็ญกุศลต่างๆ เช่น งานฌาปนกิจศพ การจัดให้มีเทศน์มหาชาติเรื่องพระเวสสันดรชาดก สมทบทุนของสภาพระนักเผยแผ่^{๓๖}

๒. เจ้าคณะพระสังฆาธิการในจังหวัดเพชรบุรีมีร่วมบริจาคให้การสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ปัจจุบันมีเงินฝากธนาคารเป็นทุนสนับสนุนสภา ๔ ล้านบาท และได้จัดซื้อพันธบัตรธนาคารเพื่อนำดอกผลมาบริหารสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี^{๓๗}

๓. สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ มีการระดมทุนเพื่อใช้บริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่ มีงบประมาณพอจะบริหารและขับเคลื่อนงานสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดตั้งเป็นกองทุนของสภาและฝากไว้กับธนาคาร มีคณะกรรมการฝ่ายการเงินดูแลและควบคุมการเบิกจ่ายของสภาพระนักเผยแผ่อย่างชัดเจน^{๓๘}

๔. พระนักเผยแผ่ทำการประชาสัมพันธ์ตามวัดของตน เวลาที่มีกิจกรรมการบำเพ็ญกุศลต่างๆ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันนักขัตฤกษ์และเทศกาลต่าง ๆ เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคสมทบทุนเข้าสภาพระนักเผยแผ่ จนมีงบประมาณพอที่จะบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีได้ คล้ายวันเกิดของสภาพระนักเผยแผ่ร่วมกันทอดผ้าป่าและบริจาคสมทบทุนทุกปี^{๓๙}

๕. ความสามัคคีและความเสียสละของพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ทำให้เกิดงบประมาณและมีทุนไว้บริหารจัดการกิจกรรมการเผยแผ่ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี และพุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญของการเผยแผ่ร่วมบริจาคสมทบทุนตามกำลังศรัทธา คณะกรรมการฝ่ายการเงินจัดซื้อสลากธนาคารออมสิน และพันธบัตรเพื่อให้เกิดผลกำไรและนำมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี^{๔๐}

^{๓๖} สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโธม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระวิสุทธวิกรกิจ (เสนห์ ธรรมรส), เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการ มจร. เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระครูประโชติวิจิตรกร (ศิริพงษ์ ปภัสสร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระครูอนงค์วิจิตรกิจ, เจ้าคณะตำบลแก่งกระเจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายบวร จันทรวงศ์, ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการ สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑.

๖. พระนักเผยแผ่มีวิธีการจัดหางบประมาณมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสภาฯ ด้วยตนเอง โดยไม่อาศัยงบประมาณจากภาครัฐ เข้าใจในการจัดสรรเงินให้มีทุนเพิ่มขึ้นทุกปี และดำเนินการฝากไว้กับธนาคารเพื่อความมั่นคงต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดใกล้เคียง^{๔๑}

สรุปได้ว่า พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย และมีความสามัคคีพร้อมใจกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาทุนในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงดำรงอยู่แห่งพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความตั้งมั่นและเลื่อมใสศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน ประชาชน เยาวชน ความสามัคคีของคณะพระนักเผยแผ่และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบุรี และผู้มีศรัทธาทั่วไปร่วม บริจาคสมทบทุน วันเกิดเป็นกองทุนสำหรับดูแลและนำมาซึ่งการบริหารจัดการงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี โดยการตั้งกองทุนฝากไว้กับธนาคารและจัดซื้อสลากการกุศลธนาคารออมสินและจัดซื้อพันธบัตรกับธนาคารเพื่อนำดอกผลกำไรมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีให้เกิดความมั่นคงถาวรในบวรพระพุทธศาสนาต่อไป

การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการระดมทุนหรือหารายได้เพื่อสมทบทุนสภาพระนักเผยแผ่ เช่น การจัดให้มีเทศน์มหาชาติเรื่องพระเวสสันดรชาดก การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปเห็นความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรีได้ตระหนักถึงความมั่นคงของสภาพระนักเผยแผ่ร่วมกันรับผิดชอบในการจัดตั้งทุน สมทบทุนของสภาพระนักเผยแผ่ให้มีทุนไว้บริหารงานด้านการเผยแผ่จนในปัจจุบันสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี มีทุนในการบริหารสภาฯ ฝากไว้กับธนาคารประมาณสี่ล้านบาท มีคณะกรรมการฝ่ายการเงินร่วมกันบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี นำเฉพาะดอกผลมาใช้จ่ายเท่านั้น และร่วมกันทอดผ้าป่าสมทบทุนทุกวันที่ ๑๑ กันยายน ของทุกปี (วันเกิดของสภาพระนักเผยแผ่ฯ) อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และยังได้รับการบริจาคจากการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชน เช่น งานฌาปนกิจศพ งานอุปสมบท และงานมงคลต่างๆ ที่พุทธศาสนิกชนจัดขึ้นในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ของตนและครอบครัว

^{๔๑}สัมภาษณ์ นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พรหมานุกุล), ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

ตารางที่ ๔.๕ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ ในด้านจุดแข็ง (S-strengths)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. มีงบประมาณโดยการฝากไว้กับธนาคาร และพันธบัตรและพระสังฆาธิการและพุทธศาสนิกชนร่วมบริจาค	๕	๓, ๑๐, ๑๑, ๑๕, ๑๖
๒. มีงบประมาณเพียงพอในการบริหารจัดการเผยแผ่	๔	๒, ๑๐, ๑๑, ๑๕
๓. มีการจัดตั้งทุน สมทบทุนเพื่อการบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่	๓	๓, ๑๐, ๑๕
๔. มีการร่วมทอดผ้าป่าโดยพระนักเผยแผ่ ทุกวันที่ ๑๑ กันยายน ของทุกปี	๑	๒
๕. พระสังฆาธิการร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุนจัดตั้งกองทุนเผยแผ่	๑	๓
๖. พระนักเผยแผ่ทำการประชาสัมพันธ์ตามวัดของตน	๑	๑๒

๔.๑.๒ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ

มีจุดอ่อน (Weakness) ดังนี้

๑. งานเผยแผ่หากใช้งบประมาณเฉพาะกลุ่มหรือสภาพระนักเผยแผ่สักวันคงจะหมดงบ หากไม่มีงบสนับสนุนจากภาครัฐและสำนักงานพระพุทธศาสนาจัดสรรงบประมาณมาให้ ย่อมขาดเสถียรภาพทางการเงินได้และจะทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินการของสภาพระนักเผยแผ่

๒. การกำหนดนโยบาย การวางแผน ระบบข้อมูลและเครื่องมือ ปัญหาที่พบอยู่ในระดับมาก คือระบบข้อมูล ซึ่งต้องเกี่ยวข้องตั้งแต่การจัดทำคำของบประมาณ การอนุมัติและการบริหารงบประมาณในปัจจุบัน สภาพระนักเผยแผ่ไม่มีฐานข้อมูลรวม ขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ขาดผู้พัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง ผู้ปฏิบัติยังขาดความชำนาญ และผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการเรื่องงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดลพบุรี^๒

^๒สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาทร (ลูกซูป ฌมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาส วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

๓. การที่รอดอกผลจากการที่ฝากธนาคารและการซื้อพันธบัตรธนาคารยังไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ให้มั่นคงได้ ลำพังดอกเบี้ยเงินฝากในปัจจุบันต่ำมาก ดอกผลที่ได้จากการฝากธนาคารขึ้นอยู่กับเงินต้นทุน ต้นทุนน้อยดอกเบี้ยก็ได้น้อยไม่พอนำมาบริหาร มึงบฝากไว้นิ่งๆ โดยไม่นำมาใช้จ่ายบำรุงรอเฉพาะดอกเบี้ยและการปันผลจากการซื้อสลากรัฐบาลยังเป็นความหวังที่เลื่อนกลางมาก สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ยังไม่มีที่มาของงบประมาณที่ชัดเจน รองบจากพระนักเผยแผ่ด้วยกันและมีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเป็นบางรายยังน้อยไป ต้องมีแหล่งทุนเพื่อนำงบประมาณมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ให้มีความมั่นคง^{๔๓}

๔. ขาดงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ งบประมาณการเผยแผ่ไม่มีการจัดสรรจากรัฐบาลมาทุกยุคทุกสมัย พระที่ทำการเผยแผ่ต้องเสียสละด้วยตนเอง งานเผยแผ่พระพุทธานุสาเป็นงานสำคัญที่สุด คณะสงฆ์ที่ดี รัฐบาลที่ดี มอบหมายงานหรือองค์กร ๖ ด้าน ๑ ใน ๖ ด้านนี้งานเผยแผ่อยู่ด้วยแต่ไม่มีงบประมาณให้ทำการเผยแผ่ ถึงให้ก็น้อยมากไม่เพียงพอต่อพระที่ทำการเผยแผ่ แม้แต่เงื่อนไขในการขอเสาเสมาธรรมจักรในการทำวัตรด้านการเผยแผ่ ผู้เสนอขอความดีความชอบด้านนี้นอกจากมีผลงานอื่นที่เด่นชัดแล้ว เรื่องงบประมาณเผยแผ่ต้องเป็นงบส่วนตัวเองไม่เกี่ยวกับการบริจาค หมายความว่า พระที่ทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธานุสาต้องใช้ส่วนตัวของท่านเอง^{๔๔}

๕. งบประมาณเป็นปัญหาใหญ่สำหรับพระนักเผยแผ่ที่ไม่มีรายได้ประจำ ทำงานด้วยใจ ด้วยจิตอาสาในการเผยแผ่พระพุทธานุสา ไม่มีงบประมาณไม่มีผลตอบแทน พระนักเผยแผ่ส่วนมากทำด้วยความสมัครใจ ใช้งบประมาณส่วนตัวและพระนักเผยแผ่เป็นผู้มีรายได้น้อย บางครั้งก็หมดงบอยู่อย่างประหยัด บางครั้งสำนักงานพระพุทธานุสาได้งบมาจากส่วนกลางพอลงมาถึงระดับล่างเหลือถึงพระนักเผยแผ่เพียงนิดหน่อย ยังไม่มีงบประมาณสนับสนุนพระที่ทำการเผยแผ่อย่างจริงจัง ปล่อยให้พระนักเผยแผ่ดิ้นรนด้วยตนเอง^{๔๕}

๖. ไม่นางบประมาณที่มีอยู่ของสภาพระนักเผยแผ่ออกมาบริหารจัดการในการเผยแผ่ มีแต่จัดเก็บงบประมาณไว้มุ่งสงเคราะห์คนตาย ไม่ได้นำงบที่มีอยู่แล้วมาบริหารจัดการเผยแผ่ให้เป็นรูปธรรม หรือเกิดศรัทธามุ่งเพียงการได้ดอกผลกำไรจากการฝากและการซื้อพันธบัตร ทำให้สภาพระนักเผยแผ่ขาดความสภาพคล่องตัวเนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่และไม่ได้นำมาใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนมีเงินฝากเป็นหลักคำประกันว่าสภาพระนักเผยแผ่มีเงินกองทุนในการทำกรเผย

^{๔๓}สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม, เจ้าคณะตำบลอำเภอยาย่าง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๔๔}สัมภาษณ์ พระครูวาทีวรวัฒน์ (กล้า วีระตโน), ดร., รองเจ้าคณะอำเภอมืองเพชรบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดมหาธาตุวรวิหาร, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๕}สัมภาษณ์ พระมหาไชยพร อิทธิวิโร, ดร., เจ้าอาวาสวัดสระบัว จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

แผ่จำนวนหลักล้าน แต่เงินในการบริหารจัดการและสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจริง ๆ ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินการเผยแผ่^{๔๖}

๗. งบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่มีได้เพราะการเสียสละของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็จริงอยู่ แต่งบประมาณก็ถูกฝากไว้กับธนาคารจะทำการเผยแผ่แต่ละครั้งพระนักเผยแผ่ต้องใช้งบประมาณหรือทุนของตนเอง งานจึงจะสามารถเดินหน้าต่อไปได้จะทำงานก็ต้องเสียทรัพย์สินของตน ต้องลงทุนด้วยตนเอง ทำให้พระนักเผยแผ่บางรูปท่านเกิดความท้อ เพราะขาดสภาพคล่อง ไม่มีงบประมาณในการบริหารค่ารถ ค่าเดินทางของพระนักเผยแผ่ ไม่มีงบประมาณท่านทำงานเผยแผ่ด้วยจิตอาสาใจพัฒนาจริง ๆ และพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาท่านเป็นผู้รายได้น้อย เข้าหลักที่ว่าเงินมีงานมาเงินหมดงานสะดุด ไม่มีงบประมาณใช้อุปกรณ์ช่วยทำการเผยแผ่ให้ดีและมีประสิทธิภาพได้^{๔๗}

๘. งบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จัดเก็บไว้กับธนาคารเป็นเงินตาย จัดฝากเป็นกองทุนจะใช้ได้เฉพาะดอกเบี้ยและผลแบ่งปันจากกำไร ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีเงินทุนสี่ล้านเศษ ดอกผลได้ไม่กี่บาท ยังไม่เพียงพอต่อการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าหลักที่ว่า “เข้าขามเย็นขาม” ขาดความมั่นคงทางการเงิน งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่า บ้าน วัด ราชการ ต้องใช้งบประมาณในการบริหารจัดการทั้งนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะสัมฤทธิ์ผลดังวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่ต้องมีงบประมาณในการทำการเผยแผ่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะมีงบประมาณฝากไว้กับธนาคารจำนวนหนึ่งซึ่งไม่มากนัก แต่ก็ยังเป็นจุดอ่อนของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีอยู่ หากไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ งานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็ยังมีจุดอ่อน^{๔๘}

๙. สภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี ไม่ได้เป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับให้สามารถของงบประมาณสนับสนุนได้ การที่สภาพระนักเผยแผ่จัดหางบประมาณกันเองในกลุ่มคณะสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา ยังเป็นส่วนน้อยยังไม่เพียงพอต่อการทำการเผยแผ่ในอนาคตที่ต้องมีการแข่งขันในทุกด้าน การเผยแผ่ในอดีตอยู่กับวัด อยู่กับคัมภีร์ซึ่งไม่ต้องใช้งบประมาณก็ทำการเผยแผ่ได้สำเร็จ แต่ในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาสนับสนุนใน

^{๔๖} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๔๗} สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วัชรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนาอาจ, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๔๘} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ (วิเชียร กลยาณธมโม), เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

การทำการเผยแผ่ให้น่าสนใจและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่ต้องมีงบประมาณเพียงพอ^{๔๙}

๑๐. ที่มาของงบประมาณสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนจำกัดและมีปริมาณที่แคบยังไม่เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ยังอยู่ในกลุ่มพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่และพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระนักเผยแผ่ ยังไม่ทราบถึงสังคมภายนอก การระดมทุนเพื่อหางบประมาณมาใช้จ่ายในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ มีขอบเขตจำกัด งบประมาณที่มีอยู่ของสภาพระนักเผยแผ่ก็มีจำนวนจำกัด ดอกผล ยังไม่สามารถนำมาบริหารจัดการให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี เกิดความคล่องตัวได้

๑๑. งบประมาณหรือทุนของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนจำกัดซึ่งเกิดจากความเสี่ยสละของพระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี การใช้งบประมาณยังไม่ตรงต่อวัตถุประสงค์ที่สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ได้ร่วมกันปรึกษาหรือจัดตั้งทุนของสภา การนำเงินไปเก็บไว้เฉย ๆ ดูเหมือนเป็นความมั่นคงว่าสภาพระนักเผยแผ่มีทุนสำรองสภาพระนักเผยแผ่สามารถอยู่ได้ ที่จริงแล้วการที่นำเงินไปฝากเก็บไว้เฉยรอแต่ดอกผลแล้วนำมาบริหารจัดการคงต้องใช้เวลานานมาก หากไม่นำเงินต้นออกมาใช้จ่ายบ้างงานของสภาพระนักเผยแผ่อาจจะขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพราะไม่มีทุนที่เพียงพอ เป็นภาระแก่พระนักเผยแผ่ที่ต้องแบกรับภาระมากไปต้องออกทุนเอง อาจทำให้พระนักเผยแผ่เกิดความท้อและหมดกำลังใจในการทำการเผยแผ่ได้ เมื่อเงินหยุดงานก็หยุดด้วยเช่นกัน^{๕๐}

สรุปได้ว่า พระนักเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีมีงบประมาณส่วนหนึ่ง ที่ฝากไว้เพื่อบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีให้เกิดความคล่องตัว ซึ่งเกิดจากการเสี่ยสละจากสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่และผู้มีจิตศรัทธาแต่ก็ยังมาในจำนวนที่น้อยอยู่มีโอกาสมหาได้เช่นกัน การนำเงินฝากธนาคารเพื่อนำดอกผลมาบริหารจัดการเผยแผ่ ยังเพียงพอกับงานการเผยแผ่ที่พระนักเผยแผ่ต้องลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ การนำเอาเฉพาะดอกผลมาใช้ในการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และสภาพระนักเผยแผ่ยังไม่เป็นที่รองรับของสังคมในวงกว้างยังมีประชาชนรู้จักไม่มาก ยังไม่สามารถทำให้เป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับ เพื่อการของงบประมาณจากภาครัฐมาให้การสนับสนุนการทำการเผยแผ่ให้มั่นคงถาวรได้ การตั้งกองทุนที่มีต้นทุนต่ำ ดอกเบี้ยก็น้อยไปด้วย ไม่สามารถนำมาบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายทองร่วม เอ็มโอษฐ์, ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น), ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

การเงินของสภาพระนักเผยแผ่หากมีอยู่จำนวนจำกัดแล้ว งานการเผยแผ่อาจจะล้มเหลวได้เช่นกัน มีเงินฝากธนาคารเพื่อรอดอกเบี้ยแล้วนำมาบริหารจัดการและทำการพัฒนาสภาพระนักเผยแผ่นั้นยังไม่เพียงพอ หากไม่มีการนำเงินต้นมาใช้บ้าง ก็จะเป็นพระกับพระนักเผยแผ่ของจังหวัดเพชรบุรี

งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เรียกว่า “เงินมีงานเดิน เงินหมดงานหยุด” การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันต้องอาศัยเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เข้ามาช่วยในการทำการเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าพึ่งใช้การเทศน์และสอนศีลธรรมอย่างอดีตคงจะประสบความสำเร็จยาก เงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญไม่ทำการใดขาดเงินแล้วย่อมไม่ประสบความสำเร็จ การที่สภาพระนักเผยแผ่นำเงินไปฝากธนาคารไว้เฉย ๆ เพื่อหวังได้ดอกเบี้ยมาบริหารยังไม่เพียงพอต่องานของสภาพระนักเผยแผ่ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรมที่มาจากงบประมาณส่วนมากเป็นการเสียสละของพระนักเผยแผ่และผู้มีจิตศรัทธาบางท่าน ยังไม่ครอบคลุมไปยังบุคคลอื่น หน่วยงานอื่น ยังอยู่ในขอบเขตจำกัดเฉพาะกลุ่มย่อยๆ ยังไม่กระจายออกไปสู่ภายนอก สังคมในบางส่วนยังไม่รับทราบถึงความจำเป็นของการต้องใช้งบประมาณในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และยังไม่มียกงบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้การสนับสนุนการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ทราบกันเฉพาะในกลุ่มพระสังฆาธิการในจังหวัดเพชรบุรี จึงไม่สามารถหางบประมาณจากภายนอกมาบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีได้ การจะทำงานด้านการเผยแผ่ให้สัมฤทธิ์ผลต้องมีงบประมาณเพียงพอและต่อเนื่อง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำยิ่งหางบประมาณสนับสนุนยากยิ่งขึ้น การเมืองการปกครองก็มีผลกระทบต่อการสรรหางบประมาณมาทำการเผยแผ่ ถ้าพึ่งสภาและสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่อย่างเดียวคงจะหาทุนมาใช้จ่ายงานพระพุทธศาสนาสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ คงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ถ้าสภาพระนักเผยแผ่มีเงินทุนอันจำกัดการเผยแผ่ก็อาจจะสะดุดได้และการใช้งบประมาณหรือทุนของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีต้องใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่ด้วย จึงจะประคับประคองงบประมาณของสภาให้มีมาบริหารงานให้เดินหน้าต่อไปได้เช่นกัน รวมความว่างบประมาณของสภายังมีจำนวนจำกัดยังไม่มั่นคงพอต่อการทำการเผยแผ่

ตารางที่ ๔.๖ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ ในด้านจุดอ่อน (Weakness)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. สถานะทางการเงินของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ยังมีจำนวนจำกัด	๕	๙, ๑๒, ๑๓, ๑๖, ๑๙
๒. การใช้งบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่ยังไม่ชัดเจน และตรงต่อวัตถุประสงค์ของสภาที่ตั้งไว้	๕	๕, ๙, ๑๒, ๑๓, ๑๙

๓. พระนักเผยแผ่ต้องออกทุนด้วยตนเองยังไม่มีหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณให้	๘	๔, ๗, ๘, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๙
๔. การกำหนดนโยบายไม่ชัดเจน	๑	๔
๕. ยังไม่มีที่มาของงบประมาณที่ชัดเจน	๑	๕
๖. นักเผยแผ่มีรายได้น้อยทำงานด้วยจิตอาสา ไม่มีผลตอบแทนและต้องเสียสละด้วยตนเอง	๑	๘

๔.๑.๒ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ

มีโอกาส (Opportunity) ดังนี้

๑. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี รวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ขึ้นมาตั้ง ๑๑ กันยายน ๒๕๔๔ ในยุคที่พระธรรมรัตนดิลก บุญรวม มีอารีย์ วัดมหาธาตุวรวิหารเป็นเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการ ระดับวัดตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรีเป็นสมาชิกของสภาและได้ร่วมใจกันจัดตั้งกองทุนโดยการทอดผ้าป่าและสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีร่วมกันบริจาคจัดตั้งทุนขึ้น มีการทอดผ้าป่าและบริจาคสมทบทุนของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีในวันครบรอบวันเกิดของสภา ๑๑ กันยายน ของทุกปีมีมากบ้างน้อยบ้าง ตามกำลังศรัทธา ปัจจุบันเงินฝากธนาคารเป็นเงินของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีประมาณสี่ล้านเศษ^{๕๑}

๒. การถ่ายทอดทางอากาศโดยเฉพาะทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่วัดเขานันไดอิฐและวัดโพธิ์กรู และมีวัดเขานันไดอิฐเป็นผู้อุปถัมภ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสถานีวิทยุมาถึงปัจจุบัน สถานีวิทยุได้แบ่งปันเวลาออกอากาศให้พระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบุรี ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น F.M. ๙๕ MHZ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย สภาพระนักเผยแผ่ได้มีโอกาสไปบรรยายธรรม จัดรายการธรรมะหลายรายการด้วยกัน^{๕๒}

๓. พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี ได้ร่วมกันบริจาคสนับสนุนสภาพระนักเผยแผ่ และได้เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย เวลาที่มีงานฌาปนกิจศพ งานบุญประเพณี

^{๕๑}สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๒}สัมภาษณ์ พระพิพิธวัชรโธม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

ต่าง ๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์ให้พระสังฆาธิการและพุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญของการที่ต้องมีทุนไว้ใช้จ่ายเกี่ยวกับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญยิ่งขึ้นไป มีพุทธศาสนิกชนที่เห็นความสำคัญของการเผยแผ่ร่วมบริจาคมากบ้างน้อยบ้างตามกำลังศรัทธา บางครั้งก็จัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรชาดก จังหวัดเพชรบุรีนิยมมีเทศน์หรือฟังเทศน์มหาชาติกันมาก ถึงขนาดว่า บุญ ๓ อย่างนี้ต้องทำให้ครบ ๑ บุญที่ได้บวช ๒. บุญที่ได้เป็นเจ้าภาพทอดกฐิน ๓. บุญที่ได้เป็นเจ้าภาพเทศน์มหาชาติหรือฟังคาถาให้ครบ ๑,๐๐๐ พระคาถาในวันเดียวจนจบ ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีจึงนิยมมีเทศน์มหาชาติกัน ส่วนปัจจัยที่ได้จากการมีเทศน์นำไปสร้างศาสนวัตถุตามวัดที่ใกล้บ้านของตน หรือวัดที่ตนเคารพนับถือ บางครั้งก็มอบให้สภาพระนักเผยแผ่บ้างเหมือนกัน^{๕๓}

๔. สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีโอกาสได้แสดงออก มีสถานีวิฑูรย์ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีนิยมฟังเทศน์ วัดต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีนิยมจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรชาดกและได้งบประมาณมาบริหารจัดการวัดและสภาพระนักเผยแผ่ด้วย นอกจากนั้นมีโอกาสได้นำการเผยแผ่แล้วยังมีโอกาสได้งบประมาณมาบริหารจัดการ ยังเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของสภาพตลอดถึงการที่ต้องมีงบประมาณไว้ใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ให้มีคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น งานฌาปนกิจศพในจังหวัดเพชรบุรี นิยมมอบทุนให้บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ (บวร.)^{๕๔}

๕. การจัดค่ายคุณธรรมร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงานราชการ หรือการให้มีเทศน์และเชิญชวนเยาวชนพุทธศาสนิกชนมาร่วมฟัง วัด โรงเรียน ราชการร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ทำให้ได้มาซึ่งงบประมาณและเกิดจากความสามัคคีระหว่างบ้านวัด โรงเรียน ราชการ และยังมีโอกาสทำการเผยแผ่พระธรรมหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้เข้าสู่จิตใจเยาวชนพุทธศาสนิกชนประชาชนทั่วไปด้วย ยังประหยัดงบประมาณและได้งานร่วมกันทุกฝ่าย สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีโอกาสได้เผยแผ่ด้วยและมีโอกาสหางบประมาณสนับสนุนงานของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรีด้วย^{๕๕}

๖. การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น ชมรมผู้สูงอายุ , กลุ่มแม่บ้าน ชำราชการและสถาบันการศึกษาต่างๆ การทำแผนงานและการเขียนโครงการเสนอของบประมาณจากภาครัฐ เอกชนและพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี การที่สถานีวิฑูรย์กระจายเสียงแห่งประเทศไทย จัดสรรเวลาออกอากาศให้พระ

^{๕๓} สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ (เสนห์ ธมมรสี), เจ้าอาวาสวัดพระอารามหลวง วัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการ มจร. เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๔} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม, เจ้าคณะอำเภอท่ายาง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เชาวลิต มหาปญโญ), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาพรม เลขาธิการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เป็นโอกาสของพระนักเผยแผ่และสภาพระนักเผยแผ่ที่ไม่สิ้นเปลืองเรื่องงบประมาณในการเผยแผ่ทางอากาศส่วนหนึ่ง^{๕๖}

๗. งานเผยแผ่เป็นงานหลักของพระสงฆ์ทุกรูปที่เข้ามาสู่พุทธศาสนานี้ พระพุทธศาสนาที่เข้ามาสู่ประเทศไทย เพราะการเผยแผ่พระสงฆ์ในอดีต ประเทศไทยจึงมีประชาชนนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ประชาชนหรือพุทธศาสนิกชนให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธาพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงผนวช และประกาศเป็นพุทธมามกะและทรงพระบรมราชูปถัมภ์ และให้การคุ้มครองพระพุทธศาสนา ทรงตั้งนิยัตติให้พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นค่าอาหารสำหรับพระที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (เงินเดือนพระ) พระนักเผยแผ่ในถิ่นธุรกันดาร ได้อาศัยนิยัตติที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้ดำเนินการเผยแผ่^{๕๗}

๘. สร้างระบบบริหารจัดการที่มีองค์ประกอบที่น่าเชื่อถือและสามารถพัฒนาได้ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สร้างการมีแนวทางการร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีบทบาทหน้าที่ การขับเคลื่อนและหาวิธีการหางบประมาณเพิ่มจากทุนเดิมที่มีอยู่ให้มีทุนมากยิ่งขึ้น การประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้ทราบถึงการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ทางเคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์ต่างๆ เป็นวิธีการที่ทำให้สภาพระนักเผยแผ่มีทุนในการบริหารจัดการดียิ่งขึ้นและสัมฤทธิ์ผล การสวดแทรกเวลาแสดงธรรม บรรยายธรรม ปาฐกถาอภิปราย เรื่องการบริหารงบประมาณและความสำเร็จของการที่ต้องมางบประมาณในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี^{๕๘}

๙. การปลูกฝังคุณธรรม ด้านมีจิตอาสาให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการเสียสละร่วมกันการมีน้ำใจซึ่งกันและกันในการพัฒนางบประมาณ การรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพไม่ต่างคนต่างทำ หรือผู้ใดมีความสามารถทำได้ก็ทำไป ผู้ที่ไม่อยากทำก็วางเฉยไม่รับรู้อะไรทั้งสิ้น โอกาสในการที่หางบประมาณมาสนับสนุนงานของสภาพระนักเผยแผ่คงจะยาก ถ้ารวมตัวกันได้งบประมาณก็จะตามมาเป็นรูปธรรม ตรงตามหลักการบริหาร มีคนมีเงินมีวัสดุ มีการบริหาร การรวมตัวกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเรียกร้องหรือต่อรองในการเสนอของบประมาณจากภาครัฐมาให้การสนับสนุนตลอด ถึงเรียกร้องให้มีกฎหมายรองรับของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีได้^{๕๙}

---

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระครูวาทิตวัณณ (กล้า วีรรัตน), ดร., รองเจ้าคณะอำเภอเมือง เพชรบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดมหาธาตุวรวิหาร, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระมหาไชยพร อิทธิโร, ดร., เจ้าอาวาสวัดสระบัว จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้องเขต ๒ เจ้าอาวาสวัดสันช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระครูอนุวงศ์วัชรกิจ (ณรงค์ อาจาโร), เจ้าคณะตำบลแก่งกระเจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ อำเภอแก่งกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

๑๐. พระนักเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีมีโอกาสได้บรรยายธรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยการจัดสรรเวลาให้ฟรี พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีไม่ต้องเช่าเวลาสถานีเหมือนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่ในจังหวัดอื่น เป็นโอกาสดีของพระนักเผยแผ่ไม่ต้องใช้งบประมาณในการเช่าเวลาของสถานีวิทยุ และยังมีโอกาสประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางสภาพระนักเผยแผ่อีกด้วยเป็นช่องทางประหยัด งบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่ได้ส่วนหนึ่งการจัดค่ายคุณธรรมก็เป็นโอกาสของพระนักเผยแผ่เช่นกัน ผู้ปกครองมาพบเห็นว่า การทำงานในลักษณะนี้ต้องใช้งบประมาณพอสมควร อาจจะระดมทุนทรัพย์มาให้การสนับสนุนของสภาต่อไป^{๖๐}

๑๑. ปัจจุบันระบบการสื่อสาร สารสนเทศสะดวกรวดเร็ว ง่ายต่อการเข้าถึงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา สถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีที่ให้การร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ช่องทางในการหาทุนสนับสนุนการบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่ นอกพระนักเผยแผ่จะได้เวลาออกอากาศฟรีจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแล้ว ตามวัดและตามหมู่บ้านในจังหวัดเพชรบุรีมีหอกระจายข่าวและได้เปิดรับสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี เป็นประจำ เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแผ่ของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี^{๖๑}

๑๒. มีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมีศาสนสถานที่เป็นแหล่งการศึกษาทางโบราณคดี ประเพณี วิถีชีวิตชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา ความเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระสงฆ์ด้วยความศรัทธา เลื่อมใส พระสงฆ์มีความสามารถแสดงธรรมให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีวัดมีพระเป็นจำนวนมาก พุทธศาสนิกชนส่วนมากยังเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเคารพในพระสงฆ์และบำรุงด้วยปัจจัยสี่ต่อพระสงฆ์สามเณร สละปัจจัยบำรุงวัดอารามบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานทางพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนให้ความอุปถัมภ์ต่อพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย^{๖๒}

๑๓. การเผยแผ่ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรียังโชคดีกว่าพระสงฆ์อีกหลายจังหวัดในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ได้รับเวลาออกอากาศฟรีจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่จัดตั้งสถานีวิทยุเป็นต้นมาถึงปัจจุบัน และมีการรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ซึ่งเป็นคณะสงฆ์จังหวัดเดียวในประเทศไทยที่มีสภาพระนักเผยแผ่ ซึ่งในเขตกรุงเทพฯ แคศุนย์หรือการเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนา เช่น ศุนย์การ

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ (วิเชียร กลยาณธมโม), เจ้าอาวาสวัดราชบุรณศรีศรัทธา ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๒} สัมภาษณ์ นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พรหมานุกุล), ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

เผยแผ่พระพุทธศาสนาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หรือวัดประยุรวงศาวาส ยังไม่เคยปรากฏว่ามีสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา เหมือนจังหวัดเพชรบุรี และที่สำคัญนอกจากก่อตั้งโดยพระสงฆ์ นักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีแล้ว ยังใช้ทุนและหาทุนจัดตั้งด้วยตนเอง^{๖๓}

๑๔. จังหวัดเพชรบุรี ในอดีตที่ผ่านมามีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เพชรบุรี เมืองพระธรรมครองใจ” แม้ปัจจุบัน “แม้ปัจจุบัน “เขาวังคู่บ้าน ขนมหวานเมืองพระเลิศล้ำศิลปะ แดนธรรมะทะเลงาม” บ่งบอกว่าประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีมีความศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก มีวัดเป็นจำนวนมาก และมีศิลปะสวยสดงดงามไม่แพ้วัดในจังหวัดอื่น พระสงฆ์หลายวัดเป็นช่างไม้และได้ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาช่างให้ศิษย์หลายท่านตลอดถึงการสวดมนต์พระสงฆ์ในจังหวัดเพชรบุรี สวดมนต์สูตรต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ การเทศน์มีการเทศน์สำนวนเมืองเพชรบุรีและเคยสืบทอดเป็นภาษาหนังสือมาแล้วเหมือนกัน^{๖๔}

สรุปได้ว่า พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีความสามัคคีรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ด้วยตัวเอง ตั้งแต่วันที่ ๑๑ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ในขณะที่พระธรรมรัตนดิลก (บุญรวม มีอารีย์) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี และมีพระครูสิริวัชรสาคร (บุญส่ง) อดีตเจ้าอาวาสวัดปากอ่าว อดีตเจ้าคณะตำบลบางตะบูน เป็นประธานสภาพระนักเผยแผ่รูปแรก และมีคณะกรรมการบริหารสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๕ รูป โดยการรวมเอาพระนักเทศน์ประจำจังหวัดพระนักเทศน์ต้นแบบ, พระธรรมทูต, พระจริยนิเทศน์, พระปริยัตินิเทศน์, พระครูสอนพระปริยัติปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด จำนวน ๑๑ รูปสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสขึ้นไปถึงเจ้าคณะจังหวัดและได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนของสภาพระนักเผยแผ่ไว้บริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีการทอดผ้าป่าทุกวันขึ้นที่ ๑๑ กันยายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี และได้ฝากไว้กับธนาคาร ซึ่งในปัจจุบันมีเงินทุนจากการเสียสละของพระนักเผยแผ่และผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบทุนเป็นจำนวนเงินสี่ล้านเศษ ซึ่งยังไม่เพียงพอกับการบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่ฯ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีได้รับความเมตตาจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM. ๙๕.๗๕ MHZ จัดสรรเวลาให้พระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัดเพชรบุรี ได้ทำการเผยแผ่ออกอากาศฟรีหลายรายการด้วยกัน เช่น รายการธรรมใจสบายกาย เป็นสุข รายการธรรมยามเช้า, รายการสนทนาธรรมนำชีวิต, รายการเที่ยววัดทุกวันจันทร์-ศุกร์, รายการธรรมะก่อนนอน พระนักเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีได้ทำการเผยแผ่ทาง

^{๖๓}สัมภาษณ์ นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๖๔}สัมภาษณ์ นายทองร่วม เอมโอษฐ์, ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ สาขาศิลปะการแสดง (ประณีตศิลป์ – ศิลปะปูนปั้น), ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

อากาศเป็นประจำโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้นทำให้พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี มีโอกาสทำการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและเข้าถึงประชาชน ที่เปิดเครื่องรับฟังวิทยุจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยและจังหวัดเพชรบุรีในเขตชานเมืองหรือตามหมู่บ้านต่าง ๆ มีหอกระจายข่าวและรับสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียง จังหวัดเพชรบุรีเป็นหลักประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีในยามเช้าจะได้รับการบรรยายธรรมการแสดงธรรมจากพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำทุกวัน เวลามีนานประจำปี ประเพณีต่าง ๆ งานบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ มีการบริจาคสมทบทุนให้สภาพระนักเผยแผ่บ้างตามกำลังศรัทธา บางครั้งก็มีการจัดให้มีเทศน์มหาชาติเรื่องพระเวสสันดรชาดก เพื่อหางบประมาณในการบริหารจัดการเสนาสนะและหาทุนในการจัดสร้างหรือซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ใช้เป็นของสาธารณะตามหมู่บ้าน วัด โรงเรียน โรงพยาบาลประจำตำบล (รพ.สต) ในจังหวัดเพชรบุรีนิยมมีการเทศน์มหาชาติเป็นโอกาสให้พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยเป็นโอกาสให้พระนักเผยแผ่ได้หางบประมาณได้ด้วย โดยที่ไม่ต้องรอของงบประมาณจากรัฐและสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรียังไม่อยู่ในฐานะที่มีกฎหมายรองรับที่สามารถของงบประมาณจากภาครัฐมาบริหารจัดการได้ พระนักเผยแผ่มีความจำเป็นที่ต้องดูแลและช่วยเหลือตนเองด้วยการเสียสละของพระนักเผยแผ่และผู้มีจิตศรัทธา พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีโอกาสได้แสดงออกและยังเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้เข้าถึงพุทธศาสนิกชนและประชาชน การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมต่าง ๆ ร่วมกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานราชการที่ได้จัดขึ้น ทำให้พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่โดยไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมากนัก มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการและชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องการอาหารใจมากกว่าอาหารทางกาย เป็นการสร้างความมั่นคงและศรัทธาเลื่อมใสต่อวัดพระพุทธศาสนา ทำให้บ้าน วัด ราชการเป็นหนึ่งเดียวกันสมกับคำว่า “บวร” เป็นแนวทางสร้างสันติสุขในหมู่พุทธศาสนิกชนและประชาชน พระนักเผยแผ่มีเวทีที่จะแสดงธรรมอย่างเต็มความรู้ความสามารถของตน

การสร้างระบบการบริหารที่มีองค์ประกอบที่นำศรัทธาเลื่อมใสและสามารถพัฒนาได้ พุทธศาสนิกชนมีศรัทธาเป็นทุนเดิม สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีบทบาทหน้าที่ การขับเคลื่อนและหาวิธีการงบประมาณสมทบทุนให้มากยิ่งขึ้นการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้ทราบถึงการทำการเผยแผ่ทางเคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เป็นวิธีการที่ทำให้สภาพระนักเผยแผ่มีทุนในการบริหารจัดการดียิ่งขึ้นและสัมฤทธิ์ผล การปลูกฝังคุณธรรมด้านจิตอาสาให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรู้จักเสียสละและมีน้ำใจซึ่งกันและกันในการพัฒนาและการสรรหางบประมาณ การร่วมแรงร่วมใจกันเป็นหนึ่งเดียว ไม่ใช่ต่างคนต่างทำต่างคนต่างคิด หรือผู้ใดมีความรู้ความสามารถก็ทำตามความรู้ความสามารถของตน ผู้ใดไม่ยอมทำก็วางเฉยไม่รู้ร้อนรู้หนาวหรือรับรู้ใด ๆ ทั้งสิ้น โอกาสในการที่จะหางบประมาณมาสนับสนุนคงจะยาก การรวมตัวกันเป็นรูปธรรมก็สามารถหางบประมาณได้ มีบุคคลที่มีความสามัคคี เงิน วัสดุและการบริหารตามหลักวิชาการบริหารตามมาอย่างแน่นอน ระบบการสื่อสารสารสนเทศง่ายต่อการเข้าถึงประชาชน และสะดวกต่อการทำการเผยแผ่ทางหนึ่ง จังหวัดเพชรบุรีโชคดีที่มีสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดเพชรบุรี ให้เวลา

ออกอากาศแก่พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีฟรี เป็นโอกาสในการบริหารจัดการงบประมาณให้เพียงพอต่อการเผยแผ่ได้ระดับหนึ่ง และมีต้นทุนทางวัฒนธรรมประเพณีหลากหลาย สอดคล้องกับคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เขาวังคู่บ้าน ขนมหวานเมืองพระเลิศล้ำศิลปะ แดนธรรมะทะเลงาม”

ตารางที่ ๔.๗ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ ในด้านมีโอกาส (Opportunity)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. ทุนมีจำนวนจำกัดแต่สามารถทำการเผยแผ่ได้เพราะได้เวลาฟรีจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี และการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	๗	๕, ๗, ๘, ๑๑, ๑๖, ๑๗, ๑๙
๒. พระนักเผยแผ่มีโอกาสสรรหางบประมาณในการทำการเผยแผ่ได้ด้วยความสามารถเลื่อมใสจากพุทธศาสนิกชน	๖	๒, ๓, ๕, ๙, ๑๑, ๑๒
๓. ทุนส่วนมากเกิดขึ้นจากการเสียสละของพระนักเผยแผ่และผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบทุน	๕	๕, ๖, ๑๒, ๑๓, ๑๙
๔. มีการถ่ายทอดทางสถานี	๑	๒, ๓
๕. พุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญที่จะต้องมีทุนเพื่อทำการเผยแผ่	๑	๒
๖. มีการจัดค่ายคุณธรรมร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงานราชการ	๑	๖
๗. มีการขับเคลื่อนในการหางบประมาณเพื่อทำการเผยแผ่	๑	๘

๔.๑.๒ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ

มีอุปสรรค (Therats) ดังนี้

๑. งบประมาณเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารจัดการไม่ว่าจะทำการใด ถ้าไม่มีงบประมาณแล้วก็ทำงานนั้นให้สำเร็จได้ยาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับคณะสงฆ์และยังหางบประมาณยาก นอกจากศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ภาครัฐจะสนับสนุนงบแต่ละครั้งต้องดูรายละเอียดของโครงสร้างนั้นก่อนว่าสมควรอนุมัติหรือไม่ ถ้าโครงการไม่พึงประสงค์ก็ไม่อนุมัติหากเป็นโครงการที่รัฐได้ประโยชน์โดยตรงก็ต้องมีเงื่อนไขตามแบบฉบับของทางรัฐบาลกำหนดขึ้น การเสนอของบประมาณมาสนับสนุนกิจการงานของคณะสงฆ์ก็อยู่ไม่ถ้อย่างและงบประมาณรวมมีจำนวนจำกัดและไม่มาก บางโครงการคณะสงฆ์ต้องช่วยเหลือตัวเองตั้งหลายโครงการ เช่น โครงการช่วยวัดมีการรับบริจาคจาก

พระสังฆาธิการโดยขออนุญาตจากพระสังฆาธิการ ๑ เดือน พระก็ยังต้องบริจาคช่วยเหลือกันเองจะหวังพึ่งงบประมาณจากภาครัฐโดยตรงคงจะยาก ต้องอาศัยการเสียสละของพระสังฆาธิการที่มีจิตสาธารณะและศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนที่เห็นความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีได้ช่วยตัวเอง^{๖๕}

๒. งานคณะสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติตามมีเป็นจำนวนมากโดยภาพรวมมี ๖ ด้านด้วยกันและยังแยกย่อยออกอีกแต่ละด้านอีกหลายอย่างเช่นกัน งานเผยแผ่เป็นงานหลักของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศไทยได้ด้วยการเผยแผ่ของพระสงฆ์องค์ภิกษุในอดีตนามานำเผยแผ่ยังสุวรรณภูมิเมื่อครั้งพระโสณกับพระอุตตระและคณะรวม ๑๘ รูป อาศัยพ่อค้าทางเรือสำเภามาขึ้นที่จังหวัดนครปฐม พระพุทธศาสนาจึงตั้งมั่นในประเทศไทยตราบเท่าทุกวันนี้ งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ทำการเผยแผ่โดยพระสงฆ์ที่ท่านเสียสละทั้งด้านกายทุน ทรัพย์ส่วนตัวท่านโดยเฉพาะพระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีได้รวมพลังแห่งความสามัคคีกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีขึ้น และร่วมกันบริหารจัดการ ยังไม่มีกฎหมายรองรับงบประมาณจากภาครัฐมาให้การสนับสนุนต่อสภาพระนักเผยแผ่โดยตรง การจัดสรรทางงบประมาณยังอยู่ในกลุ่มพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรีอยู่ ยังไม่สามารถออกนอกพื้นที่ การรับบริจาคยังไม่ทราบถึงบุคคลภายนอกมากนัก^{๖๖}

๓. พระสงฆ์ส่วนมากยังเขียนโครงการเพื่อเสนอขอของบประมาณสนับสนุนไม่เป็น ความไม่คุ้นเคยกับการที่ต้องของบประมาณจากภาครัฐ นอกจากวัดใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก วัดที่อยู่ต่างจังหวัดส่วนมากเป็นงบประมาณจากผู้มีจิตศรัทธาจะทำอะไรอาศัยบอกบุญแก่พุทธศาสนิกชนที่ท่านรู้จักและคุ้นเคยนับถือท่าน ขึ้นอยู่กับบุญบารมีของแต่ละรูป การทำการเผยแผ่ก็เช่นกันขึ้นอยู่กับบารมีของพระนักเผยแผ่เช่นกัน มีบารมีแต่ละรูปก็สั่งสมบางรูปบารมีทางงบประมาณบางรูปบารมียังน้อยอยู่ ก็ทางงบประมาณได้น้อยมาก สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ก็คล้ายผู้มีบารมีน้อยจึงยังไม่สามารถทำให้มีกฎหมายรองรับและสามารถดำเนินการของบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและเสนอขอของบประมาณจากภาครัฐได้ การที่ขาดงบประมาณสนับสนุนงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีให้มีความมั่นคงได้ยาก งบประมาณเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานของสภาให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๖๗}

๔. งบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรียังไม่พอเพียงกับความต้องการใช้และบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่อย่างแท้จริง งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดกับความจำเป็น

^{๖๕}สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๖}สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ (เสนห์ ธมฺมรสี), เจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๖๗}สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาทร (ลูกซุบ ธมฺมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมือง เพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

ในการทำการเผยแผ่ที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ลำพังพระนักเผยแผ่เองก็มีการงานที่ต้องทำและต้องใช้ทุนทรัพย์ก็มากพอแล้ว ท่านยังต้องมารับภาระในการออกทุนด้วยตนเอง เกรงว่างานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรีจะขาดความคล่องตัวหรืออาจจะสะดุดได้ ยิ่งอยู่ในช่วงเศรษฐกิจไม่ดียิ่งทำให้มีปัญหาเรื่องค่าดำเนินการมากกว่าเศรษฐกิจไม่ฝืดเคือง การเปิดรับบริจาคศรัทธาจากผู้มีจิตศรัทธา ปัจจุบันผู้มีจิตศรัทธาไม่ค่อยมีรายได้กลายเป็นผู้มีรายได้น้อย หรือส่วนหนึ่งเป็นผู้สูงอายุต้องดูแลตัวเองและครอบครัว^{๖๘}

๕. ไม่มีงบประมาณให้การสนับสนุนงานของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี จากภาครัฐเลย งบประมาณที่มีอยู่เกิดจากการเสียสละของพระสังฆาธิการในจังหวัดเพชรบุรี เท่านั้น การเสนอของบประมาณจากภาครัฐและเอกชน ต้องมีโครงการที่ชัดเจนผ่านการตรวจสอบคุณภาพของงานและสถานภาพทางการเงิน-บัญชี-จ่ายชี้แจงการปฏิบัติงานของสภาพระนักเผยแผ่แนบด้วย สำหรับพระนักเผยแผ่หรือพระสงฆ์ทั่วไปไม่ถนัดในการทำบัญชีเป็นทุนเดิม ก็ต้องอาศัยนักการบัญชีมาช่วยงานก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างนักการบัญชี^{๖๙} ไม่น่างบประมาณที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่ มีแต่จะจัดเก็บงบประมาณไว้คืดดอกเบี้ย และสงเคราะห์คนเสียชีวิตเท่านั้น ขัดต่อหลักการเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทานไว้^{๗๐}

๖. การจัดสรรงบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญ หากจัดสรรงบประมาณไม่เป็นถึงจะมีงบประมาณมากสักเท่าไรก็อาจทำให้งบประมาณหมดลงได้ งานทุกอย่างไม่ว่างานเล็กงานใหญ่ต้องใช้งบประมาณกันทั้งสิ้น กองทัพต้องมีเสบียงฉันใด งานต้องมีงบประมาณฉันนั้น งานจะเดินหน้าและความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เงินต้องดีและมีการบริหารจัดการที่ดีมีระบบตามหลักวิชาการ งานการเผยแผ่ก็จะดำเนินการไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพ ถึงแม้การระดมทุนทุกเท่าไร หากไม่มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ก็เหมือนขาดงบประมาณอยู่ดี งบประมาณที่มีอยู่แล้วต้องนำออกมาบริหารจัดการให้เป็นระบบ^{๗๑}

๗. งบประมาณไม่นำมาบริหารจัดการให้เป็นระบบแล้วก็จะทำให้งานของสภาพระนักเผยแผ่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง การปล่อยให้พระนักเผยแผ่ต้องลงทุนในการเดินทางด้วยตนเอง

^{๖๘} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม, เจ้าคณะอำเภอท่ายาง เจ้าอาวาส วัดชลธาราม(ท่าซึก) จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๖๙} สัมภาษณ์ พระมหาไชยพร อิทธิโร, ดร., เจ้าอาวาสวัดสระบัว จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้องเขต ๒ เจ้าอาวาส วัดลิ้นช้าง, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระครูอนุวงศ์วัชรกิจ (ณรงค์ อาจาโร) เจ้าคณะตำบลแก่งกระจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เช่น การออกค่าน้ำมันรถเองถ้าเป็นบางครั้งบางคราวพอจะไหวแต่ถ้าต้องจ่ายเองทุกครั้งก็ลำบากสำหรับพระผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ นอกจากต้องใช้สมองและร่างกายทำงานแล้วยังต้องออกทุนในการทำ การเผยแผ่ทุกครั้งจะทำให้พระที่ทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธานุสาชาดขวัญและกำลังใจ สุดท้ายก็ล้มเลิกความตั้งใจที่จะทำการเผยแผ่พระพุทธานุสา ต้องมีงบประมาณเป็นค่านายหน้าสำหรับพระนักเผยแผ่ที่อุทิศกำลังกาย สติปัญญาทำงานให้สภาฯ และศาสนาด้วยไม่ปล่อยให้ท่านดิ้นรนและต่อสู้อยู่ตามลำพังผู้ที่ทำงานเท่านั้น^{๗๒}

๘. ยังไม่ได้นำงบประมาณมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี มีเงินไม่ใช้เงินให้สำเร็จประโยชน์สมเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้แต่เดิม หมดหรือไม่พออย่างไรก็สรรหามาใช้ใหม่จะได้มีงบประมาณมาหมุนใช้ต่อไป การบริหารจัดการงบประมาณนอกจากมีวิธีการที่ต้องโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้แล้วยังต้องมีการชี้แจงให้สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ทราบถึงความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงทางกาเรงนอย่างสม่ำเสมอ เพราะงบประมาณที่มีอยู่ของสภาพระนักเผยแผ่ในขณะนี้เป็นการเสียสละจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระนักเผยแผ่ทั้งสิ้น ขาดงบประมาณยังพอบริหารจัดการไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าขาดขวัญและกำลังใจงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีดำเนินต่อไปได้ยาก การอธิบายการใช้งบประมาณอยู่ตลอดเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับผู้ทำงานด้านการเผยแผ่และในการทำงานอื่นด้วย การใช้งบประมาณอย่างหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙^{๗๓} เป็นวิธีในการบริหารงบประมาณให้เกิดความพอเพียง การรอโอกาสจังหวะและเวลาที่เหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่า^{๗๔}

๙. งบประมาณพอมีขึ้นอยู่กับผู้บริหารไม่จัดสรรงบประมาณให้ชัดเจนว่าส่วนไหนทำอะไรใช้งบเท่าไร หมดแล้วควรทำอย่างไร งบประมาณนั้นหาไม่ยากขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าจัดสรรได้เหมาะสมมากน้อยแค่ไหน เงินของสภาพระนักเผยแผ่ปัจจุบันมีฝากไว้กับธนาคารเฉย ๆ รอแค่ดอกเบียที่ออกเเงยในแต่ละปีซึ่งก็ไม่มากนักมาบริหารสภาพระนักเผยแผ่เงินต้นคงอยู่เหมือนเดิม งาน การเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ ต้องใช้งบประมาณพอสมควร ลำพังดอกกับเงินต้นที่ฝากไว้กับธนาคารสี่ล้านเศษดอกเบียคงได้ไม่เท่าไร ยังไม่เพียงพอ การดำเนินงานของพระนักเผยแผ่ได้อย่าง

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ (วิเชียร กลยานธมโม), เจ้าอาวาสวัดราชบุรณศรีศรัทธา ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

ต่อเนื่องและมีคุณภาพกับการลงทุนมีงานหลายอย่างที่ต้อหยุดชงักลงเพราะขาดงบประมาณมาให้การสนับสนุน ถึงมีงบประมาณมากแต่บริหารไม่ชัดเจนก็มีโอกาสหมดได้เช่นกัน^{๗๕}

๑๐. องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีแผนงาน โครงการ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณให้ชัดเจน งบประมาณจะเกิดความเพียงพอในการวางแผน โครงการงานนั้น ๆ ที่มาของงบประมาณและการนำไปใช้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ตรวจสอบได้หรือไม่ การประชุมของเหล่าสมาชิกและกรรมการฝ่ายบริหารของสภาพระนักเผยแผ่ถึงการสรรหาที่มาของงบประมาณตามความจำเป็น การนำงบประมาณที่มีอยู่แล้วออกมาบริหารจัดการพัฒนาพระนักเผยแผ่ให้มีการพัฒนาให้การเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้น่าสนใจและเกิดศรัทธาเลื่อมใส และขอปรึกษาจากบุคคลภายนอกที่มีศรัทธาต่อพระที่ทำการเผยแผ่และผู้ที่มีจิตศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอยู่แล้วให้การสนับสนุนการเผยแผ่ของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้ทราบถึงความสำคัญของการจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีว่ามีความสำคัญอย่างไร^{๗๖}

สรุปความว่า งบประมาณเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารจัดการไม่ว่าจะทำการสิ่งใดต้องใช้ งบประมาณถ้าขาดงบประมาณงานนั้นก็สำเร็จยาก โดยเฉพาะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นงานสำคัญมาก พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย เพราะการเผยแผ่ของพระอรหันต์สาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นงานของพระพุทธเจ้า การเผยแผ่ของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันจะทำการเผยแผ่เหมือนในอดีตคงจะประสบความสำเร็จยาก ในปัจจุบันต้องมึงบประมาณให้การสนับสนุนงานการเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรีจึงจะประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณส่วนตัว พระนักเผยแผ่หรืองบประมาณจากภายนอกมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นงบประมาณที่เกิดจากการเสียสละของพระนักเผยแผ่ ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งสิ้น การเขียนโครงการ การวางแผนงานเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและบุคคลภายนอก เป็นสิ่งที่ควรทำเป็นอย่างยิ่ง การประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รับทราบถึงการทำงานของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ตลอดถึงการดำเนินการให้ภาครัฐออกกฎหมายรองรับสภาพระนักเผยแผ่ เพื่อทำโครงการเสนอของบประมาณจากภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนงบประมาณในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้พัฒนาหลักคำสอนเข้าสู่จิตใจประชาชนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมจารีตประเพณีอันดีงาม สภาพระนักเผยแผ่มึงบประมาณอยู่อย่างจำกัดซึ่งเกิดจากการเสียสละของผู้ทำการเผยแผ่เอง หากขาดการสนับสนุนจากภายนอกแล้ว การเผยแผ่คงต้องสะดุดและผู้เผยแผ่ก็ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

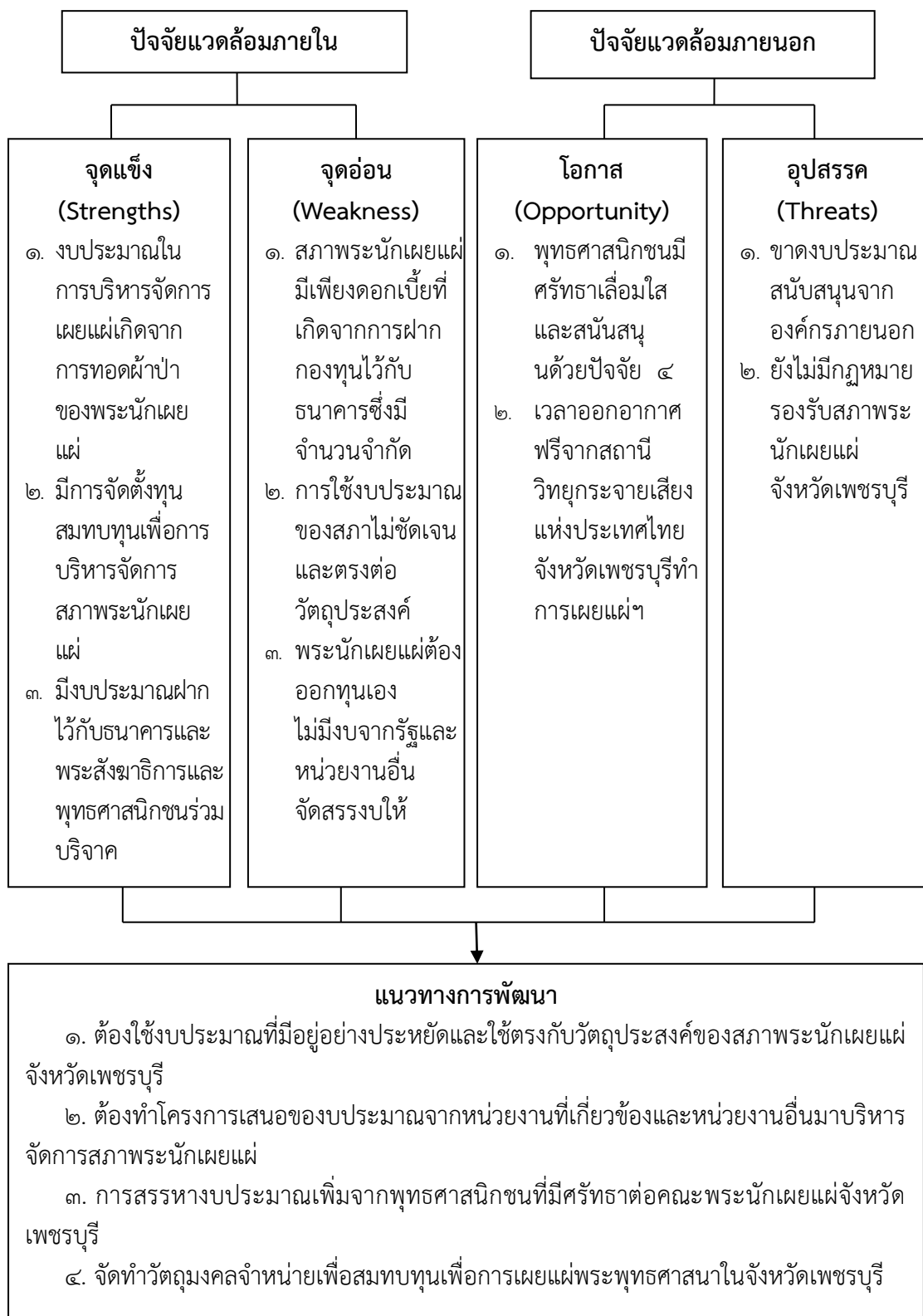
^{๗๕} สัมภาษณ์ นายบวร จันทรวงศ์, ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พรหมานุกุล), ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณเป็นสิ่งสำคัญหากจัดสรรงบประมาณไม่เป็นถึงจะมีงบประมาณสักเท่าใดก็อาจจะหมดงบหรือขาดงบประมาณได้เช่นกัน งานทุกอย่างต้องมิงบประมาณด้วยกันทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นงานเล็กหรือว่างานใหญ่เข้าหลักที่ว่า “มีเงินมีงาน หมดเงินหมดงาน” งบประมาณที่มีอยู่แล้วต้องนำมาใช้ให้เป็นระบบ หากบริหารไม่เป็นระบบแล้วจะทำให้งานของสภาพระนักเผยแผ่ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดถึงการดูแลเรื่องการเดินทางของพระผู้ทำการเผยแผ่ด้วยไม่ควรปล่อยให้พระนักเผยแผ่ออกค่ารถค่าน้ำมันด้วยตนเอง ท่านเสียสละกำลังสติปัญญาแล้วยังต้องเสียทรัพย์ด้วยจะทำให้ท่านหมดกำลังใจ การชี้แจงและการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้ทราบถึงการทำการเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรีด้วย มีส่วนรับรู้และร่วมกันรับผิดชอบ โดยดยุคหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙

ตาราง ๔.๘ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณในด้านอุปสรรค (Threats)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. สภาพระนักเผยแผ่ไม่ได้อยู่ในสถานที่ที่มีกฎหมายคุ้มครอง และเสนอของบประมาณจากรัฐบาล	๗	๔, ๕, ๙, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๕
๒. ขาดงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอก มีแต่งบประมาณภายในกลุ่มพระนักเผยแผ่	๖	๓, ๔, ๘, ๙, ๑๓, ๑๖
๓. สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ยังไม่มีกฎหมายรองรับที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจะสามารถจัดสรรงบประมาณให้การสนับสนุนได้	๓	๑๓, ๑๕, ๑๖
๔. พระสงฆ์ส่วนมากขาดการเขียนโครงการของบประมาณจากภาครัฐ	๑	๔

แผนภาพที่ ๔.๒ สรุปด้านงบประมาณ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

จากแผนภาพที่ ๔.๒ พบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ด้านงบประมาณ ต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาในการบูรณาการในด้านงบประมาณที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีโดยการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่า คัดสรร คัดเลือกและให้ตรงต่อวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ต้องทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณจากผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นมาจัดการบริหารจัดการสภา การสรรหางบประมาณเพิ่มเติมจากพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาต่อคณะพระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี จัดทำวัตถุมงคลของที่ระลึกของสภาพระนักเผยแผ่จำหน่ายเพื่อหาทุนสมทบสภาพระนักเผยแผ่

การสร้างเครือข่าย เช่นการจัดการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนนอกจากจะได้เครือข่ายที่เป็นเยาวชนที่เป็นกำลังในอนาคตของพระพุทธศาสนาแล้วยังได้พ่อแม่ผู้ปกครองด้วย เพราะบุตร-ธิดาเป็นหัวใจของบิดามารดา ก็จะเป็นกำลังให้การสนับสนุนทุนตลอดถึงการจัดบวชนกขัมมจารีณด้วย วัดที่นิยมจัดการบวชนกขัมมจารีณมักจะได้รับการสนับสนุนเงินประมาณจากพุทธศาสนิกชนที่เข้ามาบวชเป็นกำลังสำคัญอีกทางหนึ่ง การจัดให้มีเทศน์มหาชาติเรื่องพระเวสสันดรชาดกนอกจากเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้วยังได้ทุนมาบริหารจัดการวัดและกิจกรรมของทางวัดในจังหวัดเพชรบุรี พุทธศาสนิกชนนิยมฟังเทศน์และมีเทศน์มหาชาติกันและเวลาที่ต้องการหางบประมาณในการที่จะดำเนินการสิ่งใดที่ต้องการใช้งบมาดำเนินการในสิ่งนั้นมักนิยมมัจฉาเทศน์และยังมีการติดแรงกันด้วย วัดในจังหวัดเพชรบุรีหลายวัดพัฒนาวัดได้รวดเร็วด้วยการจัดให้มีเทศน์มหาชาติทุกปีบางครั้งได้มากกว่าการจัดทอดผ้าป่าก็มี การเชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมวัดเสาร์-อาทตย์หรือจัดการสวดมนต์ในวันหยุดราชการหรือนักขัตฤกษ์เป็นประจำจะได้มาซึ่งงบประมาณด้วย การประชาสัมพันธ์เป็นอีกวิธีหนึ่งในเวลาที่มีกิจกรรมการบำเพ็ญกุศลต่างทั้งภายในวัดและนอกวัดเป็นประจำก็ช่วยหางบประมาณมาให้การสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเขียนโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เช่นงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล, องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ การจัดตั้งกองทุนหรือการทอดผ้าป่าวันละ ๑ บาท ตัวอย่างพระมหาวิชิต ธมมวิชัย วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯดำเนินการจัดทอดผ้าป่าวันละ ๑ บาทมีผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคเป็นจำนวนมากเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้งบประมาณในการบริหารจัดการการเผยแผ่ให้เป็นไปด้วยดี การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหากไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันคงไม่ได้ผลมากนัก สภาพระนักเผยแผ่จะเข้มแข็งและมั่นคงต้องมีทุนด้วยการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่และเพื่อทุนสมทบทุนด้วยการจัดทอดผ้าป่าบ้าง จัดกิจกรรมการกุศลต่างๆดังกล่าวแล้วบ้าง สภาพระ

นักเผยจังหวัดเพชรบุรีจะสามารถดำเนินการเผยแผ่และบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลได้

๔.๑.๓ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์

มีจุดแข็ง (Strength) ดังนี้

๑. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น F.M. ๗๕.๗๕ MHZ. ถวายเวลาออกอากาศให้พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี ได้ใช้ห้องส่งออก รายการบ้าง บันทึกรูปเพื่อออกอากาศและนำไปเผยแผ่ในสถานที่ต่าง ๆ บ้าง พระนักเผยแผ่ของสภาพระนักเผยจังหวัดเพชรบุรีไปสลับสับเปลี่ยนกันไปออกอากาศอย่างต่อเนื่อง นอกจากสถานีวิทยุกระจายและแล้วยังมีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านรับสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีทำให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีได้ฟังธรรมะทางวิทยุและหอกระจายข่าวในยามเช้า –เย็นเป็นประจำ^{๗๗}

๒. จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองช่างตามวัดต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีมักนิยมปั้นภาพจิตรกรรมตามผนังอุโบสถ หน้าบันอุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ และศาสนสถานต่าง ๆ ภายในวัดมีศิลปะปูนปั้นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจนเป็นที่รู้จักกันเป็นทั่วไป ใครจะปั้นปูนตามอาคารสถานที่มาดูแบบอย่างวัดในจังหวัดเพชรบุรี และภาพจิตรกรรม ประติมากรรมตามผนังในวัดต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีสื่อถึงความเป็นเมือง พระพุทธศาสนา และวัดในจังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งผลิตช่างต่าง ๆ มากมาย บรรดาช่างทั้งหลายมักนิยมปั้นเรื่องราวในทางพระพุทธศาสนา มีพุทธประวัติ เป็นต้น เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอาศัยศิลปะสร้างศิลปะออกมาให้ผู้สนใจศึกษาพระพุทธศาสนาได้เกิดความรู้ความเข้าใจและเป็นไปของพุทธประวัติยิ่งขึ้น^{๗๘}

๓. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี นอกจากมีวัดแล้วยังมีศาลากลางหมู่บ้านด้วย ศาลากลางหมู่บ้านนอกจากเป็นที่ประชุมของประชาชนในถิ่นนั้นแล้ว เช่น เป็นสถานที่ฟังธรรมและถวายสังฆทานในบางโอกาสด้วย ยังเป็นที่บำเพ็ญกุศลด้วยในเวลาทีวัดไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้ได้^{๗๙} ในพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี มีศิลปะทางพระพุทธศาสนาอย่างล้ำค่า มีกุฏิวิหาร ศาลาการเปรียญสมัยรัชกาลที่ ๕ จิตรกรรมฝาผนังแกะสลักลวดลายไม้ตามศาลาและศิลปะปูนปั้นต่าง ๆ ของสกุลช่างเมืองเพชรที่ตั้งใจสอดแทรกความเป็นพระพุทธศาสนาในด้านวัตถุให้ผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง^{๘๐}

^{๗๗} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๘} สัมภาษณ์ พระพิธพัชรโรตม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๗๙} สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ (เสนห์ ธรรมรสี), เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการ มจร. เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๘๐} สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาท (ลูกซูป ธรรมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

๔. เพชรบุรีเมืองพระธรรมะครองใจ ดังหลักฐานปรากฏในด้านวัตถุต่าง ๆ เช่น วัดร้าง พระปรางค์วัดมหาธาตุวรวิหาร เจดีย์แดงทางประวัติศาสตร์ที่บ้านหม้อล้วนแต่เป็นศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้นซึ่งมีอยู่มากในจังหวัดเพชรบุรี และมีศาสนาวัตถุที่ขึ้นทะเบียนกรมศิลปากรอยู่หลายแห่ง ในแต่ละแห่งนอกจากเป็นศิลปวัฒนธรรมแล้วยังบ่งบอกถึงความเป็นพระพุทธศาสนาอย่างวิเศษ พระในเมืองเพชรหลายรูปเป็นช่างและได้ผลิตช่างที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายท่านมาจากวัด และได้ช่วยกันสืบทอดและถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาในงานศิลปปูนปั้น ภาพวาดจากจิตรกรรมฝาผนังล้วนเป็นการยกย่องบูชาคุณพระรัตนตรัยและพระพุทธศาสนาด้วยการสื่อสารทางวัสดุทางด้านศาสนสถานให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาตามที่ตนได้ดูภาพต่าง ๆ ที่ศิลปินตั้งใจสร้างศิลปะทางพระพุทธศาสนาให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อคุณพระรัตนตรัยและความเป็นพระพุทธศาสนา^{๘๑}

๕. นอกจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ยังมีวิทยุชุมชน และมีเคเบิลทีวีของจังหวัดเพชรบุรีให้พระผู้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บรรยายธรรม เทศน์ ปาฐกถาและอภิธรรมออกอากาศเป็นประจำ ผู้นำชุมชนที่มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านช่วยทำการเผยแผ่โดยการเปิดสัญญาณจากสถานีวิทยุในเวลาที่เหมาะสมให้ประชาชนได้รับฟังไปพร้อมๆ กันทุกวัน ปัจจุบันมีโทรศัพท์สมาร์ตโฟนสามารถดูและฟังการบรรยายธรรมของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีได้ทางยูทูบ (youtube) มีการถ่ายทอดสัญญาณเข้ายูทูบ (youtube) ดูและฟังได้ตลอดเวลาและสามารถย้อนหลังกลับไปฟังและดูได้เมื่อต้องการ^{๘๒}

๖. รายการเผยแผ่ของพระนักเผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีรายการเที่ยววัดทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ออกอากาศในเวลา ๒๒.๐๐-๒๓.๐๐ น. สัปดาห์ละ ๕ วัน ผู้ดำเนินรายการได้แก่ พระครูสถิตพจนสุนทร อดีตเจ้าคณะตำบลโพธิ์หวานและอดีตเจ้าอาวาสวัดเพ็ญและที่มงานวันละ ๒ รูป บ้าง ๓ รูปบ้างบางครั้งก็มีฆราวาสเข้าร่วมด้วย ได้ออกสัมภาษณ์ตามวัดต่างๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี และบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียงเคลื่อนที่นำมาออกอากาศในภาคค่ำทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ มีผู้สนใจฟังรายการนี้มาก เคยมีผู้สงสัยว่ารายการนี้ออกไปทำรายการตามวัดแล้วจะได้อะไร พาคนไปชมวัดชมศาสนสถานก็ได้คำตอบว่า ตามศาสนสถานภายในวัดมีศิลปะต่าง ๆ มากมายที่สามารถสื่อให้ผู้สนใจเข้าถึงหลักการทางศาสนาโดยอาศัยวัตถุที่มีอยู่ในวัด เช่น การชมรูปปั้นคนแบกของในวัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นต้น บ่งบอกถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่า ถ้าคนแบกไว้ก็หนัก ถ้าคนรู้จักวางก็บ้างก็เบา^{๘๓}

๗. การเผยแผ่โดยการอาศัยธรรมชาติเป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรม เช่น ต้นไม้ต้นหนึ่งก็สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ เพราะพระตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันก็อยู่กับธรรมชาติต้นไม้ ป่าไม้แม่น้ำลำธารต่าง ๆ เป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรมได้หมด ถ้าพระนักเผยแผ่

^{๘๑}สัมภาษณ์ พระครูวัชรพลธรรม, เจ้าคณะอำเภอท่ายาง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม (ท่าซึก) ตำบลท่าคอย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๒}สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เขวลิต มหาบุญโญ), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาปรหม เลขานุการสภาพระนักเผยแผ่, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๓}สัมภาษณ์ พระครูประโชติวิชารกร (ศิริพงษ์ ปภัสสร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

มีความรู้ความเข้าใจสามารถนำมาใช้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้หมด^{๘๔} แม้แต่พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนองค์แทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นอุปกรณ์ในการสอนถึงหลักธรรมคำสอนได้อย่างลึกซึ้ง ในวัดทุกวัดก็มีพระพุทธรูปกันทั้งนั้น พระพุทธรูปในแต่ละปางก็บอกถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าในพุทธสาวกสาวิกาได้อย่างชัดเจน และสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ในหมู่พุทธบริษัท^{๘๕}

๘. เมื่อพูดถึงวัสดุอุปกรณ์คนส่วนมากต้องคิดถึงเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันยุคสมัยและเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ถึงไม่มีอุปกรณ์และวัสดุประเภทนี้พระนักเผยแผ่ที่มีจิตวิญญาณในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็สามารถทำการเผยแผ่ได้ด้วยการใช้วัสดุใกล้ตัวที่มีอยู่ เช่น อุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวหรืออัฐบริวารต่าง ๆ สามารถนำมาใช้เป็นอุปกรณ์สอนธรรมให้พุทธศาสนิกชนและผู้ที่มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเกิดความเลื่อมใสการเป็นพระต้องมีปณามเหมือนข้าราชการตำรวจทหาร ต้องพกอาวุธปืน เรียกว่าเป็นรูปแบบของพระหรือสมณสาธิต^{๘๖}

๙. วัดในชนบทส่วนมากใช้กลองระฆังเป็นสัญญาณบอกถึงการกระทำกิจต่าง ๆ ของสงฆ์ เสียงกลองระฆังจึงเป็นเหมือนเสียงสวรรค์สำหรับชาวชนบทและพุทธศาสนิกชน มักนิยมสร้างกลองระฆังถวายพระถวายวัด วัดต้องมีหอกลองหอรฆัง ประจำวัดเสียงตีกลองตีระฆังจากทางวัดเป็นโดยปกติพุทธศาสนิกชนทราบดีว่าพระภิกษุ-สามเณร ทำกิจของพระสงฆ์ เช่น การทำวัตรเช้า-เย็น การฉันภัตตาหาร กลองระฆังก็เป็นอุปกรณ์หนึ่งของพระนักเผยแผ่ โดยเฉพาะวัดในต่างจังหวัดคนอาศัยเสียงกลองระฆังเตือนสติ ให้รีบทำความดีต่าง ๆ ที่ควรทำ^{๘๗}

สรุปความว่า พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิทยุชุมชนเป็นอุปกรณ์การทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีจิตรกรรมฝาผนัง มีประติมากรรมต่าง ๆ อยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก พระจังหวัดเพชรบุรีส่วนมากเป็นช่างและผลิตชื่อที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายคน เช่น นายทองร่วม เอมโษษฐ ศิลปินแห่งชาติ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์- ศิลปะปูนปั้น) ผลงานปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวนมาก ในศิลปะปูนปั้นสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาไว้ในศิลปะปูนปั้นที่เห็นเด่นชัดต่อวัดมหาธาตุวรวิหาร เพชรบุรี มีศิลปะปูนปั้นที่ดึงดูดพุทธศาสนิกชนให้เข้าวัดและใกล้ชิดพระพุทธศาสนา มีวัดในจังหวัดอื่นนำมาแบบปูนปั้นและช่างจังหวัดเพชรบุรีไปปั้นยังวัดในจังหวัดของตนบ้าง งานปูนปั้นล้วน

^{๘๔} สัมภาษณ์ พระครูอนุวงศ์วรกิจ (ณรงค์ อาจาโร), เจ้าคณะตำบลแก่งกระจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๘๕} สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๘๖} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ (วิเชียร กลยาณธมโม), เจ้าอาวาสวัดราชบุรุษศรัทธา ตำบลบางแก้ว อำเภอบางแหลม จังหวัดเพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานทางพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

บ่งบอกถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนา การศึกษาเรียนรู้จากงานปูนปั้นทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและยังเป็นการเผยแพร่ด้านบุคลากรอีกด้วย การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในงานศิลปะปูนปั้นตามผนังอุโบสถ หน้าบันอุโบสถและศาลาบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่มีโอกาสพบเห็นเกิดศรัทธาต่อวัดและพระพุทธศาสนา วัดในจังหวัดเพชรบุรี นิยมงานปูนปั้นประดับตามศาสนสถานเพื่อให้ศาสนิกชนได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นอุปกรณ์สอนบุคคลที่ได้พบเห็นได้ข้อคิดสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ศาลากลางหมู่บ้านยังเป็นอุปกรณ์เสริมของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ประชาชนจังหวัดเพชรบุรีนิยมฟังเทศน์และจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรชาดกตามศาลากลางหมู่บ้านและตามบ้านเรือนของตนทำให้พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ตามคำขวัญประจำจังหวัดในอดีตกล่าวไว้ว่า “เพชรบุรีเมืองพระ ธรรมะครองใจ” เป็นหลักฐานยืนยันว่าพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนากันจนเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชนเมืองเพชรบุรี จากหลักฐานที่เป็นศาสนสถาน โบราณสถานมีพระปรารักษ์ ๕ ยอดที่วัดมหาธาตุวรวิหาร เจดีย์แดงที่ตำบลบ้านหม้อ วัดร้างไผ่ล้อม เป็นต้น

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นอุปกรณ์ในการเรียนรู้พระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นอย่างดี มีประชาชนเยาวชนสนใจศึกษาหาความรู้จากกิจกรรมฝาผนังตามอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และศาสนสถานอื่น ๆ อีก เข้าหลักที่ตาเห็นภาพทราบเหตุการณ์วิจารณ์เนื้อหา ตามวัดส่วนมากจะวาดภาพพุทธประวัติ สาวกสาวิกา และพระเจ้า ๑๐ ชาติ ลงบนผนังอุโบสถ ศาลาการเปรียญและศาลาจนกลายเป็นศิลปะทางพระพุทธศาสนาอย่างล้ำค่า ล้วนแต่เป็นอุปกรณ์และวัสดุในการเผยแผ่ทั้งสิ้น จากการได้เห็นและได้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนา ถึงขนาดบางท่านไม่กล้าทำบาป เมื่อเสียชีวิตแล้วจะต้องไปถูกจองจำอยู่ในนรก เช่น การเห็นภาพวาดเรื่อง ไตรภูมิพระร่วงหรือเรื่องทศชาติชาดกที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเชื่อเรื่องบุญ -บาป และเรื่องบุญคุณของผู้มีพระคุณมีบิดามารดา เป็นต้น พระพุทธรูปปางต่าง ๆ สามารถเป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และยังสามารถนำธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวมาทำอุปกรณ์เช่น ต้นไม้ในวัดก็สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรมได้เช่นเดียวกัน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ใช้ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวพระวรกายของพระองค์ มาเป็นอุปกรณ์สื่อให้สาวกสาวิกา อุบาสกอุบาสิกา เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อคุณพระรัตนตรัยตราប់เท่าปัจจุบัน วัดที่อยู่ในชนบทยังมีกลองระฆังเป็นอุปกรณ์ด้วยพุทธศาสนิกชนนิยมสร้างกลองระฆังถวายวัดและวัดก็สร้างหอรฆังกันแทบทุกวัน พุทธศาสนิกชนเคยชินกับเสียงกลองระฆังของพระสงฆ์และเกิดศรัทธาเลื่อมใสเมื่อได้ยินเสียงพระตีกลอง ระฆังเป็นสัญญาณให้รู้ว่าได้เวลาแห่งการทำความดีแล้ว ผู้สูงอายุบางท่านพอได้ยินเสียงกลองระฆังยกมือขึ้นสาธุ อนุโมทนาบุญกับพระสงฆ์ที่ท่านได้ทำกิจวัตรของท่าน

ตาราง ๔.๙ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ในด้านจุดแข็ง (Strength)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. พระนักเผยแผ่มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และหอกระจายข่าว พระพุทธรูป ธรรมชาติ เป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่	๖	๑, ๒, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๔
๒. พระนักเผยแผ่ มีศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังเป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่มาก	๕	๓, ๕, ๖, ๑๑, ๑๔
๓. พระนักเผยแผ่มีโบราณสถาน ศาลากลางหมู่บ้าน มีกลองระฆังเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการเผยแผ่	๔	๓, ๔, ๖, ๑๗
๔. เพชรบุรีเป็นเมืองช่างมีศิลปะปูนปั้นเกี่ยวกับพระพุทธรูปจำนวนมาก	๑	๒
๕. มีศาลากลางหมู่บ้านเป็นที่บำเพ็ญกุศลของชาวบ้านและนิยมมีเทศน์มหาชาติ	๑	๔
๖. วัดในชนบทส่วนมากใช้กลองระฆังทำกิจของสงฆ์ เช่นการทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น เป็นต้น	๑	๑๔

๔.๑.๓ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์

มีจุดอ่อน (Weakness) ดังนี้

๑. วัสดุที่ใช้ทำการเผยแผ่ในปัจจุบันมีเพียงสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเท่านั้นส่วนวัสดุและอุปกรณ์อื่นที่นอกเหนือจากวิทยุ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตยังไม่ได้นำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน เพราะสังคมในปัจจุบันประชาชนใช้สื่อออนไลน์กันมาก การศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะเรื่องใด มีโทรศัพท์เพียงเครื่องเดียวสามารถหาความรู้ได้และสามารถดูได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาไม่จำกัดขอบเขตเหมือนวิทยุกระจายเสียงหรือหอกระจายข่าวได้เพียงเฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น และมีเวลาจำกัด แตกต่างอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ^{๘๘}

๒. พระนักเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ยังใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ไม่เป็น และยังขาดคอมพิวเตอร์ในการเผยแผ่ ถึงแม้จะมีสถานีวิทยุก็ตามก็ยังมีเงื่อนไขอื่น ๆ ตามมาด้วย เช่นมีเวลาอันจำกัด เวลาออกอากาศเข้าเกินไป มีดเกินไปบางรายการที่ออกอากาศประชาชนยังหลับอยู่ บางรายการประชาชนเข้านอนแล้ว การที่ทำการเผยแผ่ออกอากาศไปแล้วไม่มี

^{๘๘}สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวิโร), เจ้าคณะ จังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

การจัดเก็บข้อมูลไว้บ้างก็จะมีฐานข้อมูล การนำเทคโนโลยีมาช่วยทำการเผยแผ่จะทำให้งานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาน่าสนใจยิ่งขึ้น^{๘๙}

๓. อุปกรณ์บางอย่างเก่าเกินไปใช้งานมานาน บางอย่างไม่ทันเหตุการณ์ในปัจจุบันต้องเสียบซ่อมเป็นจำนวนมาก ไม่คุ้มกับการลงทุน ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มและเสียเวลาในการทำงาน อุปกรณ์บางชนิดไม่สามารถสนองงานให้ทันเวลาได้ และผู้ปฏิบัติการไม่มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ เป็นสาเหตุทำให้เครื่องมือชำรุดและเสื่อมคุณภาพในการใช้งาน นอกจากนี้จะมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอแล้ว ยังต้องมีเจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์นั้นด้วย งานนั้นจึงจะสัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันต่างกับอดีตมาก ต้องมีอุปกรณ์ทันสมัยใหม่แห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความเจริญด้านวัตถุขึ้นทุกวัน พระนักเผยแผ่ไม่ควรหยุดอยู่กับที่ต้องก้าวไปให้ทันกระแสความนิยมของโลกปัจจุบัน จะอาศัยให้ประชาชนพุทธศาสนิกชนเดินเข้ามาหาถึงในวัดเหมือนในอดีตที่ผ่านมาคงจะยาก ปัจจุบันพระนักเผยแผ่ต้องก้าวออกไปทำการเผยแผ่แบบเชิงรุกมากกว่าการตั้งรับ^{๙๐}

๔. อุปกรณ์ช่วยทำการเผยแผ่ยังล้าสมัยอยู่มาก เท่าที่สังเกตจะพบว่า มีเพียงสถานีวิทยุอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความรวดเร็ว ถึงแม้จะได้เวลาออกอากาศฟรีจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มาตั้งแต่เริ่มเป็นสถานีก็ยังไม่หาพระไปบรรยายธรรมหรือดำเนินรายการธรรมะทางสถานีวิทยุได้ยาก ปัจจุบันรายการบรรยายธรรมในภาคเช้าเหลือพระนักเผยแผ่เพียงไม่กี่รูปไปบรรยายธรรมและดำเนินรายการทางสถานีวิทยุ และยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเครื่องที่จะดัดแปลงวัสดุเก่าให้ใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ พระนักเผยแผ่ยังขาดการเรียนรู้และฝึกอบรมวิธีการผลิตสื่อทางการเผยแผ่ ให้สอดคล้องกับตามตั้งการและการเข้าถึงประชาชนและเยาวชนอย่างจริงจัง อุปกรณ์ที่มีอยู่ใช้ได้กับกลุ่มคนบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ยังไม่เข้าถึงกลุ่มเยาวชน กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มการเมืองและกลุ่มข้าราชการเผยแผ่และประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากการมีอุปกรณ์ที่ดีและเพียงพอ^{๙๑}

๕. วัสดุนอกจากเก่าแล้วยังไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ในบางส่วนเสื่อมคุณภาพหรือไม่เหมาะสมกับปัจจุบัน วัสดุอุปกรณ์ต้องให้สอดคล้องกับปัจจุบัน ยุคนี้เป็นยุคแห่งการพัฒนาข้อมูลข่าวสารเป็นยุคการใช้เทคโนโลยี โลกแคบลงเป็นสังคมก้มหน้าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะก้มหน้าทำการเผยแผ่แบบในอดีตคงจะประสบความสำเร็จยาก ข้อมูลข่าวสารต้องรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ แม้วงการคณะสงฆ์โดยเฉพาะพระนักเผยแผ่จะปฏิเสธไม่ได้ว่าอุปกรณ์สมัยใหม่ไม่จำเป็นต้องใช้ก็ได้ เพราะเรามีอุปกรณ์หรือวัสดุทางธรรมชาติดูอยู่แล้วไม่ต้องสิ้นเปลืองและเสียเวลาในการเรียนรู้วัสดุอุปกรณ์ด้วย ความจำเป็นของการใช้วัสดุอุปกรณ์ในปัจจุบันมีความจำเป็นมาก เครื่องมือต่าง ๆ

^{๘๙} สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโรดม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๐} สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ (เสนห์ ธมมรสี), เจ้าอาวาสพระอารามหลวงวัดคงคารามวรวิหาร ผอ. นวบ.มจร.เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๑} สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณทร (ลูกซบ ธมมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม (พระอารามหลวง), ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

นอกจากมีเพียงพอแล้วผู้ใช้ต้องมีความชำนาญในวัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ ด้วย ถึงมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ แต่ผู้ปฏิบัติการขาดความรู้ความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นๆ ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร^{๙๒}

๖. พระนักเผยแผ่บางรูปยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ ยังใช้วิธีการเผยแผ่แบบเดิม ๆ ซึ่งยังไม่พัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในยุค ๔ จี (๔ g) พระนักเผยแผ่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเผยแผ่จะอาศัยสื่อจากธรรมชาติเหมือนแต่ก่อนไม่ได้เพราะยุคนี้เป็นยุคแห่งความเร็วของยุคข้อมูลข่าวสารรวดเร็วชนิดที่เรียกว่า ย่อโลกนี้มาไว้ในมือ พระนักเผยแผ่ยังใช้วิธีการเผยแผ่แบบเดิมคงไม่ประสบความสำเร็จแน่ และต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือสื่อสารอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อความต้องการของสังคมและโลกในปัจจุบัน นอกจากมีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยแล้วยังต้องมีสถานที่รองรับสำหรับให้สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เช่น มีห้องปฏิบัติการ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องประชุมเป็นหลักแหล่งที่ชัดเจน ไม่ใช่ย้ายไปย้ายมา ตามผู้เป็นประธาน ประธานสภาพระนักเผยแผ่อยู่วัดไหนก็อยู่วัดนั้น ต้องมีอาคารรองรับอย่างเป็นรูปธรรม^{๙๓}

๗. พระนักเผยแผ่ได้ห้องบันทึกเสียงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยฟรีก็จริง แต่ยังมีเวลาที่จำกัด คือต้องรอคิวและเจ้าหน้าที่บันทึกให้ต้องรีบเร่งเนื่องจากเจ้าหน้าที่บันทึกทางสถานีวิทยุมีจำนวนจำกัด เหมือนขอยืมจุกคนอื่นเขาหายใจ การที่สภาพระนักเผยแผ่ยังไม่มีวัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ทำการเผยแผ่ทำให้สภาขาดความมั่นคง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี เป็นหน่วยงานของภาครัฐมีเงื่อนไขจากรัฐบาลเป็นผู้กำหนดในการออกอากาศ พระนักเผยแผ่ไม่มีอิสระมาก เรียกว่าต้องอยู่ดูแลของรัฐบาล ทำให้การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องใช้อย่างระมัดระวังเพราะไม่ใช่ของเราเป็นวัสดุที่อาศัยเขาใช้^{๙๔} อุปกรณ์ที่พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีใช้ทำการเผยแผ่ในด้านสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เคเบิลทีวี ก็ล้วนแต่ถูกควบคุมและคุกคามจากภาครัฐเราไม่สามารถที่จะดำเนินรายการได้อย่างอิสระมีกฎหมายคุ้มครองและควบคุมในการออกอากาศด้วยก็ไม่ค่อยกล้ากลัวจะไปพลาดไปถึงบุคคลอื่นหรือถามถึงปัญหาในสังคมปัจจุบันยังต้องระมัดระวังมาก ยังมีขอบเขตจำกัดไม่เหมือนสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ในปัจจุบันสามารถแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและแสดงทัศนคติได้^{๙๕}

๘. สภาพระนักเผยแผ่ยังขาดอุปกรณ์เสริมการเผยแผ่ เช่น การสร้างเว็บไซต์ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การเผยแผ่ทางยูทูป (youtube) และเฟสบุ๊ค (facebook) หรือทำการเผยแผ่ทางไลน์ (Line) ซึ่งเป็นความนิยมของปัจจุบันคนทุกระดับใช้สื่อออนไลน์ต่าง พระสงฆ์ผู้ทำการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนายังใช้วัสดุจากธรรมชาติบ้าง สื่อมวลชนบ้าง ยังไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลง

^{๙๒} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม (ปัญญา), เจ้าคณะอำเภอท่ายาง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม (ท่าซึก) ตำบลท่าค้อย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๙๓} สัมภาษณ์ พระมหาไชยพร อธิจิโร, ดร., เจ้าอาวาสวัดสระบัว ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๔} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหมุ่บ้านเขต ๒ เจ้าอาวาสวัดล้นช้าง อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๕} สัมภาษณ์ พระครูประโชติวัชรการ (ศิริพงษ์ ปภัสโร), เจ้าคณะตำบล คลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

ที่รวดเร็ว อุปกรณ์การเผยแพร่ต้องทันสมัยกว่าที่เป็นอยู่ และพระนักเผยแผ่ต้องเรียนรู้วิธีการใช้วัสดุทั้งหลายเหล่านี้ให้ชำนาญ การเผยแผ่พระธรรมหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเข้าถึงประชาชนทุกระดับ การใช้วัสดุอุปกรณ์แบบเดิมที่ใช้อยู่ก็ได้เพียงใดกลุ่มหนึ่งยังไม่ครอบคลุมได้ทุกกลุ่ม ตลอดถึงการจัดศาสนสถานต้องสอดแทรกการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนเยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้^{๙๖}

๙. ที่ทำการของพระนักเผยแผ่ยังไม่ชัดเจน ยังฝากไว้กับประธานสภายังไม่มีสำนักงานเป็นของตัวเอง วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่แทนจะไม่มีใช้ต้องอาศัยเขาใช้ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ระบบสารสนเทศ เครื่องบันทึกเสียง โปรเจกเตอร์ เป็นต้น ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเผยแผ่ทั้งสิ้น สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรียังขาดอุปกรณ์ดังกล่าวข้างต้น สภายังไม่ได้สรรหาอุปกรณ์เหล่านี้มาช่วยทำการเผยแผ่หรือมาสนับสนุนพระนักเผยแผ่ให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวแล้วมาทำการเผยแผ่^{๙๗}

๑๐. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรียังขาดอุปกรณ์และสำนักงานเป็นของตัวเองใช้วิธีการเทศน์บาง การใช้คัมภีร์เป็นหลัก สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของวัดเขาน้อยและวัดโพธิ์กรุงจึงได้จัดสรรเวลาให้พระนักเผยแผ่ได้ทำการเผยแผ่ทางอากาศฟรี แต่ก็เป็นเวลาที่มีประชาชนรับไม่มากบางเวลาก็เข้าเกินไป บางเวลาก็ตึกเกินไปประชาชนหันดูทีวีและฟังเพลงเสียงมากกว่า ยังขาดการเผยแผ่ทางแผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์หรือมีบอร์ดประชาสัมพันธ์การเผยแผ่ การจัดวัดให้เป็นอุทยานการศึกษาก็มีน้อยลง การสนับสนุนการเผยแผ่ในมุมอื่นที่ไม่ใช่สื่อและอุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น การเขียนหลักธรรมสั้นตามต้นไม้ เป็นต้น

ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตลอดถึงการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ก็น้อยลง^{๙๘}

สรุปความว่า วัสดุที่ใช้ในปัจจุบันมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM ๙๕.๗๕ MHZ. เป็นฐานรองรับการเผยแผ่ของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี และวัสดุจากธรรมชาติเพียงเท่านั้น วัสดุอุปกรณ์อย่างอื่น เช่น เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่ อาทิเช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ยังไม่ได้นำมาช่วยในการเผยแผ่งานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่ยังไม่ชำนาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่ อุปกรณ์บางอย่างที่ใช้อยู่ก็เก่าเกินไปไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องเสียค่าซ่อมเป็นจำนวนมากไม่คุ้มกับการลงทุน ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเสียเวลาในการทำงานอุปกรณ์บางอย่างไม่สนองงานต่อการทำงานให้ทันเวลาได้และปฏิบัติการไม่มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือ ส่วนหนึ่งเป็นสาเหตุให้เครื่องมือชำรุดและเสื่อมสภาพในการทำงานนอกจากมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอแล้วยังต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นด้วย งานนั้นจึงจะสัมฤทธิ์ผลและมี

^{๙๖} สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายนาง ตำบลนาทราย อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๗} สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ (วิเชียร กลยาณธมโม), เจ้าอาวาสวัดราชบุรุษรัศมี ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

คุณภาพ การเผยแพรในปัจจุบันต่างกับในอดีตมากต้องมีอุปกรณ์หรือวัสดุที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความเจริญในด้านวัตถุขึ้นทุกวัน พระนักเผยแผ่ไม่ควรหยุดอยู่กับที่ต้อก้าวไปให้ทันกระแสความนิยมของโลกปัจจุบัน จะอาศัยการตั้งรับอยู่กับวัดเหมือนในอดีตคงไม่ได้ต้องทำการเผยแผ่เชิงรุก จะทำการเผยแผ่แบบรูปแบบเดิม ๆ คงจะไม่สัมฤทธิ์ผลกว่าที่ควร การผลิตสื่อต่างๆ มาช่วยทำการเผยแผ่มีความจำเป็นมาก เพราะสื่อออนไลน์จะเข้าถึงประชาชนได้รวดเร็ว เข้าถึงประชาชนทุกระดับ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น กลุ่มเยาวชน กลุ่มธุรกิจ กลุ่มการเมือง ข้าราชการ พ่อค้าประชาชนทั่วไป จะได้รับประโยชน์และเข้าถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยการอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยวัสดุอุปกรณ์ของสภาพพระนักเผยแผ่ที่ใช้ดำเนินการอยู่ล้วนเป็นของหน่วยงานอื่น ๆ บุคคลอื่น ยังไม่มีวัสดุของสภาพพระนักเผยแผ่ที่ใช้ดำเนินการอยู่ล้วนเป็นของหน่วยงานอื่น บุคคลอื่น ยังไม่มีวัสดุอุปกรณ์ของพระนักเผยแผ่เอง การที่เราอาศัยวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานอื่น อาจจะทำให้สภาพพระนักเผยแผ่ขาดเสถียรภาพได้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีขอบเขตจำกัดในด้านการเผยแผ่ เงื่อนไขด้านเวลาที่จำกัดและเวลาออกอากาศที่ไม่เหมาะสม เช่น เข้าเกินไปหรือมีตเกินไปการเผยแผ่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ตารางที่ ๔.๑๐ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในด้านจุดอ่อน (Weakness)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. ยังขาดวัสดุอุปกรณ์เผยแผ่สมัยใหม่ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	๕	๑, ๒, ๓, ๔, ๑๓, ๑๔
๒. สภาพพระนักเผยแผ่มีเพียงสถานีวิทยุกระจายเสียง เป็นฐานในการเผยแผ่เท่านั้น	๕	๒, ๓, ๙, ๑๐, ๑๒
๓. สภาพพระนักเผยแผ่ขาดที่ทำการของสภาพพระผู้ชำนาญการในการใช้เทคโนโลยี	๕	๔, ๘, ๙, ๑๐, ๑๔
๔. เวลาที่ได้จากสถานีวิทยุ บางครั้งไม่ตรงกับผู้ฟังประกอบกร	๑	๒
๕. พระนักเผยแผ่บางรูปขาดความรู้ในการใช้อุปกรณ์ ยังใช้วิธีการเผยแผ่เดิมๆ	๑	๘
๖. การบันทึกเสียงที่สถานีวิทยุมีเวลาที่จำกัด	๑	๑๑

๔.๑.๓ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์

มีโอกาสดังนี้

๑. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ได้เวลาจากสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีจัดสรรเวลาให้พระนักเผยแผ่ได้ทำการเผยแผ่ทางอากาศโดยไม่เสียค่าเช่าเวลา ออกอากาศ ทำให้พุทธศาสนิกชนส่วนหนึ่งได้ฟังธรรมจากการบรรยายธรรมของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี รู้จักวัดในจังหวัดเพชรบุรีมากขึ้นเนื่องจากพระได้ทำการออกอากาศ พุทธศาสนิกชนนอกจากได้ฟังการบรรยายธรรมแล้วยังได้รู้ความเคลื่อนไหวจากพระนักเผยแผ่และวัดในจังหวัดเพชรบุรีด้วย ส่วนหนึ่งทำให้ผู้ฟังที่อยู่ทางบ้านไม่มีโอกาสมาฟังธรรมที่วัดได้ใกล้ชิดกับพระและวัดโดยเฉพาะใน จังหวัดเพชรบุรีตามหมู่บ้านที่อยู่ตามชนบทจะมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านนิยมเปิดข่าวสารรับ สัญญาณจากสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทย^{๙๙}

๒. การรวมตัวของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ของจังหวัด ขึ้นมาและมีโอกาสได้ทำการเผยแผ่ร่วมกันทำให้พระนักเผยแผ่ทั้งเก่าและใหม่ได้มีโอกาสแสดงออก ร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีของในหมู่คณะ พุทธศาสนิกชนมีโอกาสดูรู้จักพระรู้จักวัดในจังหวัด เพชรบุรีมากยิ่งขึ้น จากการที่พระได้ไปบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทย หอ กระจายข่าวในจังหวัดเพชรบุรีเปิดรับสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยฯ ประชาชนได้รับฟังเสียงตามสายที่ให้มีพระนักเผยแผ่และวัดที่ทำการออกอากาศเป็นประจำที่เป็นที่ รู้จักกันของประชาชน และพุทธศาสนิกชนที่ติดตามฟังข่าวสารจากสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่ง ประเทศไทย^{๑๐๐}

๓. นโยบายของรัฐและจังหวัดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการส่งเสริมสนับสนุนให้แก่เยาวชน ประชาชนได้เรียนรู้วิชาการทางศาสนาและศีลธรรม เปิด โอกาสให้พระเข้าไปสอนศีลธรรมในสถาบันการศึกษา มีการสอนธรรมศึกษาแก่เยาวชนในสถานศึกษา ต่างๆ ทำให้พระนักเผยแผ่ได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับทางโรงเรียน ครูอาจารย์ในสถานศึกษานั้นๆ มีโอกาสได้เข้ารับการอบรมการผลิตสื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีระบบสารสนเทศที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ง่ายต่อการเข้าถึงในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ในการบำรุงพระพุทธศาสนา มี สถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้พระนักเผยแผ่มีโอกาสร่วมผลิตสื่อเรียนรู้การใช้สื่อสมัยใหม่ด้วย^{๑๐๑}

๔. พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีได้เข้าไปสอนศีลธรรมให้เยาวชนในสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งทางสถานศึกษาต่างๆ มีอุปกรณ์และวัสดุในการช่วยการเรียนการสอนให้เกิดความ

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวิโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโธม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาส วัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ (เสน่ห์ ธมมรสี), เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วย วิทยบริการ มจร.เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

น่าสนใจมากขึ้น ในเวลาเดียวกันพระนักเผยแผ่ถือโอกาสทำการเรียนรู้การใช้วัสดุอุปกรณ์ไปด้วย การเข้าไปในสถานศึกษาแทบจะไม่ต้องลงทุนด้านอุปกรณ์และวัสดุเหมือนในวัดมากนัก เพราะวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลจะจัดสรรมาให้สถานศึกษาในด้านสื่อต่าง ๆ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น^{๑๐๒}

๕. สถานีสำหรับนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีหลายรูปแบบทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานศึกษา ล้วนแต่มีวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมแต่พระนักเผยแผ่เตรียมตัวให้พร้อมและมีความรู้ความสามารถใช้อุปกรณ์ได้และมีความชำนาญในการใช้ถึงแม้ไม่มีความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในบางชนิดก็สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ ก็สามารถทำการเผยแผ่โดยการใช้วัสดุอุปกรณ์ได้โดยไม่ต้องเป็นภาระนำวัสดุอุปกรณ์ไปด้วย และยังเป็นการให้ได้เรียนรู้ร่วมกันระหว่างพระผู้เผยแผ่กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนเป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำการเผยแผ่ไปในตัว นอกจากวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อสมัยใหม่ ยังมีวัสดุทางธรรมชาติที่สามารถหยิบยกขึ้นมาเป็นอุปกรณ์เสริมการเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้ด้วยเช่นกัน^{๑๐๓}

๖. สถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ มีความต้องการให้พระได้เข้าไปทำการเผยแผ่ เรื่องศีลธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนในสถานศึกษา เพื่อให้ความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปัจจุบันยังขาดแคลนพระที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสถานศึกษา สำหรับวัสดุอุปกรณ์ช่วยในการเผยแผ่ทางสถานศึกษามีความพร้อมอยู่แล้วขาดแต่พระผู้เผยแผ่ที่จะเข้าไปทำการเผยแผ่เท่านั้นที่มีอยู่ยังมีจำนวนน้อยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี สถานศึกษาบางแห่งอยู่ในชนบทบางแห่งไม่มีวัดไม่มีพระเข้าไปให้ความรู้แก่เยาวชนได้เรียนรู้วิชาการทางพระพุทธศาสนา ครูอาจารย์ในสถานศึกษาจะสอนเองก็คงสู้พระสอนไม่ได้^{๑๐๔}

๗. สถานีวิทยุกระจายเสียงจังหวัดเพชรบุรี เป็นสถานีที่ได้รับความเมตตาจากคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีวัดเขabanไดอิฐ ซึ่งมีพระครูโสภณพัฒนกิจ (บุญส่ง ธมฺมปาโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดเขabanไดอิฐ อดีตเจ้าคณะตำบลไร่ส้มอนุญาตให้ใช้พื้นที่ของวัดเขabanไดอิฐก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเพชรบุรีเกิดขึ้นทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จึงได้เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ผู้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทำการบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุให้ประชาชนที่ติดตามฟังรายการวิทยุได้ฟังพระนักเผยแผ่ให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาไปด้วย^{๑๐๕}

สรุปความว่า พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีได้ร่วมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเพชรบุรี ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอากาศและมีหอกระจายข่าวตาม

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ นายบวร จันทรวงศ์, ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พรหมานุกุล), ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

หมู่บ้านที่รับสัญญาณการถ่ายทอดจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สู่ประชาชนในท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนในสถานศึกษาต่าง ๆ ยังต้องการให้พระไปทำการเผยแผ่หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาให้เยาวชนได้เรียนรู้พระพุทธศาสนา ด้านศีลธรรม จริยธรรมและคุณค่าทาง พระพุทธศาสนาเป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้เยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มี พื้นจิตใจที่งดงามห่างไกลยาเสพติด มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ การที่ พระนักเผยแผ่ได้เข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นั้น ทำให้เยาวชนผู้ได้รับ การอบรมสั่งสอนจากพระนักเผยแผ่ทำให้เยาวชนมีจิตสาธารณะและรู้จักเสียสละเพิ่มขึ้น เป็นการเปิด โอกาสให้พระนักเผยแผ่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ปฏิบัติหน้าที่ ของการเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า โดยอาศัยความรู้คู่คุณธรรมในตัวของท่าน ช่วยขัดเกลาจิตใจ เยาวชน พุทธศาสนิกชน ประชาชนในบางส่วนได้รับฟังการบรรยายธรรมจากพระนักเผยแผ่จังหวัด เพชรบุรี ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทางวิทยุบ้าน ทางหอกระจายข่าวตามหมู่บ้าน บ้างซึ่งตรงกับคำขวัญประจำจังหวัดเพชรบุรีว่า “เพชรบุรีเมืองพระ ธรรมะครองใจ”

ตารางที่ ๔.๑๑ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ในด้านมีโอกาส (Opportunity)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิทยุ หอกระจายข่าวเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการทำการเผยแผ่	๕	๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๒. สถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี ต้องการ ให้พระเข้าไปเผยแผ่ในสถานศึกษา	๓	๑, ๒, ๓
๓. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนพระนักเผยแผ่ได้เข้าไปเผยแผ่ในองค์กรของตน	๒	๑๖, ๑๗
๔. พระนักเผยแผ่ไม่ต้องเสียค่าเช่าในการ ออกอากาศจากสถานีวิทยุ	๑	๑
๕. นโยบายของรัฐและของจังหวัดในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม	๑	๓
๖. พระนักเผยแผ่ได้มีโอกาสเข้าไปสอนศีลธรรมใน สถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี	๑	๑๔

๔.๑.๓ สภาพทั่วไปวัสดุอุปกรณ์

มีอุปสรรค (Threats)

๑. พระนักเผยแผ่ไม่ชำนาญในการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เท่าที่ควรแก้พอจะ ใช้ได้ในบางสิ่งบางอย่าง และทางสภาพพระนักเผยแผ่มีวัสดุอุปกรณ์ให้พระนักเผยแผ่ไม่เพียงพอ พระ

นักเผยแผ่บางรูปต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาช่วยตนเอง เจ้าหน้าที่ด้านธุรการของสภายังไม่มี พระนักเผยแผ่จะติดต่อประสานงานเป็นไปด้วยยาก ส่วนมากต้องขอยืมอุปกรณ์จากสถานที่อื่นหรือของพระนักเผยแผ่ด้วยกัน สภามหาวิทยาลัยเผยแผ่ยังไม่มีห้องประชุมหรือสำนักงานเป็นของตนเอง เพื่อให้พระนักเผยแผ่มีโอกาสมาปรึกษาหารือหรือทำกิจกรรมด้านการเผยแผ่ร่วมกัน จะมีเป็นรูปธรรมอยู่สัก ๑ อย่างคือ ร่วมกันเป็นเจ้าภาพสวดอธิษฐานให้เพื่อนสมาชิกและบิดามารดาของสมาชิกเสียชีวิต การวางแผนร่วมกันของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ยังไม่ชัดเจน การจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์และบุคลากรจัดทำระบบสารสนเทศยังไม่มี^{๑๐๖}

๒. การร่วมมือของพระนักเผยแผ่ระยะหลังนี้ พระสงฆ์ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์มีมากขึ้น มีการะับผิดชอบมากขึ้นไม่สามารถรวมกันได้เหมือนในอดีต ภาระทางวัดและทางคณะสงฆ์ส่วนมากมีมากและกฎหมายบางครั้งไม่เอื้อต่อกิจกรรมคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ยังขาดวัสดุอุปกรณ์ในการทำการเผยแผ่ ลำพังทุนที่มีฝากไว้กับธนาคารนำเฉพาะดอกเบี้ยมาบริหารจัดการงานของสภายังไม่เพียงพอ อุปกรณ์จะมีเพียงพอต้องมีสำนักงานเป็นของตัวเองก่อนจึงจะสรรหาวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการเผยแผ่ การมีวัสดุประจำสำนักงานก็ต้องมีสถานที่จัดเก็บด้วย และมีค่าเสื่อมสภาพในการดูแลวัสดุอุปกรณ์^{๑๐๗}

๓. พระนักเผยแผ่ นอกจากจะต้องเสียสละเวลาทุนทรัพย์และสติปัญญาของตนเองแล้วยังต้องค้นคว้าหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำการเผยแผ่ด้วยตนเอง สภามหาวิทยาลัยเผยแผ่มอบหมายงานให้ทำแต่ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ให้พระนักเผยแผ่ทำให้พระนักเผยแผ่บางรูปเกิดความท้อได้ การเดินทางสำหรับพระนักเผยแผ่บางรูปต้องเดินทางไกลเสียเวลาค่ารถค่าน้ำมันด้วยตนเอง วัสดุอุปกรณ์ที่ทางสภามหาวิทยาลัยจะให้หรือจัดไว้ให้ยืมก็ยังมี พระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการบางรูปมีภาระงานมากจะมาเรียนรู้วิธีใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่อยู่เหมือนคนรุ่นปัจจุบัน คงเป็นไปได้ยากสภาพระนักเผยแผ่ต้องจัดเตรียมไว้ให้สมาชิกของสภา และต้องทำงานร่วมกันเป็นทีมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีก็จำเป็นวัดและพระต้องเข้าสู่ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาให้ทันเหตุการณ์^{๑๐๘}

๔. พระนักเผยแผ่ส่วนมากยังไม่ชำนาญในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต มาใช้ในการเผยแผ่ พระเรายังคุ้นเคยกับการยกโหวตมาเปรียบแทนการใช้สื่อที่ทันสมัยเนื่องจากขาดความรู้ความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายดังกล่าว การสอนศีลธรรมในสถานศึกษาต้องใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยทำให้นักเรียนและเยาวชนของชาติเกิดความสนใจมากขึ้น การเรียนรู้เรื่องการสร้างโปรแกรม การสร้างเว็บไซต์ทำการเผยแผ่หรือการเผยแผ่โดยการผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือการสร้างสัญญาณผ่านดาวเทียมเพื่อทำการเผยแผ่ไม่มีขอบเขตจำกัด ยังผู้มีความรู้ความสามารถในด้านนี้อยู่ ปัจจุบันประชาชนสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ตกันมากขึ้น

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ พระวัชรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโรตม (อานวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่ฯ, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ (เสนห์ ธรรมรส), เจ้าอาวาสพระอารามหลวงวัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการ มจร.เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

หน่วยงานอื่นส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรของเขาใช้อินเตอร์เน็ตมาช่วยงานในองค์กรพระนักเผยแผ่ยังขาดตรงจุดนี้^{๑๐๙}

๕. เวลาอันจำกัดพระนักเผยแผ่บางครั้งมีเวลาจำกัด เช่น การที่พระนักเผยแผ่เข้าไปทำการเผยแผ่ในสถานศึกษาบางครั้งเป็นเวลาที่นักเรียนเข้าแล้วอยากกลับบ้านชั่วโมงสุดท้ายที่มอบหมายให้พระเข้าไปสอนผู้เรียนก็ใจจดจ่ออยู่กับการจะเดินทางกลับบ้านเป็นชั่วโมงสุดท้ายสุดสัปดาห์ และครูที่เลี้ยงทั้งพระนักเผยแผ่อยู่กับนักเรียนตามลำพังทำให้นักเรียนไม่สนใจเท่าที่ควร เพราะการบรรยายของพระนักเผยแผ่บรรยายแบบใช้ปากเปล่าขาดเทคโนโลยีทำให้นักเรียนสนใจ และวิชาพระพุทธศาสนาไม่ใช่วิชาบังคับด้วย จะให้ได้ผลดีสำหรับเยาวชนกระทรวงศึกษาธิการต้องบรรจุวิชาการทางพระพุทธศาสนา เข้าไปในหลักสูตรอย่างจริงจังทุกระดับชั้น ไม่ใช่การเรียนเพื่อหวังอย่างอื่นหรือเป็นเพียงวิชาเสริม ครูประจำชั้นต้องอยู่เป็นพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด การเผยแผ่หรือการสอนวิชาการทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาจึงจะสัมฤทธิ์ผล^{๑๑๐}

๖. พระนักเผยแผ่เวลาเข้าประชุมไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความต้องการของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ส่วนมากไม่เข้าประชุมเข้าเดียวแล้วกลับทำให้การลงมติของสภาทำได้ยาก การจะจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทันสมัยมาใช้ในการเผยแผ่ก็ต้องผ่านมติที่ประชุมใหญ่เสียก่อน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นของสภาพระนักเผยแผ่ต้องร่วมกันคิดร่วมกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะพระนักเผยแผ่ที่ยังมีพรรษาน้อยและไม่มีความรู้ทางการปกครองสงฆ์ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นมากนัก ส่วนมากจะเป็นความคิดเห็นของพระนักเผยแผ่ที่มีอายุพรรษามากแสดงความคิดเห็นด้วยการเกรงกลัวบาปมีก็ไม่มีสมาชิกของสภากล้าคัดค้านการตัดสินใจของพระที่มีพระพรรษามากกับพระที่มีพรรษาน้อยต่างกัน พระรุ่นใหม่บอกว่าต้องใช้เทคโนโลยีพระรุ่นพี่บอกว่าใช้วัสดุธรรมชาติดีได้^{๑๑๑}

๗. ทุกวันนี้พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนหนึ่งอาศัยสถานีวิฑูญกระจายเสียงจังหวัดเพชรบุรี ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัสดุอุปกรณ์สถานีวิฑูญเป็นทรัพย์สินส่วนราชการกรมประชาสัมพันธ์ พระนักเผยแผ่ไม่สามารถเข้าไปใช้อย่างอิสระ บางครั้งต้องนั่งรอเจ้าหน้าที่ทางสถานีวิฑูญ บางครั้งก็ต้องนั่งรอคิวจากผู้บันทึกรายการอื่นนาน อุปสรรคอีกประการหนึ่งพระนักเผยแผ่ไม่มีเวลาเขียนสคริปหรือบทความที่นำไปออกอากาศ สถานีวิฑูญของต้นฉบับพระเลยไม่อยากไปออกรายการ^{๑๑๒}

๘. สภาพระนักเผยแผ่ขาดการจัดอบรมความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีให้แก่สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ เพื่อให้พระนักเผยแผ่สามารถนำเทคโนโลยีทำการเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเผยแผ่แบบการบรรยายผู้ฟังมีความสนใจน้อยกว่าการใช้สื่อที่เห็นภาพ “เข้าหลักที่ว่า ตาเห็นภาพ

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาท (ลูกซุบ ธมมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม (ปัญญา), เจ้าคณะอำเภอยางทอง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม (ท่าซึก) ตำบลท่าค้อย จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ พระครูประโชติวิชิต (ศิริพงษ์ ปภัสโร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาคุณ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายนาง ตำบลนายนาง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

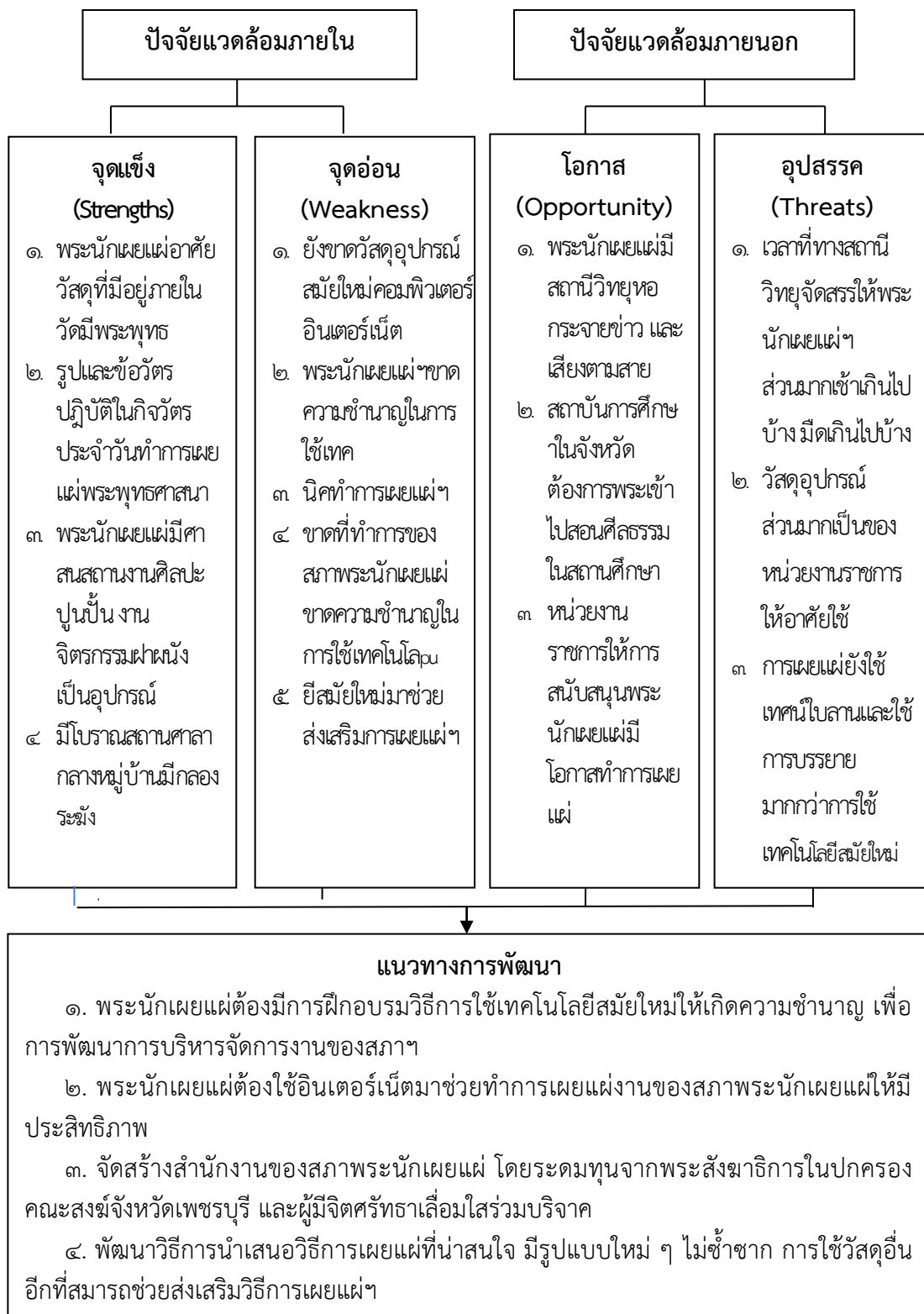
พรายเหตุการณ์ วิจัยรณเนื้อหา” การใช้วัสดุช่วยทำการเผยแพร่ทำให้เกิดความสนใจและเปิดใจยอมรับจากผู้ฟัง การบรรยายธรรมของพระนักเผยแผ่ในปัจจุบันที่ได้รับการยอมรับจากพุทธศาสนิกชนยังมีจำนวนน้อยอยู่ ต้องเพิ่มประสิทธิภาพด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ให้พระนักเผยแผ่สามารถนำไปใช้ได้จริง ไม่ใช่การจัดอบรมตามนโยบายและเพียงเพื่อให้หมดงบที่เสนอขอมา^{๑๑๓}

สรุปความว่า พระนักเผยแผ่มีอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่ชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น อินเทอร์เน็ต การเขียนเว็บไซต์ การเผยแพร่ทางเฟซบุ๊ก และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ วัสดุที่อาศัยใช้ก็เป็นวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานราชการ สภาพพระนักเผยแผ่เองยังไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้พระนักเผยแผ่ได้ใช้ทำการเผยแพร่ การเดินทางก็เป็นอุปสรรคสำหรับพระนักเผยแผ่ที่วัดอยู่ไกลกับตัวเมืองจะต้องเดินทางมาเสียเวลาหลายชั่วโมง บางครั้งต้องมานั่งรอการบันทึกรายการออกอากาศนาน หากสภาพพระนักเผยแผ่มีห้องบันทึกเสียงเป็นของตัวเองก็จะสะดวกกับพระนักเผยแผ่มากขึ้น

ตารางที่ ๔.๑๒ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในด้านมีอุปสรรค (Threats)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. พระนักเผยแผ่ขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่	๖	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๑๒
๒. วัสดุอุปกรณ์ส่วนมากเป็นของหน่วยงานราชการที่สภาเข้าไปอาศัยใช้	๓	๓, ๔, ๕
๓. การเผยแพร่ยังเป็นแบบการบรรยายมากกว่าการใช้เทคโนโลยี	๓	๕, ๑๐, ๑๔
๔. พระนักเผยแผ่บางรูปต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาทำการเผยแพร่ด้วยตนเอง	๑	๑
๕. ภาระทางวัดและทางคณะสงฆ์ส่วนมากมีมากและกฎหมายบางครั้งไม่เอื้อต่อกิจกรรมคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ยังขาดวัสดุอุปกรณ์ในการทำการเผยแพร่	๑	๒
๖. สภาพพระนักเผยแผ่ขาดการจัดอบรมความรู้เรื่องการใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสภาพพระนักเผยแผ่	๑	๑๔

^{๑๑๓}สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมิล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

แผนภาพที่ ๔.๓ สรุปด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

จากแผนภาพที่ ๔.๓ พบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ ต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาในการบูรณาการในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

โดยการจัดการอบรมวิธีใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่กับพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีให้เกิดความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระนักเผยแผ่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตมาช่วยทำการเผยแผ่ และช่วยงานของสภาเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนไปจากอดีตมากโลกแคบลงกลายเป็นสังคมก้มหน้า ปัจจุบันประชาชนที่ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารไม่ว่าเรื่องอะไรก็สามารถทราบได้ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ต แม้แต่การศึกษาพระไตรปิฎกก็ไม่จำเป็นต้องไปเปิดหนังสือพระไตรปิฎกอ่านเหมือนในอดีตและรวดเร็วกว่าการเปิดหนังสือ การสวดมนต์ไหว้พระในอดีตต้องท่องจากหนังสือมนต์อย่างเดียว ปัจจุบันการไหว้พระหรือสวดมนต์หน้าคอมก็มีผู้ทำขึ้นแล้วพระที่ทำการเผยแผ่จะใช้วิธีการเทศน์หรือบรรยายธรรมแบบในอดีตคงจะได้ผลน้อยลง และจะทำให้ประชาชนเข้าวัดน้อยลงพระนักเผยแผ่ต้องนำเทคโนโลยีมาช่วยทำการเผยแผ่หลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้น่าสนใจยิ่งขึ้น และต้องไม่ทิ้งวัสดุที่มีอยู่ในวัดหรือธรรมชาติผสมผสานกัน ซึ่งในวัดทุกวัดก็มีอุปกรณ์เป็นจำนวนมาก เช่นพระพุทธรูปและอื่นอีกที่มีอยู่ในวัดแต่ต้องศึกษาหาความรู้จากสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ก็สามารถนำมาช่วยทำการเผยแผ่ได้อีกวิธีหนึ่ง จัดสร้างสำนักงานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสำนักงานก็เป็นความมั่นคงทางวัตถุบ่งบอกถึงความพร้อมและหมายถึงความเข้มแข็งของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีหมายถึงศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาที่สามารถจัดสร้างได้เป็นพลังเข้มแข็งขององค์กรและศรัทธาเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาและพระนักเผยแผ่ โดยการระดมทุนจากพระสงฆ์ฆราวาสและพุทธศาสนิกชนทั่วไป งานคณะงานมีมากแต่ขาดงบประมาณสนับสนุนซึ่งแตกต่างจากหน่วยงานอื่นหรือองค์กรอื่นที่มีงบประมาณชัดเจน พระนักเผยแผ่ต้องช่วยเหลือตัวเองอาศัยที่มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชนและผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสร่วมบริจาคสมทบทุน เป็นทุนที่เกิดจากพลังศรัทธา พระนักเผยแผ่ต้องไม่ละเลยพระธรรมวินัยและสมณสาธูป คือรูปแบบของความเป็นพระภิกษุก็สามารถหางบประมาณมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ได้และการพัฒนาวิธีการนำเสนอวิธีการเผยแผ่แนวทางใหม่ที่น่าสนใจ มีรูปแบบใหม่ ๆ ไม่ซ้ำซากต้องดูความต้องการของพุทธศาสนิกชนและประชาชนว่าต้องการอะไร เหมือนหมอรักษาคนไข้ต้องทราบก่อนว่าคนไข้เป็นโรคอะไรจะได้ให้ยาถูกโรคที่เป็น โรคนั้นก็หายได้พระนักเผยแผ่เป็นหมอรักษาโรคทางจิตต้องวินิจฉัยโรคให้ออกก่อนแล้วธรรมโอสธที่ถูกกับจริตของคนไข้ เมื่อคนไข้หายป่วยหรือการดีขึ้นก็มีศรัทธาต่อหมอที่ทำการรักษานั้น การเผยแผ่ต้องเป็นเชิงรุกเหมือนในครั้งพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าส่งพระสงฆ์สาวก ๖๐ รูปออกไปทำการเผยแผ่ยังสถานที่ต่างจนเกิดความเจริญรุ่งเรืองแห่งบวรพระพุทธศาสนาทุกวันนี้ด้วยการเผยแผ่ของพระสงฆ์แม้แต่ประเทศไทยของเราที่ประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนาเพราะที่พระโสณะ-พระอุตตระพร้อมด้วยคณะนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่และประดิษฐานพระพุทธศาสนามาตราบนานเท่าทุกวันนี้ การใช้วัสดุอื่นอีกที่สามารถช่วยทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ภาพจิตรกรรมฝาผนัง งานปูนปั้น เป็นต้น

๔.๑.๔ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

มีจุดแข็ง (Strength) ดังนี้

๑. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ ในรูปแบบของสภาพระนักเผยแผ่มีพระสังฆาธิการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดเป็นสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ มีทุนฝากไว้กับธนาคารจำนวน ๔ ล้านบาทเศษ มีกฎระเบียบในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่^{๑๑๔}

๒. พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีคณะกรรมการบริหารสภาจำนวน ๑๕ รูป มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารสภาซึ่งเป็นพระสังฆาธิการในแต่ละอำเภอมีเป็นคณะกรรมการบริหารแบ่งเป็นวาระละ ๒ ปี สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสังฆาธิการ ๑๑๕ รูป ใน ๘ อำเภอ ซึ่งมีพระนักเทศน์เป็นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัดพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา พระปริยัตินเทศ, พระจริยานิเทศ, พระธรรมทูต ประจำจังหวัดเพชรบุรี พระครูสอนพระปริยัติธรรม พระผู้เป็นสมาชิกของสภาต้องจบนักธรรมชั้นเอก^{๑๑๕}

๓. สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM ๙๕.๗๕ MHZ. รองรับการเผยแผ่ทางอากาศและการจัดการทดสอบผู้ประกาศและจัดอบรมนักจัดรายการธรรมะทางสถานีวิทยุกระจายเสียงให้พระนักเผยแผ่ด้วย พระนักเผยแผ่ยังท่องเที่ยวบสวดมนต์ในสูตรต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ การเทศน์พระนักเผยแผ่ในจังหวัดมีพระที่เป็นนักศาสตร์ต้นแบบของการเทศน์ทำนองหลวงทำนองเสนาะหลายรูป^{๑๑๖}

๔. สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ได้รวบรวมพระนักเทศน์ต้นแบบนักเทศน์ประจำจังหวัด พระสอนศีลธรรม พระธรรมทูต พระนักจัดรายการ พระตริยนิเทศ พระปริยัตินเทศประจำจังหวัดเพชรบุรีไว้ด้วยกัน ทำให้สามารถบริหารจัดการและสามารถวางแผนงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรีเป็นไปในแนวทางเดียวกันได้^{๑๑๗}

๕. จังหวัดเพชรบุรีมีวัดที่อยู่ติดกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดเพชรบุรีในเขตเทศบาลกำแพงวัดติดกัน ห่มผ้าสวดใหญ่สามารถเดินถึงกันได้เลย บางสถานที่สามารถยืนย่นในกำแพงวัดของตนเองพุดคุยหรือสนทนากันข้ามกำแพงได้เลย ทำให้เกิดความสะดวกต่อการบริหารงานด้านการเผยแผ่ได้ดีในระดับหนึ่ง ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาก^{๑๑๘}

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโรดม (อำนวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่ฯ, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ พระวิสิทธีวรกิจ (เสนห์ ธรรมรส), เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการ มจร.เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรธ (ลูกซูป ธรรมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ พระครูประโชติวิชิรากร (ศิริพงษ์ ปภัสสร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

สรุปความว่า พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด , พระจริยนิเทศน์, พระปริยัตินิเทศน์, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน พระนักเผยแผ่ได้เข้าไปสอนวิภะพุทธศาสนาในสถานที่ศึกษาต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรีได้ส่งพระนักเผยแผ่ไปทำการเผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำ พระนักเผยแผ่ได้บรรยายธรรมหน้าเสาธงในโรงเรียน มีพระครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ได้ส่งให้พระที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายธรรมและอบรมธรรมะแก่นักโทษในเรือนจำจังหวัดและส่งพระเข้าไปสอนธรรมศึกษาในเรือนจำประจำจังหวัดด้วย

พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีที่มีอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑๕ รูป มีความนักรธรรมชั้นเอกขึ้นไปและยังเป็นพระสังฆาธิการระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี และมีที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๕ เป็นที่ปรึกษาและสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ร่วมด้วย มีประธาน ๑ รูป รองประธานสภา ๒ รูป มีคณะกรรมการบริหารสภาจำนวน ๑๕ รูป แบ่งอำเภอละ ๑ รูป บ้าง ๒ รูป บ้าง ๓ รูป บ้างเป็นกรรมการบริหารมีวาระครั้งละ ๒ ปี

ตารางที่ ๔.๑๓ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ในด้านมีจุดแข็ง (Strength)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. สภาพระนักเผยแผ่รวบรวมพระนักเผยแผ่พระพุทธรศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี ทุกแผนกไว้ด้วยกัน	๔	๑, ๒, ๓, ๑๐
๒. สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานที่ให้ทำการเผยแผ่มาก	๓	๓, ๔, ๑๐
๓. พระนักเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ฯ เป็นพระสังฆาธิการเป็นส่วนมาก	๒	๑, ๒
๔. มีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการสภา	๑	๒
๕. สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีได้รวบรวมพระนักเผยแผ่ทุกประเภทไว้ในสภาพระนักเผยแผ่	๑	๔
๖. ในจังหวัดเพชรบุรีมีวัดที่ติดกันเป็นจำนวนมาก	๑	๑๐

๔.๑.๔ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

มีจุดอ่อน (Weakness) ดังนี้

๑. การบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ยังไม่มีกฎหมายรับรองการบริหารจัดการสภาที่จะเสนอของบประมาณเพื่อสนับสนุนการบริหารงานของสภาให้เกิดความมั่นคงได้ ผู้บริหารส่วนมากมีภาระงานของทางคณะสงฆ์มาก บางครั้งมีเวลาให้กับการบริหารสภาพระนักเผยแผ่น้อย เพราะต้องสนองงานคณะสงฆ์ด้านอื่นอีกมากมาย^{๑๑๙}

๒. ประธานสภาพระนักเผยแผ่ได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานต่อเนื่องนานหลายปี มีการผูกขาดผู้เป็นประธานยาวนานบางรูปเป็นจนมรณภาพก็มี การผูกขาดผู้บริหารมากไปทำให้งานการบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่อยู่ในระบบเดิม การเปลี่ยนแปลงมีน้อย นโยบายนำสู่การปฏิบัติจริงบางอย่างปฏิบัติได้ยาก ผู้บริหารและคณะกรรมการส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการชั้นนักปกครอง เป็นสาเหตุให้เกิดความเกรงใจมากกว่าจะแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนา^{๑๒๐}

๓. ในองค์กรที่มีภารกิจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกจำเป็นต้องมีพระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ยั่งยืน นักเผยแผ่ต้องมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีการกำหนดนโยบายและนำนโยบายด้านการเผยแผ่ไปจัดทำแผนการปฏิบัติการเผยแผ่อย่างยั่งยืน คือการสร้างศาสนทายาทอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมด้วยปัญญาและพุทธธรรมมีภาวะผู้นำและมีความเชื่อมั่นในตนเอง สร้างความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานมีค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่ดีงามอย่างเข้มแข็ง^{๑๒๑}

๔. จัดทำข้อบังคับ ระเบียบ มติของคณะกรรมการบริหารสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี นโยบายยังไม่ได้นำมาบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรมการประชุมปีละ ๑ ครั้งยังไม่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ การประชุมเป็นหัวใจสำคัญ

ในการบริหารสภาพระนักเผยแผ่ และการประชุมถ้าผูกขาดกับความคิดของกลุ่มผู้บริหารสภาอย่างเดียวไม่มีการกระจายความคิดจากพระนักเผยแผ่ส่วนมาก การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่อยู่ในขอบเขตที่จำกัด^{๑๒๒}

๕. การบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่มาระยะหลังสมาชิกไม่ค่อยเข้าประชุม มาประชุมน้อยมาก ๑ ปีมีการประชุมเพียงครั้งเดียวในวันครบรอบการจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ การ

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ พระวัชรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิวรกิจ (เสนห์ ธรรมรส), เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร ผู้อำนวยการหน่วยวิทยบริการ มจร.เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณาทร (ลูกซบ ธรรมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ พระครูวาทิรวรรณ (กล้า วีรธรรมา), ดร., รองเจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุวรวิหาร, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

บริหารส่วนบุคคลบริหารงานกันตามความพึงพอใจของตน ขาดจุดยืนหรือหลักการที่ได้กำหนดขึ้นมาใช้ ขาดทฤษฎีมารองรับในการบริหารจัดการงานของสภาให้มีเอกภาพ^{๑๒๓}

สรุปความว่า สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรียังไม่มีกฎหมายรับรองในการบริหารจัดการสภา ยังไม่สามารถทำโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนการบริหารจัดการมอสภาให้เป็นรูปธรรม ผู้บริหารส่วนมากมีภาระงานทางคณะสงฆ์มากมีเวลาให้สภาน้อย ต้องสนองงานคณะสงฆ์มากมาย การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่เป็นงานรอง งานคณะสงฆ์ส่วนกลางเป็นงานหลัก

ประธานสภาพระนักเผยแผ่มีตำแหน่งทางการปกครองสูงทำให้เกิดความเกรงใจในหมู่สมาชิกของสภาการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานจัดการของสภาจึงมีผู้แสดงความคิดเห็นน้อยมาก การผูกขาดของผู้บริหารนานมากบางรูปเป็นจนมรดกภาพก็มี การที่ผู้บริหารอยู่ในตำแหน่งต่อเนื่องนานหลายวาระทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพทางการบริหาร ตำแหน่งการบริหารจัดการและคณะกรรมการบริหารงานของสภาพระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ มีเวลามานับรายน้อยมาก ควรจะมีการเปลี่ยนและเปิดโอกาสให้พระนักเผยแผ่รุ่นใหม่มาร่วมการวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่บ้าง การฟังความคิดเห็นเฉพาะผู้บริหารและคณะกรรมการฝ่ายบริหารเพียงฝ่ายเดียวทำให้สมาชิกขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานด้านการเผยแผ่ ข้อบังคับหรือระเบียบบางอย่างเขียนไว้ดีแต่ปฏิบัติจริงได้ยาก ที่เห็นชัดสักอย่างคือ การแสดงความคิดเห็นในการเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมให้เพื่อนสมาชิกของสภาที่ต้องสูญเสียสมาชิกในครอบครัวแต่ยังขาดงบประมาณของสภามอบให้สมาชิกมีแต่เพื่อนสมาชิกด้วยกันร่วมกันแสดงความมีน้ำใจ การเยียวาสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่เวลาอาพาธ เป็นต้น

ตาราง ๔.๑๔ สภาทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านมีจุดอ่อน (Weakness)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. ผู้บริหารสภามีตำแหน่งทางการปกครอง คณะสงฆ์สูง ขาดการแสดงความคิดเห็นหรือการ แสดงออกของสมาชิกสภาฯ	๔	๑, ๓, ๔, ๘
๒. ขาดการทบทวนนโยบายในการบริหารจัดการสภา ขาดศาสนทายาท	๓	๓, ๔, ๗
๓. ขาดการประชุม หรือมีการประชุมเพื่อ บริหารจัดการน้อยมาก ขาดขวัญและกำลังใจ	๒	๔, ๘

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ พระมหาไชยพร อธิวิโร, ดร., เจ้าอาวาสวัดสระบัว ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

๔. ยังไม่มีกฎหมายรองรับการทำงานของ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๑	๑
๕. ประธานสภาพระนักเผยแผ่อยู่ใน ตำแหน่งนาน	๑	๓
๖. ขาดการประชุมคณะกรรมการบริหาร	๑	๗

๔.๑.๕ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

มีโอกาสด (Opportunity) ดังนี้

๑. ในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์หรือวิธีการในการเผยแผ่เพื่อให้งานด้านการเผยแผ่สำเร็จผล^{๑๒๔}

๒. พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี มีโอกาสได้ทำการเผยแผ่หลายทาง เช่น ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี ในสถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีในเรือนจำประจำจังหวัด หน่วยงานราชการต่าง ๆ มีพระสงฆ์ ได้รับพระราชทานสมณธรรมจักรด้านการเผยแผ่ภายในประเทศไทย การจัดค่ายพุทธบุตร การจัดตั้งโครงการอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.)^{๑๒๕}

๓. พระนักเผยแผ่ร่วมด้วยคณะสงฆ์จังหวัดมีกิจกรรมเจริญพระพุทธมนต์สัณเฑาะฐประจำปี ตำบลต่าง ๆ และได้มีการเจริญพระพุทธมนต์ถวายเป็นราชกุศลแก่สถาบันศาสนา พระมหากษัตริย์มาเป็นเวลาหลายปี มีพุทธศาสนิกชนในสถานที่นี้ได้มาร่วมกิจกรรมการเจริญพระพุทธมนต์ด้วย ผู้นำท้องถิ่นผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัดร่วมงานคณะสงฆ์และพระนักเผยแผ่ เป็นการเผยแผ่เชิงรุกของคณะสงฆ์พระนักเผยแผ่^{๑๒๖}

๔. โรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรีมีพระสงฆ์นักเผยแผ่เข้าไปจัดการเรียนธรรมศึกษา บ้าง พุทธศาสนาวินยาศธรรมาภิบาล บ้าง อบรมหน้าเสาธงบ้าง การจัดกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร ค่ายคุณธรรมต่างๆ ร่วมกับทางโรงเรียน การบำบัดและเยียวยาผู้ป่วยและผู้ป่วยติดเตียงบ้าง ผู้ป่วยเรื้อรังยาเสพติด บ้าง การจัดวัดเป็นสถานที่รองรับและให้ที่พักพิงแก่พุทธศาสนิกชนผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย ธรณีพิบัติภัย ล้วนแต่เป็นโอกาสทั้งสิ้น^{๑๒๗}

^{๑๒๔} สัมภาษณ์พระครูวัชรสุวรรณหร (ลูกซุบ ธรรมโชโต), ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ พระครูประโชติธรรมวิสาร (ศิริพงษ์ ปภัสสร), เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ พระครูอนุกวศิ์วรกิจ (ณรงค์ อาจาโร), เจ้าคณะตำบลแก่งกระเจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ ตำบลแก่งกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ พระครูพัฒนวิชัยปัญญาวุฒิ, เจ้าอาวาสวัดหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายนาง ตำบลนาราง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี, ๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

๕. การที่สถานีวิฑูย์เปิดโอกาสให้พระนักเผยแผ่ได้ดำเนินรายการธรรมต่าง ๆ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่นสัญญาณการถ่ายทอดของสถานีวิทยุมิได้ส่งเพียงจังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น ยังได้เชื่อมสัญญาณการถ่ายทอดส่งต่อไปสถานีเครือข่ายในกรมประชาสัมพันธ์ และเครือข่ายในจังหวัดใกล้เคียงด้วย พระนักเผยแผ่มีการพัฒนาตนเองในการบรรยายธรรม การเทศน์หรือการอ่านออกอากาศมีโอกาสได้แสดงออก จนมีพระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีสามารถสอบผู้ประกาศได้หลายรูป^{๑๒๘}

๖. ปัจจุบันมีนักเรียนระดับประถมศึกษาเรียนธรรมศึกษาและสอบไล่ได้ ธรรมศึกษาชั้นเอกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีพระนักเผยแผ่มาทำการเผยแผ่อย่างเป็นรูปธรรม มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนทำให้เยาวชนมีโอกาสได้เข้าวัดปฏิบัติธรรมและเรียนรู้พระพุทธศาสนายิ่งขึ้น ด้วยความกรุณาของพระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรี การจัดค่ายคุณธรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนด้วยวิถีพุทธวิถีไทย เป็นปัจจัยให้เกิดศาสนทายาทและศาสนธรรมในกลุ่มเยาวชน^{๑๒๙}

สรุปความว่า การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในการเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนา จึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์หรือวิธีในการเผยแผ่เพื่อให้งานด้านการเผยแผ่สัมฤทธิ์ผล พระนักเผยแผ่มีโอกาสในการแสดงออกและทำการเผยแผ่หลายด้าน มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี การจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน การจัดค่ายคุณธรรมต่าง ๆ การบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนทั้งหลายเหล่านี้ล้วนเป็นการเผยแผ่และสร้างศาสนทายาท ทำให้เยาวชนมีโอกาสได้เรียนรู้วิชาการทางพระพุทธศาสนา และได้รับปลูกฝังด้านคุณธรรมทางด้านจิตใจแก่เยาวชน เป็นการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเชิงรุกมากกว่าการตั้งรับอยู่กับวัด เช่นพระนักเผยแผ่ในอดีตที่ท่านได้นำพระพุทธศาสนาเข้าสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ และประดิษฐานพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๑๕ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านมีโอกาส (Opportunity)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. พระนักเผยแผ่ใช้กลยุทธ์ในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๕	๔, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๗
๒. มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมให้	๓	๑๐, ๑๑, ๑๒

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม, ผู้อำนวยการสถานีวิฑูย์กระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ, ครูผู้ชำนาญการพิเศษโรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พรหมานุกุล), ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

เยาวชน และทำการเผยแพร่เชิงรุก

๓. พระนักเผยแผ่หาวิธีการสร้างศาสนทายาท มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและการจัดค่ายคุณธรรม	๒	๑๑, ๑๖
๔. มีสถานวิทยุจังหวัดเพชรบุรีเป็นที่รองรับการเผยแผ่ทางอากาศ	๑	๑๐
๕. พระนักเผยแผ่จัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์สัจจประจำปีต่าง ๆ และมีการถวายเป็นพระราชกุศลด้วย	๑	๑๑
๖. โรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีมีกิจกรรมบรรยายธรรมหน้าเสาธงและแสดงตนเป็นพุทธมามกะและเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง	๑	๑๒
๗. มีการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก และนักเรียนสอบได้เป็นจำนวนมาก	๑	๑๖

๔.๑.๖ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

มีอุปสรรค (Threats) ดังนี้

๑. การไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมอันดีงามของพระธรรมวินัย และกฎกติกาที่ร่วมกันบัญญัติขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการของสภาพระนักเผยแผ่ต้องร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง เมื่อพระนักเผยแผ่อยู่ในธรรมวินัยและเคารพในกฎระเบียบต่างๆ ความงดงามของพระนักเผยแผ่ก็จะงดงามด้วย^{๑๓๐}

๒. พระนักเผยแผ่ขาดการประชุม ทำให้การวางระเบียบหรือการนำเสนอนโยบายต่างๆ ไม่เป็นผลสำเร็จ พระนักเผยแผ่ขาดหลักอธิปไตยในการบริหารจัดการสมบูรณ์ได้ยาก การเสียสละก็เป็นเรื่องสำคัญของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระนักเผยแผ่ต้องปลูกจิตให้มีจิตสาธารณะ หมั่นประชุมและร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการเผยแผ่ การช่วยกันคิดช่วยกันทำ มีความสามัคคีปรองดองกันงานเผยแผ่จึงจะสำเร็จผลตามที่เราร่วมกันก่อตั้งสมาคม^{๑๓๑}

๓. การบริหารที่สลับซับซ้อนหรือเข้าใจได้ยาก ทำให้เกิดความสับสนในกลุ่มของพระนักเผยแผ่ การออกกฎระเบียบที่ปฏิบัติได้ยากเป็นปัญหาแก่พระนักเผยแผ่พอสมควร ในแต่ละท้องที่สภาพแวดล้อมวัฒนธรรมจารีตประเพณีแตกต่างกันถึงแม้จะอยู่ในจังหวัดเดียวกัน ก็ยังมีวัฒนธรรม

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ พระพิพิธพัชรโรดม (อำนวย อินทวนโณ), รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป ประธานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

ประเพณีที่แตกต่างกันอยู่บ้าง การวางกฎกติกาบางอย่างใช้ได้ดีกับท้องถิ่นนั้นได้ดี แต่บางท้องถิ่นที่กับใช้กฎกติกาเดียวกันยาก ต้องดูบริบทและความเป็นไปได้ด้วยว่า ควรจะอนุโลมปฏิโลมอย่างไร^{๑๓๒}

๔. ๑ ปีมีประชุมใหญ่ ๑ ครั้งและผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมการบริหารจัดการเป็นการยาก เพราะการประชุมเป็นหัวใจหรือกลไกสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการงานทุกระดับ ทุกสิ่งทุกอย่างการจะได้ข้อสรุปจากการประชุมนโยบายและได้รับการตอบสนองหรือปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมต้องนำเสนอในที่ประชุมและลงมติในที่ประชุม การบริหารจัดการงานการเผยแผ่ก็จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดการขัดแย้งต่างๆ ลงได้ และปรับทัศนคติให้เป็นแนวทางเดียวกันสามารถนำมาปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของสภา^{๑๓๓}

๕. การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นความคิดของพระระดับผู้ปกครองมากกว่าเป็นความคิดของพระนักเผยแผ่ทั้งหมด มติที่ประชุมขาดการนำมาสังเคราะห์ให้เกิดการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า การจัดการสารสนเทศของสภาพระนักเผยแผ่จะช่วยให้งานของสภามีความน่าเชื่อถือและนำมาสู่การพัฒนาในโอกาสต่อไป การรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกองค์กรก็เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเช่นกัน^{๑๓๔}

สรุปความว่า การไม่ปฏิบัติตามธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดและการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ ที่ทางคณะสงฆ์ที่ดี ทางสภาพระนักเผยแผ่เองก็ทำให้ขาดความงดงาม การขาดการประชุมหรือประชุมน้อยเกินไป การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ยาก การบริหารจัดการสภาจะทิ้งหลักอปริยหานิยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ การปลูกฝังคุณธรรมในคณะพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาในด้านมีจิตสาธารณะเพื่อการเผยแผ่ต้องเริ่มต้นที่พระนักเผยแผ่ก่อน

การออกกฎระเบียบที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ยาก ก็เป็นสาเหตุของการบริหารงานของสภาได้ยากเช่นกัน ต้องดูบริบทวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละพื้นที่ว่าสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เพราะแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันด้านวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อที่แตกต่างกันต้องหาวิธีการให้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ความคิดเห็นต้องเกิดจากการแสดงความคิดเห็นร่วมกันและลงมตร่วมกันนำมาสู่การปฏิบัติที่ให้เกิดประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๔.๑๖ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านมีอุปสรรค (Threats)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน	รายชื่อผู้ให้ข้อมูล
๑. การประชุมน้อยเป็นอุปสรรคต่อการ	๓	๒, ๔, ๖

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ พระครูวัชรสุวรรณนารถ ดร. (ลูกซุบ ธรรมโชโต) เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณาราม, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ (เขาวลิต มหาบุญโญ) พธ.ม. รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาปราม, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ นายบวร จันทวงศ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑.

บริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี		
๒. การบริหารจัดการต้องอาศัยวัฒนธรรม จารีต ประเพณีในแต่ละท้องถิ่น	๒	๖, ๑๕
๓. การบริหารจัดการต้องยึดหลัก อปรีหาโย ธรรม ยึดหลักพระธรรมวินัย นำการบริหาร จัดการสภาฯ	๒	๑, ๒
๔. พระนักเผยแผ่บางรูปขาดสมณสาธูปและ ทิ้งระเบียบแบบแผนตามพระวินัย	๑	๑
๕. การบริหารสลับซับซ้อนเข้าใจยาก คือทำ ให้เกิดความสับสนแก่พระนักเผยแผ่	๑	๔

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า แนวทางการพัฒนาในรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ต้นแบบบุคลากรต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยการบูรณาการในด้านบุคลากรที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่

โดยการจัดการฝึกอบรมถวายความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้ความรู้ความชำนาญ และหาเวทีให้ลงภาคสนามอย่างเป็นรูปสนาม ผลิตนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ประธานสภาพระนักเผยแผ่และคณะกรรมการบริหารสภาพระนักเผยแผ่ ควรมีภาระงานทางคณะสงฆ์น้อย และดำรงอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี ไม่ควรดำรงตำแหน่งต่อเนื่องเกิน ๒ วาระ ส่งเสริมสนับสนุนให้พระนักเผยแผ่มีการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งภาษาบาลี และชั้นอุดมศึกษา

แผนภาพที่ ๔.๔ สรุปด้านการบริหารจัดการ สภามหานิกายจังหวัดเพชรบุรี

จากแผนภาพที่ ๔.๔ พบว่า แนวทางการพัฒนาในรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่

โดยการปรับเปลี่ยนพระนักเผยแผ่ที่อายุมากแล้ว ให้ท่านได้พักผ่อนบ้าง อย่าให้ท่านรับภาระมากตามอายุ เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสได้บริหารจัดการบ้าง ต้องหมั่นประชุมกันอย่างน้อยหนึ่งนิตย์ ต้องสร้างศานทายาท ต้องเริ่มต้นที่เยาวชน มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การจัดค่ายคุณธรรม ค่ายพุทธบุตร พระนักเผยแผ่ต้องใช้กลยุทธ์ และหลักอภิธานิธรรม หลักของธรรมวินัยทางพระพุทธศาสนา มาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๔.๒ ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี

๔.๒.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามคือพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีจำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๕๐)			
ที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑.	อายุ		
	๒๐-๒๕ ปี	๒	๐.๖
	๒๖-๓๐ ปี	๑๐	๒.๙
	๓๑-๓๕ ปี	๘๑	๒๓.๑
	๓๖-๔๐ ปี	๑๘๒	๕๒.๐
	มากกว่า ๔๐ ปี	๗๕	๒๑.๔
	รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐
๒.	พรรษา		
	น้อยกว่า ๕ พรรษา	๕	๑.๔
	๕-๑๐ พรรษา	๑๓๒	๓๗.๗
	๑๖-๒๐ พรรษา	๘๑	๒๓.๑
	มากกว่า ๒๐ พรรษา	๔๕	๑๒.๙
	รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

ที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๓.	วุฒิการศึกษาสามัญ		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓๑	๓๗.๔
	ปริญญาตรี	๑๗๒	๔๙.๑
	สูงกว่าปริญญาตรี	๔๖	๑๓.๑
	รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐
๔.	วุฒิการศึกษาทางธรรม		
	ไม่มีวุฒิทางธรรม	-	-
	นักธรรมชั้นตรี	๑๑๔	๓๒.๖
	นักธรรมชั้นโท	๓๕	๑๐.๐
	นักธรรมชั้นเอก	๒๐๑	๕๗.๔
	รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐
๕.	วุฒิการศึกษาทางธรรม	จำนวน	ร้อยละ
	ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๑๘๗	๕๓.๔
	๑-๒ ถึง ป.ธ.๓	๑๕๑	๔๓.๑
	ป.ธ.๔-ป.ธ.๖	๑๒	๓.๔
	ป.ธ.๗ – ป.ธ.๙	-	-
	รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๖-๔๐ ปี มีจำนวน ๑๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๒ รองลงมาคืออายุ ๓๑-๓๕ ปี มีจำนวน ๘๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑ มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี มีจำนวน ๗๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ ปี มีอายุ ๒๕-๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ และมีอายุ ๒๐-๒๕ ปี มีจำนวน ๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๖

พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๕- ๑๐ พรรษา จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ รองลงมาคือมีพรรษา ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ มีพรรษา ๑๑-๑๕ พรรษามีจำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ มีพรรษามากกว่า ๒๐ พรรษา มีจำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ และมีพรรษาน้อยกว่า ๕ พรรษา ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ รองลงมาคือ ไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ และมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษานักธรรมเอก จำนวน ๒๐๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔ รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษานักธรรมตรี จำนวน ๑๑๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖ และมีวุฒิการศึกษานักธรรมโท จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ส่วนผู้ไม่มีวุฒิทางธรรม ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษา ป.ธ.๑-๒ ถึงป.ธ.๓ มีจำนวน ๑๕๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑ และ มีวุฒิการศึกษา ป.ธ.๔ – ป.ธ.๖ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ ส่วนผู้มีวุฒิ ป.ธ.๗ – ป.ธ.๙ ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม ตามหลักเกณฑ์วิธี ๔ หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ และหลักการบริหารจัดการ ๔M ดังตารางที่ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเกณฑ์วิธี ๔ โดยภาพรวม

(n = ๓๕๐)

รูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตาม หลักเกณฑ์วิธี ๔ โดยภาพรวม	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง	๔.๕๐	๐.๕๗๒	มากที่สุด
๒. ด้านสมารถนำ ไปปฏิบัติ	๔.๔๗	๐.๕๘๙	มาก
๓. ด้านสมุตเตชนา ความเข้าใจ	๔.๕๔	๐.๕๘๗	มากที่สุด
๔. ด้านสัมปหังสนา ความร่าเริง	๔.๕๒	๐.๕๙๑	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๕๑	๐.๕๓๗	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเกณฑ์วิธี ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๕๑, S.D. = ๐.๕๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านด้านสมารถนำ ไปปฏิบัติเท่านั้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๕๘๗) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามสภาพระนักเผยแผ่ ๓ โดยภาพรวม

(n = ๓๕๐)

รูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่	ระดับ	การแปลผล

พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตาม ตามสภาพพระนักเผยแผ่ ๓ โดยภาพรวม			
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ส่งเสริมความก้าวหน้า	๔.๔๘	๐.๖๒๙	มาก
๒. ปรับปรุงคุณภาพ	๔.๔๖	๑.๑๓๒	มาก
๓. วางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ	๔.๕๐	๑.๑๒๔	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๘	๐.๕๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามเทศนาวิธี ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๘, S.D. = ๐.๕๓๔) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านวางระบบการเผยแผ่เป็นระบบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๕๐, S.D. = ๑.๑๒๔) อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์จังหวัด เพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการบริหารจัดการ ๔ M โดยภาพรวม (n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการบริหารจัดการ ๔ M โดยภาพรวม	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. ด้านบุคคล (Man)	๔.๔๘	๐.๕๘๓	มาก
๒. ด้านงบประมาณ (Money)	๔.๔๒	๐.๖๗๖	มาก
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)	๔.๔๔	๐.๖๗๐	มาก
๔. ด้านการจัดการ (Management)	๔.๔๗	๐.๖๓๓	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๕	๐.๕๙๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามเทศนาวิธี ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๕, S.D. = ๐.๕๙๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. พระนักเผยแผ่แสดงธรรมน่าสนใจ	๔.๖๕	๐.๖๔๘	มากที่สุด
๒. พระนักเผยแผ่มีวิธีการเผยแผ่อย่างถูกวิธี และ ควบคุมความประพฤติของตัวเองได้	๔.๔๐	๐.๖๓๙	มาก
๓. พระนักเผยแผ่จัดกระบวนการเรียนรู้วิธีการเผยแผ่ เต็มศักยภาพ	๔.๔๔	๐.๖๗๘	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๕๐	๐.๕๗๒	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสันติสนา แจ่มแจ้งอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๕๐, S.D. = ๐.๕๗๒) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่แสดงธรรมน่าสนใจมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๖๕, S.D. = ๐.๖๔๘)รองลงมาคือ พระนักเผยแผ่จัดกระบวนการเรียนรู้วิธีการเผยแผ่เต็มศักยภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๖๗๘) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ พระนักเผยแผ่มีวิธีการเผยแผ่อย่างถูกวิธี และควบคุมความประพฤติของตัวเองได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๐, S.D. = ๐.๖๓๙)

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมาทปนา สามารถนำไปปฏิบัติได้

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมาทปนา สามารถนำไปปฏิบัติ	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. พระนักเผยแผ่ใช้หลักธรรมเหมาะกับผู้ฟัง	๔.๕๐	๐.๖๗๖	มากที่สุด
๒. พระนักเผยแผ่แสดงธรรมที่ประชาชนสามารถนำไป ปฏิบัติได้จริง	๔.๕๐	๐.๖๖๗	มากที่สุด
๓. พระนักเผยแผ่แสดงธรรมตามเศรษฐกิจพอเพียง	๔.๔๑	๐.๖๘๓	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๗	๐.๕๘๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมารถนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D.=๐.๕๘๙) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่ใช้หลักธรรมเหมาะกับผู้ฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๖๗๖) รองลงมาคือพระนักเผยแผ่แสดงธรรมที่ประชาชนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๖๖๗) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ พระนักเผยแผ่แสดงธรรมตามเศรษฐกิจพอเพียงค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๑$, S.D. = ๐.๖๘๓)

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีค่าเฉลี่ย

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีค่าเฉลี่ย	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. พระนักเผยแผ่มีเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพ	๔.๖๑	๐.๖๓๐	มากที่สุด
๒. พระนักเผยแผ่มีจิตวิทยาในการเผยแผ่	๔.๔๙	๐.๖๘๔	มาก
๓. พระนักเผยแผ่ สามารถเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ฟัง	๔.๕๓	๐.๖๗๕	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๕๔	๐.๕๘๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสมารถนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๕๘๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่มีเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๖๓๐) รองลงมาคือ พระนักเผยแผ่ สามารถเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D. = ๐.๖๗๕) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ พระนักเผยแผ่มีจิตวิทยาในการเผยแผ่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๙$, S.D. = ๐.๖๘๔)

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสัมพันธสนา ความร่าเริง

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสัมพันธสนา ความร่าเริง	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. พระนักเผยแผ่ มีการโน้มน้าวจิตใจให้อยากฟัง	๔.๕๔	๐.๖๖๕	มากที่สุด
๒. พระนักเผยแผ่ มีอธยาศัยที่เป็นกันเอง ต่อผู้ฟัง	๔.๕๑	๐.๖๖๓	มากที่สุด
๓. พระนักเผยแผ่ สามารถทำให้ผู้ฟังเห็นประโยชน์ที่ ตนจะได้รับจากการประพฤติปฏิบัติโดยไม่เบื่อ หน่าย	๔.๕๑	๐.๖๕๔	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๕๒	๐.๕๙๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการ
บริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสัมพันธสนา ความ
ร่าเริงอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๔.๕๒ , S.D. =๐.๕๙๑) เมื่อพิจารณารายละเอียด
ในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหา
น้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่ มีการโน้มน้าวจิตใจให้
อยากฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๕๔, S.D. =๐.๖๖๕)รองลงมาก็คือ พระนักเผยแผ่ มีอธยาศัยที่เป็นกันเอง
ต่อผู้ฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๔.๕๑ , S.D. =๐.๖๖๓) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ พระนักเผยแผ่
สามารถทำให้ผู้ฟังเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการประพฤติปฏิบัติโดยไม่เบื่อหน่ายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =
๔.๕๑, S.D. =๐.๖๕๔)

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านส่งเสริมความก้าวหน้า

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านส่งเสริมความก้าวหน้า	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของ สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในพระปริยัติธรรม	๔.๖๔	๐.๖๓๘	มากที่สุด
๒. สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของ สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในระดับอุดมศึกษา	๔.๔๐	๐.๗๓๐	มาก
๓. สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของ สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในด้านจิตและปัญญา	๔.๓๙	๐.๗๓๗	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๘	๐.๖๒๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านส่งเสริมความก้าวหน้า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๖๒๙) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ จากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๔$, S.D. = ๐.๖๓๘)รองลงมาคือ สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๗๓๐) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในด้านจิตและปัญญาค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๓๙$, S.D. = ๐.๗๓๗)

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี **ด้านปรับปรุงคุณภาพ**

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านปรับปรุงคุณภาพ	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับ การเผยแผ่แก่สมาชิกพระนักเผยแผ่	๔.๖๑	๒.๘๐๐	มากที่สุด
๒. สภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีแก่สมาชิกพระนักเผยแผ่	๔.๔๐	๐.๗๓๕	มาก
๓. สภาพระนักเผยแผ่มีการวัดและประเมินผลการ เผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่	๔.๓๘	๐.๗๒๔	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๖	๑.๑๓๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านปรับปรุงคุณภาพอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๖, S.D. = ๑.๑๓๒) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเผยแผ่แก่สมาชิกพระนักเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๖๑, S.D. = ๒.๘๐๐)รองลงมาคือ สภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีแก่สมาชิกพระนักเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๐, S.D. = ๐.๗๓๕) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ สภาพระนักเผยแผ่มีการวัดและประเมินผลการเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๓๘, S.D. = ๐.๗๒๔)

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพระนักเผยแผ่มีการประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่ง ครั้ง	๔.๕๐	๐.๗๒๑	มากที่สุด
๒. สภาพระนักเผยแผ่มีการวางยุทธศาสตร์ในการเผย แผ่	๔.๔๒	๐.๗๗๑	มาก
๓. สภาพระนักเผยแผ่มีการประสานงานกับหน่วยงาน ราชการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการเผยแผ่	๔.๕๙	๒.๗๕๗	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๕๐	๑.๑๒๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๑.๑๒๔) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๙$, S.D. = ๒.๗๕๗)รองลงมาคือ สภาพระนักเผยแผ่มีการประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๗๒๑) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ สภาพระนักเผยแผ่มีการวางยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๒$, S.D. = ๐.๗๗๑)

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบุคคล (Man)

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบุคคล (Man)	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ที่ประพฤติตนอยู่ในศีลา จารวัตร สรรวมระวัฏกิจและวาจาและมีวิสัยทัศน์	๔.๕๘	๐.๖๔๙	มากที่สุด
๒. สภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้เข้าใจปัญหาและทราบ ปัญหาของพระนักเผยแผ่เป็นอย่างดี	๔.๔๔	๐.๖๘๒	มาก
๓. สภาพระนักเผยแผ่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีในการให้ คำปรึกษาต่างๆ	๔.๔๔	๐.๖๘๖	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๘	๐.๕๘๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการ
บริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบุคคล (Man) อยู่
ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๘ , S.D. = ๐.๕๘๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน
พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓
อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ที่ประพฤติตนอยู่ในศี
ลาจารวัตร สรรวมระวัฏกิจและวาจาและมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๕๘, S.D. = ๐.๖๔๙)
รองลงมาคือ สภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้เข้าใจปัญหาและทราบปัญหาของพระนักเผยแผ่เป็นอย่างดีมี
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๔ , S.D. = ๐.๖๘๒) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ สภาพระนักเผยแผ่เป็น
กัลยาณมิตรที่ดีในการให้คำปรึกษาต่างๆค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๔ , S.D. = ๐.๖๘๖)

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านงบประมาณ (Money)

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านงบประมาณ (Money)	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพระนักเผยแผ่ทำโครงการเสนอของบประมาณ สนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเพื่อหาทุนเข้าสภา พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๔.๔๘	๐.๘๕๕	มาก
๒. สภาพระนักเผยแผ่จัดทำกรทอดผ้าป่าสามัคคี สมทบทุนในการบริหารจัดการของสภา	๔.๓๘	๐.๗๓๙	มาก
๓. สภาพระนักเผยแผ่จัดตั้งกองทุนไว้กับธนาคารเพื่อ ความมั่นคงของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๔.๔๑	๐.๗๓๑	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๒	๐.๖๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการ
บริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านงบประมาณ
(Money)อยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๒, S.D. = ๐.๖๗๖) เมื่อพิจารณารายละเอียดใน
แต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓
อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่ทำโครงการเสนอขอ
งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเพื่อหาทุนเข้าสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีค่าเฉลี่ย
($\bar{X}$ = ๔.๔๘, S.D. = ๐.๘๕๕)รองลงมาคือ สภาพระนักเผยแผ่จัดตั้งกองทุนไว้กับธนาคารเพื่อความ
มั่นคงของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๑, S.D. = ๐.๗๓๑) และข้อรายการที่
มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ สภาพระนักเผยแผ่จัดทำกรทอดผ้าป่าสามัคคีสมทบทุนในการบริหารจัดการ
ของสภาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๓๘, S.D. = ๐.๗๓๙)

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพพระนักเผยแผ่ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเผยแผ่ของสมาชิกสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	๔.๔๒	๐.๗๔๕	มาก
๒. สภาพพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้สมาชิกพระนักเผยแผ่ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ	๔.๔๓	๐.๗๒๖	มาก
๓. สภาพพระนักเผยแผ่จัดหาสื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเผยแผ่ เพื่อการพัฒนาวិชาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๔๗	๐.๗๗๐	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๔	๐.๖๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๖๗๐) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพพระนักเผยแผ่จัดหาสื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเผยแผ่ เพื่อการพัฒนาวิชาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๗๗๐) รองลงมาคือ สภาพพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้สมาชิกพระนักเผยแผ่ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๓, S.D. = ๐.๗๒๖) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ สภาพพระนักเผยแผ่ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเผยแผ่ของสมาชิกสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๒, S.D. = ๐.๗๔๕)

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรีที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านการจัดการ (Management)

(n = ๓๕๐)

การบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านการจัดการ (Management)	ระดับ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. สภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกของสภาได้มีการ จัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อ ออนไลน์ต่างๆ	๔.๕๓	๐.๗๑๖	มากที่สุด
๒. สภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกพระนักเผยแผ่ได้รับ การอบรมการปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นนักเผยแผ่ที่ดี และมีประสิทธิภาพ	๔.๔๕	๐.๗๑๙	มาก
๓. สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมสนับสนุนให้พระนักเผย แผ่ได้เข้าทำการเผยแผ่ในสถานศึกษาหน่วยงาน ราชการและชุมชนต่างๆ	๔.๔๓	๐.๗๓๐	มาก
ค่าเฉลี่ยของภาพรวม	๔.๔๗	๐.๖๓๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการ
บริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ด้าน อยู่ในระดับเห็น
ด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๖๓๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ใน
ระดับมากทุกและมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่
ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกของสภาได้มีการจัดการ
บรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่างๆมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๕๓, S.D. = ๐.๗๑๖)รองลงมา
คือ สภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกพระนักเผยแผ่ได้รับการอบรมการปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นนักเผยแผ่
ที่ดีและมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๕, S.D. = ๐.๗๑๙) และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ
สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมสนับสนุนให้พระนักเผยแผ่ได้เข้าทำการเผยแผ่ในสถานศึกษาหน่วยงาน
ราชการและชุมชนต่างๆค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๔๓, S.D. = ๐.๗๓๐)

๔.๒.๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ๒ ข้อ คือ

๑) ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

๒) ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยมีดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภา พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี		ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔	หน้าที่ของสภาพระ นักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔	Pearson Correlation	๐.๙๔๖**	๑
	Sig.(๒-tailed)	๐.๐๐๐	
	N	๓๕๐	๓๕๐
หน้าที่ของสภาพระนัก เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	Pearson Correlation	๑	๐.๙๔๖**
	Sig.(๒-tailed)		๐.๐๐๐
	N	๓๕๐	๓๕๐

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๐๕ นั่นคือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๔๖ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ ๔.๓๓ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของ
สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการ บริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี	ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหาร จัดการ ๔ M	หน้าที่ของสภาพระ นักเผยแผ่จังหวัด เพชรบุรี
ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการ บริหารจัดการ ๔M	Pearson Correlation Sig.(๒-tailed) N	๐.๙๕๓** ๐.๐๐๐ ๓๕๐
หน้าที่ของสภาพระนัก เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	Pearson Correlation Sig.(๒-tailed) N	๑ ๐.๙๕๓** ๐.๐๐๐ ๓๕๐

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๓ การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์
Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๐๕ นั่นคือ ปัจจัยที่
ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนัก
เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๕๓ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัย
ที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มี
ความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๔ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสันตสสนา แจ่มแจ้ง กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ปัจจัยที่สัมพันธ์ คือ หลักการ เทศนาวิธี ๔	หน้าที่ของสภาพระนัก เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านสันตสสนา แจ่มแจ้ง	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๘๐๙**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๖๔**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่ เป็นระบบ	๐.๔๕๑**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๗๘**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๔ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสันตสสนา แจ่มแจ้ง กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.878$, $p\text{-value}=0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสันตสสนา แจ่มแจ้ง กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๓๕ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมาทปนา สามารถนำไปปฏิบัติ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ปัจจัยที่สัมพันธ์ คือ หลักการ เทศนาวิธี ๔	หน้าที่ของสภาพระนัก เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านสมาทปนา				
สามารถนำไป ปฏิบัติ	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๗๖๒**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๗๘**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่ เป็นระบบ	๐.๔๕๐**	.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๔๙**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๕ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมาทปนา สามารถนำไปปฏิบัติกับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.849$, $p\text{-value} = 0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมาทปนา สามารถนำไปปฏิบัติกับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน(ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๓๖ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมุตเตชา ความเข้าใจ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ปัจจัยที่สัมพันธ์ คือ หลักการ เทศนาวิธี ๔	หน้าที่ของสภาพระนัก เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านสมุตเตชา				
ความเข้าใจ	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๘๒๐**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๗๕**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่ เป็นระบบ	๐.๔๗๒**	.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๘๖**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๖ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมุตเตชนา ความเข้าใจกับหน้าที่ของสภาพระณักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.886$, $p\text{-value} = 0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมุตเตชนา ความเข้าใจกับหน้าที่ของสภาพระณักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๓๗ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)และ $p\text{-value}$ ระหว่างปัจจัย คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมุทพนา สามารถนำไปปฏิบัติ กับหน้าที่ของสภาพระณักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

ปัจจัยที่สัมพันธ์ คือ หลักการ เทศนาวิธี ๔	หน้าที่ของสภาพระณัก เผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	$p\text{-value}$	สรุปผลการทดสอบ
ด้านสมุทพนา				
สามารถนำไป ปฏิบัติ	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๗๗๕**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๘๐**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่ เป็นระบบ	๐.๔๓๔**	.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๖๓**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๗ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมุทพนา สามารถนำไปปฏิบัติกับ หน้าที่ของสภาพระณักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.863$, $p\text{-value} = 0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านสมุทพนา สามารถนำไปปฏิบัติกับหน้าที่ของสภาพระณักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน(ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๓๘ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านบุคคล (Man) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

หลักการบริหารจัดการ ๔ M	หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านบุคคล (Man)	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๘๓๑**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๕๒**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ	๐.๔๕๘**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๘๕**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๘ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านบุคคล (Man) กับ หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.885$, $p\text{-value}=0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการเทศนาวิธี ๔ ด้านบุคคล (Man) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน(ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๓๙ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านงบประมาณ (Money) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

หลักการบริหารจัดการ ๔ M	หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านงบประมาณ (Money)	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๗๘๙**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๙๒**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ	๐.๔๖๖**	.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๘๑**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๙ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านงบประมาณ (Money) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.881$, $p\text{-value}=0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านงบประมาณ (Money) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๔๐ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

หลักการบริหารจัดการ ๔ M	หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๘๓๐**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๕๐๐**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ	๐.๔๕๓**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๘๘๕**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๔๐ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) กับ หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.885$, $p\text{-value}=0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน(ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

ตารางที่ ๔.๔๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และ p-value ระหว่างปัจจัย คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านการจัดการ (Management) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

หลักการบริหารจัดการ ๔ M	หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	r	p-value	สรุปผลการทดสอบ
ด้านการจัดการ (Management)	๑.ส่งเสริมความก้าวหน้า	๐.๘๒๖**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
	๒.ปรับปรุงคุณภาพ	๐.๔๙๕**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	๓.วางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ	๐.๔๖๘**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
	รวมทุกด้าน	๐.๙๐๒**	๐.๐๐๐	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑

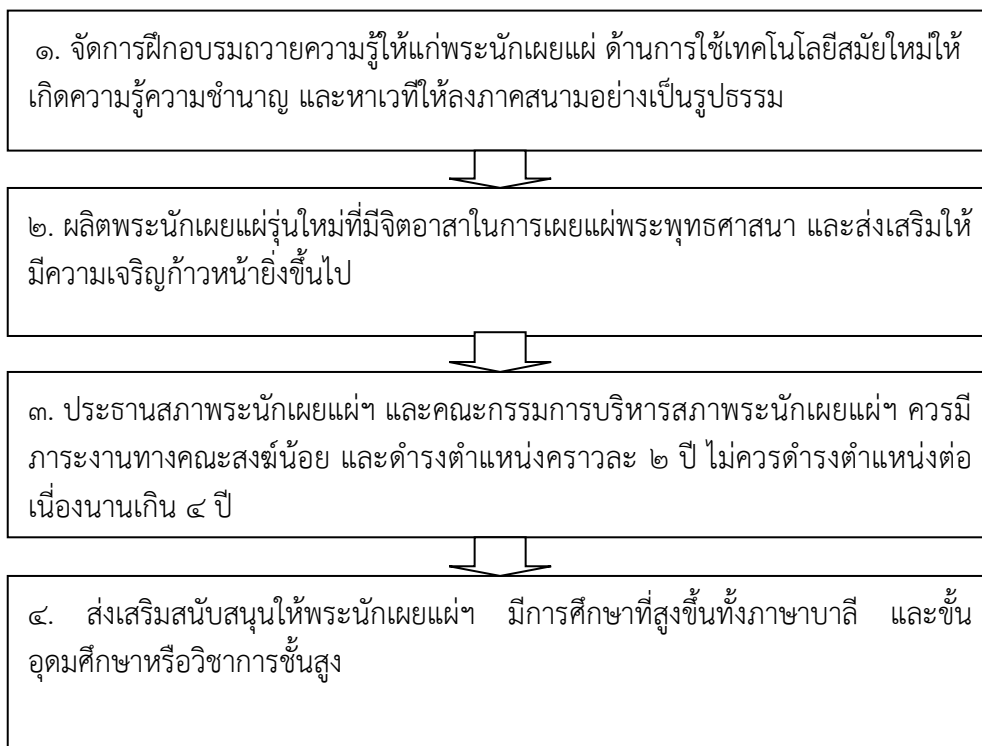
จากตารางที่ ๔.๔๑ จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านการจัดการ (Management) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.902$, $p\text{-value} = 0.000$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระหว่างปัจจัยคือหลักการบริหารจัดการ ๔ M ด้านการจัดการ (Management) กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน(ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๑)

๔.๓ รูปแบบการพัฒนาสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

การสัมภาษณ์เชิงลึกรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์และสังเคราะห์ตามประเด็น ดังนี้

รูปแบบที่ ๑ ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

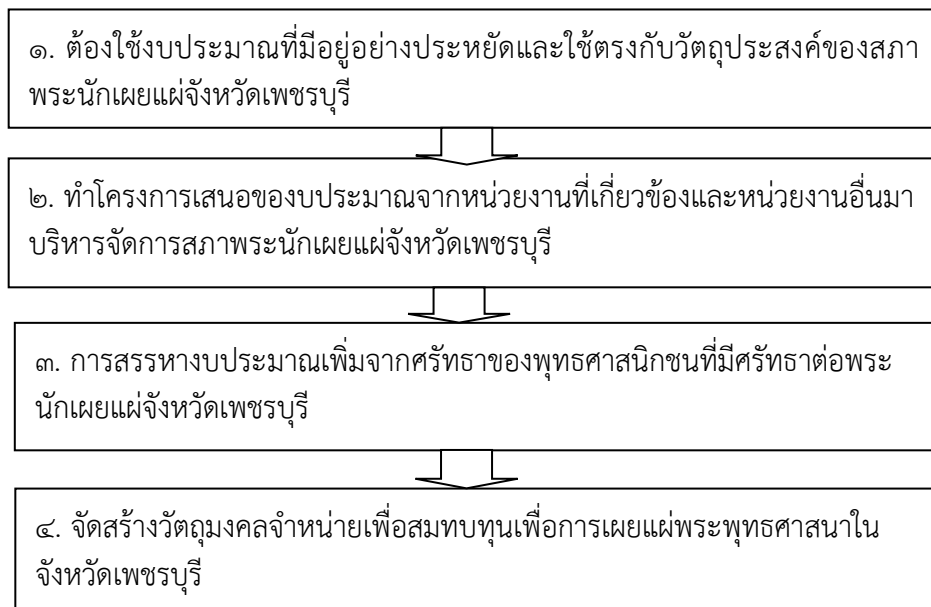
แผนภาพที่ ๔.๕ รูปแบบที่ ๑ ด้านบุคลากรสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี และวิเคราะห์สังเคราะห์ ควบคู่การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี พร้อมกับการใช้หลักการ SWOT มาเป็นเครื่องมือประกอบการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

ด้านบุคคลสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภามามีคณะกรรมการบริหารและมีสมาชิกสภาที่เป็นพระนักเผยแผ่แผนกต่างๆรวมอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑๕ รูปมีทรัพยากรในการบริหารซึ่งนอกจากคนแล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน วัสดุ ในการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การตระหนักถึงความสามารถ ความต้องการ ความถนัด และความมุ่งหวังด้านการเผยแผ่ให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้นสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ทำการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการจัดถวายความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความรู้ความชำนาญ และหาเวทีให้ลงภาคสนามอย่างเป็นรูปธรรมผลิตพระนักเทศน์พระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น ประธานสภาและคณะกรรมการฝ่ายบริหารของสภาพระ

นักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สำหรับผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีภาระงานทางคณะสงฆ์น้อยจะได้มีเวลาในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่อย่างเต็มความสามารถ ดำรงตำแหน่งครั้งละ ๒ ปีและไม่ควรดำรงตำแหน่งผู้บริหารนานเกิน ๔ ปีเมื่อครบ ๔ ปีต้องเว้นวรรคและสามารถกลับมดำรงตำแหน่งอีกต่อไปได้ ส่งเสริมสนับสนุนให้พระนักเผยแผ่มีการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งภาษาบาลีและการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาหรือวิชาการชั้นสูง

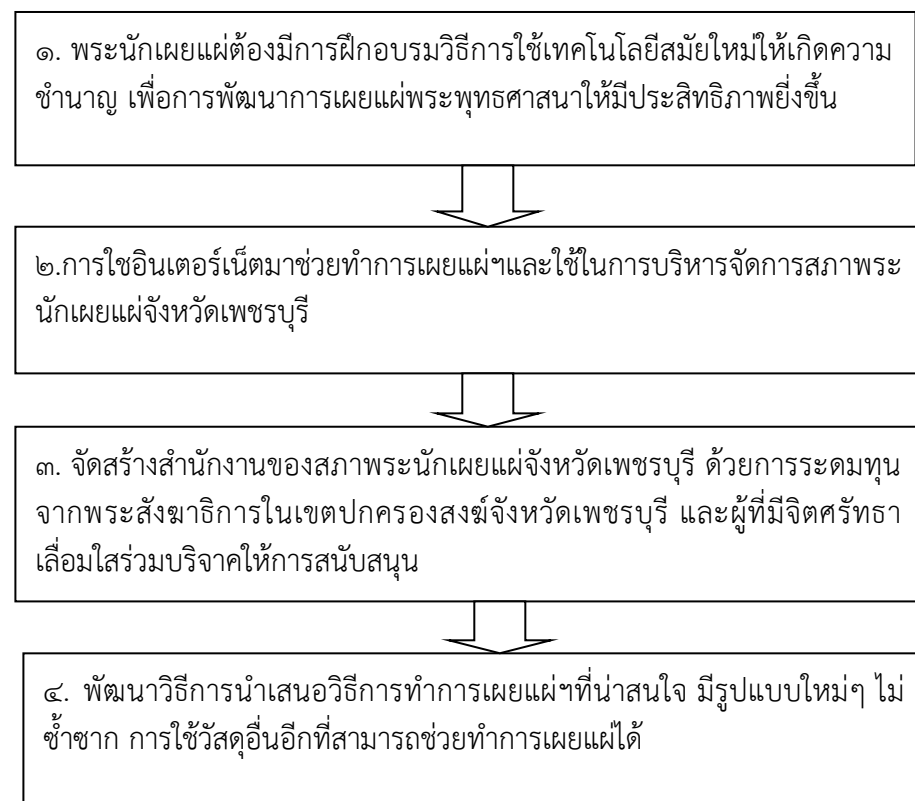
๔.๓.๒ รูปแบบที่ ๒ ด้านงบประมาณ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

แผนภาพที่ ๔.๖ รูปแบบที่ ๒ ด้านงบประมาณ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีพบว่า

รูปแบบด้านงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่ได้รับการเสียสละจากพระนักเผยแผ่ร่วมกันทอดผ้าป่าทุกวันขึ้น ๑๑ ของเดือนกันยายนของทุกปีและมีทุนจำนวน ๔ ล้านเศษฝากไว้กับธนาคารเพื่อนำดอกผลจากการฝากมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ ทุนที่มีอยู่ยังมีจำนวนจำกัดยังไม่สามารถสร้างความมั่นคงให้กับสภาพระนักเผยแผ่ได้ จำเป็นที่สภาจะต้องจัดหางบประมาณมาสนับสนุนให้งานเผยแผ่ของสภามีการพัฒนาขึ้นไปด้วยการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างประหยัดและใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของสภาที่กำหนดไว้ การทำโครงการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้องและผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในการพระพุทธศาสนาและพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ในการสรรหางบประมาณมาช่วยสนับสนุนงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีต้องอาศัยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นการจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสัตรชาดก การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคสมทบทุน การจัดสร้างวัตถุมงคลจำหน่ายเพื่อหารายได้สมทบทุนในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๔.๓.๓ รูปแบบที่ ๓ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

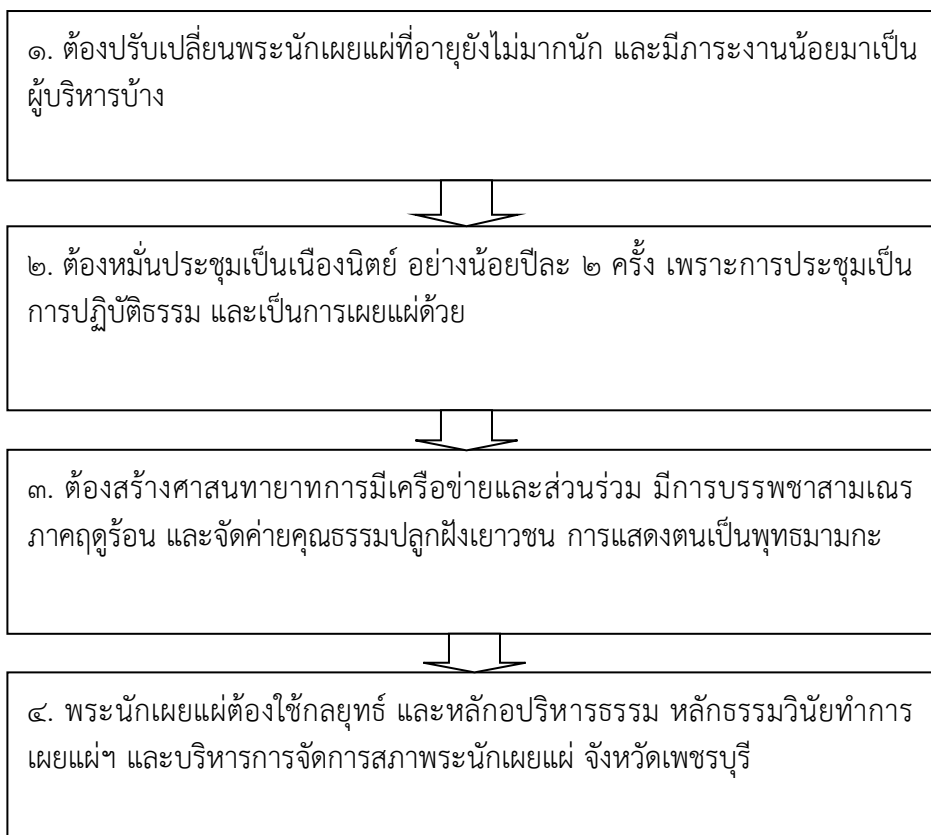
แผนภาพที่ ๔.๗ รูปแบบที่ ๓ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

พบว่า

รูปแบบด้านวัสดุอุปกรณ์ของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่อาศัยวัสดุที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติของพระนักเผยแผ่ อาศัยศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังและโบราณสถาน กลองระฆัง และศาลากลางหมู่บ้านในเขตที่วัดตั้งอยู่เป็นที่ทำการเผยแผ่ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM ๙๕.๗๕ MHz และมีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านที่เปิดรับสัญญาณการถ่ายทอดเสียงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำ และพุทธศาสนิกชนได้รับฟังการแสดงธรรมทางอากาศจากการเปิดหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านโดยอัตโนมัติ พระนักเผยแผ่ ยังต้องฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ ต้องนำอินเทอร์เน็ตมาช่วยการสนับสนุนในการทำการเผยแผ่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจุบันสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรียังไม่มีสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่ที่เป็นรูปธรรม ยังฝากไว้กับวัดของผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาพระนักเผยแผ่อยู่ สภาจะมั่นคงดำรงอยู่ได้แน่นอนที่สุดว่าจะต้องที่ทำการของสภาที่ชัดเจน ดังนั้นสภาพระนักเผยแผ่จึงจำเป็นต้องจัดสร้างที่ทำการหรือสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อการบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่จะได้มีรูปแบบในการบริหารจัดการให้เป็นระบบ และจะได้มีสถานที่รองรับพระนักเผยแผ่ที่จะเข้ามาทำการที่สภาและเป็นเวทีในการร่วมกันทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี การพัฒนาวิธีการนำเสนอวิธีการเผยแผ่ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ วิธีการนำเสนอการเผยแผ่ที่น่าสนใจ มีรูปแบบใหม่ๆ

ไม่ซ้ำซากอยู่กับแบบเดิมมากเกินไป การใช้วัสดุอุปกรณ์อื่นที่สามารถช่วยสนับสนุนในการทำการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔.๓.๔ รูปแบบที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

แผนภาพที่ ๔.๘ รูปแบบที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

พบว่า

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนา โดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่ยังพอใจของพระนักเผยแผ่และพุทธศาสนิกชน

โดยการปรับเปลี่ยนพระนักเผยแผ่ที่มีอายุกาลพรรษามากแล้ว ให้ท่านเป็นที่ปรึกษาและเปิดโอกาสให้ท่านได้พักผ่อนบ้าง อย่าให้ท่านรับภาระมากตามอายุ เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสได้เข้ามาบริหารจัดการและมีการสร้างพระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการทำการเผยแผ่ขึ้นมาทดแทนท่านที่มีอายุกาลพรรษามากแล้ว ต้องหมั่นประชุมกันอย่างเนืองนิตย์ เพราะการประชุมเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเป็นการเผยแผ่ที่ถูกหลักทางพระพุทธศาสนา ในการประชุมต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกท่านแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นแต่ประการใด การแสดงความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการ

บริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่เป็นอย่างมาก การสร้างศาสนทายาท, การสร้างเครือข่ายและมีส่วนร่วม, การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ, ต้องเริ่มต้นที่เยาวชน มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน, การจัดค่ายคุณธรรม, ค่ายพุทธบุตร, พระนักเผยแผ่ต้องใช้กลยุทธ์ และหลักธรรมในอธิปไตยธรรม หลักพระธรรมวินัยเป็นรูปแบบการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๔.๔ การวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ได้ดำเนินสนทนาเชิงวิชาการจากพระสงฆ์สามเณร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๒ รูป/คน เมื่อวันที่ ๑๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องเอียร์เตอร์ B ๕๐๘-๕๐๙ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ผลการ

วิเคราะห์ SWOT ที่เป็นปัจจัยภายใน ภายนอก ที่มีต่อการบริหารรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๔.๑ ด้านแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี จากการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ SWOT Analysis ซึ่งมีผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ด้านบุคลากร การเผยแผ่ต้องใช้วิธีการเชิงรุกมีวิธีการเผยแผ่แบบใหม่ เช่น สามเณรนั่งอุ้มบาตรประช่วยประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนเกิดศรัทธาเลื่อมใสยิ่งขึ้น^{๑๓๕} การใช้กลยุทธ์ในการทำการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาต้องดูปัจจัยภายในภายนอกให้เข้าใจว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ช่วยส่งผลต่อการเผยแผ่ และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นผลกระทบต่อการทำการเผยแผ่ เช่นเรื่องของกฎหมาย เรื่องเศรษฐกิจในชุมชนที่ทำการเผยแผ่^{๑๓๖} เจ้าอาวาสในจังหวัดเพชรบุรีต้องเป็นสมาชิกของสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีทุกรูป และช่วยประชาสัมพันธ์ในวัดของตนในเวลาที่ทางวัดจัดกิจกรรมการบำเพ็ญกุศลต่างๆให้พุทธศาสนิกชนที่ยังไม่ทราบเรื่องข่าวสารของสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีให้ได้ทราบถึงความจำเป็นของการบริหารจัดการของสภาการเชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนเจริญพระพุทธรูป และเจริญจิตภาวนาที่วัดในเขตที่ตนพำนักอาศัยอยู่ การสร้าง

^{๑๓๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๓๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

เครือข่ายการมีส่วนร่วม และต้องทำเป็นประจำ^{๑๓๗} การเผยแพร่ของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีต้องยึดหลักธรรมในเทศนา ๔ ให้ชัดเจนคำนึงถึงผู้ฟังเป็นหลักว่าเราต้องการให้อะไรแก่ผู้ฟัง^{๑๓๘}

๒) ด้านงบประมาณ ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่วัดไม่มีงบประมาณจากภาครัฐหรือองค์กรภายนอกจัดสรรงบประมาณทำการเผยแผ่ฯ พระนักเผยแผ่ต้องสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรของตนด้วยการตั้งทุนจากศรัทธาของประชาชนทั่วไป^{๑๓๙} การสร้างเครือข่ายและการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การแจกทุนให้การสนับสนุนการส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนที่เป็นพุทธมามกะ เป็นการสร้างความเข้มแข็งของสภาและจะนำมาซึ่งทุนในการบริหารจัดการงานของ สภาพระนักเผยแผ่ในอนาคตที่มั่นคง^{๑๔๐} ช่องทางในการสรรหางบประมาณมาใช้จ่ายการบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีให้เกิดความเข้มแข็งและมั่นคงต้องอาศัยการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสและเป็นที่สนใจของประชาชน^{๑๔๑} การเผยแผ่เชิงรุกเวลาที่มีกิจกรรมการบำเพ็ญกุศลทั้งภายในและภายนอกโดยการประชาสัมพันธ์ให้พระสงฆ์และประชาชนได้ทราบถึงความจำเป็นถึงการจัดตั้งกองทุนในการบริหารกิจคณะสงฆ์และความจำเป็นที่ใช้ทุน^{๑๔๒} การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์กิจกรรมการเผยแผ่และและเคลื่อนไหวทางการบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม^{๑๔๓} การจัดเทศน์มหาชาติกัณฑ์ การจัดบวชนกขัมมจารีณิกัณฑ์หรือการจัดบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนกัณฑ์ เป็นวิธีการหาทุนสนับสนุนสภาพระนักเผยแผ่ได้อีกวิธีหนึ่งและยังได้ทำการเผยแผ่ไปในตัวด้วย^{๑๔๔}

๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีสถานีวิเคราะห์กระจายเสียงจังหวัดเพชรบุรี เป็นกำลังสำคัญในการทำการเผยแผ่ที่ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในส่วนนี้ วัดในจังหวัด

^{๑๓๗} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก ตำบลโพธิ์พระ อำเภอมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๘} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๓๙} สทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตร์ดุขุบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๐} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต ปธ. ๙ ดร., เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์ ตำบลคลองกระแซง อำเภอมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๑} สทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๒} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๓} สทนากลุ่มเฉพาะ พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๔} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ, เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก ตำบลโพธิ์พระ อำเภอมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๕} สทนากลุ่มเฉพาะ พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

เพชรบุรีก็ให้การอุปถัมภ์สถานีวิทยาเป็นการสงเคราะห์ซึ่งกันดังคำว่า “บวร”^{๑๔๕} การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกสภาพพระนักเผยแผ่ต้องรู้กฎหมายทั้ง ๒ ฝ่าย การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคม, วัฒนธรรมและเทคโนโลยีให้เข้าใจ^{๑๔๖} การเผยแผ่หากขาดการจัดตั้งกองทุนและขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณแล้วจะเป็นความอ่อนแอขององค์กร พระพุทธศาสนาจะมั่นคงถาวรและเจริญรุ่งเรืองตั้งมั่นได้ในประเทศไทยจะต้องมีทุนเพื่อมาสร้างวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๑๔๗} พระพุทธเจ้าทรงใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติทำการเผยแผ่ เช่น ทรงยกตัวอย่างใบไม้ที่อยู่ในป่ากับใบไม้ที่อยู่ในกำมือเป็นอุปกรณ์สอนพระภิกษุให้เกิดความเข้าใจได้ การที่พระพุทธองค์ทรงหยิบยกธรรมชาติขึ้นมาเป็นอุปกรณ์ก็เป็นการสอนให้เข้าใจธรรมชาติด้วยและการเผยแผ่ของพระองค์ก็อยู่กับธรรมชาติตลอดมา^{๑๔๘} สำนักงานก็มีความจำเป็นนอกจากจะเป็นที่ทำงานของพระนักเผยแผ่แล้วยังเป็นเหมือนศูนย์บัญชาการการเผยแผ่แสดงถึงพลังศรัทธาและความมั่นคงของสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การจัดสร้างสำนักงานสภาพพระนักเผยแผ่จึงมีความจำเป็นที่จัดทำให้เป็นรูปธรรม^{๑๔๙}

๓) ด้านการบริหารจัดการ การเผยแผ่ที่สังคมต้องการไม่ใช่เราต้องการ การบริหารจัดการต้องยึดพุทธศาสนิกชนเป็นจุดศูนย์กลาง คิดถึงความพึงพอใจของประชาชนเป็นหลักสำคัญเหมือนหมอรักษาโรคต้องรู้ก่อนว่าคนไข้เป็นโรคอะไรแล้วจึงให้ยาทำการรักษา การบริหารจัดการองค์กรนั้นก็เช่นเดียวกันต้องใช้หลักธรรมอริยสัจ ๔ ช่วยในการบริหารจัดการ^{๑๕๐} การบริหารต้องศึกษาหลักการของแมคแคนซี่ ต้องศึกษาด้านกฎหมายทางฝ่ายอาณาจักรฝ่ายพุทธจักรอย่างชัดเจน ศึกษาเศรษฐกิจในพื้นที่ว่าเป็นอย่างไร การพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการสังคมในปัจจุบัน และไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย^{๑๕๑} การแบ่งหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบต้องดูความเหมาะสมดูความรู้ความสามารถว่าสามารถปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่ การมองที่ภาพรวมขององค์กรต้องเดินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การสร้างเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเผยแผ่^{๑๕๒} การเผยแผ่ต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันไม่ขัดแย้งกันเอง การประชุมเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรต่างและได้รับรู้ปัญหาร่วมกันนำไปสู่

^{๑๔๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๔๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูปลัดสุวัฒนพรหมวุฒิคุณ (ถวิล) ปธ.๘ เจ้าคณะอำเภอชะอำ เจ้า อาวาสวัดพลับพลาชัย ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

การพัฒนาให้เจริญยิ่งขึ้น^{๑๕๓} การติดตามผลและสอบถามความพึงพอใจของพระสังฆาธิการและประชาชนจะทำให้ได้รับความร่วมมือได้เครือข่ายและได้หลักการพัฒนาในการบริหารสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีที่มีประสิทธิภาพ^{๑๕๔} ผู้บริหารต้องเพิ่มกลยุทธ์ให้พระนักเผยแผ่อยู่เสมอ มีการจัดอบรมถวายความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีให้สามารถปฏิบัติและนำมาทำการเผยแผ่อย่างได้ผล^{๑๕๕}

๔.๔.๒ ด้านแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี หลักเทศนาวิธี ๔ คือ

๑. **สันติสนา** คือ การแสดงธรรมนอกจากเสียงดังฟังชัดแล้วต้องถูกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย การอ้างอิงต้องตรวจทานให้แน่ชัดว่าใช้ที่มานั้นจริงหรือไม่ อย่าให้เข้าใจที่ว่าเป็นบาลียัดพระโอษฐ์^{๑๕๖} ก่อนจะนำหลักธรรมหมวดใดมาแสดงต้องอ่านบททวนและทำความเข้าใจให้ถูกต้องและรู้จักประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่เข้าใจยากจะทำให้ผู้ฟังขาดความสนใจลง^{๑๕๗} สภพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีได้รวบรวมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัดไว้ในสภาได้จัดอบรมพระนักเทศน์ประจำจังหวัดและพระนักจัดรายการธรรมะทางสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเผยแผ่ทางอากาศร่วมด้วยกรมประชาสัมพันธ์จนมีพระนักเทศน์สอบผ่านผู้ประกาศตามกฎกระทรวงการประชาสัมพันธ์ได้หลายรูป^{๑๕๘}

๒. **สมาทปนา** คือ การจงใจให้ปฏิบัติพระนักเทศน์มีศีลาจารวัตรเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน มีการทำกิจวัตรสม่ำเสมอ การทำวัตรเช้า-เย็น การสวดพระปาติโมกข์ จัดศาสนานิสิตอาศรม^{๑๕๙} การให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชน การจัดค่ายคุณธรรม การให้การช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียงตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การสงเคราะห์คนชราเป็นการจง

^{๑๕๓} สันทนากรณเฉพาะ พระปลัดระพี พุทธิสารโธ ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๔} สันทนากรณเฉพาะ อ.ดร.ประเสริฐ ธิลา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๕} สันทนากรณเฉพาะ ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๖} สันทนากรณเฉพาะ พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๗} สันทนากรณเฉพาะ พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต ปธ. ๙ ดร. เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๘} สันทนากรณเฉพาะ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ พธ.ม. เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก ตำบลโพธิ์ พระ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๕๙} สันทนากรณเฉพาะ ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

ใจให้เกิดศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาและพระนักเผยแผ่^{๑๖๐} การรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนรักษาศีล ๕ ซึ่งเป็นงานที่คณะสงฆ์กำลังขับเคลื่อนกันอยู่แนะนำให้เห็นประโยชน์ของการรักษาศีลมีศีลมีสุข มีปองตอง มีความสามัคคี มีความสงบร่มเย็น^{๑๖๑} ศีล คือการไม่เบียดเบียนกัน การให้อภัยซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์สุจริตจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการเสียสละ การชักจูงให้รู้จักเสียสละเริ่มต้นจากตัวเราก่อน แล้วจึงแผ่ขยายไปสู่บุคคลอื่น^{๑๖๒}

๓. สมุตเตชนา คือ การที่เผยแผ่ต้องมีความกล้าหาญ มีการค้นคว้าหาความรู้จากคัมภีร์หรือการอ่านพระไตรปิฎกให้เกิดความเข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องชัดเจนและสามารถลงปฏิบัติได้จริง^{๑๖๓} การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตนจะทำให้จิตใจเข้มแข็ง จิตใจได้รับการพัฒนา การพัฒนาทางจิตเป็นการเสริมสร้างกำลังใจเมื่อจิตใจได้รับการพัฒนาย่อมส่งผลมาสู่การพัฒนางานด้วย^{๑๖๔} พระนักเผยแผ่ที่ดีต้องมีการฝึกซ้อมการพูด การอ่าน การฟังบุคคลอื่นที่ประสบความสำเร็จและมีประสบการณ์ว่าเขามีวิธีการหรือเทคนิคอย่างไรในการนำเสนอ^{๑๖๕} การเจริญสมาธิก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน จิตเมื่อขาดสมาธิจะเป็นจิตฟุ้งซ่านทำงานใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ แต่ถ้าจิตที่ฝึกแล้ว อบรมแล้วเป็นจิตที่มีสมาธิ การทำการเผยแผ่ผู้ที่ประสบความสำเร็จต้องมีใจที่มั่นคง^{๑๖๖} การลงมือปฏิบัติเป็นการเผยแผ่ที่ได้ผลมากกว่าการเทศน์ การปาฐกถาและการบรรยาย ตัวอย่างพระอัสสชิท่านเดินบิณฑบาตด้วยอาการที่สำรวมจนเป็นสาเหตุให้ได้อัครสาวกเบื้องขวา คือ พระสารีบุตร^{๑๖๗}

๔. สัมปหังสนา คือ การหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่ไม่ไพเราะยังไม่พอสอดคล้องมีปิยวาจา การพูดดีมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง การพูดที่ลดความตึงเครียด การใช้คำพูดในทางบวกมากกว่าเป็นไปในทางลบ ฟังแล้วชื่นใจมีกำลังใจที่ก้าวต่อไปข้างหน้า มีอารมณ์ขันบ้างนิดหน่อย^{๑๖๘} แต่ถ้าพูดตลกคะนอง

^{๑๖๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. พิเชฐ ทั้งโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพีณ พุทธิสาร ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ พธ.ม. เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก ตำบลโพธิ์พระ อำเภอมะนังเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต ปธ. ๙ ดร. เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์ ตำบลคลองกระแซง อำเภอมะนังเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๖๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. พิเชฐ ทั้งโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

มากเกินไปก็จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังน้อยและทำให้ผู้ฟังเสื่อมศรัทธาได้ การพูดการเทศน์สำคัญต่อการเผยแผ่มาก พระพุทธศาสนาที่เข้ามาสู่ประเทศไทยและมั่นคงอยู่ได้นาน ก็ด้วยการเจริญพระพุทธมนต์ การสวดมนต์ การแสดงธรรมของพระสงฆ์ โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่อยู่ในภาคกลางและที่เป็นชนบท สวดมนต์จำบทสวดได้มากและพุทธศาสนิกชนนิยมฟังสวดมากกว่าการสวดมนต์^{๑๖๙} การกล่าวสัมโมทนียกถาเวลาเจริญพระพุทธมนต์ในพิธีบำเพ็ญกุศลต่างๆก่อนที่พระสงฆ์จะอนุโมทนาเป็ภาษาบาลีหากมีการกล่าวสัมโมทนียกถาให้ผู้ฟังเกิดความร่าเริงก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังและยังได้ทำการเผยแผ่พระพุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปในตัว^{๑๗๐} การเผยแผ่ทางด้านเทคโนโลยีมีภาพประกอบการบรรยายช่วยให้การเทศน์หรือการบรรยายน่าสนใจยิ่งขึ้น เข้าหลักที่ตาเห็นภาพทราบเหตุการณ์วิจารณ์เนื้อหา การใช้เทคนิคเป็นอีกวิธีที่ทำให้เกิดความร่าเริง^{๑๗๑}

๔.๔.๓ ด้านแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี หน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ คือ

๑. ส่งเสริมความก้าวหน้า คือ ผู้บริหารยกย่องพระนักเผยแผ่ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้านการเผยแผ่ให้ปรากฏ เช่นการส่งเสริมให้มีตำแหน่งที่สูงขึ้น การมอบรางวัลให้เป็นขวัญและกำลังใจพระนักเผยแผ่^{๑๗๒} การสนับสนุนให้พระนักเผยแผ่ได้มีการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งในระดับอุดมศึกษาและภาษาบาลี^{๑๗๓} จัดการฝึกอบรมวิชาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติ ส่งเข้าอบรมร่วมกับส่วนกลางที่มีการจัดดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา^{๑๗๔}

๒. ปรับปรุงคุณภาพพระนักเผยแผ่ คือ การจัดการสัมมนาเชิงวิชาการและการพัฒนาคุณภาพให้พระนักเผยแผ่ การศึกษาดูงานด้านการเผยแผ่ตามหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา^{๑๗๕} การอบรมวิปัสสนากรรมฐานให้พระนักเผยแผ่ได้ฝึกปฏิบัติ^{๑๗๖} จัดการส่งเสริมให้ได้เรียนรู้วิธีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้น ฝึกอบรม

^{๑๖๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ พธ.ม. เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก ตำบลโพธิ์พระ อำเภอมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพิน พุทธิสารี ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ อ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตร์ดุขบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๓} พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. รัชพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ พธ.ม. เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก ตำบลโพธิ์พระ อำเภอมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

พระวิทยากรให้กับพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การเชื่อมโยงเครือข่ายการมีส่วนร่วมของพุทธมามกะ^{๑๗๗}

๓. วางหลักการการเผยแผ่ให้เป็นระบบ เหมาะสมแก่สังคม คือ หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าได้วางหลักโอวาทปาติโมกข์ไว้เป็นแนวทางแห่งการเผยแผ่ พระนักเผยแผ่หากได้ใช้หลักโอวาท ๓ หรือที่เรียกว่าหัวใจของพระพุทธศาสนา ได้แก่

หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๖ ประการคือ

- ๑) การไม่ว่าร้าย ไม่กล่าวร้าย ไม่โจมตี ไม่นินทาใคร
- ๒) ไม่ล้างผลาญ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน
- ๓) สำรวมในพระปาติโมกข์ เว้นในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ทำตามข้อที่พระองค์อนุญาต
- ๔) รู้จักปริมาณในการบริโภค ปัจจัย ๔
- ๕) อยู่ในเสนาสนะเยียบสงบ
- ๖) ประความเพียรเพื่อเผาผลาญกิเลส

วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๓ คือ

- ๑) เว้นการประพฤติดุจจริต คือความชั่วหรือบาปด้วยกาย วาจา ใจ
- ๒) ประพฤติสุจจริต คือความดีด้วยกาย วาจา ใจ
- ๓) ทำให้บริสุทธิ์ผ่องใสปราศจากความเศร้าหมอง มีโลก โกรธ หลง เป็นต้นพระนักเผยแผ่เพียงแต่ปฏิบัติตามแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกในอดีตที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา^{๑๗๘} นอกจากการปฏิบัติตามโอวาทปาติโมกข์แล้วพระนักเผยแผ่ต้องดูความต้องการของสังคม กฎหมาย วัฒนธรรม จารีตประเพณีด้วย^{๑๗๙}

สรุปได้ว่า ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์โดยองค์รวม ได้ดังนี้

๑. ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก มีวัดในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์มีการทอ้งบทธวมนต์สูตรต่าง ๆ ไว้ได้ดี มีการเจริญพระพุทธมนต์กันอย่างสม่ำเสมอ พระสงฆ์มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนในสถานการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี คณะสงฆ์มีความตั้งใจทำงานและมีศรัทธาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

แต่สิ่งที่ขาดและควรปรับปรุงคือ การที่ประธานของสภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ปกครองระดับสูง มีเวลาให้สภาพระนักเผยแผ่น้อย สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการ

^{๑๗๗} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต ปธ. ๙ ดร. เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๘} สทนากลุ่มเฉพาะ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตร รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

^{๑๗๙} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร. พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

และงานคณะสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง ทำให้การเผยแผ่ได้ผลน้อย พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีส่งเสริมให้พระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในทำการเผยแผ่และสร้างเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพระนักเผยแผ่ฯ การจัดการอบรมถวายความรู้ให้พระนักเผยแผ่ได้มีกลยุทธ์และเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดสร้างสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การยกย่องพระนักเผยแผ่ที่ตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๒. ด้านงบประมาณ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย และมีความสามัคคีพร้อมใจกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาทุนในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงดำรงอยู่แห่งพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความตั้งมั่นและเลื่อมใสศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน ประชาชน เยาวชน ความสามัคคีของคณะพระนักเผยแผ่และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบุรี และผู้มีศรัทธาทั่วไปร่วม บริจาคสมทบทุน วันเกิดเป็นกองทุนสำหรับดูแลและนำมาซึ่งการบริหารจัดการงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีโดยการตั้งกองทุนฝากไว้กับธนาคารและจัดซื้อสลากการกุศลธนาคารออมสินและจัดซื้อพันธบัตรกับธนาคารเพื่อนำดอกผลกำไรมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ การใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างประหยัดและใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การทำโครงการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ การสรรหางบประมาณเพิ่มจากพุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องต่อคณะพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การจัดสร้างวัดถุ่มงคลจำหน่วยและการจัดให้มีเทศน์มหาชาติ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนทุกภาคส่วนได้รับทราบเพื่อสมทบทุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิฑูรกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิฑูรชุมชนเป็นอุปกรณ์ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีจิตรกรรมฝาผนัง มีประติมากรรมต่าง ๆ อยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก พระจังหวัดเพชรบุรีส่วนมากเป็นช่างและผลิตชื่อที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายคน เช่น นายทองร่วม เอมโษษฐ ศิลปินแห่งชาติ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ สาขาศิลปะ (ประณีตศิลป์- ศิลปะปูนปั้น) ผลงานปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวนมาก ในศิลปะปูนปั้นสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาไว้ในศิลปะปูนปั้นที่เห็นเด่นชัดต่อวัดมหาธาตุวรวิหาร เพชรบุรี มีศิลปะปูนปั้นที่ดึงดูดพุทธศาสนิกชนให้เข้าวัดและใกล้ชิดพระพุทธศาสนา มีวัดในจังหวัดอื่นนำมาแบบปูนปั้นและช่างจังหวัดเพชรบุรีไปปั้นยังวัดในจังหวัดของตนบ้าง งานปูนปั้นล้วนบ่งบอกถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนา การศึกษาเรียนรู้จากงานปูนปั้นทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและยังเป็นการเผยแผ่ด้านบุคลากรอีกด้วย การสอดแทรกความรู้ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในงานศิลปะปูนปั้นตามผนังอุโบสถ หน้าบันอุโบสถและศาลาบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่มีโอกาสพบเห็นเกิดศรัทธาต่อวัดและพระพุทธศาสนา วัดในจังหวัดเพชรบุรีนิยมงานปูนปั้นประดับตามศาสนสถานเพื่อให้ศาสนิกชนได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นอุปกรณ์สอนบุคคลที่ได้พบเห็นได้ข้อคิดสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ได้ ศาลากลางหมู่บ้านยังเป็นอุปกรณ์เสริมของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ประชาชนจังหวัดเพชรบุรีนิยมฟังเทศน์และจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรชาดกตามศาลากลางหมู่บ้านและตามบ้านเรือนของตนทำให้พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ตามคำขวัญประจำจังหวัดในอดีตกล่าวไว้ว่า “เพชรบุรีเมืองพระ ธรรมะครองใจ” เป็นหลักฐานยืนยันว่าพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนากันจนเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชนเมืองเพชรบุรี จากหลักฐานที่เป็นศาสนสถาน โบราณสถานมีพระปรางค์ ๕ ยอดที่วัดมหาธาตุวรวิหาร เจดีย์แดงที่ตำบลบ้านหม้อ วัดร้างไผ่ล้อม เป็นต้น

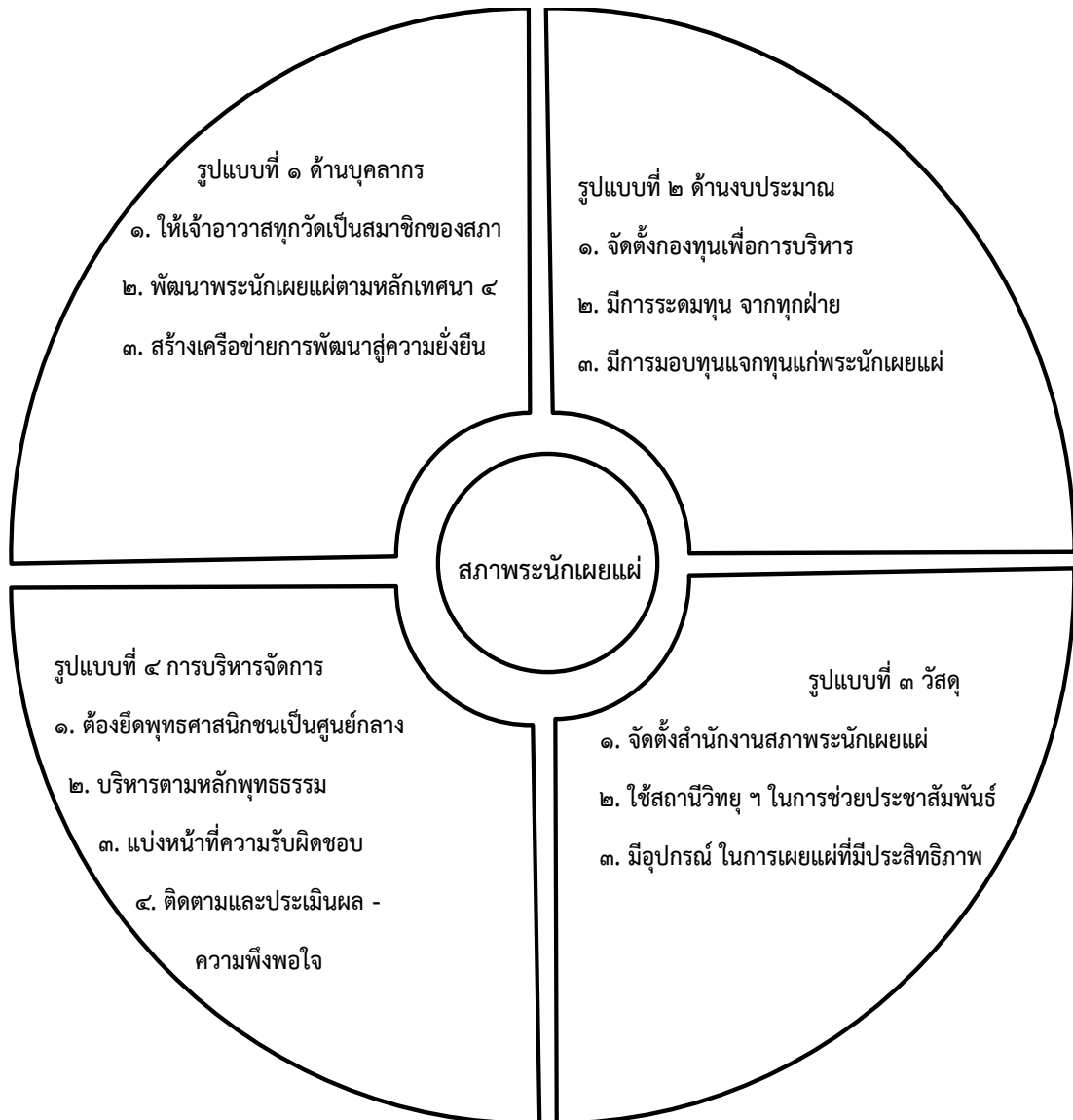
ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นอุปกรณ์ในการเรียนรู้พระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นอย่างดี มีประชาชนเยาวชนสนใจศึกษาหาความรู้จากกิจกรรมฝาผนังตามอุโบสถ ตามวัดส่วนมากจะวาดภาพพุทธประวัติ สาวกสาวิกา และพระเจ้า ๑๐ ชาติ ลงบนผนังอุโบสถ ศาลาการเปรียญและศาลาจนกลายเป็นศิลปะทางพระพุทธศาสนาอย่างล้ำค่า ล้วนแต่เป็นอุปกรณ์และวัสดุในการเผยแผ่ทั้งสิ้น จากการได้เห็นและได้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนา ถึงขนาดบางท่านไม่กล้าทำบาป เมื่อเสียชีวิตแล้วจะต้องไปถูกจองจำอยู่ในนรก เช่น การเห็นภาพวาดเรื่อง ไตรภูมิพระร่วงหรือเรื่องทศชาติชาดกที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเชื่อเรื่องบุญ -บาป และเรื่องบุญคุณของผู้มีพระคุณมีบิดามารดา เป็นต้น พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และยังสามารถนำธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวมาทำอุปกรณ์เช่น ต้นไม้ในวัดก็สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรมได้เช่นเดียวกัน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ใช้ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวพระวรกายของพระองค์ มาเป็นอุปกรณ์สื่อให้สาวกสาวิกา อุบาสกอุบาสิกา เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อคุณพระรัตนตรัย トラบเท่าปัจจุบัน วัดที่อยู่ในชนบทยังมีกลองระฆังเป็นอุปกรณ์ด้วย พุทธศาสนิกชนนิยมสร้างกลองระฆังถวายวัดและวัดก็สร้างหอรฆังกันแทบทุกวัน พุทธศาสนิกชนเคยชินกับเสียงกลองระฆังของพระสงฆ์และเกิดศรัทธาเลื่อมใสเมื่อได้ยินเสียงพระตีกลอง ระฆังเป็นสัญญาณให้รู้ว่าได้เวลาแห่งการทำความดีแล้ว ผู้สูงอายุบางท่านพอได้ยินเสียงกลองระฆังยกมือขึ้นสาธุ อนุโมทนาบุญกับพระสงฆ์ที่ท่านได้ทำกิจวัตรของท่าน

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ พระนักเผยแผ่จัดให้มีการฝึกอบรมวิธีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการงานของสภาฯ พระนักเผยแผ่ใช้อินเตอร์เน็ตมาช่วยทำการเผยแผ่งานของสภาพระนักเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพ จัดสร้างสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่ โดยระดมทุนจากพระสังฆาธิการในปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี และผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสร่วมบริจาค พัฒนาวีธีการนำเสนอวิธีการเผยแผ่ที่น่าสนใจ มีรูปแบบใหม่ ๆ ไม่ซ้ำรูปแบบเดิม การใช้วัสดุอื่นอีกที่สามารถช่วยส่งเสริมวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้

๔. ด้านการบริหารจัดการ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด พระจริยนิเทศน์, พระปริยัตินิเทศน์, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรมพระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน พระนักเผยแผ่ได้เข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานที่ศึกษาต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรีได้ส่งพระนักเผยแผ่ไปทำการเผยแผ่ทางสถานวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำ พระนักเผยแผ่ได้บรรยายธรรมหน้าเสาธงในโรงเรียน มีพระครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ได้ส่งให้พระที่มีความรู้

ความสามารถในการบรรยายธรรมและอบรมธรรมแก่นักโทษในเรือนจำจังหวัดและส่งพระเข้าไปสอนธรรมศึกษาในเรือนจำประจำจังหวัดด้วย พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีที่มีอยู่ในสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑๕ รูป มีความนับกรรมชั้นเอกขึ้นไปและยังเป็นพระสังฆาธิการระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี และมีที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๕ เป็นที่ปรึกษาและสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ร่วมด้วย มีประธาน ๑ รูป รองประธานสภา ๒ รูป มีคณะกรรมการบริหารสภาจำนวน ๑๕ รูป อำเภอละ ๑ รูป บ้าง ๒ รูป บ้าง ๓ รูป บ้าง เป็นกรรมการบริหารมีวาระครั้งละ ๒ ปี

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ ปรับเปลี่ยนพระนักเผยแผ่ที่อายุน้อยไม่มากนัก และมีภาระงานน้อยมาเป็นผู้บริหารบ้าง หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพราะการประชุมเป็นการปฏิบัติ และเป็นการเผยแผ่ด้วย การสร้างศาสนทายาท มีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และจัดค่ายคุณธรรมปลูกฝังเยาวชน การแสดงตนเป็นพุทธมามกะพระนักเผยแผ่ต้องใช้กลยุทธ์ และหลักธรรมวินัยทำการเผยแผ่ฯ มาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

แผนภาพที่ ๔.๙ องค์ความรู้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
ที่มา : พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิรมย์ จุลทกาล)

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” สามารถสรุปองค์ความรู้ในการวิจัยได้ดังนี้

องค์ความรู้จากการวิจัย ที่มา : พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร(ศรีณภิมย์ จุลทกาล)

จากตารางที่ ๔.๙ แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ซึ่งอธิบายรายละเอียดดังนี้

๑.การวิจัยเชิงคุณภาพ

๑. วิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ใน ๔ ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ โดยสรุปดังนี้

๑. ด้านบุคลากร

จุดแข็ง (S = Strengths) คือ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สามารถรวบรวมพระนักเผยแผ่ทุกด้านรวมไว้ในสภา สภาพระนักเผยแผ่มีบุคลากรเพียงพอต่อการทำการเผยแผ่

จุดอ่อน (W=weaknesses) คือ พระนักเผยแผ่มีภาระงานทางคณะสงฆ์ส่วนกลางมาก มีเวลาให้สภาพระนักเผยแผ่น้อย และส่วนมากเป็นสังฆาธิการมีตำแหน่งทางการปกครองสงฆ์

โอกาส(O=Opportunities) คือพระนักเผยแผ่เป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชน และพุทธศาสนิกชนอุทิศบารมีบารุงด้วยปัจจัย ๔

อุปสรรค (T=Threats) คือ พระนักเผยแผ่ส่วนมากขาดการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาการชั้นสูง และขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ เป็นต้น

แนวทางการพัฒนา คือ การจัดอบรมความรู้แก่พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี โดยคณะพระนักเผยแผ่และพระสังฆาธิการในจังหวัดเพชรบุรี ระดมทุนให้การสนับสนุนประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนที่มีศรัทธาในพระนักเผยแผ่ฯ การสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วม จัดการสวัสดิการและสร้างขวัญกำลังใจให้พระนักเผยแผ่ จัดหาคอมพิวเตอร์ ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้พระที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทำการเผยแผ่แบบเชิงรุก ผลิตบุคลากรรุ่นใหม่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ให้มีศักยภาพและทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

๒. ด้านงบประมาณ

จุดแข็ง (S=Strengths) คือ พระนักเผยแผ่มีการทอดผ้าป่าสามัคคีทุกวันที่ ๑๑ กันยายน ของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายวันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่เพชรบุรี และจัดตั้งเป็นกองทุนฝากไว้กับธนาคาร

จุดอ่อน (W=Weaknesses) คือการใช้จ่ายงบประมาณยังไม่ชัดเจนและใช้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้กำหนดการใช้จ่ายของงานของสภาพระนักเผยแผ่และนำมาเฉพาะดอกเบี้ยเท่านั้น

โอกาส (O=Opportunities) คือ สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมใจบริการทุนทรัพย์ส่วนตัวและจากศรัทธาของพุทธศาสนิกชนรวบรวมจัดตั้งทุนของสภาพระนักเผยแผ่ฝากไว้กับธนาคารและแลกซื้อสลากออมสินเพื่อนำดอกผลที่จะได้นำมาใช้จ่าย ได้เวลาออกอากาศฟรีจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีทำการเผยแผ่

อุปสรรค (T=Threats) คือ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เกิดขึ้นเฉพาะการรวมตัวกันของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ยังไม่มีกฎหมายรองรับจึงไม่สามารถขอสนับสนุนจากภาครัฐได้

สภาพระนักเผยแผ่ช่วยเหลือตัวเอง สภาพระนักเผยแผ่ยังไม่เป็นสากลยังไม่มีการประกาศและมติมหาเถรสมาคมรองรับสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

แนวทางการพัฒนา คือ ต้องใช้งบประมาณที่มีอยู่แล้วอย่างประหยัดและใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ทำโครงการเสนอของบประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ สภาพระนักเผยแผ่ต้องหาวิธีการที่จะหาทุนเพิ่มและทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมบริจาคสมทบทุน สร้างวัดถุ่มงคลเพื่อหารายได้สมทบทุนเข้าสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๓. ด้านวัตถุประสงค์

จุดแข็ง (S=Strengths) คือ สภาพระนักเผยแผ่อาศัยวัสดุที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติในกิจวัตรประจำวัน พระนักเผยแผ่มีศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังเป็นอุปกรณ์ มีศาลากลางหมู่บ้านเป็นที่ประกอบพิธีกรรมส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและมีกองระฆังเป็นอุปกรณ์ด้วย

จุดอ่อน (W=Weaknesses) คือ สภาพระนักเผยแผ่ยังขาดสำนักงานเป็นของตนเอง และขาดคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่นที่ใช้ในส่งเสริมเพื่อการเผยแผ่ที่ทันสมัย ขาดความชำนาญการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ มีอินเทอร์เน็ตออนไลน์เป็นต้น

โอกาส (O=Opportunities) คือ พระนักเผยแผ่มีสถานีวิทย์และหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านที่วัดตั้งอยู่เปิดรับสัญญาณจากสถานีวิทย์ฯ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีความต้องการให้พระสงฆ์ที่เป็นพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าไปสอนศีลธรรมในสถานศึกษาที่ยังขาดแคลนพระนักเผยแผ่เข้าไปช่วยปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนและการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

อุปสรรค (T=Threats) คือ เวลาที่ทางสถานีวิทย์กระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี จัดสรรเวลาให้พระทำการออกอากาศส่วนมากเข้าเกินไปบ้าง มีดเกินบ้าง วัสดุอุปกรณ์เป็นของหน่วยงานราชการให้อาศัยใช้ การเผยแผ่ยังใช้การเทศน์ด้วยคัมภีร์และการบรรยายแบบเก่ายังขาดการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยส่งเสริมการเผยแผ่

แนวทางการพัฒนา คือ สภาพระนักเผยแผ่ต้องจัดฝึกอบรมรวมการเผยแผ่ทางอากาศให้พระนักเผยแผ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จัดหาคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ช่วยทำการเผยแผ่จัดสร้างสำนักงานสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อการติดต่อสื่อสารประสานงานของคณะกรรมการฝ่ายบริหารและสมาชิกของสภาได้มีที่ทำการและสะดวกในการทำการเผยแผ่ยิ่งขึ้น

๔. ด้านบริหารจัดการ

จุดแข็ง (S=Strengths) คือ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีการบริหารโดยคณะกรรมการของสภา มีประธานรองประธาน และคณะกรรมการ ๑๕ รูป มีวาระในการดำรงตำแหน่งวาระ ๒ ปี มีสมาชิกของสภาล้วนแต่เป็นพระสังฆาธิการแต่งตั้งผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดจำนวน ๑๑๕ รูป สภาพระนักเผยแผ่รวบรวมพระนักเผยแผ่ของจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมดไว้ในสภาฯ

จุดอ่อน (W=Weaknesses) คือ ผู้บริหารของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีตำแหน่งทางการปกครองของคณะสงฆ์สูง มีภาระทางคณะสงฆ์มาก มีเวลาให้สภาน้อย และดำรง

ตำแหน่งนาน ขาดการทบทวนนโยบายและการสร้างเครือข่ายหรือการมีส่วนร่วม การประชุมขาดการต่อเนื่องประชุมปีละ ๑ ครั้ง สมาชิกขาดขวัญและกำลังใจ

โอกาส (O=Opportunities) คือ สภาพระนักเผยแผ่ใช้กลยุทธ์ในการเผยแผ่ มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนและการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การสร้างศาสนทายาทด้วยการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

อุปสรรค (T=Threats) คือ การประชุมของสภาพระนักเผยแผ่มีเพียงปีละ ๑ ครั้ง สมาชิกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมบ่อย ความเกรงใจผู้ใหญ่ผู้น้อยไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

แนวทางการพัฒนา คือ ต้องมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารบ้างไม่ควรดำรงตำแหน่งนานเกิน ๔ ปี ควรมีการเว้นวรรคผู้จะมาดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารของสภา ต้องมีการกำหนดอายุไม่ควรเกิน ๗๐ ปี สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาหรืออธิการบดีของสภาต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง คณะกรรมการฝ่ายบริหารอย่างน้อย ๒ เดือนประชุม ๑ ครั้ง ต้องใช้กลยุทธ์และหลักการบริหารนิยธรรมหลักพระธรรมวินัย ควรเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมในการบริหารเป็นผู้บริหารบ้างไม่ควรผูกขาดกับตำแหน่งมากนัก

๒.การวิจัยเชิงปริมาณ คือ การศึกษาปัจจัยที่มีรูปแบบการบริหารจัดการภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี

๒.๑ กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามคือ พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการภาพพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีจำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาปริญญาธรรม

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๖-๔๐ ปี มีจำนวน ๑๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๒ รองลงมาคืออายุ ๓๑-๓๕ ปี มีจำนวน ๘๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑ มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี มีจำนวน ๗๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ ปี มีอายุ ๒๕-๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ และมีอายุ ๒๐-๒๕ ปี มีจำนวน ๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๖

พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๕- ๑๐ พรรษา จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ รองลงมาคือพรรษา ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ มีพรรษา ๑๑-๑๕ พรรษามีจำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ มีพรรษามากกว่า ๒๐ พรรษา มีจำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ และมีพรรษาน้อยกว่า ๕ พรรษา ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๗๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ รองลงมาคือ ไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ และมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษานักธรรมเอก จำนวน ๒๐๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔ รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษานักธรรมตรี จำนวน ๑๑๔

รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖ และ มีวุฒิการศึกษานักธรรมโท จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ส่วนผู้ไม่มีวุฒิทางธรรม ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษา ป.ธ.๑-๒ ถึง ป.ธ.๓ มีจำนวน ๑๕๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑ และ มีวุฒิการศึกษา ป.ธ.๔ – ป.ธ.๖ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ ส่วนผู้มีวุฒิ ป.ธ.๗ – ป.ธ.๙ ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

๒.๒ ระดับความคิดเห็นพระสังฆาธิการ ครูสอนบาลี เจ้าสำนักเรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม ตามหลักเทศนาวิธี ๔ หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ และหลักการบริหารจัดการ ๔ M

ตามหลักเทศนาวิธี ๔ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเทศนาวิธี ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านด้านสมทบนา สามารถนำไปปฏิบัติเท่านั้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๘๗) อยู่ในระดับมาก

หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๕๓๔) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านวางระบบการเผยแผ่เป็นระบบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๑๒๔) อยู่ในระดับมากที่สุด

หลักการบริหารจัดการ ๔ M พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี หลักการบริหารจัดการ ๔ M ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D. = ๐.๕๙๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

๒.๒.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรายด้านที่มากที่สุด ตามหลักเทศนาวิธี ๔

๑) ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่แสดงธรรมน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๕$, S.D. = ๐.๖๔๘)

๒) ด้านสมทบนา สามารถนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๘๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่ใช้หลักธรรมเหมาะสมกับผู้ฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๖๓๖)

๓) **ด้านสมุตเตชา ความเข้าใจ** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่มีเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.630)

๔) **ด้านสัมปหังสนา ความร่าเริง** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่ มีการโน้มน้าวจิตใจให้อยากฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.665)

๒.๒.๒ ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรายด้านที่มากที่สุด ตามหลักหน้าที่ สภาพระนักเผยแผ่ ๓

๑) **ด้านส่งเสริมความก้าวหน้า** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.638)

๒) **ด้านปรับปรุงคุณภาพ** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเผยแผ่แก่สมาชิกพระนักเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.800)

๓) **ด้านวางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.757)

๒.๒.๓ ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรายด้านที่มากที่สุด ตามหลักเทศนาวิธี ๔

๑) **ด้านบุคคล (Man)** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ที่ประพฤติตนอยู่ในศีลจรรยาวัตร สำนวณระวัฏกิริยาและวาจาและมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.644)

๒) **ด้านงบประมาณ (Money)** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่ทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเพื่อหาทุนเข้าสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.855)

๓) **ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่จัดหาสื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเผยแผ่ เพื่อการพัฒนาวิชาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.770)

๔) **ด้านการจัดการ (Management)** เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกของสภาได้มีการจัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่างๆมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.766)

การเปรียบเทียบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๐๕ นั่นคือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๔๖ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๐๕ นั่นคือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๕๓ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณเสร็จแล้วจึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปราย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Anlysis) และ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire)

สภาพทั่วไปอุปสรรคและวิธีในการแก้ไขที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี นั้น วิเคราะห์โดยองค์รวมสรุป ดังนี้

๑. ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก มีวัดในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์มีการท่องเที่ยวทสวดมนต์สูตรต่าง ๆ ไปได้ดี มีการเจริญพระพุทธรูปกันอย่างสม่ำเสมอ พระสงฆ์มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนในสถานการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี คณะสงฆ์มีความตั้งใจทำงานและมีศรัทธาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

แต่สิ่งที่ขาดและควรปรับปรุงคือ การที่ประธานของสภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ปกครองระดับสูง มีเวลาให้สภาพระนักเผยแผ่น้อย สมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการ และงานคณะสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง ทำให้การเผยแผ่ได้ผลน้อย พระนักเผยแผ่จังหวัด

เพชรบุรีส่งเสริมให้พระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการเผยแผ่และสร้างเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพพระนักเผยแผ่ฯ การจัดการอบรมถวายความรู้ให้พระนักเผยแผ่ได้มีกลยุทธ์และเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดสร้างสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การยกย่องพระนักเผยแผ่ที่ตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

๒. ด้านงบประมาณ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันปรึกษาให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง ปรึกษาเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย และมีความสามัคคีพร้อมใจกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาทุนในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงดำรงอยู่แห่งพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความตั้งมั่นและเลื่อมใสศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน ประชาชน เยาวชน ความสามัคคีของคณะพระนักเผยแผ่และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบุรี และผู้มีศรัทธาทั่วไปร่วม บริจาคสมทบทุน วันเกิดเป็นกองทุนสำหรับดูแลและนำมาซึ่งการบริหารจัดการงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีโดยการตั้งกองทุนฝากไว้กับธนาคารและจัดซื้อสลากการกุศลธนาคารออมสินและจัดซื้อพันธบัตรกับธนาคารเพื่อนำดอกผลกำไรมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ การใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างประหยัดและใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การทำโครงการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ การสรรหางบประมาณเพิ่มจากพุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อคณะพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การจัดสร้างวัดถุ่มงคฺลจำน่วยและการจัดให้มีเทศน์มหาชาติ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนทุกภาคส่วนได้รับทราบเพื่อสมทบทุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิฑุยกะกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิฑุยชุมชนเป็นอุปกรณ์การทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีจิตรกรรมฝาผนัง มีประติมากรรมต่าง ๆ อยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก พระจังหวัดเพชรบุรีส่วนมากเป็นช่างและผลิตสื่อที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายคน เช่น นายทองร่วม เอ็มโอษฐ์ ศิลปินแห่งชาติ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์- ศิลปะปูนปั้น) ผลงานปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวนมาก ในศิลปะปูนปั้นสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาไว้ในศิลปะปูนปั้นที่เห็นเด่นชัดต่อวัดมหาธาตุวรวิหาร เพชรบุรี มีศิลปะปูนปั้นที่ดึงดูดพุทธศาสนิกชนให้เข้าวัดและใกล้ชิดพระพุทธศาสนา มีวัดในจังหวัดอื่นนำมาแบบปูนปั้นและช่างจังหวัดเพชรบุรีไปปั้นยังวัดในจังหวัดของตนบ้าง งานปูนปั้นล้วนบ่งบอกถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนา การศึกษาเรียนรู้จากงานปูนปั้นทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและยังเป็นการเผยแผ่ด้านบุคลากรอีกด้วย การสอดแทรกความรู้ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในงานศิลปะปูนปั้นตามผนังอุโบสถ หน้าบันอุโบสถและศาลาบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่มีโอกาสพบเห็นเกิดศรัทธาต่อวัดและพระพุทธศาสนา วัดในจังหวัดเพชรบุรีนิยมงานปูนปั้นประดับตามศาสนสถานเพื่อให้ศาสนิกชน

ได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นอุปกรณ์สอนบุคคลที่ได้พบเห็นได้ข้อคิดสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ศาลากลางหมู่บ้านยังเป็นอุปกรณ์เสริมของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ประชาชนจังหวัดเพชรบุรีนิยมฟังเทศน์และจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรชาดกตามศาลากลางหมู่บ้านและตามบ้านเรือนของตนทำให้พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ตามคำขวัญประจำจังหวัดในอดีตกล่าวไว้ว่า “เพชรบุรีเมืองพระ ธรรมะครองใจ” เป็นหลักฐานยืนยันว่าพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนจนเป็นที่ยอมรับของพุทธศาสนิกชนเมืองเพชรบุรี จากหลักฐานที่เป็นศาสนสถาน โบราณสถานมีพระปรารักษ์ ๕ ยอดที่วัดมหาธาตุวรวิหาร เจดีย์แดงที่ตำบลบ้านหม้อ วัดร้างไผ่ล้อม เป็นต้น

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นอุปกรณ์ในการเรียนรู้พระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นอย่างดี มีประชาชนเยาวชนสนใจศึกษาหาความรู้จากกิจกรรมฝาผนังตามอุโบสถ ตามวัดส่วนมากจะวาดภาพพุทธประวัติ สาวกสาวิกา และพระเจ้า ๑๐ ขาติ ลงบนผนังอุโบสถ ศาลาการเปรียญและศาลาจนกลายเป็นศิลปะทางพระพุทธศาสนาอย่างล้ำค่า ล้วนแต่เป็นอุปกรณ์และวัสดุในการเผยแผ่ทั้งสิ้น จากการได้เห็นและได้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนา ถึงขนาดบางท่านไม่กล้าทำบาป เมื่อเสียชีวิตแล้วจะต้องไปถูกจองจำอยู่ในนรก เช่นการเห็นภาพวาดเรื่อง ไตรภูมิพระร่วงหรือเรื่องทศชาติชาดกที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเชื่อเรื่องบุญ -บาป และเรื่องบุญคุณของผู้มีพระคุณมีบิดามารดา เป็นต้น พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และยังสามารถนำธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวมาทำอุปกรณ์เช่น ต้นไม้ในวัดก็สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรมได้เช่นเดียวกัน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ใช้ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวพระวรกายของพระองค์ มาเป็นอุปกรณ์สื่อให้สาวกสาวิกา อุบาสกอุบาสิกา เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อคุณพระรัตนตรัย トラบเท่าปัจจุบัน วัดที่อยู่ในชนบทยังมีกลองระฆังเป็นอุปกรณ์ด้วยพุทธศาสนิกชนนิยมสร้างกลองระฆังถวายวัดและวัดก็สร้างหอรฆังกันแทบทุกวัน พุทธศาสนิกชนเคยชินกับเสียงกลองระฆังของพระสงฆ์และเกิดศรัทธาเลื่อมใสเมื่อได้ยินเสียงพระตีกลอง ระฆังเป็นสัญญาณให้รู้ว่าได้เวลาแห่งการทำความดีแล้ว ผู้สูงอายุบางท่านพอได้ยินเสียงกลองระฆังยกมือขึ้นสาธุอนุโมทนาบุญกับพระสงฆ์ที่ท่านได้ทำกิจวัตรของท่าน

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ พระนักเผยแผ่จัดให้มีการฝึกอบรมวิธีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการงานของสภาฯ พระนักเผยแผ่ใช้อินเตอร์เน็ตมาช่วยทำการเผยแผ่งานของสภาพระนักเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพ จัดสร้างสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่ โดยระดมทุนจากพระสังฆาธิการในปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี และผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสร่วมบริจาค พัฒนาวิธีการนำเสนอวิธีการเผยแผ่ที่น่าสนใจ มีรูปแบบใหม่ ๆ ไม่ซ้ำรูปแบบเดิมการใช้วัสดุอื่นอีกที่สามารถช่วยส่งเสริมวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้

๔. ด้านการบริหารจัดการ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด พระจริยานิเทศ, พระปริยัตินิเทศก์, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรมพระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน พระนักเผยแผ่ได้เข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานที่ศึกษาต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรีได้ส่งพระนักเผยแผ่ไปทำการเผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

แห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำ พระนักเผยแผ่ได้บรรยายธรรมหน้าเสาธงในโรงเรียน มีพระครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ได้ส่งให้พระที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายธรรมและอบรมธรรมะแก่นักโทษในเรือนจำจังหวัดและส่งพระเข้าไปสอนธรรมศึกษาในเรือนจำประจำจังหวัดด้วย พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีที่มีอยู่ในสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑๕ รูป มีความนับถนอมขึ้นเรื่อยๆ และยังเป็นพระสังฆาธิการระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี และมีที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๕ เป็นที่ปรึกษาและสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ร่วมด้วย มีประธาน ๑ รูป รองประธานสภา ๒ รูป มีคณะกรรมการบริหารสภาจำนวน ๑๕ รูป อำเภอละ ๑ รูป บ้าง ๒ รูป บ้าง ๓ รูป บ้าง เป็นกรรมการบริหารมีวาระครั้งละ ๒ ปี

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ ปรับเปลี่ยนพระนักเผยแผ่ที่อายุยังไม่มากนัก และมีภาระงานน้อยมาเป็นผู้บริหารบ้าง หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพราะการประชุมเป็นการปฏิบัติ และเป็นการเผยแผ่ด้วย การสร้างศาสนทายาท มีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และจัดค่ายคุณธรรมปลูกฝังเยาวชน การแสดงตนเป็นพุทธมามกะพระนักเผยแผ่ต้องใช้กลยุทธ์ และหลักธรรมวินัยทำการเผยแผ่ฯ มาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๕.๑.๒ ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๑. กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามคือ พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีจำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาปริญญาธรรม

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๖-๔๐ ปี มีจำนวน ๑๘๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๒ รองลงมาคืออายุ ๓๑-๓๕ ปี มีจำนวน ๘๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑ มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี มีจำนวน ๗๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ ปี มีอายุ ๒๕-๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ และมีอายุ ๒๐-๒๕ ปี มีจำนวน ๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๖

พรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๕- ๑๐ พรรษา จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ รองลงมาคือพรรษา ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗ มีพรรษา ๑๑-๑๕ พรรษามีจำนวน ๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ มีพรรษามากกว่า ๒๐ พรรษา มีจำนวน ๔๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ และมีพรรษาน้อยกว่า ๕ พรรษา ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

วุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ รองลงมาคือ ไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ และมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑

วุฒิการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษานักธรรมเอก จำนวน ๒๐๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔ รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษานักธรรมตรี จำนวน ๑๑๔ รูป คิด

เป็นร้อยละ ๓๒.๖ และมีวุฒิการศึกษานักธรรมโท จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ส่วนผู้ไม่มีวุฒิทางธรรม ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๑๘๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ รองลงมาคือ มีวุฒิการศึกษา ป.ธ.๑-๒ ถึงป.ธ.๓ มีจำนวน ๑๕๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑ และมีวุฒิการศึกษา ป.ธ.๔ - ป.ธ.๖ จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ ส่วนผู้มีวุฒิ ป.ธ.๗ - ป.ธ.๙ ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

๒. ระดับความคิดเห็นพระสังฆาธิการ และพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม ตามหลักเทศนาวิธี ๔ หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ และหลักการบริหารจัดการ ๔ M

พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเทศนาวิธี ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านงานสมทบนา สามารถนำไปปฏิบัติเท่านั้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๘๗) อยู่ในระดับมาก

พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๕๓๔) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านวางระบบการเผยแผ่เป็นระบบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๑๒๔) อยู่ในระดับมากที่สุด

พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี หลักการบริหารจัดการ ๔ M ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D. = ๐.๕๙๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

๓. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรายด้านที่มากที่สุด ตามหลักเทศนาวิธี ๔

๑) ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือ พระนักเผยแผ่แสดงธรรมน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๕$, S.D. = ๐.๖๔๘)

๒) ด้านสมทบนา สามารถนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๘๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อ

พิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่ใช้หลักธรรมเหมาะกับผู้ฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๖๗๖)

๓) ด้านสมุตเตชนา ความเข้าใจ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่มีเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๖๓๐)

๔) ด้านสัมปหังสนา ความร่าเริง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือพระนักเผยแผ่ มีการโน้มน้าวจิตใจให้อยากฟังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๕.๕๔$, S.D. = ๐.๖๖๕)

๔. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ โดยมีความเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน ดังต่อไปนี้

๑) ด้านส่งเสริมความก้าวหน้า เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๔$, S.D. = ๐.๖๓๘)

๒) ด้านปรับปรุงคุณภาพ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเผยแผ่แก่สมาชิกพระนักเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๘๐๐)

๓) ด้านวางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการเผยแผ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๗๕๗)

๕. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยรายด้านที่มากที่สุด ตามหลักเทศนาวิธี ๔

๑) ด้านบุคคล (Man) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ที่ประพฤติตนอยู่ในศีลจรรยาวัตร สำนวณระวัฏกิจและวาจาและมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๘$, S.D. = ๐.๖๔๔)

๒) ด้านงบประมาณ (Money) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่ทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนเพื่อหาทุนเข้าสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๘๕๕)

๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่จัดหาสื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเผยแผ่ เพื่อการพัฒนาวิชาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๗๗๐)

๔) ด้านการจัดการ (Management) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับได้แก่ ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรายด้าน คือสภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกของสภาได้มีการจัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่างๆมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๓$, S.D. = ๐.๗๑๖)

การเปรียบเทียบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๐๕ นั่นคือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๔๖ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี ๔ กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่า ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ ๐.๐๐๐ ซึ่งน้อยกว่า ๐.๐๐๕ นั่นคือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน

โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า ๐.๙๕๓ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ ๔ M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

๕.๑.๓ นำเสนอรูปแบบการพัฒนากิจการการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบที่ ๑ ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนากิจการการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี และวิเคราะห์ สังเคราะห์ ควบคุมการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนากิจการการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี พร้อมกับการใช้หลักการ SWOT มาเป็นเครื่องมือประกอบการกำหนด รูปแบบการพัฒนากิจการการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

ด้านบุคคลสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภาขึ้นมามีคณะกรรมการบริหารและมีสมาชิกสภาที่เป็นพระนักเผยแผ่แผนกต่างๆรวมอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑๕ รูปมีทรัพยากรในการบริหารซึ่งนอกจากคนแล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน วัสดุ ในการทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การตระหนักถึงความสามารถ ความต้องการ ความถนัด และความมุ่งหวังด้านการเผยแผ่ให้มีพัฒนาการยิ่งขึ้น ดังนั้นสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ทำการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการจัดถวายความรู้ให้แก่พระนักเผยแผ่ด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความรู้ความชำนาญ และหาเวทีให้ลงภาคสนาม

อย่างเป็นรูปธรรม ผลิตพระนักเทศน์พระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น ประธานสภาและคณะกรรมการฝ่ายบริหารของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สำหรับผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีภาระงานทางคณะสงฆ์น้อยจะได้มีเวลาในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่อย่างเต็มความสามารถ ดำรงตำแหน่งครั้งละ ๒ ปีและไม่ควรดำรงตำแหน่งผู้บริหารนานเกิน ๔ ปีเมื่อครบ ๔ ปีต้องเว้นวรรคและสามารถกลับมาดำรงตำแหน่งอีกต่อไปได้ ส่งเสริมสนับสนุนให้พระนักเผยแผ่มีการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งภาษาบาลีและการศึกษาในชั้นอุดมศึกษาหรือวิชาการชั้นสูง

รูปแบบที่ ๒ ด้านงบประมาณ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบด้านงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่ได้รับจากการเสียสละจากพระนักเผยแผ่ร่วมกันทอดผ้าป่าทุกวันที ๑๑ ของเดือนกันยายนของทุกปีและมีทุนจำนวน ๔ ล้านเศษฝากไว้กับธนาคารเพื่อนำดอกผลจากการฝากมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ ทุนที่มีอยู่ยังมีจำนวนจำกัดยังไม่สามารถสร้างความมั่นคงให้กับสภาพระนักเผยแผ่ได้ จำเป็นที่สภาจะต้องจัดหางบประมาณมาสนับสนุนให้งานเผยแผ่ของสภามีการพัฒนาขึ้นไปด้วยการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างประหยัดและใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของสภาที่ได้กำหนดไว้ การทำโครงการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานอื่นที่มีความเกี่ยวข้องและผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในการพระพุทธศาสนาและพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ในการสรรหางบประมาณมาช่วยสนับสนุนงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีต้องอาศัยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นการจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสัตรชาดก การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคสมทบทุน การจัดสร้างวัตถุมงคลจำหน่ายเพื่อหารายได้สมทบทุนในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบที่ ๓ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบด้านวัสดุอุปกรณ์ของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่อาศัยวัสดุที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติของพระนักเผยแผ่ฯ อาศัยศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังและโบราณสถาน กลองระฆัง และศาลากลางหมู่บ้านในเขตที่วัดตั้งอยู่เป็นที่ทำการเผยแผ่ฯ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM ๙๕.๗๕ MHz และมีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านที่เปิดรับสัญญาณการถ่ายทอดเสียงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำ และพุทธศาสนิกชนได้รับฟังการแสดงธรรมทางอากาศจากการเปิดหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านโดยอัตโนมัติ พระนักเผยแผ่ฯ ยังต้องฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ ต้องนำอินเทอร์เน็ตมาช่วยการสนับสนุนในการทำการเผยแผ่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจุบันสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรียังไม่มีสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่ที่เป็นรูปธรรม ยังฝากไว้กับวัดของผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาพระนักเผยแผ่อยู่ สภามั่นคงดำรงอยู่ได้แน่นอนที่สุดที่จะต้องที่ทำการของสภาที่ชัดเจน ดังนั้นสภาพระนักเผยแผ่จึงจำเป็นต้องจัดสร้างที่ทำการหรือสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อการบริหารจัดการงานของสภาพระนักเผยแผ่จะได้มีรูปแบบในการบริหารจัดการให้เป็นระบบ และจะได้มีสถานที่รองรับพระนักเผยแผ่ที่จะเข้ามาทำการที่สภาและเป็นเวที

ในการร่วมกันทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี การพัฒนาวิธีการนำเสนอวิธีการเผยแผ่ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ฯ วิธีการนำเสนอการเผยแผ่ที่มีน่าสนใจ มีรูปแบบใหม่ๆ ไม่ซ้ำซากอยู่กับแบบเดิมมากเกินไป การใช้วัสดุอุปกรณ์อื่นที่สามารถช่วยสนับสนุนในการทำการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รูปแบบที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการ สภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระณิกเผยแผ่ฯและพุทธศาสนิกชน

โดยการปรับเปลี่ยนพระณิกเผยแผ่ที่มีอายุกาลพรรษามากแล้ว ให้ท่านเป็นที่ปรึกษาและเปิดโอกาสให้ท่านได้พักผ่อนบ้าง อย่าให้ท่านรับภาระมากตามอายุ เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสได้เข้ามาบริหารจัดการและมีการสร้างพระณิกเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการทำการเผยแผ่ขึ้นมาทดแทนท่านที่มีอายุกาลพรรษามากแล้ว ต้องหมั่นประชุมกันอย่างต่อเนื่อง เพราะการประชุมเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งสองขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเป็นการเผยแผ่ที่ถูกหลักการทางพระพุทธศาสนา ในการประชุมต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกท่านแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นแต่ประการใด การแสดงความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่เป็นอย่างมาก การสร้างศาสนทายาท, การสร้างเครือข่ายและมีส่วนร่วม, การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ, ต้องเริ่มต้นที่เยาวชน มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน, การจัดค่ายคุณธรรม, ค่ายพุทธบุตร, พระณิกเผยแผ่ต้องใช้กลยุทธ์ และหลักธรรมในอุปทานิธรรม หลักพระธรรมวินัยเป็นรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๕.๒ อภิปรายผล

๑. **ด้านบุคลากร** สภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก มีวัดในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์มีการท่องบทสวดมนต์สูตรต่าง ๆ ไว้ได้ดี มีการเจริญพระพุทธรูปมนต์กันอย่างสม่ำเสมอ พระสงฆ์มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนในสถานการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี คณะสงฆ์มีความตั้งใจทำงานและมีศรัทธาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

แต่สิ่งที่ขาดและ การยกย่องพระณิกเผยแผ่ที่ตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

สมควรปรับปรุงคือ การที่ประธานของสภาพระณิกเผยแผ่เป็นผู้ปกครองระดับสูง มีเวลาให้สภาพระณิกเผยแผ่น้อย สมาชิกของสภาพระณิกเผยแผ่ส่วนมากเป็นพระสังฆาธิการ และงานคณะสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง ทำให้การเผยแผ่ได้ผลน้อย พระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีส่งเสริมให้พระณิกเผยแผ่รุ่นใหม่ที่มีจิตอาสาในการทำการเผยแผ่และสร้างเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพระณิกเผยแผ่

พระนักเผยแผ่ฯ การจัดการอบรมถวายความรู้ให้พระนักเผยแผ่ได้มีกลยุทธ์และเทคนิคในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดสร้างสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การยกย่องพระนักเผยแผ่ที่ตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ฉัตรชัย ธรรมครบุรี** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ต้องอาศัยหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน ๓ ประเด็น คือ การให้การศึกษา การฝึกอบรม แล้วนำมาบูรณาการกับหลักพุทธศาสนา คือหลักไตรสิกขาที่ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนรางวัลพระราชทานประสบความสำเร็จทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) คุณภาพนักเรียน ๒) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ๓) การบริหารการจัดการ ๔) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ๕) บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร ๖) ความดีเด่นของสถานศึกษา การวิเคราะห์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน^๑

๒. ด้านงบประมาณ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุนด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย และมีความสามัคคีพร้อมใจกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาทุนในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงดำรงอยู่แห่งพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความตั้งมั่นและเลื่อมใสศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน ประชาชน เยาวชน ความสามัคคีของคณะพระนักเผยแผ่และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเพชรบุรี และผู้มีศรัทธาทั่วไปร่วม บริจาคสมทบทุน วันเกิดเป็นกองทุนสำหรับดูแลและนำมาซึ่งการบริหารจัดการงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีโดยการตั้งกองทุนฝากไว้กับธนาคารและจัดซื้อสลากการกุศลธนาคารออมสินและจัดซื้อพันธบัตรกับธนาคารเพื่อนำดอกผลกำไรมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ การใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างประหยัดและใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การทำโครงการเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ การสรรหางบประมาณเพิ่มจากพุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาผู้ที่เกี่ยวข้องต่อคณะพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี การจัดสร้างวัดถุ่มงคลจำหน่วยและการจัดให้มีเทศน์มหาชาติ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนทุกภาคส่วนได้รับทราบเพื่อสมทบทุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัญชา**

^๑ ฉัตรชัย ธรรมครบุรี, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ยุทธ นาคมุจลินได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศาสนาทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาศาสนาทายาทในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น เป็นการพัฒนาในลักษณะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบพิเศษมี ๓ แผนก คือ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินไปตามนโยบายรัฐและมหาเถรสมาคม มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการคอยกำกับดูแลด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลและการจัดสรรงบประมาณ ส่วนการบริหารจัดการให้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส ในการพัฒนาศาสนาทายาทให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะด้านวิชาการและการศึกษาเชิงพุทธโดยบูรณาการเข้ากับทฤษฎีไตรสิกขาของพระพุทธเจ้า ทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาสมัยใหม่^๒

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิทยุชุมชนเป็นอุปกรณ์การทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีจิตรกรรมฝาผนัง มีประติมากรรมต่าง ๆ อยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก พระจังหวัดเพชรบุรีส่วนมากเป็นช่างและผลิตสื่อที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันหลายคน เช่น นายทองร่วม เอ็มโอษฐ์ ศิลปินแห่งชาติ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ สาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์- ศิลปะปูนปั้น) ผลงานปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวนมาก ในศิลปะปูนปั้นสอดแทรกศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาไว้ในศิลปะปูนปั้นที่เห็นเด่นชัดต่อวัดมหาธาตุวรวิหาร เพชรบุรี มีศิลปะปูนปั้นที่ดึงดูดพุทธศาสนิกชนให้เข้าวัดและใกล้ชิดพระพุทธศาสนา มีวัดในจังหวัดอื่นนำมาแบบปูนปั้นและช่างจังหวัดเพชรบุรีไปปั้นยังวัดในจังหวัดของตนบ้าง งานปูนปั้นล้วนบ่งบอกถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนา การศึกษาเรียนรู้จากงานปูนปั้นทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและยังเป็นการเผยแผ่ด้านบุคลากรอีกด้วย การสอดแทรกความรู้ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในงานศิลปะปูนปั้นตามผนังอุโบสถ หน้าบันอุโบสถและศาลาบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่มีโอกาสพบเห็นเกิดศรัทธาต่อวัดและพระพุทธศาสนา วัดในจังหวัดเพชรบุรีนิยมงานปูนปั้นประดับตามศาสนสถานเพื่อให้ศาสนิกชนได้ศึกษาหาความรู้ และเป็นอุปกรณ์สอนบุคคลที่ได้พบเห็นได้ข้อคิดสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ศาลากลางหมู่บ้านยังเป็นอุปกรณ์เสริมของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ประชาชนจังหวัดเพชรบุรีนิยมฟังเทศน์และจัดให้มีเทศน์มหาชาติ เรื่องพระเวสสันดรชาดกตามศาลากลางหมู่บ้านและตามบ้านเรือนของตนทำให้พระสงฆ์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ตามคำขวัญประจำจังหวัดในอดีตกล่าวไว้ว่า “เพชรบุรีเมืองพระ ธรรมะครองใจ” เป็นหลักฐานยืนยันว่าพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนากันจนเป็นที่ยอมรับของ

^๒ บัญชายุทธ นาคมุจลิน, “รูปแบบการพัฒนาศาสนาทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

พุทธศาสนิกชนเมืองเพชรบุรี จากหลักฐานที่เป็นศาสนสถาน โบราณสถานมีพระปรารักษ์ ๕ ยอดที่วัดมหาธาตุวรวิหาร เจดีย์แดงที่ตำบลบ้านหม้อ วัดร้างไผ่ล้อม เป็นต้น

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นอุปกรณ์ในการเรียนรู้พระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นอย่างดี มีประชาชนเยาวชนสนใจศึกษาหาความรู้จากกิจกรรมฝาผนังตามอุโบสถ ตามวัดส่วนมากจะวาดภาพพุทธประวัติ สาวกสาวิกา และพระเจ้า ๑๐ ขาติ ลงบนผนังอุโบสถ ศาลาการเปรียญและศาลาจนกลายเป็นศิลปะทางพระพุทธศาสนาอย่างล้ำค่า ล้วนแต่เป็นอุปกรณ์และวัสดุในการเผยแผ่ทั้งสิ้น จากการได้เห็นและได้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนา ถึงขนาดบางท่านไม่กล้าทำบาป เมื่อเสียชีวิตแล้วจะต้องไปถูกจองจำอยู่ในนรก เช่น การเห็นภาพวาดเรื่อง ไตรภูมิพระร่วงหรือเรื่องทศชาติชาดกที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเชื่อเรื่องบุญ -บาป และเรื่องบุญคุณของผู้มีพระคุณมีปิตามารดา เป็นต้น พระพุทธรูปปางต่าง ๆ และยังสามารถนำธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัวมาทำอุปกรณ์เช่น ต้นไม้ในวัดก็สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรมได้เช่นเดียวกัน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ใช้ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวพระวรกายของพระองค์ มาเป็นอุปกรณ์สื่อให้สาวกสาวิกา อุบาสกอุบาสิกา เกิดความรู้ความเข้าใจจนเกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อคุณพระรัตนตรัย トラบเท่าปัจจุบัน วัดที่อยู่ในชนบทยังมีกลองระฆังเป็นอุปกรณ์ด้วย พุทธศาสนิกชนนิยมสร้างกลองระฆังถวายวัดและวัดก็สร้างหอระฆังกันแทบทุกวัน พุทธศาสนิกชนเคยชินกับเสียงกลองระฆังของพระสงฆ์และเกิดศรัทธาเลื่อมใสเมื่อได้ยินเสียงพระตีกลอง ระฆังเป็นสัญญาณให้รู้ว่าได้เวลาแห่งการทำความดีแล้ว ผู้สูงอายุบางท่านพอได้ยินเสียงกลองระฆังยกมือขึ้นสาธุอนุโมทนาบุญกับพระสงฆ์ที่ท่านได้ทำกิจวัตรของท่าน

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ พระนักเผยแผ่จัดให้มีการฝึกอบรมวิธีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการงานของสภาฯ พระนักเผยแผ่ใช้อินเตอร์เน็ตมาช่วยทำการเผยแผ่งานของสภาพระนักเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพ จัดสร้างสำนักงานของสภาพระนักเผยแผ่ โดยระดมทุนจากพระสังฆาธิการในปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี และผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสร่วมบริจาค พัฒนารูปแบบนำเสนอวิธีการเผยแผ่ที่น่าสนใจ มีรูปแบบใหม่ ๆ ไม่ซ้ำรูปแบบเดิม การใช้วัสดุอื่นอีกที่สามารถช่วยส่งเสริมวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุญย์** ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม” ผลการศึกษาพบว่า บริบทภายนอกองค์กรที่มีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อการปรับทิศทางและกลยุทธ์ในการนำองค์กร กัดดันให้ผู้นำมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมมากขึ้นเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน บริบทภายในองค์กรด้านวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศภายในองค์กรมีผลกระทบต่อบทบาทของภาวะผู้นำรูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้และระบบการจัดการความรู้ที่มีกระบวนการชัดเจน และใช้เทคโนโลยีในการสร้างคลังความรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนานวัตกรรม โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม คือ โครงสร้างองค์การแบบทีมงานข้ามสายงาน ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีการบริหารคนเก่ง

และมีระบบพี่เลี้ยง มีการสอนงาน การมอบหมายงานโครงการ การมอบอำนาจเป็นระบบที่ส่งผลเชิงบวกต่อแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม^๓

๔. ด้านการบริหารจัดการ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด พระจริยนิเทศน์, พระปริยัตินิเทศน์, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรมพระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน พระนักเผยแผ่ได้เข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานที่ศึกษาต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรีได้ส่งพระนักเผยแผ่ไปทำการเผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีเป็นประจำ พระนักเผยแผ่ได้บรรยายธรรมหน้าเสาธงในโรงเรียน มีพระครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา ได้ส่งให้พระที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายธรรมและอบรมธรรมะแก่นักโทษในเรือนจำจังหวัดและส่งพระเข้าไปสอนธรรมศึกษาในเรือนจำประจำจังหวัดด้วย พระนักเผยแผ่ในจังหวัดเพชรบุรีที่มีอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๑๕ รูป มีความนักรธรรมชั้นเอกขึ้นไปและยังเป็นพระสังฆาธิการระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาสถึงเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี และมีที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๕ เป็นที่ปรึกษาและสมาชิกของสภาพระนักเผยแผ่ร่วมด้วย มีประธาน ๑ รูป รองประธานสภา ๒ รูป มีคณะกรรมการบริหารสภาจำนวน ๑๕ รูป อำเภอละ ๑ รูป บ้าง ๒ รูป บ้าง ๓ รูป บ้าง เป็นกรรมการบริหารมีวาระครั้งละ ๒ ปี

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ ปรับเปลี่ยนพระนักเผยแผ่ที่อายุน้อยไม่มากนัก และมีภาระงานน้อยมาเป็นผู้บริหารบ้าง หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพราะการประชุมเป็นการปฏิบัติ และเป็นการเผยแผ่ด้วย การสร้างศาสนทายาท มีเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และจัดค่ายคุณธรรมปลูกฝังเยาวชน การแสดงตนเป็นพุทธมามกะพระนักเผยแผ่ต้องใช้กลยุทธ์ และหลักธรรมวินัยทำการเผยแผ่ฯ มาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สัจฉิโน** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัย พบว่า ๑) รูปแบบการบริหารกิจการคณะ สงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งภารกิจดังกล่าวบางประการกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายอาศรัยแต่บางประการคงเห็นไปตามจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อมา ๒) การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด เห็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิด และเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความจริงตามหลักพระพุทธศาสนา ๓) แบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาค ๒ ควรมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ กล่าวคือ เห็นศูนย์กลางในการประสานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในระดับภาคและระดับจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่นๆ ตามที่องค์กรกำหนดและมอบหมาย จัดหาวัสดุ

^๓ อรอนงค์โรจนวัฒน์บุญ, “การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๓).

อุปกรณ์เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนและการเผยแพร่ และอำนวยความสะดวก และเห็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ติดตามประเมินผลบุคลากรที่เผยแพร่พระพุทธศาสนา และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการเผยแพร่ และจัดทำงบประมาณสนับสนุน ให้การอุปถัมภ์กิจกรรมและบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาต่อไป^๔

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม ตามหลักเทศนาวิธี ๔ หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ และหลักการบริหารจัดการ ๔ M

ตามหลักเทศนาวิธี ๔ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเทศนาวิธี ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านด้านสมทบนา สามารถนำไปปฏิบัติเท่านั้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๗$, S.D. = ๐.๕๘๗) อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัณศรณ์ นิลอรุณ** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ระบบที่สำคัญ ๒ ระบบหลัก คือ ๑) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ ๒) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้โดยระบบที่ออกแบบระบุความเป็นมาและความสำคัญ ความหมายวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการดำเนินการ คาอธิบายประกอบ แนวทางและเงื่อนไขของการนำระบบไปใช้ได้รับการตรวจรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมที่สุด จากการทดลองมีผลการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินการจัดการความรู้ระดับบุคคลอยู่ระหว่าง ๓.๓๓ – ๔.๐๐ และมีค่าเฉลี่ยผลการจัดการความรู้ระดับกลุ่มและองค์กรอยู่ระหว่าง ๓.๓๓ – ๓.๗๐ จากการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลักการทดลองที่มีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้^๕

หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ ๓ พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี หลักหน้าที่สภาพระนักเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๕๓๔

^๔ พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินโณ, “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒”, **ปริญญาพุทธศาสนตรศษุภันฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^๕ ณัณศรณ์ นิลอรุณ, “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, **ปริญญาพุทธศาสนตรศษุภันฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒

)เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านวางระบบการเผยแพร่เป็นระบบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๑.๑๒๔) อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัณศกรณ์ นิลอรุณ** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า ๑) การศึกษาเอกสาร กำหนดกรอบแนวคิด ๒) การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามระบบการจัดการความรู้ โดยการสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของเขตพื้นที่การศึกษา ๑๗๘ แห่ง และสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดการความรู้ของเขตพื้นที่ศึกษานำร่องการจัดการความรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๘ แห่ง ประกอบกับการวิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบและระบบการจัดการความรู้ตามบทบาทภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา ๓) ออกแบบและตรวจสอบคุณภาพของระบบการจัดการความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ๔) นำไปใช้โดยการทดลองกับเขตพื้นที่การศึกษาที่สนใจ ๑ แห่ง เป็นระยะเวลา ๖ เดือน ๕) ประเมินผลการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้ของเขตพื้นที่การศึกษาและนำเสนอระบบการจัดการความรู้ของเขตพื้นที่การศึกษาที่สมบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า ๒๔๓ ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ระบบที่สำคัญ ๒ ระบบหลัก คือ ๑) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ ๒) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้โดยระบบที่ออกแบบระบุความเป็นมาและความสำคัญ ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการดำเนินการ คาอธิบายประกอบ แนวทางและเงื่อนไขของการนำระบบไปใช้ ได้รับการตรวจสอบรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด จากการทดลองมีผลการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินการจัดการความรู้ ระดับบุคคลอยู่ระหว่าง ๓.๓๓-๔.๐๐ และมีค่าเฉลี่ยผลการจัดการความรู้ระดับกลุ่มและองค์กรอยู่ระหว่าง ๓.๓๓-๓.๗๐ จากการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้ ๑. ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๕ ด้านได้แก่ ๑) ด้านสภาพแวดล้อม ๒) ด้านสิ่งที่นำเข้า ๓) ด้านกระบวนการ ๔) ด้านสิ่งที่ส่งออก และ ๕) ด้านสิ่งที่ย้อนกลับ ๒. ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๔ ด้านได้แก่ ๑) ด้านโครงสร้างการจัดการความรู้ ๒) ด้านบุคลากรการจัดการความรู้ ๓) ด้านภารกิจการจัดการความรู้ และ ๔) ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้

หลักการบริหารจัดการ ๔ M พบว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี หลักการบริหารจัดการ ๔ M ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๕$, S.D. = ๐.๕๙๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับงานวิจัย

---

^๖ ณัณศกรณ์ นิลอรุณ, “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, **ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ของ **อภิษฎา ศรีเครือตง** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามแนวพุทธของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) บุคลากรที่ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐบาล สังกัดสำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔ เป็นเพศชายจำนวน ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖ ประชากรส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๙-๔๖ ปี จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ ซึ่งส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙ ประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ๑๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑ นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน ๑๑-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘ และส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหาร มีจำนวน ๓๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒ ๒) หลักธรรมทางพุทธศาสนาและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสามารถ มีความรอบรู้ในการทางานควรศึกษาเพิ่มเติมให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนไป มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการสื่อสาร มีความยุติธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม มีเมตตา กรุณาสูง ซื่อสัตย์จริงใจ นอกจากนั้นต้องมีความสามารถในการประสานงานดี บุคลิกภาพอบอุ่น มีจิตใจกว้างขวาง รักเพื่อนร่วมงานเหมือนญาติ รู้จักยอม ให้อภัยคนง่ายไม่หนีปัญหาผู้บริหารควรยึดหลักอริยสัจ ๔ ๓) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ตามแนวพุทธของผู้บริหารสตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ องค์ประกอบ คือ ๑) องค์ประกอบด้าน จักขุมา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีความสามารถในการวางแผน คิดต่าง พัฒนา มีสติปัญญา ไหวพริบปฏิภาณดี ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ นโยบายใหม่ ๒) องค์ประกอบด้านวิรุโรรห ประกอบด้วย ต้องเป็นผู้มีสมรรถภาพในการทางานมีความเชี่ยวชาญในการบริหาร คำนึงถึงความสามารถและ ปัจเจกบุคคล มุ่งเกณฑ์มุ่งงาน มีความยืดหยุ่นสูง จัดให้มีการประชุมเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงาน พัฒนาตนเอง นำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนางาน ทักษะในการสื่อสารดี และมีความสามารถในการทางานเป็นทีม ๓) องค์ประกอบด้านนิสสัยสัมปันโน ประกอบด้วย มีมนุษยสัมพันธ์มีบุคลิกภาพดีมีทักษะในการติดต่อสื่อสารงานดี การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย มีความสามารถรองใจคน ให้แนะนำ ช่วยเหลือประสานให้องค์การเกิดความสามัคคี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เมตตา กรุณา ยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต^๗

---

^๗ อภิษฎา ศรีเครือตง, “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงตามแนวพุทธของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย “รูปแบบการพัฒนาการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” จึงมีผลสรุปดังต่อไปนี้

๑.ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการประชุมสมาชิกของสภาน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง และให้การสนับสนุนพระนักเผยแผ่สร้างผลงานทางวิชาการในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๒.ด้านงบประมาณ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่ และทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.ด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีจัดสร้างสำนักงานของพระนักเผยแผ่ และจัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยสนับสนุนการเผยแผ่

๔.ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ควรจัดระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศด้วยตนเอง หรือจัดจ้างขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถช่วยให้เกิดข้อมูลที่เป็นปัจจุบันได้ และผู้บริหารไม่ควรดำรงตำแหน่งต่อเนื่องนานเกิน ๔ ปี

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัย สรุปข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ “รูปแบบการพัฒนาการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” จึงมีผลสรุปดังต่อไปนี้

๑.ด้านบุคลากร สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ควรปรับวิธีการการเผยแผ่ให้ทันสมัยและน่าสนใจ ต้องหมั่นเข้าประชุมอย่างเนืองนิตย์อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๒.ด้านงบประมาณ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีควรใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสภาพระนักเผยแผ่ และทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการเผยแผ่

๓.ด้านด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ควรมีการอบรมถวายความรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความชำนาญ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการเผยแผ่

๔.ด้านการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีควรมีการแบ่งงานให้เป็นแผนกมีผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

๑. ควรจะศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาการจัดการสภาพระนักเผยแผ่ในจังหวัดอื่นๆ การพัฒนาขีดความสามารถของพระนักเผยแผ่เชิงบูรณาการ

๒. ควรจะศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของสภาสภาพระนักเผยแผ่ ทั่วประเทศ เพื่อเปรียบเทียบในสภาพระนักเผยแผ่ในพื้นที่ๆต่างกัน

๓. การพัฒนาขีดความสามารถของพระนักเผยแผ่และควรศึกษาหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเผยแผ่ เช่น สภาสงฆ์ของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี สภานักธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๔. ปัจจัยกลไกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ(Parimary sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๕.

_____.พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย- กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary Sources)

(๑) หนังสือ

กรมการศาสนา. **วัดพัฒนา ๔๔**. กระทรวงศึกษาธิการ: กองพุทธศาสนสถาน, ๒๕๔๔.

ขวัญภา สุขคร. **ความหมายของการวิจัย**. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ลำปาง, ๒๕๕๔.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. **การจัดระบบการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖.

ชูป กาญจนประกร. **หลักรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐.

เด่น ชะเนติยง. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓.

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. **ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ถวัลย์รัฐวรเทพพัฒพงษ์. **การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๐.

ทิตินา แคมณี. **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ธงชัย สันติวงษ์. **องค์กรและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.

นิรมล กิติกุล. **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ และพูนศิริ วัจนะภูมิ. **ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท**. เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน หน่วยที่ ๑-๗..พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๔.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. **การจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๔๓.

บุญชม ศรีสะอาด. **วิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๗.

ปกรณัม ปรียากร. **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช, ๒๕๓๘.

ปกรณัม ปรียากร. **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.

ผศ.ดร.ทองใบ สุดชาติ. **ทฤษฎีองค์การ : วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๒.

ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม และคณะ. **ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพ มหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์และชลิดา ศรมณี รศ.. **หลักการจัดการองค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ห.จ.ก.แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๓๑.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **วินัยเรื่องที่ใหญ่กว่าที่คิด**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๖.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์**. หน้า ๒๙-๓๓.

พระยuthนา รมณียธมฺโม. **การศึกษาเชิงวิเคราะห์การจัดการองค์การคณะสงฆ์สมัยพุทธกาล**. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา, ๒๕๔๘.

พุทธทาสภิกขุ. **การบริหารธุรกิจแบบพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย. มปป.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๔๘.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๘.

มานพ พลไพรินทร์. **คู่มือบริหารกิจการคณะสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : หจก. ชุตติมาการพิมพ์, พ.ศ. ๒๕๓๒.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: บากกอกบลิ๊อก, ๒๕๒๖.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. **การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์จำกัด, ๒๕๔๖.

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๘.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นและไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โฟร์เพลซ, ๒๕๓๖.
- วีระ อापันสุข. พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: เอราวิณการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. รายงานวิจัยโครงการวิจัยรูปแบบของระบบการบริหารจัดการศึกษา แบบบูรณาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๘.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ศุภลักษณ์ เศษระพานิช. การนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๔.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.
- สมคิด บางโม. หลักการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๙.
- สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์, ๒๕๔๑.
- สมเด็จพระมหาธีรราชวิทยาลัย (ช่วง วรปุณฺเฑ). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. วินัยมุข (เล่ม ๓) หลักสูตรนันทธรรมชั้นเอก. พิมพ์ครั้งที่ ๒๘. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
- สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔).
- สมาน อัครภูมิ. การศึกษาและการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษาเครือข่ายของผู้บริหารสถานศึกษา ต้นแบบ รุ่นที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๙.

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

สำนักงานเจ้าคณะภาค ๒. เอกสารคู่มือโครงการอบรมหลักสูตรพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๒. ๒๕๔๖. (อัครา).สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี. เอกสารประกอบการประชุมพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรีประจำปี, พ.ศ. ๒๕๖๐.

สุบรรณ พันธ์วิลาส และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์. ระเบียบวิธีเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :โอเดียนส ไตรล์, ๒๕๔๒.

สุพจน์ พันธุ์ชูเพชร. “การศึกษากระบวนการบริหารงานของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด” รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘.

สุภาพร พิศาลบุตร. การพัฒนาองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. การบริหารงานแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสองสยาม จำกัด. ๒๕๓๘.

เสนาะ ตียาว. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

แสง อุดมศรี. การปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

แสง อุดมศรี. เรียบเรียง. พระวินัยปิฎก ๑ ว่าด้วยมหาวิภังค์หรือภิกขุณีวิภังค์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูรวงศ์ จำกัด, ๒๕๔๖.

(๒) วิทยานิพนธ์

ฉัตรชัย ธรรมครบุรี. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน” .วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ณัณศรณ์ นิลอรุณ. “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ณัณศรณ์ นิลอรุณ. “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ดิเรก วรรณเศียร. “การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ปัญญาฤทธิ์ นาคมูจลิน. “รูปแบบการพัฒนาศาสนาทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

- พระครูนิวาส์สีลขันธ (ณรงค์ ฐิตะวฑฺฒโน). “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูปลัดอาทิตย อดุลเวที (ทองดี). “การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระครูศรีรัตนธรรมวิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์). “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยอังกฤษ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ** : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินโณ. “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒”. **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณขันธ. “ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม”. **ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒.
- พระมหาวัชรชัย กลิ่งโพธิ์. “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาควิชาประวัติศาสตร์**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- พระมหาสหัส ฐิตสาโร. “การบริหารองค์กรคณะสงฆ์”. **รายงานการวิจัย คณะครุศาสตร์** มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.
- พระมหาอำนาจ ปวฑฺฒโน. “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- กীরติ ศรีวิเชียร. “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี”. **ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๘.
- พระราชปริยัติ (สฤชต์ ประธาตุ). “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา** : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- มารศรี กลางประพันธ์. “การพัฒนาคุณธรรมด้านความอดทน (ขันติ) ของนักเรียนระดับปริญญาตรี. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์**: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘.

สมคิด สกุลสลาปัติย์. “รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาแบบ
ยั่งยืน”. **ปริญาปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๒.

อภิษฎา ศรีเครือตง. “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงตามแนวพุทธของผู้บริหารสตรีใน
มหาวิทยาลัยของรัฐ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๖.

อรอนงค์ โรจนวัฒนบุญ. “การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
ดุษฎีบัณฑิต**. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
๒๕๕๓.

(๓)สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ., เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก ตำบลหนองจอก
อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี, ๓ กันยายน ๒๕๖๑.

พระพิพิธพัชรโธม, รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

พระครูวัชรสุวรรณาทร, ดร., เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่ สุวรรณ
ราม ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

พระครูพิศาลวัชรกิจ. รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาพรหม ตำบลนา
พันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑.

พระครูวาทิรวัฒน์, ดร. รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี วัดมหาธาตุวรวิหาร ตำบล
คลองกระแซงอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

พระวิสุทธีวรกิจ. เจ้าอาวาสวัดคงคาราม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๑.

พระครูประโชติวัชรการ เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓ ตำบลคลองกระแซง อำเภอ
เมือง จังหวัดเพชรบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๑.

พระมหาไชยพร อิทธิโร.ดร.เจ้าอาวาสวัดสระบัว ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑

พระครูวัชรธรรมคุณ เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม
จังหวัดเพชรบุรี, ๘ กันยายน ๒๕๖๑.

พระครูพิพัฒน์วัชรปัญญาภูมิ เจ้าคณะตำบลหนองศาลา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี,
๒๖ กันยายน ๒๕๖๑.

พระครูสุนทรวัชรการ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้า
ปล้อง จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

นายสาธิต เกียรติสุพิมล_ผู้อำนวยการสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี ตำบล
ช่องสะแกอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑.

นายจำลอง นุ่นสวน ผู้อำนวยการโรงเรียนนาพรหม ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง

จังหวัดเพชรบุรี, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

นายทองร่วง เอ็มโอบุส ศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์(ประณีตศิลป์-ศิลปะปูนปั้น) พ.ศ. ๒๕๕๔ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

นายบวร จันทรวงศ์ ข้าราชการบำนาญ ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาย้อย

จังหวัดเพชรบุรี, ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑.

นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม ผู้อำนวยการสถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

พระครูอนงค์วัชรกิจ เจ้าคณะตำบลแก่งกระจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑.

พระครูสุนทรวัชรการ เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑.

(๔) สันทนากลุ่มเฉพาะ

สันทนากลุ่มเฉพาะ พระสุธีวีรบัณฑิต.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต ดร, ปธ. ๙ เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์มกราคม ๒๕๖๒.

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ ปธ. ๘ เจ้าคณะอำเภอชะอำ เจ้าอาวาสวัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

พระครูสมุห์สัดใจ อภิปัญโญ พธ.ม. เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

พระปลัดระพิน พุทธิสาร.ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตร์ดุขฎิ บัณฑิต(นานาชาติ) ๑ มกราคม ๒๕๖๒.

อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

พระมหากฤษฏา กิตติโสภณ.ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

_____ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

๒.ภาษาอังกฤษ

- Bardo. J.W. and Hartman. J.J.. Urban Society : A Systematic Introduction. U.S.A. : F.E. Peacock. 1982.
- Beach. Dales. Personnel : The Management of People at Work. 4th ed.. New York: Macmillan Publishing. 1980.
- Bown. W.B. and Mobery. D.J.. Organization Theory and Management : A Macro Approach. New York : John Wiley and Sons. 1980.
- Brown. W. B. . & Moberg. D. J. Organization Theory and Management : Approach. New York : John Wiley and Sons. 1980.
- Cook. Curtis W. & Hunsaker. Philip L.. Management and Organization Behavior. 3rd ed.. New Jersey: McGraw-Hill. 2001.
- Eisner. E.. “Educational Connoisseurship and Criticism : Their Form and Functions in Educational Evaluation”. Journal of Aesthetic Education. 1976.
- Ernest Dale. Management : Theory and Practice. New York: McGraw-Hill. 1937.
- Gatewood. Robert D.. Taylor. Robert.. & Ferrell. O.C.. Management : Comprehension Analysis and Application. (New Jersey: Richard D. Irwin. 1995.
- Good. C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill. 1973.
- Griffin. Rickey E.. Business. New Jersey: Prentice-Hall International. 1989.
- Griffin. Ricky W.. Management. 6th ed.. Boston. MA: Houghton Mifflin Company. 1999.
- James D. Moony อ้างจาก Donnelly. James H. Jr. Gibson. James L. and Ivancevich. John M. Management. 6th ed.. New York: Business Publications. 1987.
- Jones. Gareth R. & George. Jennifer M. Contemporary Management. 3rd ed.. New Jersey : McGraw-Hill. 2003.
- Joyce. B. and Weil. M.. Model of Teaching. New York : Prentice-Hall. 1996.
- Joyce. B. and Weil. M.. Model of Teaching. New York : Prentice-Hall. 1996.
- Keeves P.J.. Educational research. methodology and measurement : An international handbook. Oxford : Pergamon Press. 1988.
- Keeves P.J.. Educational Research. Methodology and Measurement : An International Handbook. Oxford : Pergamon Press. 1988.
- Kendall. K.E. and Kendall. J.E.. Systems Analysis and Design. (New York : Prentice Hall. 2005.
- Koontz. Harold & Cyril O’ Donnell. Principle Of Management : An Analysis of Managerial Functions. (New York: McGraw-Hill. 1972). p. 6.

- Nadler. L.. Designing Training Programs : The Critical Events Model. Reading. (Massachusetts : Addison Wesley. 1982.
- Pearce. John A. and Robinson. Richard B.Jr. Management. New York: Random House.1989.
- Raj. M.P.. Criteria for a Model for the Integration of Environment EducationInto the Echool Curriculum of the Northern Province . (Sout Africa : Doctoral dissertatorUniversity of South Africa. 2002). p.243.
- Schermerhorn. John R.. Hunt. James G.. & Osborn. Richard N.. Organizational Behavior. 7th ed.. New York : John Wiley & Son. 2000.
- Schermerhorn. John R.. Hunt. Management. 7thed.. (New York: John Wiley & Son. 2002). p. 97. Steiner. E.Z. Edocology. (Sydney : NSW. 1990.
- Stoner. James AF. Management. New Jersey: Prentice-Hall. 1978.
- The United National Educational. Scientific and cultural Organization: UNESCO. 1982.
- Tosi. H.L. and Carroll. S.J.. Management. New York : John Wiley & Sons. 1982.
- William Ouchi. Organization and Management. Eaglewood Cliffs: Prentice Hill. 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒๙

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร

ด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออโนโมนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล

10 ก.ค. 61

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒๙

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดัชนีพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว

ด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร หัสประจักษ์วันนิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดัชนีพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ตรวจแล้ว

ดร.ประเสริฐ ธิลาว

11 ก.ค. 2561

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒๙

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดัชนีพนธ์

นมัสการ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดร.

ด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดัชนีพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นางสาวแก้ว
พระปลัดระพิน พุทธิสารโร
พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดร.
11 / 7.7 / 2561

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่อก : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒๙

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

ด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออัญมณาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ทรงยศ พล

ดร. อนุวัต กระสังข์
๐๔ ก. ๖๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒๙

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิตูฒิ หมั่นมี

ด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๔

นางสาวรุ่งโรจน์ ใจดี

(ผศ.ดร. ธิตูฒิ หมั่นมี)
๑๓/๐๗/๒๕๖๑

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการจัดทำ
นามสการ พระเดชพระคุณพระวชิรธรรมคณี เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหสปรจำตวันนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนาชา
พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
ดร. เกษม
๓/๘/๖๑

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๖๐๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย
นามสกุล พระเดชพระคุณพระวชิรธรรมคุณ เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสนิมิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในการปกครองของพระเดช
พระคุณ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิง
พุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดช
พระคุณด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

๑๕/๘/๖๑
1
ดร. สุรพล
๑๖.๗.๖๑
๓/๘/๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระเดชพระคุณพระพิพิธพัชรโรดม รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ส่วยพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๕-๐๘๓๙

อ.สุรพล ส่วยพรหม
พระพิพิธพัชรโรดม
นายเจตนา ชื่นจิตพร

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระเดชพระคุณพระวิสุทธีวรกิจ เจ้าอาวาสวัดคงคาราม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตเผยแพร่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ส่วยพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๕-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๔๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

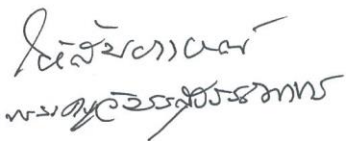
๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูวัชรสุวรรณทร ดร. เจ้าคณะอำเภอมืองเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

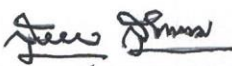
เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติโร รัชสประจำตวันิสิต ๕๙๐๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์: ๐๘๑-๗๕๕-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูวัชรชลธรรม เจ้าคณะอำเภอท่าช้าง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.สุพล สุธะพรหม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม
๑๐.๘.๖๑ ณ พระนครศรีอยุธยา

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่ : ๐๘๑-๗๕๕-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูพิศาลวัชรกิจ รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

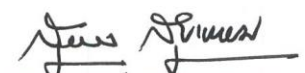
เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุมัติให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูพิศาลวัชรกิจ)

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระมหาไชยพร อธิวิโร, ดร. เจ้าอาวาสวัดสระบัว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุมัติโครงการให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(พระมหาไชยพร อธิวิโร)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูสุนทรวัชรการ เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อ.มหาเทพวิมลคุณ
พระครูสุนทรวัชรการ
(พระครูสุนทรวัชรการ)
๑๑ ธ.ค. ๖๑

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 – 248 – 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 – 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ	พระครูประโชติจิรการ เจ้าคณะตำบลคลองกระแซง เขต ๓
สิ่งที่ส่งมาด้วย	แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รัชสประจำตวันนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ติดต่อดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแนะนำด้วยความเคารพอย่างสูง

Gene Kravitz

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่o : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

Handwritten signature: *[Signature]*

10/10/2020

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูอนุวงศ์วรกิจ เจ้าคณะตำบลแก่งกระเจา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

มีน ๙๔ ๙๔ ๙๔

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

พระครูอนุวงศ์วรกิจ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

เจ้าคณะตำบลแก่งกระเจา
เจ้าอาวาสวัดวังน้อย

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ไขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบึงน็อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูพัฒนวิชิรปัญญาวุฒิ เจ้าคณะตำบลหนองศาลา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูพัฒนวิชิรปัญญาวุฒิ)
พระครูพัฒนวิชิรปัญญาวุฒิ

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์: ๐๘๑-๗๕๕-๐๘๓๙

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูวัชรธรรมคุณ เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

(ลงนาม)

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

เจ้าคณะฯ

เจ้าคณะฯ

๕/๙/๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย
เรียน อาจารย์ทองรวม เอ็มโอบุส ศิลปินแห่งชาติ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

วิมล ภิรมย์ภักดี
(คณบดี) (๐๙/๐๘/๖๑)

ขอน้อมสกราบด้วยความเคารพอย่างสูง

สุพล สุยะพรหม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์: ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี
อาคารเรียนรวม โชนะ ๕๕๕ ห้อง ๘.๕๐๔ 1294
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลคูหาไร่ อำเภอบ้านไร่ จ.เป. 2561
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสาธิต เกียรติสุพิมล ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหสปรจำวันนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

(นายสาธิต เกียรติสุพิมล)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายบวร จันทร์วงศ์ ข้าราชการบำนาญ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

รับในนามพระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
น.ส. อ. ๒๕
๒๕ ๙๕. ๖๑

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๗๕๔๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหสประจักษ์วินิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อ.อัมพร
อ.อัมพร
(นางสาวอัมพร น้ำจันทร์เจริญ)
ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ (พหรรณพ)

ขอแสดงความนับถือ
ดร.สุรพล สุธะพรหม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม
ผู้อำนวยการสถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รัทสประจำตวันิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงมีสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

วิเศษ วัฒนานนท์
นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม
ผู้อำนวยการสถานีวิจัยกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย (จ.เพชรบุรี)
๑ ม.ค. ๖๑

ขอมีสการด้วยความเคารพอย่างสูง
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์: ๐๘๑-๗๕๕-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายจำลอง นุ่นสวน ผู้อำนวยการโรงเรียนนาพรหม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติโร รหสประจักษ์วิมล ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ฉันทิ ภัทรมหา
<นามสกุล นุ่นสวน>
ผู้อำนวยการโรงเรียนนาพรหม

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ ๑. ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

วัน.....ที่.....เดือน.....ปี.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑.สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพระณักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
เป็นอย่างไร

๑.จุดอ่อน

.....
.....
.....

๒.จุดแข็ง

.....
.....
.....

๓.อุปสรรค

.....
.....
.....

๔.โอกาส

.....
.....
.....

๒.รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
ด้านเทศนาวิธี ๔ เป็นอย่างไร

๑.จุดอ่อน

.....

.....

.....

๒.จุดแข็ง

.....

.....

.....

๓.อุปสรรค

.....

.....

.....

๔.โอกาส

.....

.....

.....

๓.รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี
ด้านหน้าที่ของสภา เป็นอย่างไร

๑.จุดอ่อน

.....

.....

.....

๒.จุดแข็ง

.....

๓.อุปสรรค

๔.โอกาส

๔.รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ด้าน 4
M อย่างไร

๑.จุดอ่อน

๒.จุดแข็ง

๓.อุปสรรค

๔.โอกาส

๕. แนวคิดหรือแนวนโยบาย ที่จะนำมาใช้ในรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ
สถานพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีในด้านของ ผู้บริหาร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการ
ปฏิบัติงาน เป็นอย่างไร

๑.จุดอ่อน

.....

.....

.....

๒.จุดแข็ง

.....

.....

.....

๓.อุปสรรค

.....

.....

.....

๔.โอกาส

.....

.....

.....

๖. รูปแบบในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรีในปัจจุบัน
มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และรูปแบบที่พึงประสงค์ ในความคิดของท่านเป็นอย่างไร

๑.จุดอ่อน

.....

.....

.....

๒.จุดแข็ง

.....

.....

.....

๓.อุปสรรค

.....

.....

.....

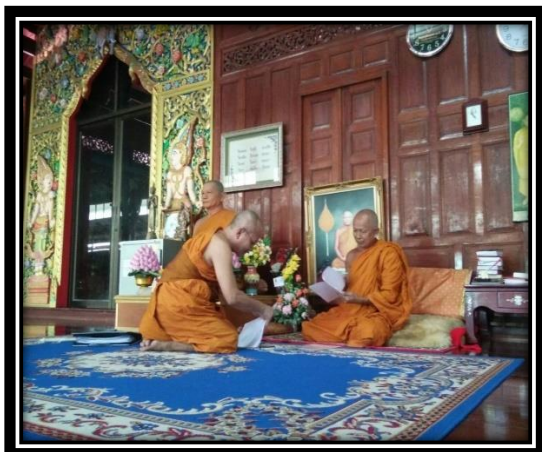
๔.โอกาส

.....

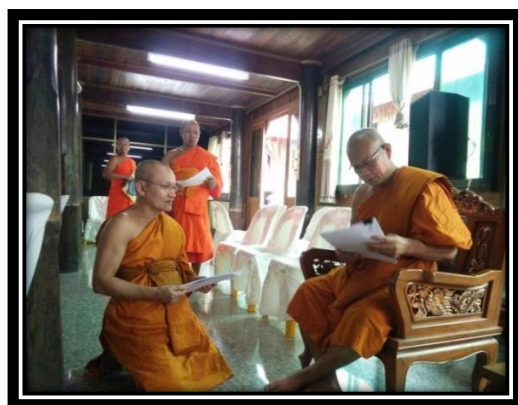
.....

.....

ขอขอบคุณพระคุณเจ้าทุกรูปที่ตอบแบบสอบถาม
พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรัณภิมย์ จุลทกาล)
นิสิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ รุ่นที่ ๖
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

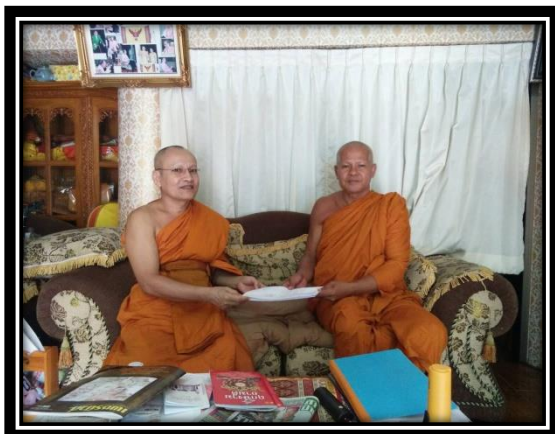
สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณี, เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดหนองจอก
พระพิพิธพัชรโตม, รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดพระรูป จังหวัดเพชรบุรี

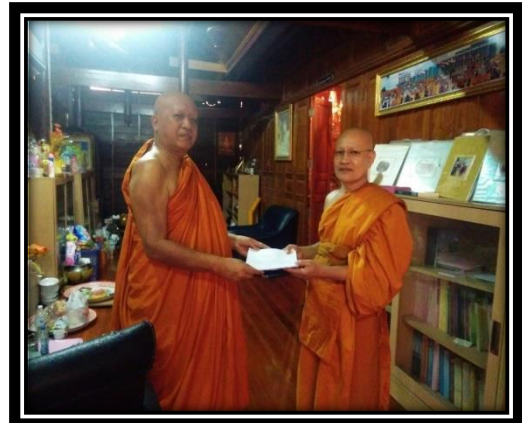
สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวรกิจ, เจ้าอาวาสวัดคงคารามวรวิหาร พระครูวัชรสุวรรณาท, ดร.
เจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ พระครูพิศาลวัชรกิจ, รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี เจ้าอาวาสวัดนาพรม
พระครูสุนทรวัชรการ, เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้องเขต ๒ เจ้าอาวาสวัดลิ้นช้าง จังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ พระครูประโชติวัชรการ, เจ้าคณะตำบลคลองกระแซงเขต ๓ เจ้าอาวาสวัดข่อย
พระครูอนุกวศิวชิรกิจ, เจ้าคณะตำบลแก่งกระจาน เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือ จังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ พระครูวัชรธรรมคุณ, เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา จังหวัดเพชรบุรี
พระมหาไชยพร อิทธิโร, ดร.ปธ.๙ เจ้าอาวาสวัดสระบัว อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ นายสาธิต เกียรติสุพิมล, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี
นางสาวบุปผา เรืองพุ่ม, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ นายจำลอง นุ่มสวน, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาพรม ตำบลนาพันสาม จังหวัด
เพชรบุรี นายบวร จันทรวงศ์, อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร. รองเจ้าคณะอำเภอเมืองเพชรบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัด
มหาธาตุวรวิหาร สัมภาษณ์ นายทองร่วม เอ็มโอษฐ์, ศิลปินแห่งชาติ จังหวัดเพชรบุรี

สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม, เจ้าคณะอำเภอยาง่าง เจ้าอาวาสวัดชลธาราม(ท่าซึก)
พระครูพิพัฒน์วชิรปัญญาวุฒิ, เจ้าคณะตำบลหนองศาลา เจ้าอาวาสวัดนายาง

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่มเฉพาะ

บัญชีลงชื่อ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี”
 โดย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิมย์ กิตติธโร, จุลทกาล)
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 วันอังคารที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น.
 ณ. ห้อง B 508-509 ชั้น ๕ โชน ปี คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง	ลงชื่อ
๑	พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ	เจ้าคณะอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ
๒	พระครูสมุห์สุดใจ อภิภูมโน	เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก จังหวัดเพชรบุรี	พระครูสมุห์สุดใจ อภิภูมโน
๓	พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต,ดร.	เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์ จังหวัดเพชรบุรี	พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต
๔	พระสุธีวีรบัณฑิต,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ	พระสุธีวีรบัณฑิต
๕	พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร,ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ	พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร
๖	พระมหาภุชญา กิตติโสภณ ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ	พระมหาภุชญา กิตติโสภณ
๗	รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป/ ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา	รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม
๘	ศ.ดร.บุญทัน ดอกโธสง	ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์	ศ.ดร.บุญทัน ดอกโธสง
๙	ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์	ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
๑๐	ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ	ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต
๑๑	ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา	อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ	ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา
๑๒	อ.ดร.ประเสริฐ อิลาว	เลขานุการฯ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา	อ.ดร.ประเสริฐ อิลาว

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๖๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ เจ้าคณะอำเภอชะอำ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนากิจการสหกรณ์การศึกษานักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา
พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการ
พัฒนากิจการสหกรณ์การศึกษานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒
เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนบิ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

อินดา/เจ้าร่วมกิจพัฒนา
พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ
๑๕ มกราคม ๒๕๖๒

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๖๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระครูสมุห์สุดใจ อภิปัญโญ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์พระนอก
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา
พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการ
พัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒
เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โซนบี คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ศิริราชวิทยาสังคมศาสตร์

โพธิ์พระนอก

๑๕ ม.ค. ๖๒

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/๖๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระมหาสมศักดิ์ ปุณณโชโต, ดร. เจ้าอาวาสวัดพระพุทธไสยาสน์
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา
พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการ
พัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒
เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนบิ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

วิมล/วิโรจน์/วิมล

15 มกราคม ๒๕๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

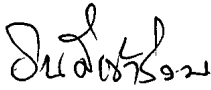
เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระปลัดระพิน พุทธิสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออาราธนา พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โขนบิ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

 พระปลัดระพิน พุทธิสาโร (รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
 15 ม.ค ๒๕๖๒
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดตอ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระมหากษัตริย์ กิตติโสภณ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โซนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่ : ๐๘๑-๗๕๔-๐๘๓๔

อินดีฟ้าร่วมสนทนากลุ่ม

(พระมหากษัตริย์ กิตติโสภณ)

๑๕ ม.ค. ๖๒

บันทึกข้อความ

งานสารบรรณ
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
รับที่..... 4.2
วันที่..... 12 มี.ค. 62
ผู้รับ..... อ.วิเศษ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร หัสปะจัตถ์ ๕๙๐๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว)

เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

อ.วิเศษ

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ : ๐๘๑๗๕๔-๐๘๓๙

(รศ.ดร.สุพล สุธะพรหม)

๑๒ มี.ค. ๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รัชสประจำตวันิลิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โขนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

วิมล รัตน์
15-1-62

(Signature)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่อก่อน : ๐๘๑-๗๕๔-๐๘๓๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รัชสประจำตวันนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โขนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

เย็นดี ๐๖/๐๖/๒๕๖๒

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง

๑๕ ม.ค. ๖๒

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่อน : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รัชสประจำตวันิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โซน บี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดตอ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๔

วิโรจน์ มหาทนต์
เรียนวิจัย

๑๖ ม.ค. ๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชพล เ็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร ไร่สพระจำตวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ สภานักกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โขนบิ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

Jim Brown

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

เงินต้น/เงินคงค้าง ณ 1/1/2017 =

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่o : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ဒီဗုဒ္ဓါပေါက်
(အ.အ.ဒီဗုဒ္ဓါပေါက်)
၅၈၆၆

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๒

วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตฺติโร รัชสประจักษ์วินิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องเรียน B ๕๐๘ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โซนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรติดต่อบ : ๐๘๓-๗๕๕-๐๘๓๔

ยื่นต้นเข้าสำเนาบันทึกกลุ่มได้
๒/๕๖
ดร.ประเสริฐ ๒๕๖๒
๑๔ ม.ค. ๒๕๖๒

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ห้อง B508-B509 อาคารเรียน
รวมโชนปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๕ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
นมัสการ พระเดชพระคุณพระธรรมปัญญารักษ์ เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติโร รัชสประจำตวันิสิต ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพพระนักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรภายในหน่วยงานของพระเดช
พระคุณ จึงขออนุญาตจากพระเดชพระคุณเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี และขอขอบพระคุณใน
ความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๑๙ ม.ค.
พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
๑๑-๕๕๕๕
๑๐ ส.ค.๒๕๖๑

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร

โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๕๙๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเคราะหใ้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระเดชพระคุณพระวชิรธรรมคณี เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร ฉายา กิตติธโร รัหสประจําตัวนํสธ ๕๙๐๑๑๐๔๐๑๔
นํสธหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณักเผยแผ่จังหวัด
เพชรบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนํมีความจําเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสําคัญ เพื่อการนํจึงใคร่
ขออนุญาตเคราะหใ้ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นํสธดําเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนํ

จึงนํสธการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนาชา
พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
ดร. เกษม
๓/๘/๖๑

ขอนํสธการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๗๕๘-๐๘๓๑

ภาคผนวก ซ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์
จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรสังคมศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อต้องการรวบรวมข้อมูล
และศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี

จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถาม ตามสภาพที่ได้ประพฤติปฏิบัติและผลที่ได้
จากการปฏิบัติจริง และขอความเมตตาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์
ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามทั้งหมดจะใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูล
เป็นความลับ แบบสอบถามมี ๓ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามกำหนดให้ตอบเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระ
นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเทศนาวิธี ๔
- ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามกำหนดให้ตอบเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระ
นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ตามหน้าที่ของสภา
- ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามกำหนดให้ตอบเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระ
นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการบริหาร 4 M
- ตอนที่ ๕ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการ
พัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี

ขอขอบคุณพระคุณเจ้าทุกรูปที่ตอบแบบสอบถาม

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิรมย์ กิตติธโร)

นิสิตพุทธศาสตรดุขฎิบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ตามความเป็นจริงและโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

๑. อายุ

☐ ๒๐-๒๕ ปี	☐ ๒๖-๓๐ ปี
☐ ๓๑-๓๕ ปี	☐ ๓๖-๔๐ ปี
☐ มากกว่า ๔๐ ปี	

๒. พรรษา

☐ น้อยกว่า ๕ พรรษา	☐ ๕ - ๑๐ พรรษา
☐ ๑๑ - ๑๕ พรรษา	☐ ๑๖ - ๒๐ พรรษา
☐ มากกว่า ๒๐ พรรษา	

๓. วุฒิการศึกษาสามัญ

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	

๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม

☐ ไม่มีวุฒิทางธรรม	☐ นักธรรมชั้นตรี
☐ นักธรรมชั้นโท	☐ นักธรรมชั้นเอก

๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

☐ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	☐ ป.ธ. ๑ - ๒ ถึง ป.ธ.๓
☐ ป.ธ.๔ - ๖	☐ ป.ธ.๗ - ๙

ตอนที่ ๒ รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการ
เทศนาวิธี ๔

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อคำถามแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วพิจารณาออกความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการ
พัฒนา ๔ ด้าน ที่ท่านคิดว่าอยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงที่เดียวในแต่ละข้อที่ตรงกับความ
คิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
๔ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มาก
๓ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
๒ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ น้อย
๑ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักเทศนาวิธี ๔	ระดับรูปแบบการพัฒนา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านสันติสนา แจ่มแจ้ง						
๑	พระนักเผยแผ่แสดงธรรมน่าสนใจ					
๒	พระนักเผยแผ่มีวิธีการเผยแผ่อย่างถูกวิธี และควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้					
๓	พระนักเผยแผ่จัดกระบวนการเรียนรู้วิธีการเผยแผ่เต็มศักยภาพ					

๒. สมาทปนา สามารถนำไปปฏิบัติ						
๑	พระนักเผยแผ่ ใช้หลักธรรมเหมาะสมแก่ผู้ฟัง					
๒	พระนักเผยแผ่ แสดงธรรมที่ประชาชนสามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง					
๓	พระนักเผยแผ่ แสดงธรรมตามเศรษฐกิจ พอเพียง					
๓. สมุตเตชนา ความเข้าใจ						
๑	พระนักเผยแผ่มีเทคนิคในการเผยแผ่ที่มี ประสิทธิภาพ					
๒	พระนักเผยแผ่ มีจิตวิทยาในการเผยแผ่					
๓	พระนักเผยแผ่ สามารถเสริมสร้างกำลังใจแก่ ผู้ฟัง					

	๔. สัมพันธสนา ความร่าเริง					
๑	พระนักเผยแผ่ มีการโน้มน้าวจิตใจให้อยากฟัง					
๒	พระนักเผยแผ่ มีอัธยาศัยที่เป็นกันเอง ต่อผู้ฟัง					
๓	พระนักเผยแผ่ สามารถทำให้ผู้ฟังเห็นที่ประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการประพฤติปฏิบัติ โดยไม่เบื่อหน่าย					

ตอนที่ ๓ รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ตามหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อคำถามแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วพิจารณาออกความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนา ๔ ด้าน ที่ท่านคิดว่าอยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงที่เดียวในแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
 ๔ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มาก
 ๓ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
 ๒ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ น้อย
 ๑ หมายถึง มีรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	หน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี	ระดับรูปแบบการพัฒนา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ส่งเสริมความก้าวหน้า						
๑	สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในพระปริยัติธรรม					
๒	สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในระดับอุดมศึกษา					
๓	สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้มีการศึกษาของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ ในด้านจิตและปัญญา					

๒. ปรับปรุงคุณภาพ						
๑	สภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการเผยแผ่แก่สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่					
๒	สภาพระนักเผยแผ่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีแก่สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่					
๓	สภาพระนักเผยแผ่มีการวัดและประเมินผลการเผยแผ่ของสภาพระนักเผยแผ่					

๓. วางหลักการเผยแผ่เป็นระบบ						
๑	สภาพระนักเผยแผ่มีการประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง					
๒	สภาพระนักเผยแผ่มีการวางยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่					
๓	สภาพระนักเผยแผ่มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการเผยแผ่					

ตอนที่ ๔ รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการบริหาร 4 M

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อคำถามแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วพิจารณาออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ๔ ด้าน ที่ท่านคิดว่ามีอยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงที่เดียวในแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มาก
- ๓ หมายถึง มีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ น้อย
- ๑ หมายถึง มีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักการบริหาร 4 M	ระดับการบริหารจัดการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านบุคคล (Man)						
๑	สภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้ที่ประพฤติตนอยู่ในศีลจารวัตร สรรวมระว่างกิริยาและวาจา และมีวิสัยทัศน์					
๒	สภาพระนักเผยแผ่เป็นผู้เข้าใจปัญหาและทราบปัญหาของพระนักเผยแผ่เป็นอย่างดี					
๓	สภาพระนักเผยแผ่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีในการให้คำปรึกษาต่างๆ					

๒. ด้านงบประมาณ						
๑	สภาพระนักเผยแผ่ทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน					

	เพื่อหาทุนเข้าสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี					
๒	สภาพระนักเผยแผ่จัดการทอดผ้าป่าสามัคคีสมทบทุนในการบริหารจัดการของสภา					
๓	สภาพระนักเผยแผ่จัดตั้งกองทุนไว้กับธนาคารเพื่อความมั่นคงของสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี					
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์						
๑	สภาพระนักเผยแผ่ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการเผยแผ่ของสมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี					
๒	สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมให้สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ					
๓	สภาพระนักเผยแผ่จัดหาสื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเผยแผ่ เพื่อการพัฒนาวิชาการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา					

	๔. ด้านการจัดการ					
๑	สภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกของสภาได้มีการจัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่างๆ					
๒	สภาพระนักเผยแผ่จัดให้สมาชิกสภาพระนักเผยแผ่ได้รับการอบรมการปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นนักเผยแผ่ที่ดีและมีคุณภาพ					
๓	สภาพระนักเผยแผ่ส่งเสริมสนับสนุนให้พระนักเผยแผ่ได้เข้าทำการเผยแผ่ในสถานศึกษา หน่วยงานราชการและชุมชนต่างๆ					

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแพร่ จังหวัดเพชรบุรี

ตอน ๕.๑ ด้านเทศนาวิธี

๑) ด้านสันทสสนา แจ่มแจ้ง

ปัญหา อุปสรรค .....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....
.....

๒) ด้านสมทพนา นำไปปฏิบัติได้

ปัญหา อุปสรรค .....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....
.....

๓) ด้านสมุเตชนา มีความร่ำใจ

ปัญหา .....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....
.....
.....

๔) ด้านสัมพหังสนา มีความร่ำใจ และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

ปัญหา อุปสรรค .....

ข้อเสนอแนะ .....

ตอน ๕.๒ หน้าที่ของสภา

๑) ส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

ปัญหา อุปสรรค .....

ข้อเสนอแนะ .....

๒) ปรับปรุงคุณภาพของพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหา อุปสรรค .....

ข้อเสนอแนะ .....

๓) วางหลักการเผยแผ่ให้เป็นระบบ เหมาะสมกับสังคม โดยยึดหลักธรรม

ปัญหา .....

ข้อเสนอแนะ .....

๔) ด้านสัมพันธภาพ มีความร่าเริง และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

ปัญหา อุปสรรค .....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

๕.๓ ด้านหลักการบริหาร 4 M

๑) ด้านบุคคล

ปัญหา อุปสรรค .....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

๒) ด้านงบประมาณ

ปัญหา อุปสรรค .....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์

ปัญหา .....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

๔) ด้านการบริหารจัดการ

ปัญหา อุปสรรค .....

ข้อเสนอแนะ .....

ขอขอบคุณพระคุณเจ้าทุกรูปที่ตอบแบบสอบถาม

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรัณภิรมย์ กิตฺติธโร)

นิสิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา นามสกุล	: พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิรมย์ จุลทกาล)
วัน/เดือน/ปีเกิด	: วันพฤหัสบดีที่ ๒ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗
สถานที่เกิด	: ๒๑ หมู่ ๓ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
การศึกษา	: พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อุปสมบท	: วันศุกร์ ที่ ๑๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ณ อุโบสถ วัดสมุทราราม ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
เข้าศึกษา	: ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๙
สำเร็จการศึกษา	: ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดหาดเจ้าสำราญ ๘๐ หมู่ ๒ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอมะนิงเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๐๐ โทร ๐๘๑ - ๗๕๘-๐๘๓๙
หน้าที่การงาน	: เจ้าคณะตำบลหาดเจ้าสำราญ เจ้าอาวาสวัดหาดเจ้าสำราญ : พระอุปัชฌาย์ ครูสอนพระปริยัติธรรม : พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา นักจัดรายการและผู้ประกาศ วิทยุโทรทัศน์กระจายเสียงแห่งประเทศไทยกรม ประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี
เกียรติประวัติและผลงาน	: เสาเสมอธรรมจักรพระราชทาน จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภายในประเทศ ไทย ปี ๒๕๔๗
รางวัลครูสอนพระปริยัติธรรมดีเด่น	: พ.ศ. ๒๕๓๕ : ประเภท ครูสอนทุกวิชา : พ.ศ. ๒๕๓๖ ประเภท ครูพัฒนาอุปกรณ์การสอน : พ.ศ. ๒๕๓๘ ประเภท ครูสอนทุกวิชา : พ.ศ. ๒๕๔๓ ประเภท ครูสอนมีอุปกรณ์ครบ : พ.ศ. ๒๕๔๕ ประเภท ครูสอนมีอุปกรณ์มาก

โล่รางวัล

- : ผู้ดำเนินรายการ “สนทนาธรรมนำชีวิต” ดีเด่น ทางสถานี
- : วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คลื่น FM 95.75 mh.
- : จากกระทรวงวัฒนธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี

ประกาศเกียรติคุณบัตร

- : สภาภาษาไทย
- : กระทรวงศึกษาธิการ
- : กรมประชาสัมพันธ์ ผู้ประกาศวิทยุกระจายเสียงและ
- : โทรทัศน์แห่งประเทศไทย
- : โรงเรียนหาดเจ้าสำราญ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม
- : โรงเรียนวัดสมุทรธาราม ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาดีเด่น

บทความ

: พุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า (Buddhist way propagating Buddhism of The Buddha). **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ISSN 2408-2457 ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๐)

: คุณลักษณะของผู้สอนที่ทรงประสิทธิภาพตามแนวพุทธ (The characteristics of Powerful instructor according to the Buddhist). ; **วารสารวิจัยพุทธศาสตร์** สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ISSN 2392-5744 ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐).

: อิทธิพลพระพุทธศาสนากับสังคมการเมืองการปกครองของประเทศไทย. **วารสารอาเซียนศึกษา** ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๐).